

**LOKALNY PROGRAM
REWITALIZACJI DLA GMINY
ADAMÓW NA LATA 2017-2023**

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1.1. STRUKTURA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	6
1.2. POWIĄZANIA LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY ADAMÓW	7
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	10
2.1 ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK I CZYNNIKÓW KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI	11
2.2.1 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI OBJĘTEGO PROGRAMEM	14
2.2.2 SFERA SPOŁECZNA	22
2.2.2.1 NIEKORZYSTNE TRENDY DEMOGRAFICZNE – DEPOPULACJA I STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	23
2.2.2.2 STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW	30
2.2.3 BEZROBOCIE	33
2.2.2.4 WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I UBÓSTWO	39
2.2.2.5 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	48
2.2.2.6 POZIOM SZKOLNICTWA	53
2.2.2.7 POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	63
2.2.2.8 PROBLEMY SPOŁECZNE - PODSUMOWANIE	66
2.2.3 WSPÓŁWYSTĘPOWANIE NEGATYWNYCH ZJAWISK, INNYCH NIŻ SPOŁECZNE	68
2.2.3.1 SFERA GOSPODARCZA	69
2.2.3.2 SFERA ŚRODOWISKOWA	78
2.2.3.3 SFERA PRZESTRZENNO-FUNCJONALNA	81
2.2.3.4 SFERA TECHNICZNA	84
2.2.3.5 POTENCJAŁY OBSZARU REWITALIZACJI	86
3. CZĘŚĆ PLANISTYCZNA	89
3.1 WIZJA I CELE REWITALIZACJI	90
3.1.1 OPIS WIZJI OBSZARU PO PRZEROWADZONEJ REWITALIZACJI	90
3.1.2 STRUKTURA CELÓW REWITALIZACJI	91
3.2 PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	115
3.2.1 LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	116
3.2.2 CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	150
3.2.3 ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	182

4.CZĘŚĆ ZARZĄDCZA – WDRAŻANIE LPR.....	195
4.1 STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ LPR.....	197
4.2 OPERATOR PROGRAMU I KOORDYNATOR REWITALIZACJI	199
4.3 ZESPÓŁ DS. OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI	200
4.4 SYSTEM OBIEGU INFORMACJI W RAMACH ZARZĄDZANIA LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI.....	200
4.5 INFORMACJA I PROMOCJA	201
4.6 HARMONOGRAM REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI	202
4.6.1 ZADANIA DO KOŃCA 2017 ROKU	203
4.6.2 OKRES PEŁNEJ FUNKCJONALNOŚCI LPR (2018-2023)	203
4.7 MECHANIZMY INTEGROWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	204
4.7.1 KOMPLEKSOWOŚĆ LPR	206
4.7.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	206
4.7.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA.....	208
4.7.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	209
4.7.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA	210
4.7.6 REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJI	211
4.7.7 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	211
4.8 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE LPR	214
4.9 MONITOROWANIE REALIZACJI LPR	221
4.10 OCENA POSTĘPÓW OSIĄGANIA CELÓW PROGRAMU	226
4.11 SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN W REAKCJI NA ZMIENNOŚĆ OTOCZENIA	227
5. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	228
5.1 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	229
5.1.1 DIAGNOZA OBSZARU GMINY ADAMÓW	229
5.1.2 TWORZENIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	233
5.1.3 KONSULTACJE SPOŁECZNE PROJEKTU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	238
5.2. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	238
5.2.1. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	238
5.2.2. PARTNERSTWO – ZASADY WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM	239

5.2.3. INSTRUMENTY WŁĄCZAJĄCE SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE	240
5.2.4. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE OCENY EFEKTÓW LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	240
SPIS MAP	242
SPIS RYSUNKÓW	242
SPIS TABEL	242
SPIS WYKRES	243
SPIS ZDJĘĆ	243
ZAŁĄCZNIK NR 1 KATALOG WSKAŹNIKÓW WDRAŻANIA LPR	244
ZAŁĄCZNIK NR 2 ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z PRZEPISAMI W ZAKRESIE OOŚ.....	251
ZAŁĄCZNIK NR 3 DIAGNOZA GMINY ADAMÓW SŁUŻĄCA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	259

WPROWADZENIE

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023 skupia się na tzw. obszarze rewitalizacji, który obejmuje wyznaczony teren gminy Adamów. Mimo, że niniejszy dokument odnosi się do wyznaczonego obszaru rewitalizacji, posiada on również niezwykle istotne znaczenie dla rozwoju całej gminy Adamów. Jest to związane z tym, że, po pierwsze, doprowadzi do podjęcia wielu projektów i realizacji przedsięwzięć, z których będą korzystać nie tylko mieszkańcy obszarów poddawanych rewitalizacji, ale również pozostała ludność zamieszkująca gminę. Dodatkowo, jako skoordynowana wiązka zintegrowanych działań, które pod wpływem oceny (w tym ze strony mieszkańców) ich efektywności będą na bieżąco podlegać modyfikacjom, stanowiąc będąc inspirację dla podejmowania innych, kompleksowych i skutecznych interwencji na rzecz pozostałych obszarów, znajdujących się w granicach gminy Adamów.

Podstawę formalno-prawną opracowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023* stanowią:

- art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późniejszymi zmianami), który określa tytuł do uchwalania programów rewitalizacji;
- „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”;
- „Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim”;
- „Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego”;
- Regulamin konkursu dotacji na wsparcie gmin wiejskich z województwa lubelskiego w zakresie przygotowania lub aktualizacji programów rewitalizacji.

W świetle wytycznych¹ program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej, lub technicznej, lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023 stanowi podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w szczególności tych, którzy są zagrożeni wykluczeniem z lokalnej społeczności, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji społecznej.

Niniejszy *Program* zakłada realizację działań zgodnie z podstawowymi zasadami społecznymi: personalizmu, dobra wspólnego, pomocniczości i solidarności. Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w ramach tegoż *Programu* będą prowadzone w oparciu o oddolną aktywność

¹„Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”

obywatelską mieszkańców i partnerskie współdziałanie aktywnych podmiotów działających w gminie Adamów.

Niniejszy dokument spełnia wymagania stawiane przez wskazane powyżej wytyczne i zasady w zakresie nowego podejścia do programowania i prowadzenia procesu rewitalizacji. Zakłada on dążenie do tego, aby działania rewitalizacyjne miały kompleksowy i zintegrowany charakter, a przede wszystkim, aby skupiały się na człowieku, a więc na jakości życia mieszkańców. Niezwykle ważnym elementem tego podejścia jest założenie, że cały proces może zakończyć się sukcesem tylko i wyłącznie dzięki aktywnemu zaangażowaniu różnych partnerów (tzw. interesariuszy). W związku z tym przygotowanie i wdrażanie rewitalizacji musi odbywać się przy ciągłym zaangażowaniu partnerów (m.in. stałym dialogu i współpracy między interesariuszami). Ze strony praktycznej oznacza to niezbędność zapewnienia takich mechanizmów partycypacji społecznej, które służą wypracowaniu najlepszych rozwiązań i ograniczeniu ryzyka konfliktów w trakcie wdrażania programu. Mając na uwadze powyższe kwestie, zastosowana metodologia prac nad dokumentem *Lokalnego Programu Rewitalizacji* miała charakter ściśle partycypacyjny. Wartością nadrzędną było włączenie w proces tworzenia *Programu* jak najszerszego grona społeczności lokalnej, poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców, użytkowników oraz innych interesariuszy danego obszaru oraz dążenie do spójności planowanych działań rewitalizacyjnych ze zdiagnozowanymi potrzebami i oczekiwaniami. Kolejnym wyznacznikiem realizacji zasady partnerstwa w rewitalizacji jest założenie, że środki unijne oraz budżet gminy nie stanowią wyłącznych źródeł finansowania tego procesu. Pożądanym jest, ażeby struktura finansowania procesu rewitalizacji, była złożona i obejmowała środki publiczne będące w dyspozycji różnych instytucji oraz środki prywatne.

Całość wyżej wymienionych aspektów znalazła odzwierciedlenie w sformułowanym zgodnie z aktualnymi wymaganiami niniejszym *Lokalnym Programie Rewitalizacji*. Struktura dokumentu oparta została na logicznym ciągu przyczynowo-skutkowym, rozpoczynającym się od wyznaczenia obszaru rewitalizacji (Część 1 - Wprowadzenie), następnie prowadzącym poprzez pogłębioną i szczegółową analizę problemów i potencjałów tegoż obszaru (Część 2 - Diagnostyczna), aż po zdefiniowanie wizji obszaru po rewitalizacji, do której przypisano cele programu oraz odpowiadające im kierunki działań i konkretne przedsięwzięcia (Część 3 – Planistyczna). Czwarta część *Programu* zawiera tematykę zarządczą, omawiającą system zarządzania wdrażaniem *Programu*, w tym mechanizmy integrowania przedsięwzięć, monitorowania i ewaluacji *Programu*, a także jego planowane ramy finansowe i czasowe. Ostatni element *Programu* (Część 5 – Partycypacja społeczna) zawiera mechanizmy włączania interesariuszy w cały proces rewitalizacji, począwszy od diagnozowania, poprzez programowanie, wdrażanie i monitorowanie *Programu*.

Przyjęcie takiego horyzontu czasowego dokumentu (lata 2017-2023) jest zgodne z przepisami prawa.² Ponadto, pozwala na jego dostosowanie do wymogów wynikających z obowiązującej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Przyjęty horyzont wdrażania i monitorowania

²Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o rewitalizacji istnieje możliwość uchwalania po jej wejściu w życie nowych programów rewitalizacji w oparciu o art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie możliwość prowadzenia procesu rewitalizacji poza reżimem ustawowy ograniczona jest do końca roku 2023. Po tym terminie realizacja działań spełniających przesłanki rewitalizacji, musi odbywać się na zasadach ustawy.

Programu pozwoli na pełniejsze osiągnięcie zakładanych rezultatów projektów współfinansowanych ze środków perspektywy finansowej UE w latach 2014-2020.

1.1. STRUKTURA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Niniejszy dokument spełnia wymogi dotyczące struktury LPR określone w „*Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020*”. Zawiera on:

- a. opis powiązań *Programu Rewitalizacji* z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Adamów;
- b. diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- c. zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- d. wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- e. cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- f. listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- g. charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
- h. mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- i. indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
- j. mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów oraz grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
- k. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- l. system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu *Programu*.

1.2. POWIĄZANIA LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY ADAMÓW

Niniejszy *Lokalny Program Rewitalizacji* posiada bezpośrednie powiązania wdrożeniowe z następującymi dokumentami systemu planowania strategicznego i planistycznego gminy Adamów:

❖ **Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)**

„Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)” stanowi jedną ze strategii dziedzinowych, realizowanych na wielu poziomach planowania strategicznego w jednostce samorządu terytorialnego. Dla gminy strategia ta znajduje swoje miejsce jako operacjonalizacja strategii rozwoju w obszarze problematyki społecznej. Zapisy zawarte w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” nie tylko są spójne i zbieżne z zapisami obowiązującej *Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Adamów*, ale zawierają szereg szczegółowych odniesień do jej zapisów.

Szczególną korelację można zauważyć w zakresie celów obydwu dokumentów strategicznych, jak również odpowiadających im kierunków działań.

Zaprezentowana w LPR wizja obszaru zdegradowanego po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji koreluje z wizją gminy Adamów w ww. *Strategii*: „**Adamów wspólną o wysokim poziomie jakości życia, przyjazną mieszkańcom i turystom, z dostępem do wysokiej jakości usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi kultury i przedsiębiorczości (społecznej)**”.

Niniejszy *Program* wypełnia także szereg celów szczegółowych określonych w analizowanej *Strategii*, a w szczególności:

1. Ograniczanie zjawiska ubóstwa poprzez podniesienie zatrudnienia.
2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy i uzależnień.
3. Realizacja działań z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Wsparcie procesu edukacyjnego i sposobu spędzania wolnego czasu edukacyjnego.
5. Wsparcie procesu nauczania.
6. Poprawa warunków życia, rozwoju i aktywności osób niepełnosprawnych.
7. Rozwój działań z zakresu profilaktyki oraz promocji zdrowia fizycznego i psychicznego.
8. Zwiększenie świadomości społecznej wobec kwestii niepełnosprawności.
9. System wsparcia na rzecz osób starszych i wyrównywanie szans tych osób.
10. Kształtowanie międzypokoleniowej solidarności.
11. Realizacja programów aktywnej integracji społecznej i zawodowej.
12. Rozwój sektora ekonomii społecznej.
13. Realizacja działań w zakresie organizowania społeczności lokalnej.

❖ **Strategia Rozwoju Gminy Adamów na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2022 r.)**

Wizja ujęta w *Lokalnym Programie Rewitalizacji* współgra z wizją określoną w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Adamów na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2022 r.)*, która została

Unia Europejska
Fundusz Spójności

skonstruowana w następujący sposób: „**Gmina Adamów powinna być miejscem, które każdy mieszkaniec mógłby z dumą nazwać swoją małą ojczyzną. Miejscem, w którym panuje ład i porządek, bezpieczeństwo, tolerancja i wzajemne zrozumienie odmiennych przekonań, poglądów, norm i systemów wartości innych ludzi. Miejscem, w którym stworzona zostanie wysokiej jakości przestrzeń do życia i działania wychodząca naprzeciw dążeniom lokalnej społeczności. Gmina Adamów, dzięki wykorzystaniu swojego potencjału, takiego jak: walory krajobrazowo-przyrodnicze i bogactwo dziedzictwa kulturowego, rozwinięta sieć szlaków turystycznych oraz tras rowerowych, prowadzących po najbardziej atrakcyjnych miejscach gminy, a także potencjał ludzki, stanowić będzie atrakcyjny obszar osadniczy, inwestycyjno-gospodarczy i turystyczno-rekreacyjny. W Gminie Adamów w 2020 roku standard życia mieszkańców osiągnie poziom, który jest dostępny przeciętnemu mieszkańcowi Europy**”.

Zarówno wizja wskazana w niniejszym dokumencie, jak i wizja zaprezentowana w ww. Strategii, koncentruje się na stworzeniu z gminy Adamów miejsca przyjaznego mieszkańcom oraz przybywającym turystom. Szczególny nacisk kładziony jest na konieczność zwiększenia poziomu życia mieszkańców, wsparcia osób należących do zmarginalizowanych grup społecznych. Oba dokumenty przewidują stworzenie miejsca atrakcyjnego nie tylko w skali lokalnej, lecz całego regionu, które będzie przyciągało nowych mieszkańców jak i turystów. Strategia i LPR, mówią o potrzebie poprawy standardu życia wszystkich członków lokalnej społeczności, konieczności zapewnienia mieszkańcom gminy warunków sprzyjających osobistemu rozwojowi oraz eliminacji negatywnych zjawisk dotyczących mieszkańców tj. ubóstwu oraz wykluczenia społecznego.

Propozycje działań zawarte w niniejszym LPR są również spójne z celami strategicznymi zdefiniowanymi na poziomie poszczególnych obszarów strategicznego programu rozwoju:

Cele strategiczne:

Obszar 1.: Stworzenie warunków dla zakładania nowych przedsiębiorstw i rozwoju działających

- ✓ 1.1 Stworzenie warunków dla zakładania nowych przedsiębiorstw oraz rozbudowy już działających przedsiębiorstw w Gminie Adamów
- ✓ 1.2 Wsparcie rozwoju i działalności przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie Gminy Adamów
- ✓ 1.3 Rozwój ruchu turystycznego i liczby osób odwiedzających w Gminie Adamów

Obszar 2: Poprawa stanu środowiska naturalnego i ładu przestrzennego

- ✓ 2.1 Poprawa stanu środowiska przyrodniczego
- ✓ 2.2 Rozwój systemu proekologicznej gospodarki odpadami
- ✓ 2.3 Dbalność o jakość ładu przestrzennego w Gminie ze szczególnym uwzględnieniem wartości kulturowych oraz przyrodniczych
- ✓ 2.4 Promocja, ochrona i waloryzacja dóbr kultury oraz dziedzictwa przyrodniczego
- ✓ 2.5 Rozwój rolnictwa

Obszar 3. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i poprawa układu komunikacyjnego

- ✓ 3.1 Podniesienie jakości stanu dróg i poprawa układu komunikacyjnego
- ✓ 3.2 Podniesienie jakości stanu infrastruktury sieciowej
- ✓ 3.3 Poprawa dostępności transportu publicznego
- ✓ 3.4 Poprawa stanu infrastruktury łączności

Obszar 4. Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego oraz komfortu życia mieszkańców

- ✓ 4.1 Wspieranie działań służących budowaniu tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców
- ✓ 4.2 Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia
- ✓ 4.3 Wzrost poziomu świadomości i aktywności społecznej
- ✓ 4.4 Poprawa jakości usług publicznych

❖ Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Adamów na lata 2015-2020

Założenia LPR (głównie wizja, cele oraz przewidziane w ich ramach kierunki działań) współgrają z zapisami „Strategii Rozwoju Turystyki Gminy Adamów na lata 2015-2020”. Zarówno jeden, jaki i drugi dokument upatruje szans rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w rozkwicie turystyki. Gmina posiada bardzo duży zasób materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które jeżeli zostanie wykorzystane w odpowiedni sposób może stać się siłą napędową lokalnej gospodarki. Zgodnie z zaprezentowaną w Strategii misją: **„Wydarzenia historyczne, dziedzictwo kulturowe w szczególności zabytki i tradycje rzeźbiarskie oraz znaczący odsetek terenów zielonych na terenie Gminy Adamów stanowią bogactwo, które może stanowić o przewadze konkurencyjnej oferty turystycznej”**. Poza tym, wizja wskazująca stan pożądaný, definiuje podstawy do rozwoju oferty turystycznej gminy: **„Sprzedaż produktów i usług, których klientami są turyści i odwiedzający Gminę Adamów stanowi drugie po rolnictwie źródło dochodu mieszkańców Gminy Adamów”**.

Cel LPR odnoszące się do podstaw rozwoju gospodarczego wyznaczonego obszaru rewitalizacji mają silne powiązanie z celami wskazanymi w analizowanej Strategii:

Cel strategiczny 1. Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki w Gminie Adamów

- ✓ Cel operacyjny 1.1 Utworzenie i wsparcie rozwoju działalności organizatorów turystyki
- ✓ Cel operacyjny 1.2 Zapewnienie dostępu do informacji o ofercie turystycznej Gminy Adamów
- ✓ Cel operacyjny 1.3 Upowszechnienie turystyki jako strategicznego kierunku rozwoju gminy wśród mieszkańców

Cel strategiczny 2. Stymulowanie rozwoju ruchu turystycznego i liczby osób odwiedzających Gminę Adamów

- ✓ Cel szczegółowy 2.1 Opracowanie sprofilowanych ofert turystycznych zakłada poprzez realizację trzech celów operacyjnych stworzenie sprofilowanych, dedykowanych do konkretnej grupy klientów ofert turystycznych
- ✓ Cel szczegółowy 2.2 Rozwój i utrzymanie usług turystycznych stanowiących o przewadze konkurencyjnej Gminy Adamów

Cel strategiczny 3. Rozwój usług okołoturystycznych

- ✓ Cel szczegółowy 3.1 Rozwój infrastruktury noclegowo gastronomicznej
- ✓ Cel szczegółowy 3.2 Rozwój rzemiosła, przetwórczości i produkcji pamiątek.
- ✓ Cel szczegółowy 3.3 Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw oferujących usługi turystyczne i profesjonalizacja osób obsługujących turystów i odwiedzających Gminę Adamów

Cel strategiczny 4. Dostosowanie infrastruktury do obsługi turystów i osób odwiedzających Gminę Adamów

- ✓ Cel szczegółowy 4.1 Dostosowanie infrastruktury technicznej do obsługi ruchu turystycznego turystów i osób odwiedzających Gminę Adamów
- ✓ Cel szczegółowy 4.2 Realizacja operacji służących rozwojowi infrastruktury turystycznej w Gminie Adamów

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Zgodnie z wytycznymi³, diagnoza zawarta w programie rewitalizacji (o ile nie została dokonana w innym dokumencie strategicznym lub planistycznym gminy przyjętym uchwałą rady gminy) obejmuje analizę wszystkich 5 obowiązkowych sfer (tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji.

Szczegółowa diagnoza problemów występujących na terenie gminy Adamów została wykonana odrębnie w ramach dokumentu „*Diagnoza obszaru gminy Adamów służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*”; w jego ramach dokonano wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Dla tak wyznaczonego (a więc także zdiagnozowanego) obszaru rewitalizacji sporządza się niniejszy *Lokalny Program Rewitalizacji*, którego integralną częścią jest ww. diagnoza (Załącznik nr 3).

Wobec takiego wskazania wytycznych niniejsza diagnoza – jakkolwiek w części opiera się o ustalenia poprzednio sporządzonej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – różni się od niej zasadniczo trzema parametrami:

- **jest diagnozą wyznaczonego już obszaru rewitalizacji**, a nie całej gminy (do obszaru całej gminy odwołuje się jedynie kontekstowo, gdyż bez tego diagnoza samego obszaru rewitalizacji nie byłaby czytelna);

³„Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” – Załącznik: *Cechy i elementy programów rewitalizacji*; podpunkt 2)punktu5. *Minimalna zawartość (elementy) programu rewitalizacji*

- **jest diagnozą szczegółową**, przez co rozumiemy, że musi ona wnikać w poszczególne fragmenty diagnozowanej materii na tyle głęboko i rozważać je na tyle dokładnie, aby dało się zakończyć każdy z merytorycznych fragmentów diagnozy precyzyjną konkluzją, która następnie posłuży do sformułowania jasnego celu rewitalizacji; dodatkowo, większe części diagnozy mogą być podsumowywane konkluzjami ogólniejszymi, z których da się wyprowadzić bardziej generalne cele strategiczne rewitalizacji (którym z kolei byłyby podporządkowane grupy bardziej szczegółowych celów operacyjnych, przyjętych poprzednio w odpowiedzi na szczegółowe konkluzje diagnozy);
- **jest na tym etapie już nie tylko diagnozą problemów, ale i potencjałów.**

Celem niniejszej diagnozy jest szczegółowe przeanalizowanie występujących na obszarze rewitalizacji problemów oraz potencjałów, i na podstawie tej analizy, sformułowanie wniosków (konkluzji) umożliwiających wyznaczenie następnie celów rewitalizacji. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przyczynią się do właściwego doboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Szczególnie istotne w tym kontekście jest rozpoznanie problemów społecznych, gdyż to właśnie ich rozwiązanie stanowi istotę rewitalizacji.

2.1 ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK I CZYNNIKÓW KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

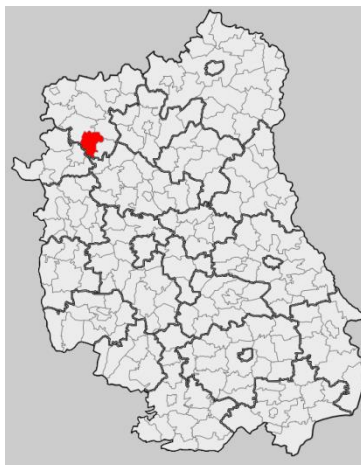
W celu wyznaczenia na terenie gminy Adamów obszaru zdegradowanego⁴ i zaproponowania obszaru do rewitalizacji⁵ przeprowadzono dla obszaru całej gminy szczegółową diagnozę zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych.

Gmina Adamów jest jedną ze 170 gmin wiejskich znajdujących się w województwie lubelskim. Położona jest w północno-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie łukowskim. Bezpośrednie sąsiedztwo gminy stanowi: od północy – gmina Wojcieszków i Krzywda, zachodu – Nowodwór, południa – Ulęż i Jeziorzany, a od wschodu – Serokomla.

⁴ W świetle „Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020” **obszar zdegradowany** to obszar, na którym **zidentyfikowano stan kryzysowy**, spowodowany koncentracją negatywnych **zjawisk społecznych** (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw), **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska), **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych), **technicznej** (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

⁵ W świetle „Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020” **obszar rewitalizacji**, obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Mapa 1 Położenie gminy Adamów na tle województwa lubelskiego

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Gmina Adamów zajmuje obszar 98,67 km², co stanowi około 7,08% powierzchni całego powiatu łukowskiego oraz 0,39% powierzchni województwa lubelskiego. Powierzchnia gminy jest mniejsza niż przeciętna powierzchnia gminy wiejskiej w województwie lubelskim, która wynosi 127 km².⁶ Gmina Adamów jest jedną z 9 gmin wiejskich (Adamów, Krzywda, Łuków, Serokomla, Stanin, Stoczek Łukowski, Trzebieszów, Wojcieszków, Wola Mysłowska), które łącznie z dwiema gminami miejskimi (Łuków i Stoczek Łukowski), wchodzi w skład powiatu łukowskiego.

Mapa 2 Usytuowanie gminy Adamów na tle powiatu łukowskiego

Źródło: www.lukow.ug.gov.pl

Siedzibą gminy jest miejscowość Adamów, oddalona o 25 km od Łukowa – siedziby powiatu, 75 km od stolicy województwa lubelskiego oraz o 120 km od Warszawy. Najbliższymi zlokalizowanymi portami lotniczymi są: port Lublin-Świdnik - 85 km oraz port Warszawa – Okęcie – 127 km. Adamów położony jest w odległości 100 km od polsko-białoruskiego przejścia w Sławatyczach oraz 118 km w Terespolu (Barwinek – 316 km, Cieszyn – 424 km)

⁶ „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2014 roku” GUS

Mapa 3 Usytuowanie gminy Adamów na tle ważnych ośrodków miejskich

Źródło: Opracowanie własne

Do podstawowego układu dróg w gminie Adamów należą drogi powiatowe oraz gminne. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 50,94 km, z czego większość, bo aż 94,15%, stanowią drogi utwardzone. Łączna długość dróg gminnych wynosi 52,61 km. Z tego około 75% stanowią drogi utwardzone, a 25% nieutwardzone. Podstawowy układ komunikacyjny uzupełniony jest w poszczególnych miejscowościach przez ogólnodostępne drogi lokalne i wewnętrzne (nie zaliczone do żadnej z ww. kategorii dróg), pełniące rolę dojazdową do gruntów rolnych i leśnych, obsługujące tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej.

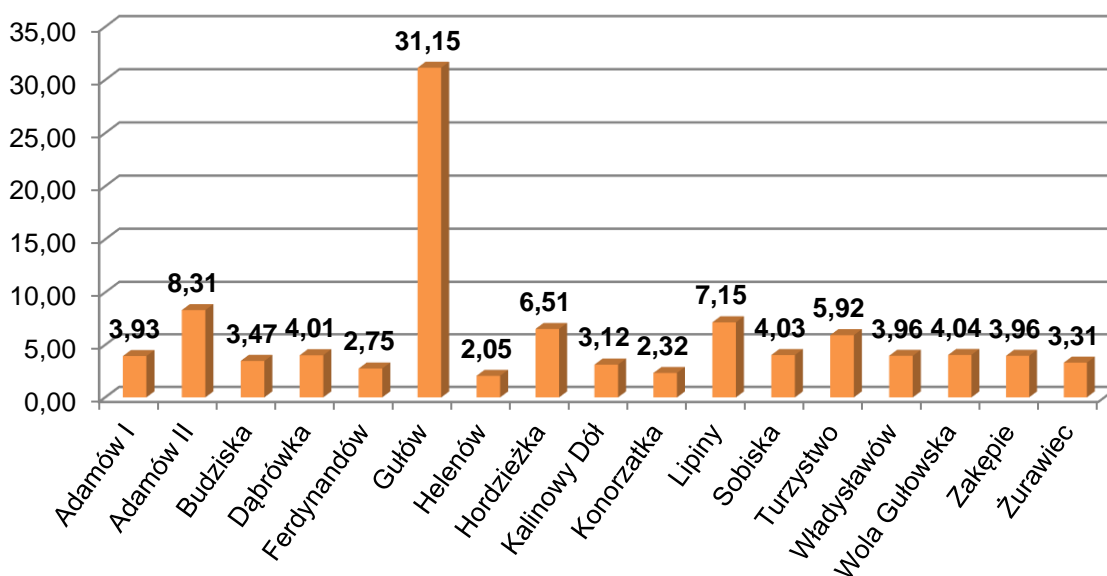
Pierwotnym układem przestrzennym gminy Adamów był układ jednodrożnicowy, w układach zgodnych z duktami głównych cieków i suchych dolinek okresowo niosących wodę. Adamów, jako ośrodek gminny, jest miejscowością o układzie urbanistycznym małomiasteczkowym.

Sieć osadnicza gminy jest charakterystyczna dla gmin wiejskich na wschodzie kraju. Przeważają tutaj wsie – ulicówki, charakteryzujące się zwartą zabudową mieszkaniową po obu stronach. W gminie występują również miejscowości typu rzędówka, ciągnące się wzdłuż prostej drogi z luźną zabudową, często występujące tylko po jednej stronie.

Wielkość jednostek osadniczych (w tym przypadku sołectw) jest bardzo zróżnicowana. Na poniższym wykresie przedstawiono udział powierzchni poszczególnych jednostek w całkowitej powierzchni gminy.

Wykres 1 Udział poszczególnych jednostek osadniczych w całkowitej powierzchni gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Zabudowa mieszkaniowa gminy Adamów ukształtowana została w oparciu o podstawową i tradycyjną funkcję gminy, jaką jest rolnictwo. Na jej obszarze dominuje budownictwo charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego pod względem zarówno formy, jak i funkcji - budynek mieszkalny jednorodzinny z towarzyszącą zabudową związaną z działalnością gospodarczą mieszkańców. Na terenie gminy występuje również zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna i letniskowa (rekreacji indywidualnej). Lokalne zgrupowania osadnicze mają głównie zagrodowy charakter zabudowy, w którym zlokalizowane są ośrodki usług i miejsc pracy związanej z działalnością pozarolniczą.

2.2.1 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI OBJĘTEGO PROGRAMEM

Pierwszym etapem opracowania *Diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji* było wyznaczenie na terenie gminy Adamów jednostek referencyjnych, w ramach których prowadzona była analiza mająca na celu wskazanie jednostek wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Diagnoza objęła cały obszar gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne, a przeprowadzona została w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Wyznaczając granice poszczególnych jednostek referencyjnych kierowano się „Zasadami delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego”. Zgodnie z ww. wytycznymi jako jednostkę referencyjną zastosowano sołectwo. Sołectwa, będące jednostkami pomocniczymi gminy, w sposób

najbardziej adekwatny odzwierciedlają podział terytorialny gminy wynikający z uwarunkowań historycznych, przestrzennych i społecznych. Od strony praktycznej uzasadnieniem dla takiej metodologii był również fakt, iż zbieranie danych na potrzeby gminnych statystyk od lat opiera się właśnie na podziale na jednostki pomocnicze.

Diagnozę gminy Adamów przeprowadzono w oparciu o analizę problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzennej w poszczególnych, siedemnastu sołectwach.

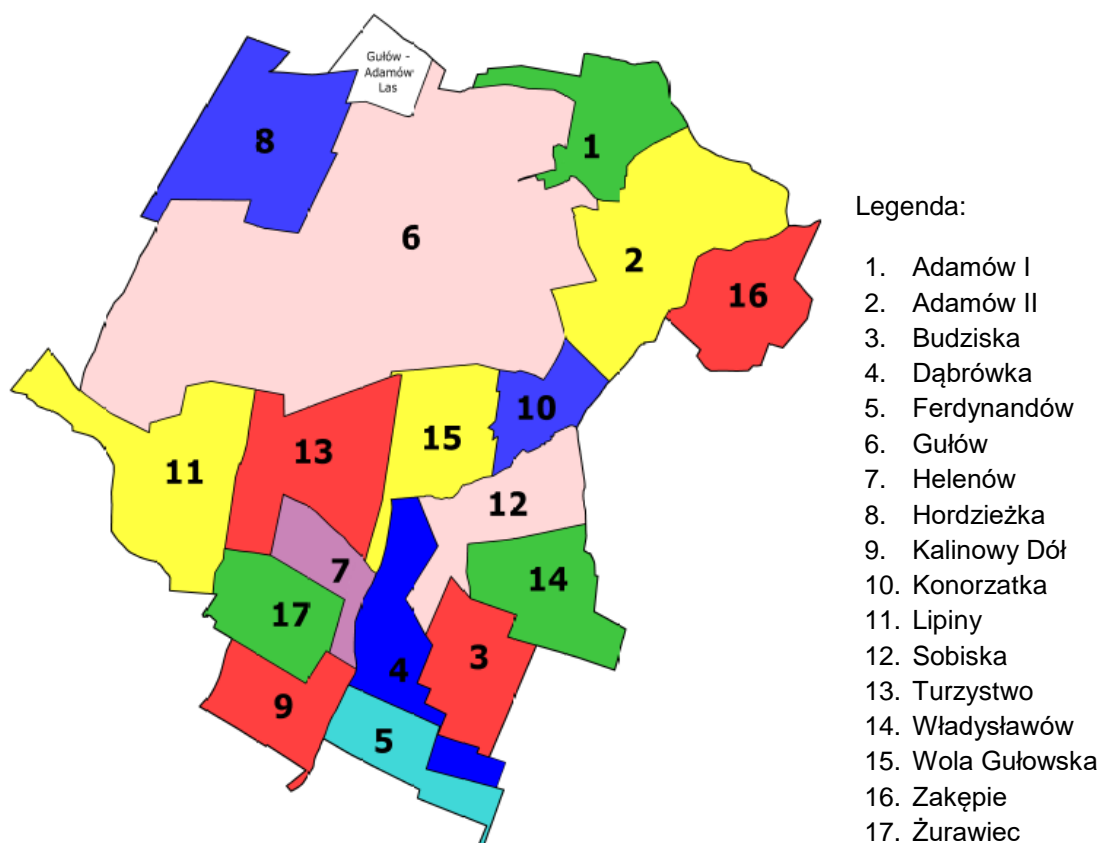
W związku z powyższym, dla celów niniejszej analizy, na obszarze gminy Adamów wyznaczono 17 jednostek referencyjnych, których ogólną charakterystykę zaprezentowano w poniższym zestawieniu.

Tabela 1 Podział gminy Adamów na jednostki referencyjne

Jednostka referencyjna	Miejscowość/ulica	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców w 2015 roku
Adamów I	Adamów, ulice: Batalionów Chłopskich, Cicha, Cmentarna, Ks. Kanonika Szymona Grzymały, Kleeberga, Łąkowa, Malinowa, Męczenników Katynia, Ogrodowa, Polna, SGO „Polesie”, Słoneczna, Spacerowa, Spokojna, Spółdzielcza, Szkolna, Plac Śniegockich, Targowa, Osiedle Tęcza, Wrzosowa, Kardynała S. Wyszyńskiego, O. Zagłoby	3,82	928
Adamów II	Adamów, ulice: Dąbrowskiego, Ks. Józefa Gozdalskiego, Ks. Marka Jandołowicza, Kilińskiego, Korczaka, Kościelna, Kościuszki, Leśna, Majewskiego, Nowa, Ks. Konstantego Pabisiewicza, Ks. Popiełuszki, Pułaskiego, Rusieckich, Sienkiewicza, Antoniego Trzaskowskiego, Witosa	8,06	1191
Budziska	Budziska	3,37	227
Dąbrówka	Dąbrówka	3,89	159
Ferdynandów	Ferdynandów	2,66	156
Gułów	Gułów	30,22	514
Helenów	Helenów i Wola Gułowska (kolonia Księżyzna)	1,99	137
Hordzieżka	Hordzieżka	6,32	393
Kalinowy Dół	Kalinowy Dół	3,02	55
Konorzatka	Konorzatka	2,25	147
Lipiny	Lipiny	6,93	280
Sobiska	Sobiska	3,91	227
Turzystwo	Turzystwo	5,75	393
Władysławów	Władysławów	3,84	174
Wola Gułowska	Wola Gułowska (wyłączając kolonię Księżyzna)	3,92	272
Zakępie	Zakępie	3,84	382
Żurawiec	Natalin, Żurawiec	3,21	223
Gułów – Adamów Las <i>(obszar nie wchodzący w skład żadnego z sołectwa)</i>	Gułów – Adamów Las	1,65	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Mapa 4 Sołectwa gminy Adamów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

W pracach nad zidentyfikowaniem obszaru zdegradowanego przyjęto analizę wielokryterialną, opartą na zestawie wskaźników, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów gminy.

Na potrzeby delimitacji terenów problemowych wykorzystano podział gminy na 17 jednostek referencyjnych. Zagregowane na ich poziomie dane stanowiły podstawę do analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla 5 obowiązkowych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Należy jednocześnie zaznaczyć, że wyniki otrzymane podczas badania metodą wskaźnikową zostały uzupełnione o analizę jakościową z uwzględnieniem oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności wyrażonej podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Podstawę delimitacji obszarów zdegradowanych stanowiły zgromadzone i przeanalizowane dane udostępnione przez następujące instytucje: Urząd Gminy Adamów oraz jednostki organizacyjne (m. in. GOPS, placówki oświatowe), Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie, Komenda Powiatowa Policji w Łukowie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zastosowana metoda wielokryterialna zakłada użycie wybranych wskaźników dla ustalenia listy rankingowej oraz wyboru obszaru charakteryzującego się największym nasileniem cech kryzysowych (łącznie 41 wskaźników, w pięciu grupach). Duża liczba wskaźników rodzi

pytanie o ich wagę w wyniku końcowym. Celem optymalizacji procesu wyboru, jak i uwzględnienia preferencji wynikających z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”, założono, że łączna wartość wskaźników społecznych wyniesie 60%, natomiast łączna wartość wskaźników w pozostałych 4 sferach wyniesie łącznie 40%. Przedmiotowe założenie wynika z konieczności oddania kierunku interwencji zapisanej w umowie partnerstwa zakładającej m.in.: konieczności wyznaczenia obszarów deficytowych z naciskiem na problemy społeczne.

W ramach analizy badania poddano następujące wskaźniki:

1. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2015 r. (%).
2. Zmiana udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2013-2015 (%).
3. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r. (%).
4. Zmiana udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 (%).
5. Udział osób bezrobotnych powyżej 51 r. ż. (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 r. (%).
6. Zmiana udziału osób bezrobotnych powyżej 51 r. ż. (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 (%).
7. Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 r. (%).
8. Zmiana udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 (%).
9. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%).
10. Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
11. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%).
12. Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
13. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%).
14. Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
15. Udział dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 r. ż. (włącznie) w 2015 r. (%).
16. Zmiana udziału dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 r. ż. (włącznie) w latach 2013-2015 (%).

17. Udział dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie) w 2015 r. (%).
18. Zmiana udziału dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie) w latach 2013-2015 (%).
19. Udział osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%).
20. Zmiana udziału osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
21. Liczba odnotowanych przestępstw ogółem przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
22. Zmiana liczby odnotowanych przestępstw ogółem przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
23. Liczba przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
24. Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
25. Liczba przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
26. Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
27. Liczba zdarzeń drogowych ogółem przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
28. Zmiana liczby zdarzeń drogowych ogółem przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
29. Liczba kolizji drogowych przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
30. Zmiana liczby kolizji drogowych przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%).
31. Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
32. Liczba mieszkańców korzystających aktywnie z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.
33. Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w latach 2013-2015 (%).
34. Średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim w latach 2013-2014 (%).
35. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP 25.10.2015 r. (%).
36. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 roku - Rada Gminy (%).
37. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r.
38. Udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni jednostki w 2015 r.
39. Liczba budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w 2015 r.
40. Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2015 r. (%).

41. Udział obszarów, w obrębie których odnotowano w 2015 roku przekroczenie jakości powietrza w ogólnej wielkości danego obszaru (%).

Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych przeprowadzono standaryzację zmiennych, w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali, tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich obszarów i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń. W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią i odchyleniem standardowym, co umożliwia ich logiczną interpretację. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla gminy i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem kryzysowym wyższym od średniej dla gminy. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla gminy odznaczają się mniejszym natężeniem.

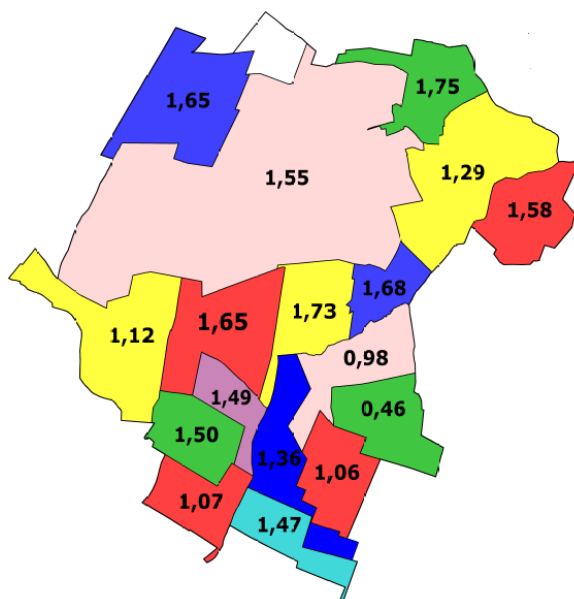
W trakcie standaryzacji zmiennych oznaczono również odpowiednio destymulanta i stymulanta. Jako stymulanta, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców (%)). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym).

Zestawionym i zestandaryzowanym dla każdego obszaru wskaźnikom, nadano odpowiednią liczbę punktów według następującego schematu:

- uzyskane wartości wskaźników ujednoczonych (po standaryzacji) podzielone zostały na kwartyle: które dzielą zbiorowość na 4 części: do 25% przypadków, do 50%, do 75% i do 100%;
- przyjęto następujące stopniowanie wskaźników ujednoczonych: dla wskaźników, których wartość mieściła się w 4 kwartyli przyznano 3 punkty; tych w 3 kwartyli przyznano 2 punkty; dla tych w 2 kwartyli przyznano 1 punkt, dla tych w pierwszym kwartyli przyznano 0 punktów;
- warstwy reprezentujące analizowane zjawiska (np. ubóstwo, bezrobocie) sklasyfikowano wartościami binarnymi 0 jeżeli nie spełnia wymogów wytycznych – nie przekracza wartości referencyjnej (średniej dla gminy); 1 jeżeli spełnia wymóg wytycznych – przekracza średnią referencyjną (średnia dla gminy);
- wartości otrzymane dla poszczególnych wskaźników we wszystkich obszarach referencyjnych przemnożono przez ustalone wcześniej wagi wskaźników.

Na poniższej mapie zaprezentowano sumę punktów uzyskanych w efekcie analizy wskaźnikowej wg poszczególnych obszarów referencyjnych.

Mapa 5 Suma punktów uzyskanych w efekcie analizy wskaźnikowej wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne

Po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej dla wszystkich obowiązkowych sfer za pomocą przyjętych miar (największa liczba punktów), dokonano wstępnego wyboru obszarów zdegradowanych. W dalszej kolejności wybrane wstępnie jednostki referencyjne poddano analizie jakościowej w zakresie dodatkowo zidentyfikowanych problemów. Wzięto również pod uwagę liczbę mieszkańców oraz wielkość powierzchni poszczególnych jednostek referencyjnych.

Trzeba również pamiętać o tym, że w świetle wytycznych, w przypadku gdy na terenie gminy występują obszary, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska w sferze społecznej, należy zbadać czy równocześnie występują negatywne zjawiska z zakresu sfery: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Obszary, gdzie zdiagnozowano tylko problemy społeczne nie powinny być objęte działaniami rewitalizacyjnymi, a działaniami sektorowymi w sferze polityki społecznej. Właśnie z tego powodu, pomimo występowania w niektórych jednostkach referencyjnych koncentracji problemów społecznych, nie wskazano tych miejsc jako obszarów zdegradowanych. Jednocześnie należy podkreślić, że na wyznaczenie obszaru zdegradowanego niezwykle istotny wpływ miały również oczekiwania lokalnej społeczności, która w sposób naturalny dokonała hierarchizacji potrzeb i problemów.

Jako próg punktów dających podstawę do zakwalifikowania danego obszaru referencyjnego do obszaru zdegradowanego przyjęto wartość 1,60. Obszarami, w obrębie których koncentrują się zarówno negatywne zjawiska w sferze społecznej, jak i zjawiska kryzysowe w innych sferach, są sołectwa: Adamów I (łącznie 1,75 punktów), Wola Gułowska (łącznie 1,73 punkty), Konorzatka (łącznie 1,68 punktów), Hordzieżka (łącznie 1,65 punktów) oraz Turzystwo (łącznie 1,65 punktów). W związku z powyższym tereny tych sołectw wyznaczono jako obszar zdegradowany.

Ze względu na ograniczenia wynikające z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” związane z maksymalną liczbą ludności zamieszkującą obszar rewitalizacji (maksymalnie 30% ludności gminy) oraz wielkością tegoż obszaru (maksymalnie 20% powierzchni całej gminy) nie ma możliwości uznania całego obszaru zdegradowanego, wyznaczonego na terenie gminy Adamów na podstawie przeprowadzonej analizy, za obszar rewitalizacji.

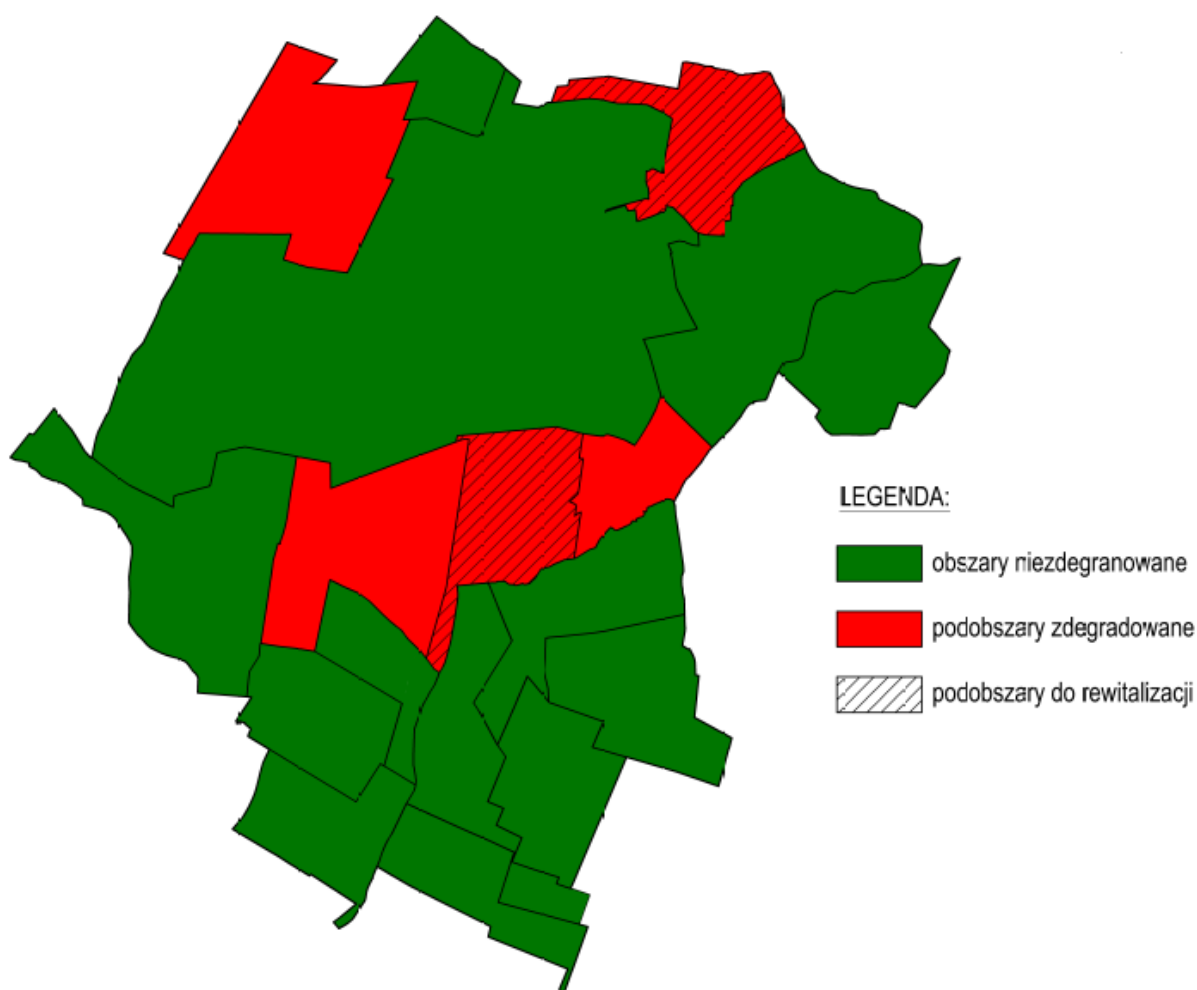
W celu prawidłowego określenia obszaru rewitalizacji posłużono się dodatkowymi kryteriami. Wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców poszczególnych podobszarów zdegradowanych. Przeanalizowano również infrastrukturę (zdegradowane obiekty lub obszary), której przebudowa lub adaptacja, ukierunkowana na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych przyczyni się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów. Uwzględniono także obiekty, które same w sobie nie muszą być zdegradowane, ale w oparciu o ich infrastrukturę można prowadzić szereg działań i projektów służących celowi rewitalizacji. Niezwykle istotną kwestią były również potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności wyrażone podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Synteza wyżej wymienionych zagadnień doprowadziła do wyodrębnienia na obszarze gminy Adamów obszaru rewitalizacji, który został podzielony na 2 podobszary:

1. sołectwo Adamów I;
2. sołectwo Wola Gułowska.

Wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza wymogów określonych co do jego powierzchni (nie więcej niż 20% powierzchni całej gminy) oraz liczby mieszkańców (nie więcej niż 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy). Łączna powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi 773,91 ha co stanowi 7,84% powierzchni całej gminy Adamów. Obszar ten jest zamieszkiwany przez 1200 osób, co stanowi 20,48% ogólnej liczby mieszkańców gminy Adamów.

Mapa 6 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

2.2.2 SFERA SPOŁECZNA

Ukierunkowanie na zjawiska i problemy w obszarze życia społecznego mieszkańców jest szczególnie akcentowane w polityce rewitalizacyjnej gmin. Rewitalizacja ma bowiem na celu odnowienie społecznego potencjału wyznaczonych obszarów i sąsiedztwa, dzięki czemu miejscowe społeczności mają szansę na integrację z szerszym środowiskiem. Tym samym, przedmiotem rewitalizacji nie jest określona przestrzeń fizyczna, lecz społeczności lokalne oraz różne grupy interesariuszy, mieszkające lub użytkujące dany obszar. To właśnie aspekt społeczny jest fundamentem wyznaczania obszarów mających charakter zdegradowany oraz późniejszego projektowania działań rewitalizacyjnych. Problemy, z jakimi borykają się mieszkańcy oraz potrzeby, jakie wykazują w obszarze jakości życia, mają kluczowe znaczenie dla przyszłych decyzji rewitalizacyjnych.

W świetle *Wytycznych*⁷ diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych obejmuje w szczególności kwestie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Analizy zjawisk zachodzących w sferze społecznej dokonano w następujących płaszczyznach:

A. TRENDY DEMOGRAFICZNE

B. POZIOM UBÓSTWA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

C. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

D. JAKOŚĆ EDUKACJI

E. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZEŃSTWA

2.2.2.1 NIEKORZYSTNE TRENDY DEMOGRAFICZNE – DEPOPULACJA I STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Na koniec 2015 roku obszar gminy Adamów zamieszkiwało łącznie 5858 osób, w tym 49,97% stanowiły kobiety, a 50,03% mężczyźni (w Polsce średnio gminy zamieszkuje 52% kobiet).

Gęstość zaludnienia kształtowała się w gminie Adamów, w 2015 roku, na dość wysokim poziomie i wyniosła około 60 osób/km². Gmina charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem gęstości zaludnienia. Jednostką referencyjną, w której możemy zaobserwować najwyższy poziom gęstości zaludnienia jest sołectwo Adamów I oraz Adamów II. W 2015 roku na obszarze sołectwa Adamów I średnio zamieszkiwały 243 osoby na km², a na terenie sołectwa Adamów II – 147 na km². Stanowi to odpowiednio wartość czterokrotnie oraz ponad dwukrotnie wyższą od średniej dla całej gminy. Na taki stan rzeczy wpływa przede wszystkim charakter zabudowy miejscowości Adamów – zwarte skupiska zabudowań na stosunkowo małym obszarze. Najrzadziej zaludnioną, w przeliczeniu na km², jednostką referencyjną było w 2015 roku sołectwo Gułów (17 os./km²), co jest związane z tym, że większą część obszaru tego sołectwa zajmują lasy.

Niekorzystnym procesem demograficznym, który możemy zaobserwować w analizowanym okresie na obszarze gminy Adamów jest zjawisko systematycznego wyludniania się gminy. Na przestrzeni lat 2013-2015 z terenu gminy Adamów ubyło łącznie 62 mieszkańców. Ogólna liczba mieszkańców w badanym okresie zmniejszyła się więc o 1,05% (średnia dla gminy Adamów). W świetle danych źródłowych na przestrzeni lat 2013-2015 jedynie w roku 2014 wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął w gminie Adamów wartość ujemną: -1,53‰. Natomiast w 2013 i 2015 roku przyjął on taką samą, dodatnią wartość równą: 0,34‰.

GORZEJ sytuacja prezentuje się w odniesieniu do wskaźnika salda migracji. Na podstawie dostępnych danych z lat 2013-2014 możemy zaobserwować, że gmina Adamów boryka się z negatywną strukturą ruchu wędrownego mieszkańców. Na przestrzeni analizowanych lat

⁷ „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”

saldo migracji było zawsze ujemne, co oznacza, że więcej osób z terenu gminy wyjeżdżało, niż do niego napływało. W 2013 roku różnica pomiędzy liczbą osób meldujących się na terenie gminy Adamów, a liczbą osób wymeldowujących się z jej obszaru wyniosła -17, natomiast w 2014 roku -18.

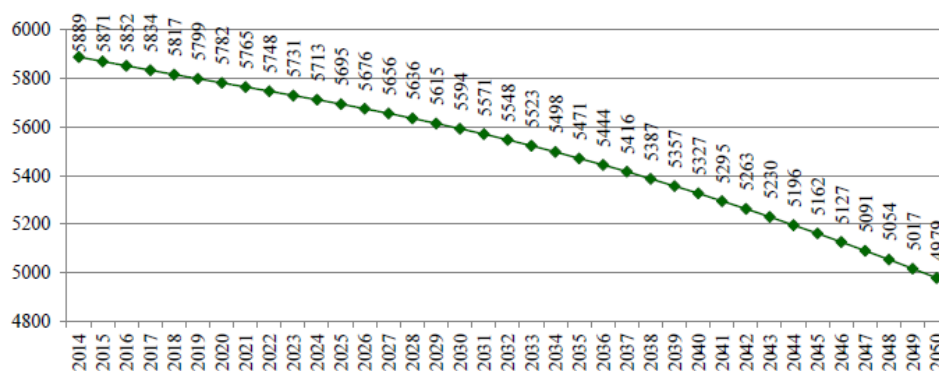
Negatywny trend spadku liczby mieszkańców, charakterystyczny dla gminy Adamów jako całości, nie został odnotowany w analizowanym okresie czasu w wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Na terenie sołectw Adamów I oraz Wola Gułowska na przestrzeni lat 2013-2015 wzrosła liczba mieszkańców.

W obrębie sołectwa Adamów I liczba ludności wzrosła z 925 osób (w 2013 roku) do 928 (w 2015 roku), czyli o 0,32%. Wśród przyczyn wzrostu liczby mieszkańców tego sołectwa znajduje się dodatni przyrost naturalny. Na terenie badanego sołectwa odnotowano w 2013 roku współczynnik przyrostu naturalnego na poziomie 1,08‰, w 2014 roku: 2,16‰, a w 2015 roku na poziomie 6,47‰. W 2013 roku w sołectwie Adamów I zaobserwowano ujemne saldo migracji (-12 osób), natomiast w 2014 roku dodatnie (jedna osoba).

Analogiczną sytuację w kontekście salda migracji odnotowano w latach 2013-2014 na terenie drugiego sołectwa wyznaczonego jako teren rewitalizacji. Na obszarze sołectwa Wola Gułowska w 2013 roku saldo migracji również przyjęło wartość ujemną (-3 osoby), a w 2014 roku dodatnią (2 osoby). Współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się tutaj na poziomie 0 (w 2013 oraz w 2014 roku) oraz na poziomie -7,35‰ (w 2015 roku). Natomiast ogólna liczba mieszkańców sołectwa wzrosła z 269 (2013 rok) do 272 osób (2015 rok), czyli o 1,11%.

Mimo, że w latach 2013-2015 na terenie sołectw wyznaczonych do rewitalizacji odnotowano wzrost liczby mieszkańców, to prognozy dla tego obszaru, podobnie jak dla całej gminy nie są zbyt optymistyczne. Obliczenia własne wskazują, że w 2050 roku liczba ludności gminy zmniejszy się o ok. 910 osób w porównaniu z 2014 rokiem, jeśli poziom przyrostu naturalnego w gminie i emigracji zarobkowej utrzyma się na dotychczasowym poziomie.⁸

Wykres 2 Prognoza liczby ludności gminy Adamów w latach 2014-2050

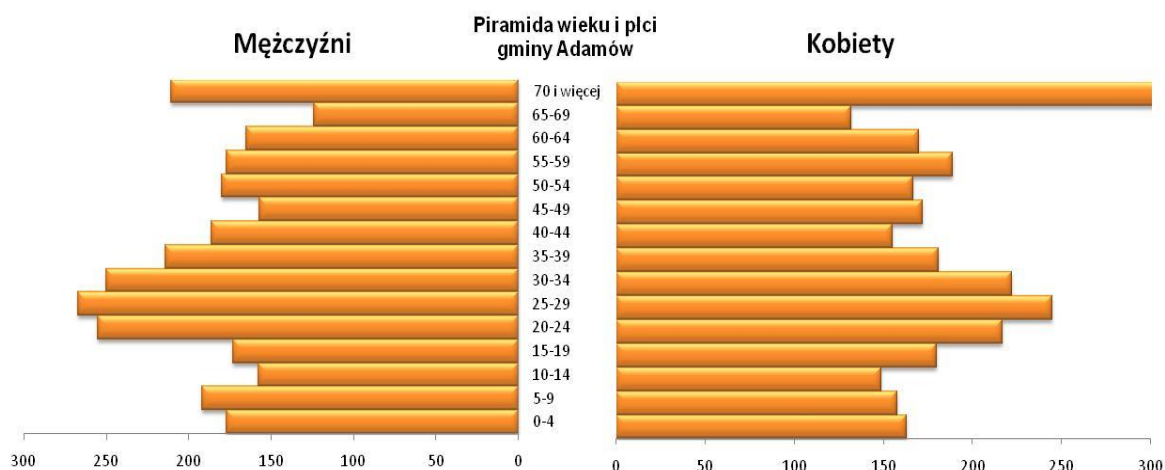
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

⁸ Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Struktura wiekowa mieszkańców danego obszaru jest niezwykle istotna z punktu widzenia prognoz jego rozwoju. Negatywnym zjawiskiem demograficznym zauważalnym na obszarze gminy Adamów jest stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskazuje na to piramida wieku i płci dla gminy Adamów, zaprezentowana poniżej.

Wykres 3 Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Adamów w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

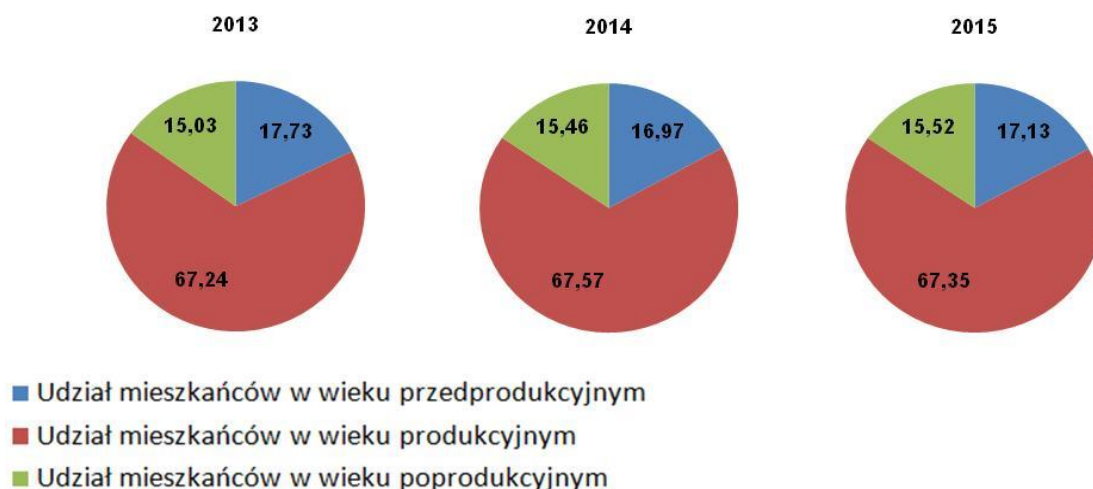
Kształt zaprezentowanej piramidy wskazuje na regresywną strukturę ludności zamieszkującej gminę Adamów. Ten typ struktury charakteryzuje się malejącą liczbą urodzeń. Udział ludności poniżej 14 roku życia jest niski i wynosi zaledwie około 17% populacji. Ludność w wieku poprodukcyjnym również stanowi około 17% ogólnej liczby mieszkańców.

Wskaźnikiem pozwalającym na ocenę struktury demograficznej ludności zamieszkującej analizowany obszar jest wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym). W odniesieniu do całej gminy Adamów wskaźnik ten w 2015 roku wyniósł 59,99, a na przestrzeni lat 2013-2015 odnotował spadek o zaledwie 0,30%.

W analizowanym okresie czasu ww. wskaźnik uległ na terenie sołectwa Adamów I niewielkim wahaniom. W 2013 roku wyniósł on 48,71, w 2014 roku 48, a w 2015: 48,48. W roku 2015 odnotował on zatem spadek o 0,48% w stosunku do roku 2013. Jednocześnie, w latach 2013-2015 widoczny jest tutaj trend zmniejszającej się grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie). Liczba osób do 17 roku życia włącznie zamieszkujących sołectwo Adamów I spadła ze 164 (w 2013 r.) do 159 (w 2015 r.), czyli o 3,05%. Udział dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie w ogólnej liczbie ludności analizowanego sołectwa wyniósł w 2015 roku 17,13% i spadł on w stosunku do roku 2013 o 3,38% w porównaniu z rokiem 2013. Jak widać na poniższym wykresie, w latach 2013-2015 wzrósł na terenie sołectwa Adamów I udział ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lat; kobiety 18-59 lat) w ogólnej liczbie mieszkańców. Wzrost ten wyniósł 0,16%. Systematycznie wzrasta również udział ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 lat i mężczyźni powyżej 65 lat) w ogólnej populacji. W 2013 roku udział tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie mieszkańców wyniósł w sołectwie

Adamów 15,03%, w 2014 roku – 15,46%, a w 2015 roku – 15,52%, co oznacza, że odnotowano wzrost o 3,26%.

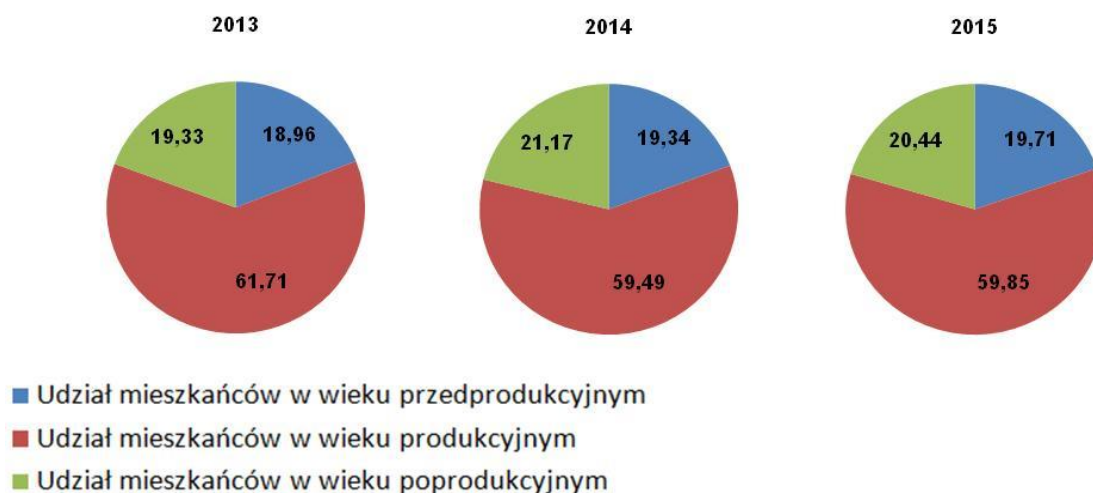
Wykres 4 Udział ludności obszaru rewitalizacji – sołectwa Adamów I - według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Na terenie sołectwa Wola Gułowska, czyli drugiej jednostki referencyjnej wyznaczonej jako obszar rewitalizacji, w latach 2013-2015 zauważono pozytywny trend wzrostowy udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia włącznie) w ogólnej liczbie mieszkańców. Udział ten wzrósł z 18,96% w 2013 roku do 19,71%, czyli o 3,96%. Udział ludności w wieku produkcyjnym wyniósł na terenie sołectwa Wola Gułowska odpowiednio: 61,71% (2013 r.), 59,49% (2014 r.) oraz 59,85% (2015 r.). W analizowanym okresie czasu odnotowano zatem spadek udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców o 3,01%. W odniesieniu do najstarszej grupy mieszkańców, czyli osób w wieku poprodukcyjnym, możemy zauważyć niekorzystny trend wzrostowy, jaki nastąpił pomiędzy 2013 a 2015 rokiem. Udział mieszkańców z tej grupy wiekowej (kobiety powyżej 60 lat i mężczyźni powyżej 65 lat) w ogólnej populacji sołectwa wyniósł w 2015 roku 20,44%, co oznacza 5,73%-owy wzrost w porównaniu z rokiem 2013.

Wykres 5 Udział ludności obszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska - według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Na obszarze rewitalizacji (zarówno na terenie sołectwa Adamów I, jak również Wola Gułowska) widoczne jest zjawisko utrzymywania dorosłych dzieci przez rodziców z emerytur. Ze zjawiskiem tym równocześnie występuje problem alkoholizmu wśród zależnych finansowo dzieci.

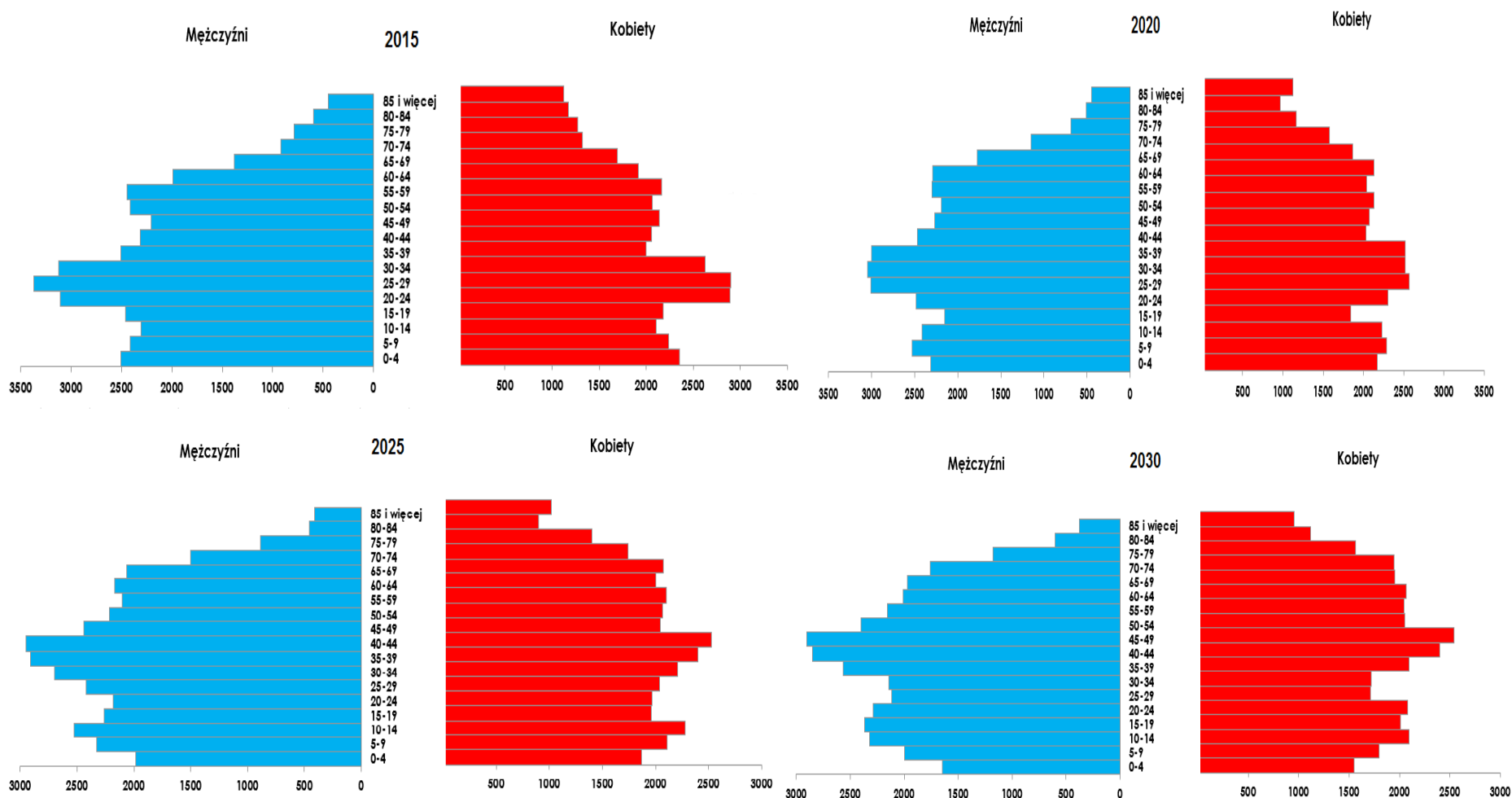
Należy jednocześnie zaznaczyć, że niekorzystne czynniki demograficzne (brak znaczącego wzrostu liczby urodzeń, ujemny przyrost naturalny – w przypadku sołectwa Wola Gułowska, migracje), jak również niepokojący trwały trend spadku liczby ludzi młodych w połączeniu z przechodzeniem w wiek emerytalny osób będących obecnie w wieku produkcyjnym, będą w przyszłości pogarszać wskaźnik obciążenia demograficznego w obszarze rewitalizacji w perspektywie długookresowej. Proporcje te będą kształtować nie tylko sytuację ekonomiczną obszaru, ale wpłyną przede wszystkim na sytuację społeczną i konieczność zabezpieczenia w niedługiej przyszłości różnego rodzaju potrzeb związanych z organizacją systemu wsparcia dla starzejącego się społeczeństwa. Problem starzenia się populacji niesie ze sobą konieczność zmiany funkcji obiektów i przestrzeni, które powinny być coraz bardziej przystosowane do potrzeb coraz liczniejszej grupy seniorów.

W zakresie wyludniania oraz starzejącego się społeczeństwa szczególnie niekorzystnie wyglądają prognozy GUS, w świetle których w Polsce procesy te będą się systematycznie nasilały. Z sytuacją taką będziemy również mieli do czynienia na terenach wiejskich powiatu łukowskiego. Zgodnie z danymi GUS liczba mieszkańców wsi zmniejszy się na przestrzeni kolejnych piętnastu lat o 5,7 % (z 73 559 w 2015 r. do 69 364 w 2030 r.). Dodatkowo, kształty zaprezentowanych poniżej piramid wieku ludności obrazują występowanie wyżów i niżów demograficznych w strukturze wieku kobiet i mężczyzn. Wraz z upływem lat podstawa piramidy (dzieci i młodzież) będzie się coraz bardziej zwężać, z kolei jej górna część (seniorzy) – będzie się rozszerzała. Na początku lat 50-tych XX wieku przeciętne trwanie życia wynosiło

47 lat, w 2011 roku – 65 lat, natomiast w 2050 roku życie ludzkie będzie trwało średnio 75 lat.⁹ Wraz z procesem starzenia się społeczeństwa będzie postępował proces wyludniania. W efekcie będzie to skutkowało zmniejszającą się liczbą dzieci w wieku szkolnym, co wpłynie na konieczność ograniczenia sieci szkół i tym samym przyczyni się do pogłębienia degradacji społecznej i kulturalnej.

⁹A. Dragan, *Starzenie się społeczeństwa polskiego i jego skutki*, Opracowania Tematyczne, OT-601, Biuro Analiz i Dokumentacji, Zespół Analiz i Opracowań Tematycznych, Kancelaria Senatu, Warszawa 2011, s. 3.

Wykres 6 Prognozowana struktura ludności według płci i grup wiekowych w powiecie łukowskim na obszarach wiejskich w roku 2015,2020,2025, 2030

Źródło: Opracowanie własne wg danych GUS

Unia Europejska
Fundusz Spójności

REKOMENDACJA

- 1. Jako remedium na prognozy wskazujące, że obszar rewitalizacji będzie podlegał procesowi wyludniania się, należy wskazać działania mające na celu poprawę jakości życia na obszarze rewitalizacji oraz całej gminy Adamów, a także polegające na podkreślaniu atutów związanych z życiem w gminie (np. dostęp do lepszej jakości infrastruktury społecznej, zwiększenie liczby miejsc pracy).*
- 2. Wśród niekorzystnych procesów demograficznych dotyczących obszar rewitalizacji oraz całej gminy znajduje się stopniowe starzenie się społeczeństwa, które generuje szereg innych problemów (m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy). Przedmiotowe zjawisko ma również skutki ekonomiczne dla systemu finansów publicznych w postaci wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi. W kontekście tym działania rewitalizacyjne winny koncentrować się wokół działań prewencyjnych - związanych z promowaniem zdrowego stylu życia wśród osób młodych (ale też starszych), prowadzeniem prorodzinnej polityki gminy zachęcającej rodziny do posiadania większej liczby dzieci, czy wspomaganie poprzez rozwój infrastruktury społecznej takiej jak m.in. lepszy dostęp do przedszkoli czy placów zabaw.*
- 3. Konieczne jest również zapewnienie seniorom zaspokojenia podstawowych potrzeb związanych zarówno z eliminacją barier infrastrukturalnych oraz potrzeb kulturalnych i edukacyjnych. Sugeruje się podjęcie działań mających na celu poprawę jakości życia seniorów, poprzez ich aktywizację społeczną, integrację ze społecznością i ciągłe diagnozowanie ich potrzeb.*

2.2.2 STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

Wśród negatywnych zjawisk w sferze społecznej, które sygnalizowały zarówno władze gminy Adamów, jak również sami mieszkańcy gminy, znajdują się także problemy zdrowotne ludności. Niewątpliwie o istotności tego problemu świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej.

Specjalistyczne wsparcie z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Adamów realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, zlokalizowany w miejscowości Adamów. W świetle danych udostępnionych przez ww. placówkę możemy zauważyć, że liczba dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu wyniosła na terenie gminy Adamów w 2013 roku: 124, w 2014 roku: 124, a w 2015 roku: 137. Jak widać, na przestrzeni analizowanego okresu czasu nastąpił wzrost dzieci i młodzieży posiadających wady postawy i zaburzenia ruchu. Wzrost ten wyniósł 10,48%. Jeśli na to

zjawisko spojrzmy przez pryzmat potencjału ludnościowego gminy (w odniesieniu do grupy mieszkańców do 17 roku życia włącznie), okazuje się, że dzieci i młodzież, u których zdiagnozowano ww. jednostki chorobowe stanowiła w 2015 roku aż 11,39% ogólnej liczby mieszkańców do 17 roku życia włącznie. Na przestrzeni lat 2013-2015 udział dzieci i młodzieży z wadami postawy i zaburzeniami ruchu w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Adamów w tej grupie wiekowej wzrósł o 14,16%.

Na obszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I liczba dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu wyniosła w roku 2013: 22, w 2014: 26, a w 2015: 25. Jak pokazują powyższe dane grupa dzieci i młodzieży posiadających ww. schorzenia wzrosła na przestrzeni lat 2013-2015 o 13,64%. Jeśli na to zjawisko spojrzmy przez pryzmat potencjału ludnościowego sołectwa Adamów I okazuje się, że w 2015 roku dzieci i młodzież, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu stanowiła aż 15,72% ogólnej liczby mieszkańców sołectwa do 17 roku życia włącznie. Oznacza to, że w obrębie sołectwa Adamów I, które zostało wyznaczone jako obszar rewitalizacji, udział dzieci i młodzieży ze zdiagnozowanymi wadami postawy i zaburzeniami ruchu w ogólnej liczbie mieszkańców w tym przedziale wiekowym był wyższy od średniej w całej gminie Adamów (11,39%) o 4,33 punkty procentowe. Niepokojącym jest również fakt, że na przestrzeni lat 2013-2015 udział dzieci i młodzieży z ww. schorzeniami w ludności do 17 roku życia włącznie uległ na terenie sołectwa Adamów I wzrostowi o 17,21%.

W obrębie sołectwa Wola Gułowska, które również zostało wyznaczone jako obszar rewitalizacji, sytuacja wygląda korzystniej. Na przestrzeni lat 2013-2015 nie odnotowano tutaj ani jednego dziecka do 17 roku życia włącznie, u którego zdiagnozowano by wady postawy i zaburzenia ruchu.

Chorobami, na które najczęściej zapadali mieszkańcy gminy Adamów były w latach 2013-2015 choroby układu krążenia. Dane na temat tego problemu, pozyskane z SPZOZ'u, wskazują, że na obszarze całej gminy Adamów liczba mieszkańców borykających się z tego rodzaju chorobami wynosiła w 2013 roku: 837, w 2014: 868, a w 2015: 911. Zgodnie z tymi danymi możemy zaobserwować, że w gminie Adamów populacja mieszkańców chorujących na choroby układu krążenia systematycznie rosła i w 2015 roku była ona o 8,84% wyższa niż w roku 2013. Biorąc zaś pod uwagę potencjał ludnościowy gminy widzimy, że w 2015 roku aż 15,55% populacji gminy Adamów stanowili mieszkańcy chorujący na choroby związane z układem krążenia. Na przestrzeni lat 2013-2015 udział tych osób w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Adamów wzrósł o 9,99%. Równie niepokojącą, wzrostową tendencję zjawiska zaobserwowano również na obszarze rewitalizacji, czyli w obrębie sołectwa Adamów I oraz sołectwa Wola Gułowska.

Liczba mieszkańców sołectwa Adamów I, chorujących na choroby układu krążenia wyniosła w 2013 roku: 138, w 2014: 159, a w 2015: 167. Podobnie więc jak w skali całej gminy Adamów, tak i na terenie analizowanego sołectwa możemy zauważyć, że w 2015 roku nastąpił wzrost ludności chorującej na choroby związane z układem krążenia, w porównaniu z rokiem 2013. Wzrost ten w sołectwie Adamów I wyniósł 21,01%. Analizując zjawisko przez pryzmat potencjału ludnościowego sołectwa, okazuje się, że w 2015 roku mieszkańcy chorujący na choroby układu krążenia stanowili 18% ogółu populacji sołectwa i ich udział w ogólnej liczbie ludności wzrósł na przestrzeni lat 2013-2015 o 20,62%.

Analogiczną sytuację możemy zaobserwować na terenie sołectwa Wola Gułowska. Tutaj również na przestrzeni lat 2013-2015 liczba mieszkańców chorujących na choroby układu krążenia uległa wzrostowi: z 40 w 2013 roku (w 2014 roku również wyniosła ona 40 osób), do 42 w 2015 roku, czyli o 5%. Patrząc na analizowany problem przez pryzmat ludnościowy sołectwa Wola Gułowska można zaobserwować, że w 2015 roku udział mieszkańców sołectwa chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie ludności wyniósł 15,44% i wzrósł on w porównaniu z rokiem 2013 o 3,8%.

Zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest także brak odpowiedniego poradnictwa psychologicznego. Jednocześnie, w trakcie prowadzonej diagnozy, zarówno mieszkańcy gminy, jak i pracownicy gminnych jednostek organizacyjnych (w szczególności GOPS-u), wskazywali, że coraz częściej mieszkańcy borykają się z różnego rodzaju problemami i zaburzeniami psychicznymi. Na wzrost liczby osób borykających się z tego rodzaju problemami wpływa przede wszystkim wyśrubowane tempo życia, stres, brak możliwości samorealizacji czy niemożność porozumienia się z najbliższymi. Problemy te równie mocno dotyczą wszystkich grup wiekowych – dzieci i młodzieży (które nie są akceptowane w środowisku rówieśniczym), dorosłych (którzy nie radzą sobie z problemami życia codziennego), a także seniorów (którzy często czują się niepotrzebni i odrzuceni). Należy jednocześnie zaznaczyć, że skala problemu jest ukryta, gdyż wielu mieszkańców nie przyznaje się lub nie sięga po specjalistyczną pomoc przy tego rodzaju chorobach. Biorąc pod uwagę charakter analizowanego obszaru (gmina wiejska) i ograniczenia wynikające zarówno z dostępu do usług, jak i „mentalności”, nie wszyscy mieszkańcy decydują się na podjęcie leczenia ze względu na strach przed stygmatyzacją rodziny czy sąsiadów. Część z nich uważa tego rodzaju problemu za wstydlive i dlatego nie chce o nich „głośno mówić”.

Kolejnym z problemów, z którym boryka się coraz większa część lokalnego społeczeństwa (w tym obszarze rewitalizacji), w szczególności dotyczy dzieci i młodzieży, jest otyłość lub nadwaga. W świetle informacji uzyskanych w trakcie opracowywania niniejszej diagnozy przyczyn problemu nadwagi czy otyłości dzieci i młodzieży należy upatrywać przede wszystkim w braku lub niewystarczającej ich aktywności fizycznej. Nie uprawiają oni na stałe żadnej aktywności ruchowej – przyzwyczajeni są do spędzania wolnego czasu przed telewizorem czy komputerem. Poza tym nie przestrzegają zasad zdrowego żywienia. Na taki stan rzeczy wpływ mają przede wszystkim ugruntowane, nieprawidłowe nawyki rodziców, którzy nie przywiązują wagi do zdrowego stylu życia pojmowanego w kontekście aktywności ruchowej oraz zdrowego żywienia. Przedmiotowe problemy powodują także szereg innych niekorzystnych zjawisk. Często osoby otyłe mają problemy czy zaburzenia emocjonalne (brak samoakceptacji, obniżone poczucie własnej wartości i wiary w swoje możliwości), jak również z tego powodu są stygmatyzowane czy nieakceptowane w środowisku rówieśniczym.

Poza tym zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest niska świadomość mieszkańców oraz niechęć i opór w stosunku do tematyki zdrowego stylu życia.

REKOMENDACJA

1. *Dane dotyczące stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji przemawiają za tym, by w ramach działań rewitalizacyjnych podjąć inicjatywy prewencyjne*

Unia Europejska
Fundusz Spójności

związane z promowaniem zdrowego stylu życia. Winny one zarówno dotyczyć dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Oprócz działań wpływających na zmianę negatywnych przyzwyczajeń i nawyków żywieniowych i ruchowych, należy także tworzyć miejsca umożliwiające aktywność fizyczną, które będą stanowiły podstawę realizacji działań w zakresie promocji aktywnego i zdrowego stylu życia. Jednocześnie będą one stanowiły obszary integracji (w tym międzypokoleniowej) mieszkańców.

2. Konieczne jest podjęcie takich działań, które będą zmierzały do poprawy stanu zdrowia i sprawności fizycznej oraz psychicznej, osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą lub niepełnosprawnością. Poza tym, niezbędne jest przeciwdziałanie wykluczeniu ww. osób oraz zapewnienie im dostępu do usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych w środowisku zamieszkania.

2.2.3 BEZROBOCIE

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, silnie związanym z innymi negatywnymi procesami, jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Dane statystyczne, udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, odnoszące się do bezrobocia obserwowanego w latach 2013-2015 na terenie gminy Adamów przedstawiają korzystny trend zjawiska. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób bezrobotnych pochodzących z tego obszaru, zarejestrowanych w PUP w Łukowie, ulegała systematycznemu spadkowi. Na koniec 2013 roku wynosiła 342 osoby, 2014 – 269, a 2015 roku – 229. W 2015 roku liczba bezrobotnych spadła zatem, w porównaniu do roku 2013, o 113 osób, co stanowi 33,04%-owy spadek. Bezrobotni z obszaru gminy Adamów stanowili w 2015 roku około 5,71% wszystkich bezrobotnych z terenu powiatu łukowskiego, którzy zostali zarejestrowani w PUP

w Łukowie. Według danych na koniec 2015 roku, najliczniejszą grupę wśród wszystkich osób bezrobotnych z terenu gminy stanowili mieszkańcy sołectwa Adamów II (25,33% ogółu bezrobotnych gminy), natomiast najmniejszą – mieszkańcy sołectwa Helenów, Kalinowy Dół, Władysławów oraz Żurawiec (po dwóch bezrobotnych z każdego sołectwa, czyli po 0,87% spośród wszystkich bezrobotnych z terenu gminy).

Wśród bezrobotnych większość, we wszystkich latach analizy, stanowili mężczyźni. W 2013 roku stanowili oni 51,17% ogółu bezrobotnych z terenu gminy Adamów, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie. W 2014 roku 53,53%, a w 2015 roku – 51,53%.

Analizując dane na temat bezrobocia w gminie Adamów, udostępnione przez PUP w Łukowie, przez pryzmat wieku osób bezrobotnych, możemy zauważyć, że w 2015 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowili mieszkańcy do 25 roku życia (włącznie). Prawie co trzeci bezrobotny z gminy Adamów miał 25 lat lub mniej. Analizując dynamikę bezrobocia wśród młodych mieszkańców (do 25 r. ż. włącznie) w latach 2013-2015 możemy zaobserwować, że ich liczba z roku na rok systematycznie się obniżała. W 2015 roku spadła o 43,55% w stosunku do roku 2013. Z jednej strony może to być spowodowane przesuwaniem się wyżów demograficznych, a z drugiej – wysokim poziomem migracji młodych do dużych ośrodków miejskich lub za granicę w poszukiwaniu pracy lub lepiej płatnej pracy.

Niepokojącym zjawiskiem jest również dość wysoki udział bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Adamów. W 2015 roku co siódmy bezrobotny mieszkaniec gminy pochodził z tej grupy wiekowej. Przyczyną tego zjawiska jest m.in. przesuwanie się wyżów demograficznych (I fala wyżu demograficznego, obejmująca roczniki 50-64 lat). W najbliższych latach należy się spodziewać wzrostu liczby bezrobotnych powyżej 51 roku życia, co będzie wiązało się z podjęciem działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobocia w tej grupie wiekowej. II fala wyżu demograficznego, według prognoz GUS, będzie wchodzić w wiek emerytalny w okolicach 2050 roku. Problem z bezrobociem osób po 51 roku życia może się zatem nasilić w okolicach 2040 roku.¹⁰

Najmniej liczną grupę wiekową wśród mieszkańców gminy Adamów pozostających bez pracy stanowią bezrobotni pomiędzy 41 a 45 rokiem życia – 8,3%.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łukowie, zamieszkujących obszar rewitalizacji, na przestrzeni trzech analizowanych lat również uległa zmniejszeniu. Na terenie sołectwa Adamów I liczba ta spadła z 47 w 2013 roku do 44 w roku 2015, pomimo pewnych wahań, które miały miejsce w 2014 roku (48 mieszkańców bezrobotnych). Oznacza to 6,38%-owy spadek. W obrębie sołectwa Woła Gułowska odnotowano zaś spadek 20%-owy, liczba osób bezrobotnych spadła z 15 w 2013 roku do 12 w 2015 roku.

Gdy zjawisko bezrobocia poddamy analizie przez pryzmat potencjału ludnościowego każdego z podobszarów rewitalizacji okazuje się, że bezrobotni mieszkańcy sołectwa Adamów I zarejestrowani w PUP w Łukowie stanowili w 2015 roku aż 7,04% wszystkich osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących to sołectwo. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano w tym zakresie korzystny trend spadkowy – udział osób bezrobotnych z terenu sołectwa Adamów I

¹⁰ Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

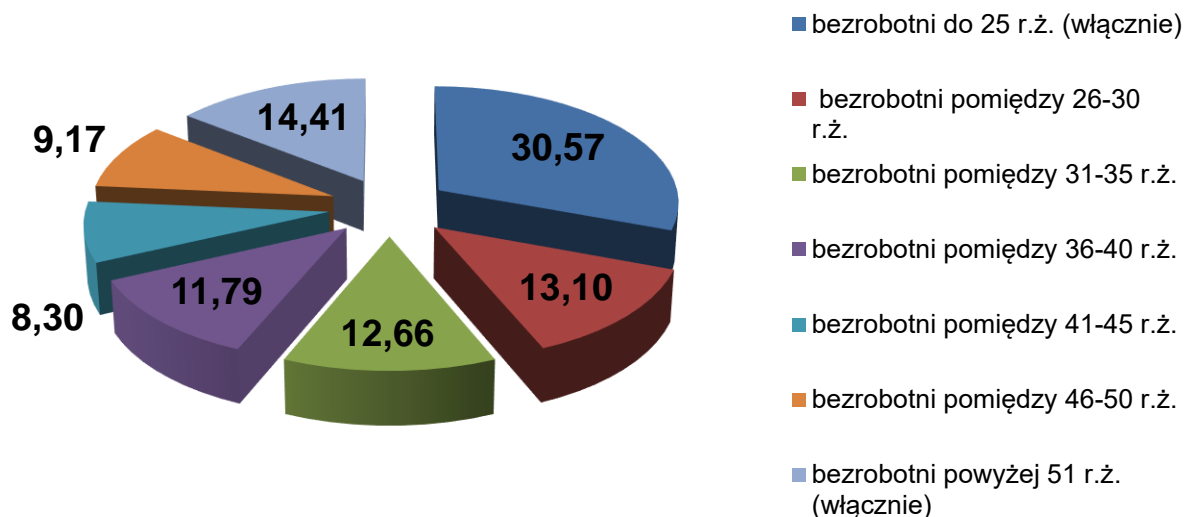
zarejestrowanych w PUP w Łukowie w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym uległ spadkowi o 6,83%.

Trend spadkowy w stosunku do udziału bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w Łukowie w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym odnotowano również w drugim podobszarze rewitalizacji – sołectwie Wola Gułowska. W 2015 roku udział badanej grupy mieszkańców w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 7,32% i był niższy w stosunku do roku 2013 o 19,02%.

Dane dotyczące zmniejszającej się liczby osób zarejestrowanych w PUP należy interpretować jednak ostrożnie. Po pierwsze, dokonując analizy danych dotyczących liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w dłuższej perspektywie czasowej zauważyć można, że w chwili obecnej ich liczba jest sporo większa niż jeszcze kilka lat temu. Poza tym, z informacji uzyskanych podczas diagnozowania obszaru rewitalizacji wynika, że zmniejszenie się liczby bezrobotnych nie jest wynikiem wzrostu liczby miejsc pracy, a przede wszystkim migracjami w celach zarobkowych. Spadek liczby bezrobotnych nie wynika z pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy, tj. nie jest skorelowany z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarze gminy, ale, z dużym prawdopodobieństwem, jest następstwem zjawiska odpływu mieszkańców. Część z mieszkańców zdecydowało się na wyjazd i podjęcie pracy za granicami kraju, jednocześnie nie wymeldowując się z terenu gminy. Ponadto statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia ukrytego oraz powszechności „pracy na czarno”. Poza tym, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spada w okresie letnim oraz wiosenno-jesiennym. Ma to związek z popytem na pracowników w okresie tzw. prac sezonowych (prace w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i budownictwie).

Zgodnie z danymi statystycznymi przekazanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie możemy zaobserwować, że wśród wszystkich bezrobotnych mieszkańców gminy Adamów, zarejestrowanych w PUP, znaczącą większość stanowią osoby bezrobotne do 25 roku życia (włącznie) – 30,57%. Drugą, licznie reprezentowaną grupą są osoby bezrobotne powyżej 51 roku życia (włącznie). Stanowią one 14,41% ogólnej liczby bezrobotnych z terenu gminy Adamów. Na przestrzeni lat 2013-2015 udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) wzrósł o 23,21%.

Wykres 7 Udział bezrobotnych z poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z gminy Adamów w 2015 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Na obszarze rewitalizacji obejmującym teren sołectwa Adamów I w 2013 i 2014 roku odnotowano po 6 osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie), a w 2015 roku – 9. Oznacza to, że w analizowanym okresie liczba bezrobotnych z tej grupy wiekowej wzrosła o 50%. Udział bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie), zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie bezrobotnych z tego sołectwa wyniósł w 2015 roku 20,45%. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotował on niekorzystny trend wzrostowy. W tym okresie udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie mieszkańców pozostających bez pracy wzrósł o 60,23%.

Zgodnie z danymi statystycznymi dla drugiego podobszaru rewitalizacji, czyli sołectwa Wola Gułowska, liczba bezrobotnych w analizowanej grupie wiekowej wyniosła na tym terenie: w 2013 roku – 2 osoby, w 2014 – jedną osobę, a w 2015 roku nie odnotowano ani jednej bezrobotnej osoby powyżej 51 roku życia (włącznie). Zatem, na przestrzeni lat 2013-2015 liczba bezrobotnych mieszkańców sołectwa Wola Gułowska, którzy posiadali 51 i więcej lat spadła o 100%. Gdy analizie poddamy udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie), zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa Wola Gułowska, możemy zaobserwować, że udział ten kształtował się w 2015 roku na poziomie zerowym, gdyż jak już wyżej wspomniano, nie odnotowano wśród bezrobotnych z tego obszaru ani jednej osoby mającej 51 lub więcej lat, natomiast w porównaniu do 2013 roku udział tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł o 100%.

Analiza problemu bezrobocia na terenie gminy Adamów przez pryzmat kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych wskazuje, że w 2015 roku prawie co trzeci bezrobotny z tego

obszaru nie posiadał kwalifikacji zawodowych (34,93%). Na przestrzeni lat 2013-2015 udział tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o 3%. Z drugiej strony sama liczba osób bezrobotnych nie posiadających kwalifikacji zawodowych uległa spadkowi w latach 2013-2015 o 31,03%. W 2015 wyniosła ona 116 osób, w 2014 – 94, a w 2013 – 80. Wysoki udział osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych jest jednym z markerów wskazujących na trwały charakter procesu pozostawania bez pracy. Wskaźnik ten wskazuje na ogół na wysoki związek pomiędzy kwalifikacjami zawodowymi bezrobotnych oraz okresem, w którym pozostają oni bez pracy. Aktywizacja tej grupy osób bezrobotnych jest bardzo trudna i czasochłonna.

Na terenie sołectwa Adamów I, który został wytypowany jako jeden z podobszarów rewitalizacji, liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wyniosła w 2013 roku 20, w 2014 i 2015 – po 17 osób. Jak pokazują powyższe dane, na przestrzeni lat 2013-2015 liczba bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych spadła tutaj o 3 osoby, czyli o 20%. Analizując procentowy udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, zamieszkujących sołectwo Adamów I, zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie bezrobotnych z tego sołectwa, możemy zauważyć, że w 2015 roku udział ten kształtował się na poziomie 38,64% i był niższy od danych za rok 2013 o 9,20%.

Dużo gorzej sytuacja prezentuje się w obrębie sołectwa Wola Gułowska, na terenie którego liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wzrosła z 8 osób (w 2013 roku) do 9 osób (w 2015 roku), czyli o 12,5%. Niepokojący jest również fakt, że bezrobotni mieszkańcy nieposiadający kwalifikacji zawodowych stanowili aż 75% ogółu bezrobotnych w analizowanym sołectwie i ich udział na przestrzeni lat 2013-2015 uległ wzrostowi o 40,63%.

Na obszarach przewidzianych do rewitalizacji bezrobocie dotyka osoby młode lub w starszym wieku, nieposiadające kwalifikacji zawodowych. Widoczny jest również problem "ucieczki" ludzi młodych i dobrze wykształconych do miast i za granicę. Z tego względu istotne wydaje się podjęcie działań rewitalizacyjnych na tych obszarach, mających na celu aktywizację osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu długotrwałemu. Problemy te mogą przyczynić się do pogłębiania wykluczenia społecznego, generować trudności z integracją z innymi mieszkańcami, a także wprost wiązać się z popadaniem w nałogi osób nieporadnych życiowo.

Pod względem średniego wynagrodzenia brutto gmina Adamów (2015 r. – 3 065,51 zł) sytuuje się znacznie poniżej średniej dla kraju (4 151 zł) oraz województwa lubelskiego (3 699 zł).¹¹ W związku z tym należy zakładać, że oprócz problemu bezrobocia na jej terenie występuje również niekorzystne zjawisko niskiej jakości zatrudnienia. Potwierdzają to informacje zebrane od mieszkańców obszaru rewitalizacji – deklarują oni, że zauważalny jest problem tzw. ubogich pracujących: osób, które z uwagi na bardzo niski dochód znajdują się w strefie ubóstwa.

Bez wątpienia, mieszkańcy terenów wiejskich są w bardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy niż osoby zamieszkujące miasta. Charakterystyczne dla osób pracujących są dojazdy do pracy poza miejsce zamieszkania, stanowiące często jedyny sposób na podjęcie zatrudnienia. Bezrobocie na takich terenach ma też inny charakter. Jest bardziej trwałe,

¹¹Na podstawie danych: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Komarowka_Podlaska#przecietne-miesieczne-wynagrodzenie

a rynek pracy mniej elastyczny. W świetle przeprowadzonej diagnozy kwestia zatrudnienia, a raczej jego braku jest najczęstszą i najważniejszą przyczyną większości problemów społecznych występujących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Bezrobocie oraz brak pracy znajduje się na pierwszym miejscu listy problemów występujących w obrębie analizowanego obszaru. Z problemem braku pracy na lokalnym rynku ściśle powiązany jest kolejny problemem o bardzo wysokim natężeniu - migracje – wyjazdy mieszkańców poza obszar gminy i za granicę. Dotyczy to szczególnie młodych i utalentowanych ludzi. Poza tym bezrobocie wpływa na pojawienie się wielu problemów społecznych, przede wszystkim ubóstwa. Dlatego niezwykle istotne jest dążenie do dostosowywania oferty rynku pracy dla mieszkańców, a jednocześnie podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności w celu wykorzystania okazji do podjęcia pracy.

Zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest niewystarczająca liczba podmiotów ekonomii społecznej¹² umożliwiających zatrudnienie osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, do których klasyczne instrumenty aktywizacji zawodowej (np. szkolenia, zatrudnienie subsydiowane) są niewystarczające. Tego rodzaju inicjatywy z jednej strony wpływają na integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z drugiej zaś wzmacniają potencjału sektora obywatelskiego. Ekonomię społeczną od gospodarki prywatnej odróżnia przede wszystkim to, że jej podmioty nie są nastawione na zysk, lecz na realizację celów społecznych, z których najważniejszym jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jej specyfika tkwi w tym, że społeczne są cele działania jej podmiotów i mechanizmy kontrolowania działalności. Ekonomia społeczna: generuje miejsca pracy o wysokiej jakości i ulepsza poziom życia, oferuje ramy dla nowych form przedsiębiorczości i pracy, odgrywa bardzo ważną rolę w rozwoju lokalnym i spójności społecznej, bierze udział w tworzeniu stabilności i pluralizmu ekonomii rynkowej.

REKOMENDACJA

1. *W obszarze rewitalizacji potrzebne są działania na rzecz bezrobotnych znacznie oddalonych od rynku pracy, wspierające podjęcie przez nich zatrudnienia.*
2. *Potrzebny jest również rozwój ekonomii społecznej, w tym wsparcie dla jej podmiotów poprzez m.in. preferencyjne zlecenie im zadań publicznych. To samo dotyczy organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywizacji zawodowej.*

¹²Według www.oecd.org/dataoecd/46/0/34955534.pdf (s. 2): **Ekonomia społeczna**, często kojarzona z pojęciami takimi jak trzeci sektor i sektor non-profit, odnosi się do szerokiej gamy organizacji usytuowanych pomiędzy państwem a rynkiem, które realizują misję zarówno ekonomiczną, jak i społeczną, i których ostatecznym celem jest nie redystrybucja zysków, lecz reinwestowanie ich w organizację w celu poszerzenia i ugruntowania jej działalności oraz jej ogólnej misji. Formy organizacyjne przyjmowane przez podmioty ekonomii społecznej zależą od krajowych ram prawnych i obejmują stowarzyszenia, tradycyjne spółdzielnie, spółdzielnie społeczne, instytucje charytatywne, fundacje oraz inne typy organizacyjne. Niezależnie od różnych definicji i form organizacyjnych elementem łączącym ten zróżnicowany zbiór podmiotów jest ich rola we wspieraniu spójności społecznej w obszarach, w których tradycyjne schematy działania prywatnego lub publicznego mają ograniczoną możliwość skutecznego działania. Organizacje ekonomii społecznej działają głównie na szczeblu lokalnym, ponieważ mają one korzenie w społecznościach lokalnych, opierając się na i przyczyniając się do rozwoju formalnych i nieformalnych sieci ludzi, wiedzy i zasobów.

3. *Niezbędne jest również promowanie i wspieranie trwałego zatrudnienia wysokiej jakości oraz wspieranie inicjatyw wpływających na zwiększenie liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji.*
4. *Rekomenduje się również podjęcie działań w celu promocji postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, wsparcie osób podejmujących samozatrudnienie w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej oraz wykorzystanie potencjału gminy do stworzenia warunków umożliwiających powstawanie nowych miejsc pracy.*

2.2.2.4 WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I UBÓSTWO

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz powodów przyznania pomocy społecznej, udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), odpowiadającego stanowi na rok 2015, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian w latach 2013-2015. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu: ubóstwa oraz bezrobocia. Badaniem objęto również dzieci i młodzież do 17 roku życia włącznie korzystających z dożywiania przyznawanego przez GOPS w Adamowie. Taka analiza zjawiska pozwoliła na dokonanie obserwacji, zarówno w wymiarze terytorialnym, jak i jakościowym, które ze zjawisk stanowi największy problem w skali gminy Adamów oraz obszaru rewitalizacji.

W świetle danych źródłowych, udostępnionych przez GOPS w Adamowie, liczba osób z terenu gminy Adamów, które wymagają wsparcia oferowanego przez gminę ulega systematycznemu spadkowi. Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej organizowanej przez gminę spadła o 28,35% (o 74 osoby), przy ogólnym spadku liczby mieszkańców o 62 osoby. W 2013 roku z pomocy społecznej korzystało 261 mieszkańców, w 2014 – 235, a w 2015 roku – 187. Analizując problem przez pryzmat potencjału ludnościowego gminy możemy zaobserwować, że w 2015 roku beneficjenci pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie stanowili około 3,19% wszystkich mieszkańców gminy Adamów, a na przestrzeni lat 2013-2015 ich udział w populacji gminy uległ zmniejszeniu o 27,59%. W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółowe dane dotyczące liczby osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w latach 2013-2015 z podziałem na miejsce ich zamieszkania.

Tabela 2 Liczba osób mieszkających na terenie gminy Adamów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne

Sołectwo	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej		
	2013	2014	2015
Adamów I	19	20	12
Adamów II	49	43	33
Budziska	10	9	6
Dąbrówka	6	6	6
Ferdynandów	15	14	11
Gułów	18	17	18
Helenów	8	6	6
Hordzieżka	19	14	9
Kalinowy Dół	6	5	5
Konorzatka	7	5	5
Lipiny	21	16	11
Sobiska	9	6	3
Turzystwo	11	15	13
Władysławów	7	4	3
Wola Gułowska	18	17	16
Zakępie	28	27	21
Żurawiec	10	11	9
średnia w gminie	261	235	187

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Analizując przedstawione powyżej dane możemy zaobserwować, że w większości sołectw, znajdujących się w obrębie gminy Adamów, nastąpił spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej. Jedynie w jednym sołectwie na przestrzeni lat 2013-2015 nastąpił wzrost liczby mieszkańców objętych różnego rodzaju formami wsparcia z GOPS: w sołectwie Turzystwo (wzrost o 18,18% w stosunku do roku 2013).

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją mieszkańców wymagających wsparcia z pomocy społecznej. Liczba osób zamieszkujących teren sołectwa Adamów I, będącego podobszarem rewitalizacji, objętych wsparciem GOPS w Adamowie wynosiła: w 2013 roku – 19, w 2014 roku – 20, a w 2015 roku – 12. Jak widać, w latach 2013-2015 nastąpił spadek liczby beneficjentów GOPS w Adamowie o 36,84%. Beneficjenci pomocy

społecznej zamieszkujący obszar sołectwa Adamów I stanowili w 2013 roku aż 7,28% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze wsparcia GOPS. W 2014 roku ich udział w badanej grupie wyniósł 8,51%, a w 2015 – 6,42%. Po uwzględnieniu potencjału ludnościowego sołectwa Adamów I zaobserwowano, że w 2015 roku udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa wyniósł 1,29% i był niższy od danych za rok 2013 o 37,05%.

Na obszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Wola Gułowska również odnotowano na przestrzeni lat 2013-2015 pozytywny trend spadkowy w kontekście liczby beneficjentów pomocy społecznej organizowanej przez gminę Adamów. W 2013 roku liczba mieszkańców sołectwa Wola Gułowska korzystających ze wsparcia GOPS wyniosła 18, w 2014 – 17, a w 2015 roku – 16, czyli spadła o 11,11%. Mieszkańcy badanego sołectwa, korzystający z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie stanowili w 2015 roku 8,56% wszystkich mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS. W 2014 roku ich udział w badanej grupie wyniósł 7,23%, a w 2013 roku – 6,90%. Biorąc pod uwagę potencjał ludnościowy sołectwa widzimy, że w 2015 roku aż 5,88% ogółu mieszkańców sołectwa stanowili beneficjenci GOPS. Jednakże, na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano 12,09%-owy spadek udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa Wola Gułowska.

Analizując przyczyny przyznawania pomocy społecznej na terenie gminy Adamów możemy zaobserwować, że na przestrzeni lat 2013-2015 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców gminy korzystających ze świadczeń było ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W badanym okresie czasu odnotowano prawie 21,47% procentowy spadek liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, jednakże, w dużej mierze może być to następstwem emigracji zarobkowej w poszukiwaniu pracy lub pracy lepiej płatnej. W mniejszym stopniu spadek ten jest wynikiem polepszenia sytuacji życiowej beneficjentów GOPS. Liczba świadczeń przyznanych z powodu bezrobocia, pomimo tendencji spadkowych jakie możemy zaobserwować w latach 2013-2015, utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, w porównaniu do pozostałych przyczyn otrzymania pomocy (spadek o 31,36%). Niepokojący jest również wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, co jest niewątpliwie skutkiem procesu starzenia się społeczeństwa (wzrost o 21,05%).

Analizując powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej należy mieć na uwadze, że wśród osób objętych pomocą nie występuje tylko jeden rodzaj dysfunkcji. Najczęściej jest ich kilka i są ze sobą skorelowane, np. istnieje wyraźna zależność pomiędzy bezrobociem a zagrożeniem popadnięcia w ubóstwo. W związku z powyższym, przeważająca większość beneficjentów pomocy społecznej organizowanej przez gminę Adamów występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia.

Przyglądając się szczegółowo liczbie mieszkańców gminy Adamów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa możemy zaobserwować pozytywny trend spadkowy zjawiska na przestrzeni lat 2013-2015. W 2013 roku liczba beneficjentów GOPS

w Adamowie kształtowała się na poziomie 191, w 2014 roku – 189, a w 2015 roku – 150. Na przestrzeni tego okresu liczba osób korzystających z pomocy społecznej z terenu gminy Adamów zmniejszyła się o 41 osób, czyli o 21,47%. Osoby korzystające ze świadczeń z tytułu ubóstwa stanowiły w 2015 roku około 2,56% ogólnej liczby mieszkańców gminy Adamów. W latach 2013-2015 obserwowany był spadek udziału badanej grupy beneficjentów GOPS w ogólnej liczbie mieszkańców gminy. Spadek ten wyniósł w 2015 roku 20,63% w stosunku do roku 2013.

W obrębie podobszaru rewitalizacji, obejmującego sołectwo Adamów I, liczba beneficjentów GOPS z tytułu ubóstwa kształtowała się w latach 2013-2015 na podobnym poziomie i wynosiła: w 2013 roku – 9 osób, w 2014 roku – 12 osób, w 2015 roku – 9 osób. Jeśli spojrzymy na ww. dane przez pryzmat ludnościowy sołectwa okaże się, że w 2015 roku mieszkańcy sołectwa korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa stanowili 0,97% ogólnej liczby ludności. Ich udział w populacji sołectwa Wola Gułowska uległ na przestrzeni lat 2013-2015 spadkowi o 0,32%.

Na terenie drugiego podobszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska – liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa spadła o dwie osoby na przestrzeni lat 2013-2015, czyli o 16,67% (2013 – 12, 2014 – 11, 2015 – 10), jednakże ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa kształtował się na wyższym poziomie w porównaniu z sołectwem Adamów I. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców wyniósł w 2015 roku na terenie sołectwa Wola Gułowska 3,68% i był niższy od danych za rok 2013 o 20,63%, co oznacza, że w latach 2013-2015 odnotowano tutaj pozytywny trend spadkowy.

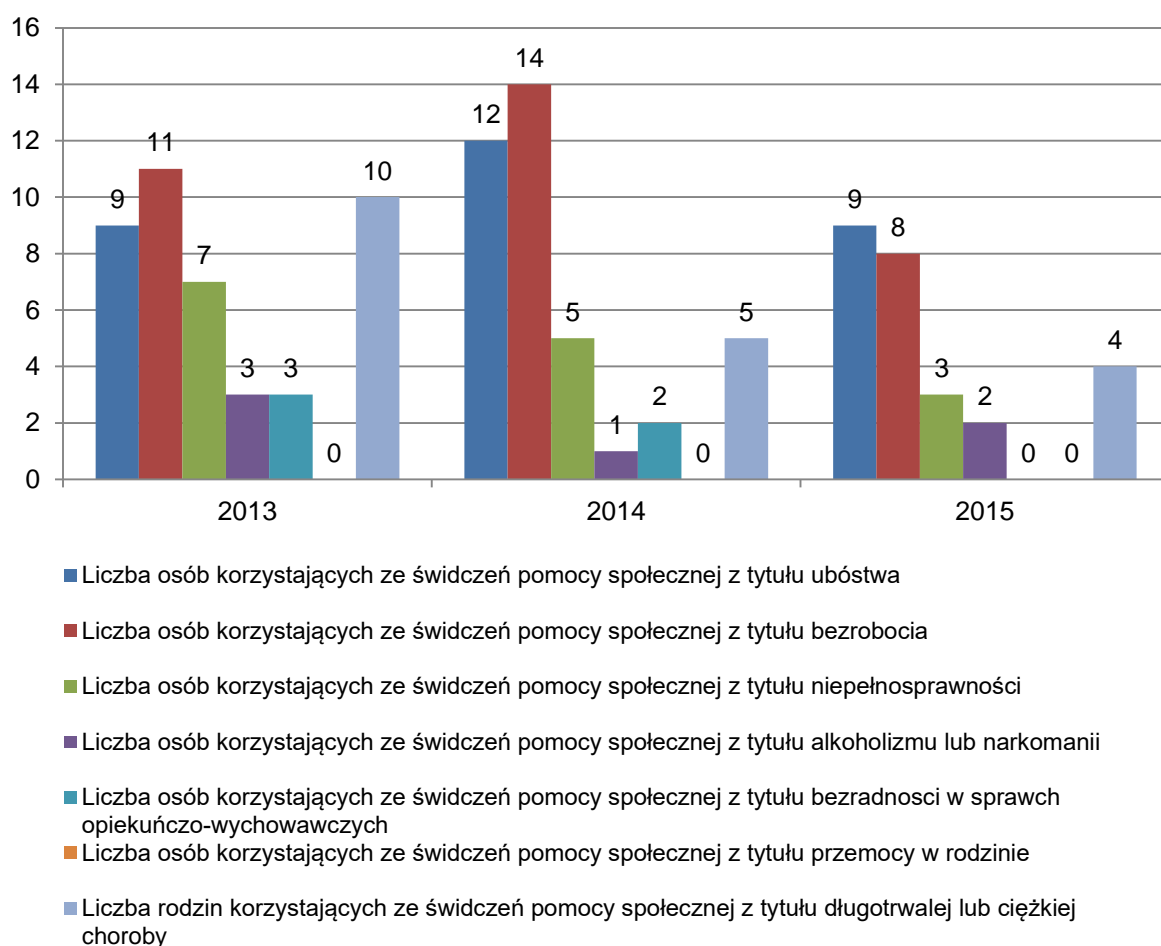
Dane GOPS w Adamowie wskazują, że kolejnym czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy mieszkańcom gminy Adamów jest kwestia bezrobocia. Z tego tytułu świadczenia z pomocy społecznej pobierało w 2015 roku 81 osób zamieszkujących teren gminy Adamów, co stanowi 43,33% wszystkich beneficjentów pomocy społecznej organizowanej przez gminę. Na terenie gminy Adamów z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia korzystało w latach 2013-2015 odpowiednio: 118, 115 oraz 81 osób, co oznacza, że w analizowanym okresie odnotowano spadek beneficjentów GOPS z powodu bezrobocia o 37 osób, czyli o 31,36%. Patrząc na analizowany problem z perspektywy potencjału ludnościowego gminy Adamów, możemy zaobserwować, że mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia stanowili w 2015 roku około 1,38% wszystkich mieszkańców gminy. W latach 2013-2015 odnotowano w tym zakresie pozytywny trend spadkowy – udział osób pobierających różnego rodzaju świadczenia z GOPS z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców uległ spadkowi o 30,63%.

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I również odnotowano pozytywny trend spadkowy w odniesieniu do liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. W 2013 roku ich liczba wyniosła 11, w 2014 roku – 14, a w 2015 roku – 8. Odnotowano zatem 27,27%-owy spadek. Mieszkańcy analizowanego podobszaru rewitalizacji, korzystający w latach 2013-2015 z pomocy GOPS z tytułu bezrobocia stanowili odpowiednio 9,32%, 12,17% i 9,88% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze świadczeń z tego właśnie tytułu. Badane osoby stanowiły również, w analizowanym okresie, odpowiednio 1,19%, 1,51% i 0,86% wszystkich mieszkańców sołectwa Adamów I. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano tutaj pozytywny trend

spadkowy udział osób korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia w ogólnej licznie mieszkańców. Spadek ten wyniósł 27,51%.

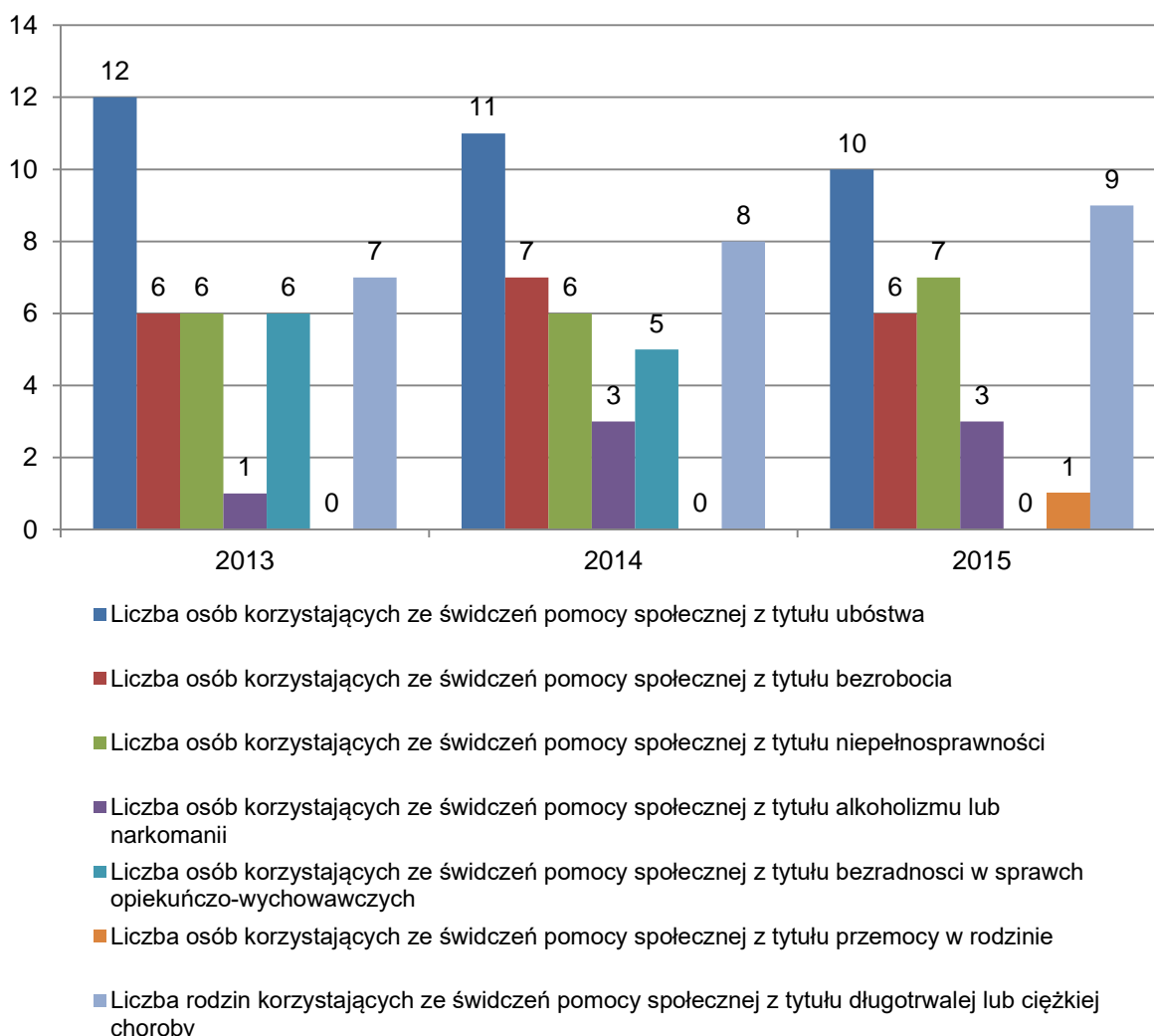
Mniej korzystnie sytuacja prezentuje się w obrębie sołectwa Wola Gułowska, będącego drugim podobszarem rewitalizacji. Na tym terenie liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wyniosła w latach 2013-2015 odpowiednio: 6, 7 i 6 osób. Co prawda, w 2015 roku liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS z tytułu bezrobocia nie uległa wzrostowi w stosunku do roku 2013, ale również nie spadła. Mieszkańcy analizowanego podobszaru rewitalizacji, korzystający w latach 2013-2015 z pomocy GOPS z tytułu bezrobocia stanowili odpowiednio 5,08%, 6,09% i 7,41% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze świadczeń z tego właśnie tytułu. . Badane osoby stanowiły również, w analizowanym okresie, odpowiednio 2,23%, 2,56% i 2,21% wszystkich mieszkańców sołectwa Wola Gułowska. Udział mieszkańców sołectwa korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców kształtował się w 2015 roku na dość wysokim poziomie w porównaniu do innych jednostek referencyjnych gminy Adamów. Na przestrzeni lat 2013-2015 uległ on spadkowi o 1,10%.

Wykres 8 Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji – sołectwa Adamów I, korzystających z pomocy GOPS w latach 2013-2015 wg powodów przyznania świadczeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Wykres 9 Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska, korzystających z pomocy GOPS w latach 2013-2015 wg powodów przyznania świadczeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Adamowie

Wykluczenie społeczne to niemożność uczestnictwa jednostki w pełnym życiu danej społeczności. Stanowi ono poważny problemem dotyczący osoby znajdujące się z różnych przyczyn w trudnej sytuacji życiowej. Obok, ubóstwa i bezrobocia, przyczyną wykluczenia społecznego (lub zagrożenia takim wykluczeniem) jest długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na poziom wykluczenia społecznego jest dostępność przestrzeni. Ma ona znaczenie przede wszystkim dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej, w tym osób schorowanych, starszych, dzieci i osób z niepełnosprawnością.

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano niedostateczny poziom usług publicznych świadczonych z myślą o osobach dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą oraz osobach niepełnosprawnych. Ze względu na fakt, że wzrasta liczba osób niepełnosprawnych, w tym w szczególności w starszym wieku, niezbędne będzie podjęcie konkretnych inicjatyw na rzecz tej grupy społecznej. Wśród przedsięwzięć służących włączeniu społecznemu i zawodowemu

osób niepełnosprawnych znajduje się przede wszystkim inicjowanie powołania do życia podmiotów ekonomii społecznej. W chwili obecnej w obszarze rewitalizacji znajdują się 2 podmioty ekonomii społecznej. Pierwszy z nich to **Klub Integracji Społecznej** funkcjonujący w ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie. KIS rozpoczął swoją działalność w grudniu 2013 roku. I edycja Klubu trwała od 01.12.2013r. do 31.08.2014r. Realizowana była w ramach projektu „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”. Program współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. II edycja trwa od dnia 01.09.2014r. Zajęcia w Klubie odbywają się w siedzibie Urzędu Gminy Adamów przy ulicy Kleeberga 5. Zadaniem Klubu jest przede wszystkim wspieranie osób bezrobotnych z terenu gminy Adamów, korzystających także ze świadczeń pomocy społecznej. Formuła Klubu ma umożliwić wzrost aktywności życiowej, wyzwolenie się z bierności i uzyskanie narzędzi do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami, na jakie napotykają osoby długotrwale bezrobotne. Oprócz tego w Adamowie powołana została do życia **Spółdzielnia Socjalna „Niedźwiadek” w Adamowie** (KRS: 0000501907), do której przystąpiło 7 osób. Spółdzielnia powstała w ramach projektu „Wsparcie na starcie – zakładamy spółdzielnię socjalną”, realizowanego przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.2. Spółdzielnia oferuje m.in. pomoc opiekuńcza dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych; działalność usługową związaną z zagospodarowaniem terenów zielonych (koszenie i pielęgnacja trawników, przycinanie drzew i krzewów, drobne nasadzenia roślin, grabienie liści, cięcie piłą spalinową, wykaszanie kosą spalinową); inne prace porządkowe, jak mycie okien, kompleksowe sprzątanie budynków i pomieszczeń, czyszczenie chodników i ulic, odśnieżanie.

W analizowanym okresie czasu widoczne są również problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Rodzina jako podstawowa komórka społeczna jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem dziecka, której obowiązkiem jest zaspokojenie wszystkich jego potrzeb. Wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję. W rodzinach dysfunkcyjnych często występują u dzieci problemy w nauce, problemy wychowawcze aż do wkraczania na drogę przestępczą. Bezradność osób w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest jednym z ważniejszych problemów dotyczących zwłaszcza rodzin o niskim statusie społecznym i niskiej świadomości wychowawczej, o zaburzonych relacjach małżeńskich. Sytuacja, przy braku zapewnienia odpowiedniego wsparcia rodzinie wobec braku prawidłowych wzorców do naśladowania przez dziecko może doprowadzić do sytuacji „dziedziczenia” negatywnych postaw rodzicielskich i niekorzystnie oddziaływać na późniejsze pełnienie ról rodzicielskich wobec własnych dzieci a także powodować zjawisko dziedziczenia biedy.

W analizowanym okresie czasu najrzadziej występującym powodem wsparcia udzielonego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie był alkoholizm i przemoc w rodzinie. W porównaniu do najczęściej występujących przyczyn przyznania świadczeń z GOPS, powody ujęte powyżej były sporadycznie podstawą otrzymania świadczeń przez osoby korzystające z pomocy społecznej. Analiza danych źródłowych pozwala stwierdzić, że skala tych zjawisk w latach 2013-2015 była niewielka i obejmowała łącznie kilka osób każdego roku.

W związku z występującym w rodzinie alkoholizmem pomoc na przestrzeni lat 2013-201 otrzymano odpowiednio:

- 3,1 i 2 osoby zamieszkujące sołectwo Adamów I;
- 1, 3 i 3 osoby zamieszkujące sołectwo Wola Gułowska.

Znikoma była również liczba wniosków o przymusowe leczenie złożonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec mieszkańców obszaru rewitalizacji. Choć zaprezentowane dane wskazują, że skala problemu jest nieduża, to informacje uzyskane podczas opracowywania diagnozy nie są już tak optymistyczne. Problem spożywania alkoholu wśród dorosłych mieszkańców jest spory. Ze względu na tradycje i obyczaje odmowa wypicia skutkuje ostracyzmem. Oprócz tego, ważnym czynnikiem spowszednienia picia, decydującym o sięganiu po alkohol wśród ludności z obszaru rewitalizacji jest nuda. Mieszkańcy nie mają zbyt wielu możliwości wyboru jeśli chodzi o spędzanie wolnego czasu czy obcowanie z kulturą. Poza tym brakuje im świadomości w zakresie skutków nadmiernego spożywania alkoholu. Uważają, że picie jest zupełnie normalnym elementem ich codziennego życia. Problem choroby alkoholowej jest bagatelizowany. Dorośli nie widząc problemu w częstym jego spożywaniu, przekazują negatywne wzorce kolejnym pokoleniom. Szczególnie niepokoi fakt, że z roku na rok wzrasta liczba młodzieży sięgającej często po alkohol przed uzyskaniem pełnoletniości. Dodatkowo „inicjacja alkoholowa” wśród młodych osób zaczyna się coraz wcześniej. Sięganie po alkohol jest silnie związane z procesem dojrzewania, kiedy nastolatki przechodzą intensywne przemiany fizyczne, psychiczne i społeczne. To okres w życiu młodego człowieka sprzyjający eksperymentowaniu, testowaniu i poszukiwaniu nowych doświadczeń. Młodzież ujawnia wtedy różne zachowania problemowe, tj. picie alkoholu, palenie papierosów, wczesne podejmowanie współżycia, wchodzenie w konflikty z prawem, niekiedy stosowanie narkotyków oraz wiele innych. Mimo, że u młodych ludzi bardzo rzadko można zdiagnozować chorobę alkoholową, to samo spożywanie alkoholu stwarza ryzyko uzależnienia od alkoholu w przyszłości. Poza tym wśród młodzieży zauważalny jest problem tzw. picia obyczajowego („dla towarzystwa”).

Ze zjawiskiem uzależnienia często bezpośrednio związany jest problem przemocy w rodzinie¹³. Mając na względzie jego złożoność i wieloaspektowość bardzo trudno jest oszacować faktyczną skalę osób, których to zjawisko dotyka. Jest to związane z faktem, że bardzo często przemoc domowa jest ukrywana i spora część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Zdecydowanie najpoważniejszą trudnością w diagnozowaniu wielkości zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie wiarygodnych i rzeczywistych danych, charakteryzujących rozmiar przemocy, bowiem z wielu przyczyn przemoc w rodzinie jest problemem ukrytym. W świetle danych źródłowych jedynie w 2015 r. jedna osoba korzystała ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie (w sołectwie Wola Gułowska).

¹³Przemoc w rodzinie polega na umyślnym działaniu i zaniechaniu naruszającym prawa lub dobra osobiste członków rodziny i osób wspólnie zamieszkujących. W szczególności chodzi tu o narażenie tych osób na utratę życia, zdrowia, naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej, a także wolności (w tym seksualnej). Przemoc charakteryzuje wyrządzanie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym drugiej osoby, spowodowanie jej cierpienia i krzywdy moralnej.

Celem precyzyjnego uchwycenia problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy Adamów oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacji analizie poddano kwestię pomocy finansowej skierowanej do dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie, wychowujących się w rodzinach o niskich dochodach. Pomoc finansowa, o której mowa powyżej przyjęła formę dożywiania przyznawanego przez GOPS w Adamowie. Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania wynosiła w gminie Adamów odpowiednio: 260, 225 i 183. Jak pokazują powyższe dane, przekazane przez GOPS w Adamowie, liczba dzieci i młodzieży korzystających z tej formy wsparcia zmniejszyła się w analizowanym okresie o 77 osób, czyli o 29,62%. W 2015 roku dzieci i młodzież do lat 17, korzystające z dożywiania przyznawanego przez GOPS stanowiły aż 15,21% wszystkich osób w tej grupie wiekowej. Trzeba jednak podkreślić, że w porównaniu z rokiem 2013 odnotowano na terenie gminy Adamów spadek udziału dzieci i młodzieży do 17 roku życia korzystających ze wsparcia GOPS w postaci dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży w tej grupie wiekowej. Spadek ten kształtował się na poziomie 27,28%.

Korzystnie w tym zakresie prezentuje się sytuacja na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania wynosiła tutaj odpowiednio: 3,4 i 2. Stanowiły one odpowiednio 1,15%, 1,78% i 1,09% wszystkich osób do 17 roku życia włącznie korzystających z dożywiania na terenie całej gminy Adamów. Biorąc pod uwagę potencjał ludnościowy badanego podobszaru rewitalizacji możemy zauważyć, że w 2015 roku udział dzieci i młodzieży do 17 roku życia korzystających z dożywiania przyznawanego przez GOPS w ogólnej liczbie osób w tej grupie wiekowej kształtował się na poziomie 1,26% i był niższy w porównaniu z rokiem 2013 o 31,24%.

Dużo gorzej sytuacja prezentuje się w tym zakresie w podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Wola Gułowska. Na tym podobszarze liczba dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie korzystających z dożywiania organizowanego przez GOPS w Adamowie kształtowała się w latach 2013-2015 na poziomie: 11 osób (2013), 14 osób (2014) oraz 15 (2015). Wzrost, który możemy zaobserwować wyniósł 36,36%. Mieszkańcy do 17 roku życia korzystający z dożywiania przyznawanego przez GOPS stanowili na przestrzeni lat 2013-2015 odpowiednio: 4,23%, 6,22% oraz 8,20% wszystkich mieszkańców do 17 roku życia korzystających z dożywiania na terenie całej gminy Adamów. Mniej optymistycznie dane prezentują się, gdy dokonamy analizy przez pryzmat potencjału ludnościowego sołectwa. W 2015 roku udział dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznawanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 roku życia wyniósł na badanym podobszarze rewitalizacji 27,78% i był on wyższy od średniego udziału w gminie o 12,57 punktów procentowych. Niepokojący jest również fakt, że w latach 2013-2015 odnotowano znaczący wzrost udziału mieszkańców do 17 roku życia objętych wsparciem finansowym w postaci dożywiania w ogólnej liczbie mieszkańców z tej grupy wiekowej. Wzrost ten kształtował się na poziomie 28,79%.

REKOMENDACJA

- 1. W obszarze rewitalizacji rekomenduje się realizację programów aktywizujących i wspierających wychodzenie z bezrobocia, ubóstwa, przełamujących marazm*

i bezradność, wspierających oddolną samoorganizację, rozwijających wiarę we własne możliwości i potencjały. W szczególności niezbędne jest intensywne wpieranie różnego rodzaju form pracy z dziećmi i młodzieżą nakierowane na przełamywanie zjawiska dziedziczenia ubóstwa oraz aktywizacja środowiska z wykorzystaniem instrumentów animacji kultury i pobudzania do aktywnego w niej uczestnictwa. Należy również podjąć interwencję w zakresie rozwoju różnego rodzaju form pracy z dziećmi i młodzieżą ukierunkowanych na rozwój cech indywidualnych (umiejętności werbalnych, towarzyskich, rozwijających mechanizmy samokontroli, kształtujących wysokie poczucie własnej wartości) i wpływających na umiejętność podejmowania świadomych decyzji.

2. *Dodatkowo, rekomenduje się zorganizowanie w obszarze rewitalizacji miejsc aktywności oraz zwiększenie oferty usług publicznych na rzecz osób niepełnosprawnych, będących ogniwem integracji i normalizacji życia społecznego, a także inicjatyw włączających ich społecznie. Jednocześnie należy pamiętać, iż wszystkie inicjatywy prowadzone w celu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, na każdym ich etapie, winny być realizowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W efekcie czego zostanie zagwarantowany ich równy dostęp dla wszystkich mieszkańców.*
3. *Wśród dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji należy podjąć działania w celu zmiany ich „mentalności” z zakresie spożywania alkoholu oraz propagowania prawidłowych wzorców.*

2.2.2.5 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

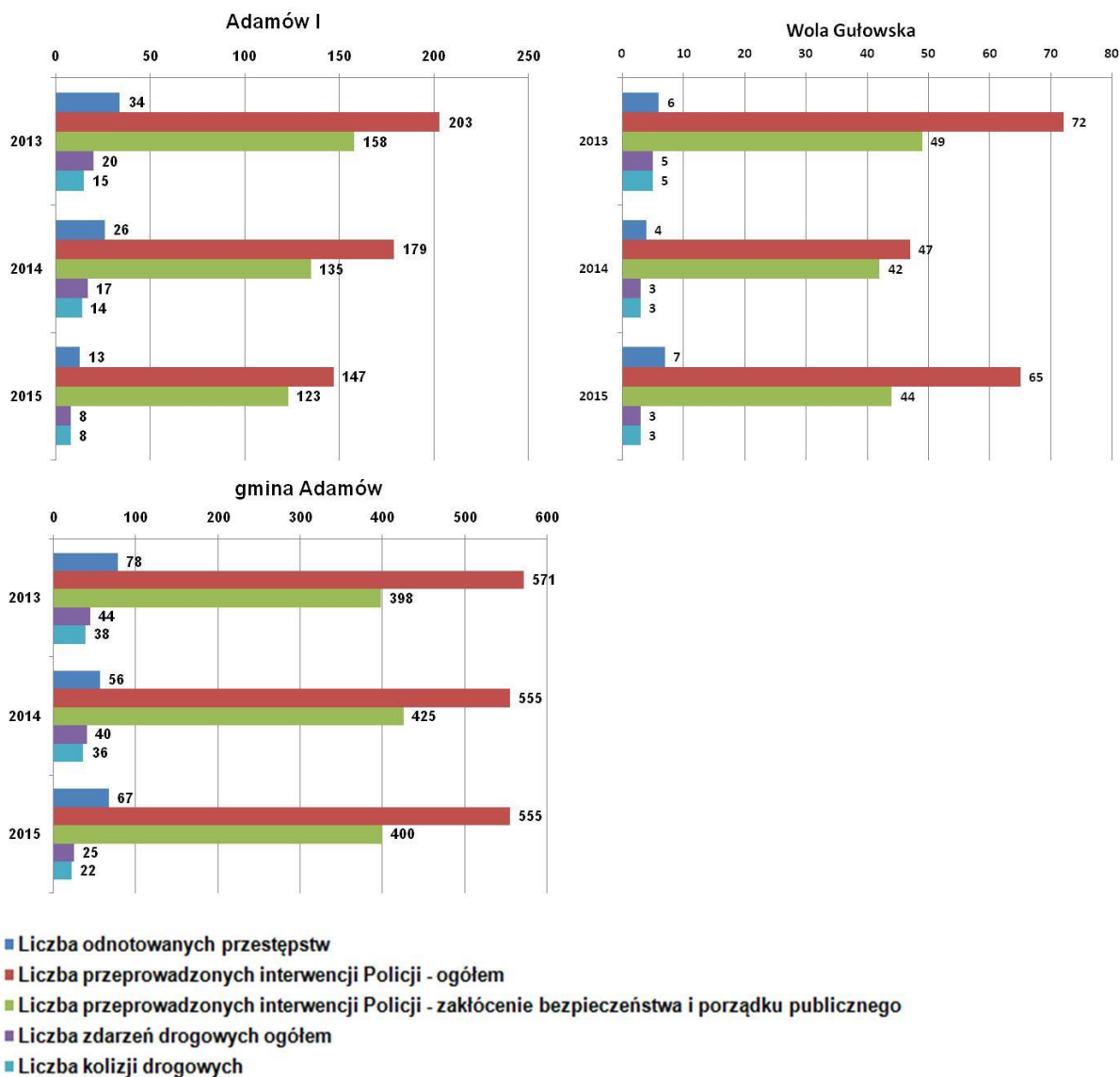
Bezpieczeństwo publiczne jest nieodzownym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na jego obniżenie wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa. Przystępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców danego obszaru. Warto również mieć na uwadze, że dla wielu osób świadomość życia w bezpiecznej okolicy stanowi istotną wartość, często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

Problemy związane z poziomem bezpieczeństwa stanowią jeden z podstawowych obszarów kryzysowych sfery społecznej. O istotności tego zjawiska świadczy m.in. wymienienie ich wprost w wytycznych.¹⁴

¹⁴Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w Województwie Lubelskim, grudzień 2015 r.

O sytuacji w zakresie bezpieczeństwa publicznego świadczą nie tylko dane dotyczące liczby przestępstw odnotowanych na terenie gminy Adamów, ale również te odnoszące się do liczby przeprowadzanych rokrocznie interwencji Policji oraz mówiące o zdarzeniach drogowych, które miały miejsce w obrębie gminy. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie na terenie gminy Adamów odnotowano w latach 2013-2015 odpowiednio: 78, 56 i 67 przestępstw. Jak wskazują powyższe dane liczba przestępstw spadła o 11, czyli o 14,10%. Przestępstwem, które w badanym okresie czasu występowało najczęściej były kradzieże cudzej rzeczy oraz udział w bójkę lub pobiciu (2013 – 17, 2014 – 13, 2015 – 13). Możemy również zaobserwować, że w analizowanym okresie miało miejsce bardzo dużo interwencji Policji na terenie gminy Adamów. W 2013 roku Policja podejmowała różnego rodzaju interwencje aż 571 razy, w 2014 i 2015 roku – po 555 razy. Jak widać i w tym przypadku odnotowano trend spadkowy. Ogólna liczba interwencji spadła w latach 2013-2015 o 16, tj. o 2,80%. W badanym okresie Policja przeprowadziła również 131 interwencji domowych na terenie całej gminy Adamów. Przez wszystkie lata analizy na dość niskim poziomie kształtowała się liczba zdarzeń drogowych ogółem (2013 – 44, 2014 – 40, 2015 – 25) oraz kolizji drogowych (2013 – 38, 2014 – 36, 2015 – 22). W 2015 roku na analizowanym obszarze odnotowano 3 wypadki drogowe.

Wykres 10 Liczba przestępstw, interwencji ogółem, interwencji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, zdarzeń drogowych oraz kolizji drogowych w gminie Adamów oraz na obszarze rewitalizacji (Adamów I i Wola Gułowska) w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Łukowie

Zgodnie z powyższym wykresem na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I w latach 2013-2015 Policja odnotowała odpowiednio: 34, 26 i 13 przestępstw. Jak widać, liczba przestępstw na tym terenie spadła w analizowanym okresie o 21 przestępstw, czyli o 61,76%. Przestępstwa, które miały miejsce na terenie sołectwa Adamów I stanowiły odpowiednio: 43,59%, 46,43% i 19,40% wszystkich przestępstw odnotowanych przez Policję na terenie całej gminy Adamów. Gdy weźmiemy pod uwagę potencjał ludnościowy analizowanego podobszaru rewitalizacji możemy zaobserwować, że liczba przestępstw przypadająca tutaj na 100 mieszkańców wyniosła 1,40 i była mniejsza o 61,89% od danych za rok 2013.

Mniej korzystnie sytuacja wygląda w drugim podobszarze rewitalizacji, czyli na terenie sołectwa Wola Gułowska. W obrębie tego sołectwa liczba przestępstw wzrosła z 6 (w 2013 roku) do 7 (w 2015 roku), pomimo pewnego trendu spadkowego zauważalnego w roku 2014 (4 przestępstwa). Oznacza to 16,67%-owy wzrost. W 2015 roku liczba odnotowanych tutaj przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców kształtowała się na poziomie 2,57, czyli dwukrotnie wyższym niż średnia w gminie Adamów. Niepokojący jest również fakt, że w latach 2013-2015 nastąpił wzrost liczby odnotowanych przestępstw przypadających na 100 mieszkańców. Wzrost ten wyniósł aż 15,38%.

We wszystkich latach analizy na bardzo wysokim poziomie kształtowała się liczba interwencji przeprowadzonych przez Policję, zarówno na terenie całej gminy Adamów, jak również w granicach obszaru rewitalizacji. W obrębie podobszaru rewitalizacji, obejmującego sołectwo Adamów I, liczba przeprowadzonych interwencji wyniosła w 2013 roku – 203, w 2014 roku – 179, a w 2015 roku – 147. Interwencje, które na terenie sołectwa Adamów I podejmowała w latach 2013-2015 Policja stanowiły odpowiednio: 35,55%, 32,25% i 26,49% ogólnej liczby interwencji podejmowanych na terenie całej gminy Adamów. Liczba przeprowadzonych tutaj interwencji w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła w 2015 roku aż 15,84 i była mniejsza od tej z 2013 roku o 27,82%.

Na terenie drugiego podobszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska – odnotowano w latach 2013-2015 następującą liczbę interwencji Policji: 72, 47, 65. Tutaj, podobnie jak w sołectwie Adamów I, również nastąpił spadek liczby interwencji odnotowanych w badanym okresie czasu. Liczba interwencji Policji zmniejszyła się o 7, czyli o 9,72%. Interwencje, które na terenie sołectwa Wola Gułowska podejmowała w latach 2013-2015 Policja stanowiły odpowiednio: 12,61%, 8,47% i 11,71% ogólnej liczby interwencji podejmowanych na terenie całej gminy Adamów. Liczba przeprowadzonych interwencji Policji przypadających na 100 mieszkańców kształtowała się w 2015 roku na bardzo wysokim poziomie i wyniosła 23,90. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano jednak pozytywny trend spadkowy liczby interwencji Policji w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Spadek ten wyniósł 10,72%.

Wśród interwencji, które w latach 2013-2015 podejmowała na terenie gminy Adamów Policja największą liczbę stanowiły interwencje związane z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego (odpowiednio: 398, 425, 400). Liczba tego rodzaju interwencji na poziomie gminy wzrosła o 2, czyli o 0,5%. Wyżej wskazany rodzaj interwencji stanowił odpowiednio 69,70%, 76,58% i 72,07% wszystkich interwencji przeprowadzonych na obszarze gminy Adamów. Natomiast liczba ww. interwencji Policji w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy Adamów kształtowała się w 2015 roku na poziomie 6,83 i była wyższa od danych za rok 2013 o 1,57%.

Mimo, że na terenie gminy Adamów odnotowano w latach 2013-2015 negatywny trend wzrostowy liczby przeprowadzonych przez Policję interwencji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, to na obszarze rewitalizacji, obejmującym sołectwa Adamów I i Wola Gułowska, liczba tego rodzaju interwencji podlegała w analizowanym czasie tendencjom spadkowym. W obrębie sołectwa Adamów I zauważono systematyczny spadek: ze 158 analizowanych interwencji w 2013 roku, przez 135 w 2014 roku, do 123 interwencji w 2015 roku. Liczba badanych interwencji zmniejszyła się zatem o 35, czyli o 22,15%. Interwencje związane z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku stanowiły tutaj w latach 2013-2015 odpowiednio: 39,70%, 31,76% i 30,75% wszystkich interwencji tego rodzaju, odnotowanych na terenie całej gminy Adamów.

Spadek liczby interwencji Policji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, przeprowadzonych na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Wola Gułowska, wyniósł 10,20%. W 2013 roku odnotowano na terenie tego sołectwa aż 49 tego rodzaju interwencji Policji, w 2014 – 42, a w 2015 – 44. Stanowiły one odpowiednio 12,31%, 9,88% i 11% wszystkich interwencji tego rodzaju, odnotowanych na terenie całej gminy Adamów.

W 2015 roku liczba zdarzeń drogowych, które zostały odnotowane przez Policję na terenie gminy Adamów wyniosła 25 i była niższa w stosunku do roku 2013 (44 zdarzenia) o 43,18%. W granicach obszaru rewitalizacji również odnotowano spadek liczby zdarzeń drogowych na przestrzeni lat 2013-2015. Na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I liczba tych zdarzeń spadła z poziomu 20 w 2013 roku do 8 w roku 2015 (2014 – 17), czyli o 60%. Liczba zdarzeń drogowych odnotowanych na tym podobszarze rewitalizacji stanowiła odpowiednio: 45,45%, 42,5% i 32% wszystkich zdarzeń drogowych, które miały miejsca w analizowanych latach na terenie gminy Adamów. Gdy spojrzymy na analizowane zjawisko przez pryzmat potencjału ludnościowego sołectwa okazuje się, że liczba zdarzeń drogowych przypadających na 100 mieszkańców sołectwa Adamów I wyniosła w 2015 roku 0,86 i była niższa od analogicznej liczby w 2013 roku o 60,13%.

Zdarzenia drogowe, które zostały odnotowane w latach 2013-2015 na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Wola Gułowska kształtowały się na poziomie: 5 (2013 rok) i 3 (2014 i 2015 rok). Liczba zdarzeń drogowych odnotowanych na tym podobszarze rewitalizacji stanowiła odpowiednio: 11,36%, 7,5% i 12% wszystkich zdarzeń drogowych, które miały miejsca w analizowanych latach na terenie gminy Adamów. Liczba zdarzeń drogowych przypadających na 100 mieszkańców badanego sołectwa wyniosła w 2015 roku 1,10 i była niższa od analogicznej liczby w 2013 roku o 40,66%.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie na obszarze gminy Adamów odnotowano w latach 2013-2015 odpowiednio: 38, 36 i 22 kolizje. W analizowanym czasie nastąpił spadek liczby kolizji o 16, czyli o 42,11%. W obrębie sołectwa Adamów I, wskazanego jako jeden z podobszarów rewitalizacji, liczba kolizji drogowych kształtowała się w badanym okresie na poziomie: 15, 14 i 8. Kolizje odnotowane na tym obszarze stanowiły odpowiednio 39,47%, 38,89% oraz 36,36% wszystkich kolizji, które miały miejsce na terenie całej gminy Adamów. W obrębie zaś drugiego podobszaru rewitalizacji, sołectwa Wola Gułowska, liczba kolizji wyniosła w 2013 – 5, a w 2014 i 2015 po 3 kolizje. Kolizje te stanowiły odpowiednio 13,16%, 8,33% i 13,64% wszystkich kolizji, które miały miejsce na terenie całej gminy Adamów.

REKOMENDACJA

- 1. W obszarze rewitalizacji najważniejsze jest zapobieganie i zwalczanie przestępczości pospolitej, (drobne kradzieże) oraz redukcja wykroczeń szczególnie uciążliwych (zaśmiecanie, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zakłócanie spokoju, wybryki chuligańskie) oraz wykroczeń przeciwko rodzinie (znęcanie, przemoc).*

2.2.2.6 POZIOM SZKOLNICTWA

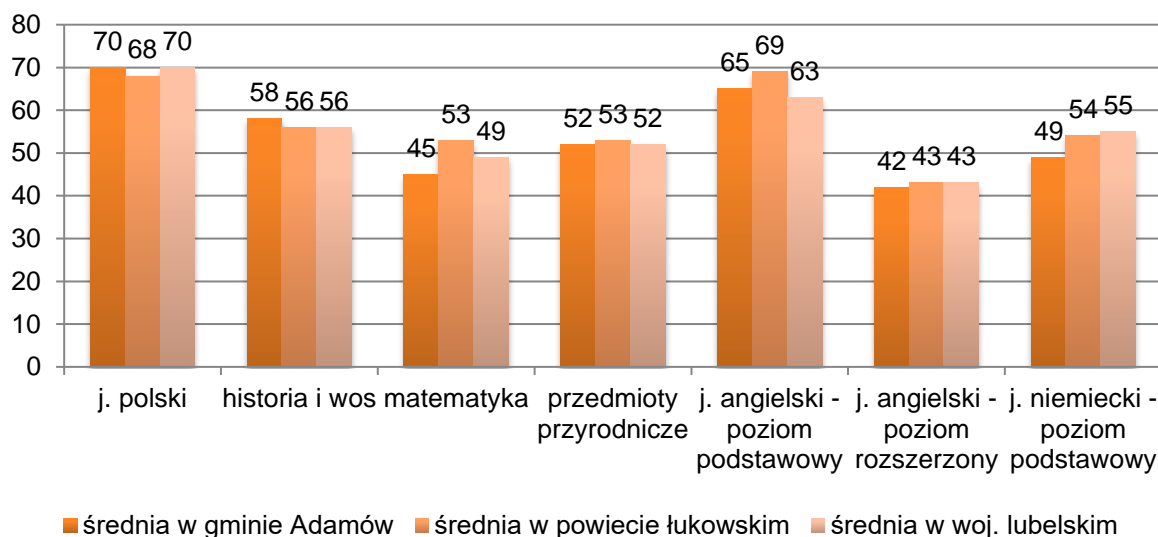
Potrzeby edukacyjne na obszarze rewitalizacji zaspokajają aktualnie cztery placówki oświatowe:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie, w skład którego wchodzi: Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza, do których uczęszczały w latach 2013-2015 dzieci zamieszkujące podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Adamów I;
- Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie, do którego uczęszczała w latach 2013-2015 młodzież zamieszkująca podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Adamów I;
- Zespół Szkół im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej, w którego skład wchodzi: Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. gen. Franciszka Kleeberga oraz Gimnazjum im. Pułku 3 Strzelców Konnych, do których uczęszczały w latach 2013-2015 dzieci i młodzież zamieszkujące podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Wola Gułowska;
- Zespół Szkół im. gen. Franciszka Kamińskiego w Adamowie, w którego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Batalionów Chłopskich oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa – w związku z tym, że szkoły ponadgimnazjalne nie podlegają rejonizacji, do szkół składowych wskazanego Zespołu Szkół mogą uczęszczać zarówno uczniowie z terenu sołectwa Adamów I, jak i z obszaru sołectwa Wola Gułowska.

Analizując dane OKE w Krakowie możemy zaobserwować, że w 2016 uczniowie uczęszczający do gimnazjów zlokalizowanych na terenie gminy Adamów osiągnęli porównywalne wyniki do średniej powiatowej oraz średniej wojewódzkiej w części egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego. Średnia gminna z tego przedmiotu była o 2 punkty procentowe wyższa niż średnia powiatowa oraz taka sama jak średnia dla województwa lubelskiego. Pozytywnie sytuacja kształtuje się również w odniesieniu do wyników, jakie osiągnęli uczniowie gimnazjów z gminy Adamów z egzaminu gimnazjalnego z historii i woś'u. Średnia jaką osiągnęli oni w tej części egzaminu była wyższa zarówno od średniej powiatowej, jak również od średniej wojewódzkiej (o 2 punkty procentowe). Egzamin z matematyki poszedł uczniom zamieszkującym gminę Adamów nieco gorzej od średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. Osiągnęli oni wynik o 8 punktów procentowych niższy od średniego wyniku w powiecie łukowskim oraz o 4 punkty procentowe niższy niż średnia w województwie lubelskim. W 2016 roku uczniowie z terenu gminy Adamów osiągnęli średni wynik egzaminu gimnazjalnego z przedmiotów przyrodniczych na poziomie 52%, czyli taki sam jak średnia wojewódzka oraz zaledwie o 1 punkt procentowy niższy od średniej powiatowej. Relatywnie wysokie wyniki uczniowie z gminy Adamów osiągnęli z egzaminu z języka angielskiego, zdawanego na poziomie podstawowym. Średni wynik ukształtował się w tym przypadku na poziomie 65% i był niższy od średniej powiatowej o 4 punkty procentowe, a od średniej wojewódzkiej wyższy o 2 punkty procentowe. Dużo gorzej sytuacja prezentuje się w przypadku wyników egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego zdawanego na poziomie rozszerzonym. W tej części średni wynik w gminie wyniósł 42%, czyli o jeden punkt procentowy mniej niż średnia powiatowa oraz średnia wojewódzka. Również egzamin gimnazjalny z języka

niemieckiego, zdawany na poziomie podstawowym, poszedł uczniom adamskich gimnazjów gorzej niż średnia w powiecie i województwie. Analizując średnie wyniki z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego warto zauważyć, że uczniowie gimnazjów z terenu gminy Adamów lepiej radzili sobie z przedmiotami humanistycznymi oraz językiem angielskim na poziomie podstawowym niż z przedmiotami ścisłymi.

Wykres 11 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%)

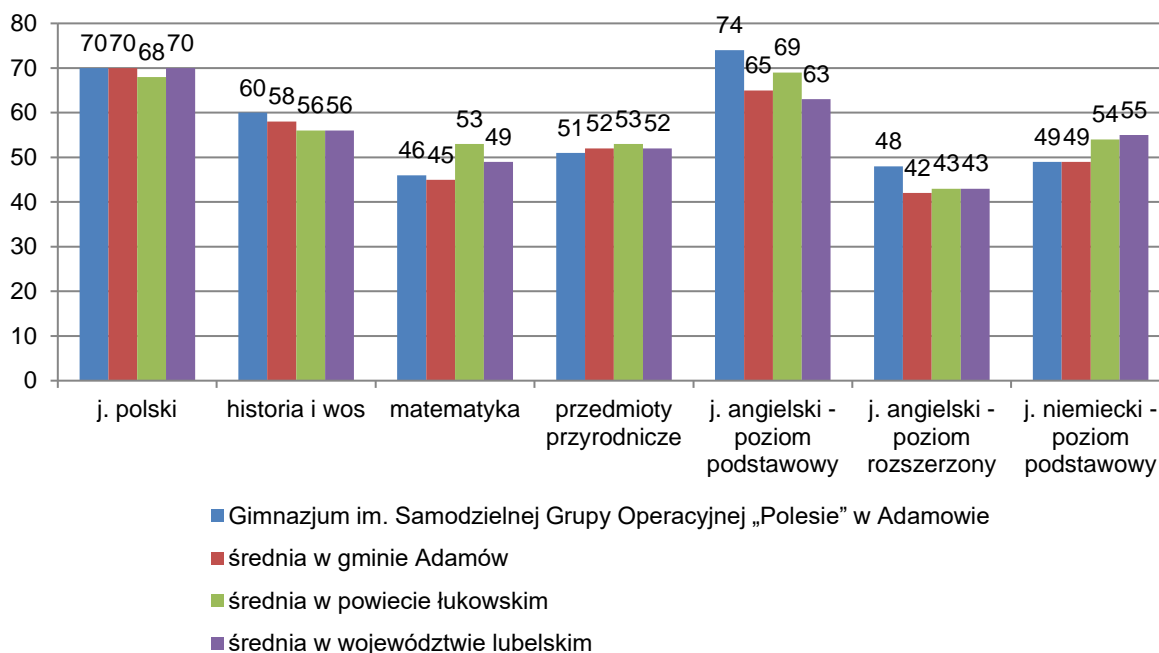
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Przyglądając się średnim wynikom z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego, które osiągnęli na przestrzeni lat 2014-2016 gimnazjaliści z gminy Adamów, możemy zaobserwować, że w części matematycznej, przyrodniczej oraz z języka niemieckiego zdawanego na poziomie podstawowym odnotowano w analizowanym czasie pozytywny trend wzrostowy średnich wyników. Największy wzrost nastąpił w odniesieniu do średnich wyników z języka niemieckiego – w 2016 roku średni wynik z tego przedmiotu był wyższy o 5,8 punktów procentowych w stosunku do średniego wyniku z roku 2014. Średnia z przedmiotów przyrodniczych wzrosła w analizowanym okresie o 1,6 punktów procentowych, a z matematyki o 0,2 punkty procentowe. Średnie wyniki z pozostałych części wykazywały na przestrzeni lat 2014-2016 negatywny trend spadkowy:

- średni wynik z języka polskiego był w 2016 roku o 2,6 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku;
- średni wynik z historii był w 2016 roku o 3,7 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku;
- średni wynik z języka angielskiego na poziomie podstawowym był w 2016 roku o 6,1 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku;
- średni wynik z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym był w 2016 roku o 4,1 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku.

Analizując dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie dotyczące wyników egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku, możemy zaobserwować, że w obrębie podobszaru rewitalizacji obejmującego sołectwo Adamów I średnie wyniki jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie w części egzaminu z języka polskiego kształtowały się na porównywalnym poziomie w stosunku do średniej powiatowej oraz średniej wojewódzkiej. Średnia, jaką osiągnęli z tego przedmiotu uczniowie zamieszkujący sołectwo Adamów I wyniosła 70% i była taka sama jak średnia w województwie lubelskim i o dwa punkty procentowe wyższa od średniej w powiecie łukowskim. Bardzo dobrze sytuacja prezentuje się również w odniesieniu do wyników, które osiągnęli uczniowie Gimnazjum w Adamowie w części egzaminu z historii i woś. Średni wynik wyniósł w sołectwie Adamów I aż 60% i był wyższy o cztery punkty procentowe zarówno od średniej powiatowej, jak i średniej wojewódzkiej. Pozytywnie sytuacja kształtuje się również w odniesieniu do wyników, jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum w Adamowie z egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego zdawanego na poziomie podstawowym i rozszerzonym. W obydwu przypadkach gimnazjaliści zamieszkujący analizowany podobszar rewitalizacji osiągnęli na egzaminie wyniki wyższe od średniej dla powiatu łukowskiego oraz dla województwa lubelskiego. Średni wynik gimnazjalisty z Gimnazjum w Adamowie w części z języka angielskiego zdawanego na poziomie podstawowym kształtował się na poziomie 74% i był o 5 punktów procentowych wyższy od średniej powiatowej oraz o 11 punktów procentowych wyższy od średniej wojewódzkiej. W części rozszerzonej uczniowie Gimnazjum w Adamowie osiągnęli średni wynik na poziomie 48%, czyli o 5 punktów procentowych wyższy zarówno od średniego wyniku w powiecie jak i w województwie. Dużo gorzej gimnazjalistom zamieszkującym sołectwo Adamów I poszedł egzamin gimnazjalny w części matematycznej i przyrodniczej, a także z języka niemieckiego. We wskazanych powyżej częściach egzaminu uczniowie Gimnazjum w Adamowie osiągnęli niższe wyniki od średniej powiatowej oraz wojewódzkiej, co możemy zauważyć na załączonym poniżej wykresie.

Wykres 12 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%) jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie

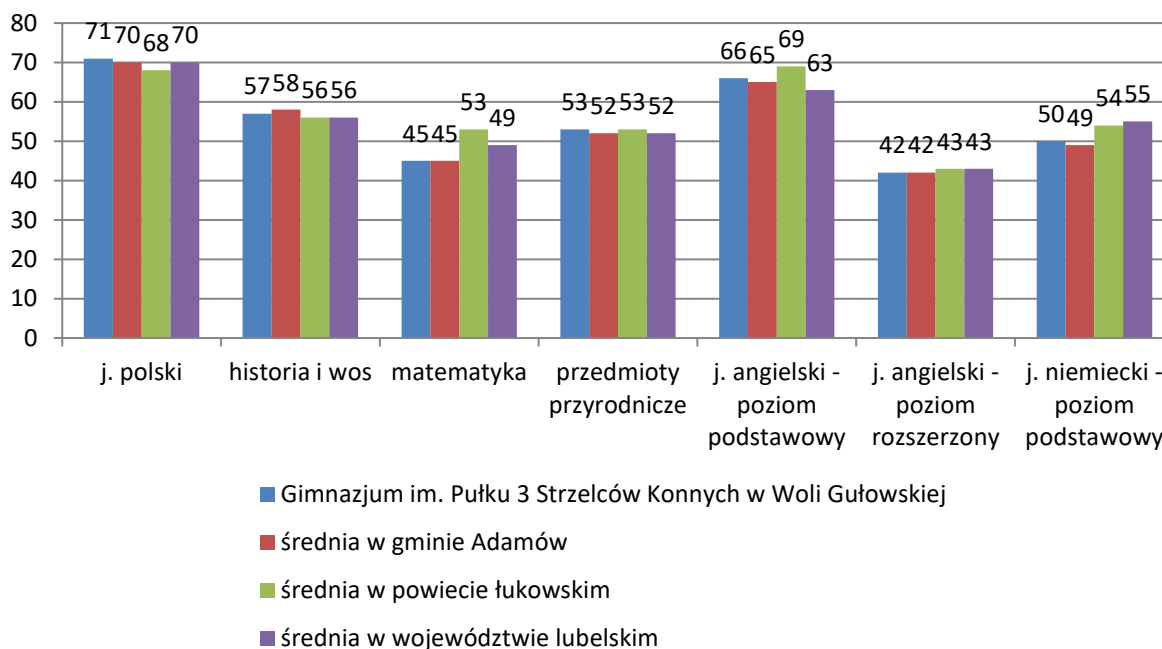
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Przyglądając się średnim wynikom egzaminu gimnazjalnego, które osiągnęli na przestrzeni lat 2014-2016 uczniowie Gimnazjum w Adamowie, możemy zaobserwować, że wyniki te były we wszystkich częściach poza matematyką, przedmiotami przyrodniczymi oraz językiem niemieckim, zbliżone lub wyższe od średniej dla powiatu łukowskiego oraz średniej dla województwa lubelskiego. Analiza wyników z części matematycznej, przyrodniczej oraz części z języka niemieckiego nasuwa wniosek, że uczniowie Gimnazjum w Adamowie osiągnęli w tych częściach wyniki niższe niż średnia powiatowa i średnia wojewódzka.

Gimnazjaliści zamieszkujący podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Wola Gułowska również najwyższe wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w roku 2016 osiągnęli z języka polskiego. Średni wynik w tej części wyniósł 71% i był o 3 punkty procentowe wyższy od średniej w powiecie łukowskim oraz o 1 punkt procentowy wyższy od średniej w województwie lubelskim. Gimnazjalistom z tego podobszaru rewitalizacji lepiej, w porównaniu ze średnimi wynikami uczniów w powiecie i województwie, poszła również część egzaminu z historii. Średni wynik z tego przedmiotu wyniósł 57% i był wyższy od średniej powiatowej oraz od średniej wojewódzkiej o 1 punkt procentowy. Najgorzej sytuacja prezentuje się w odniesieniu do egzaminu z matematyki. Uczniowie Gimnazjum w Woli Gułowskiej osiągnęli średni wynik z tego przedmiotu zaledwie na poziomie 45% i był on niższy zarówno od średniej dla powiatu (o 8 punktów procentowych), jak i średniej dla województwa (o 4 punkty procentowe). W pozostałych częściach egzaminu gimnazjaliści uczęszczający do Gimnazjum w Woli Gułowskiej osiągnęli wyniki zbliżone do średniej dla województwa lubelskiego i powiatu łukowskiego. W części przyrodniczej średni wynik wyniósł 53% i był taki sam jak średni wynik w powiecie łukowskim i o 1 punkt procentowy wyższy od średniej dla województwa. W

kontekście języka angielskiego zdawanego na poziomie podstawowym średni wynik w Gimnazjum w Woli Gułowskiej (66%) był wyższy o 3 punkty procentowe od średniej wojewódzkiej, ale niższy o 3 punkty procentowe od średniej w powiecie łukowskim.

Wykres 13 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%) jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Porównując średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego, jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum w Woli Gułowskiej na przestrzeni lat 2014-2016, możemy zaobserwować, że w większej części uczniowie poprawili w tym okresie swoje wyniki. W części z języka polskiego średni wynik wzrósł z 65,6% w 2014 roku do 71% w 2016 roku, w części matematycznej średni wynik wzrósł z 38,4% w 2014 roku do 45% w 2016. Średni wynik z przedmiotów przyrodniczych wzrósł w badanym okresie czasu o 4,3 punkty procentowe, z 48,7% w 2014 roku do 53% w 2016 roku. Język angielski w obydwu częściach (podstawowej i rozszerzonej) również poszedł uczniom Gimnazjum w Woli Gułowskiej lepiej w 2016 roku (odpowiednio 66% i 42%) w porównaniu z rokiem 2014 (odpowiednio 30,1% i 42%).

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że głównym problemem w zakresie analizowanych szkół gimnazjalnych są niskie ogólne wyniki w nauczaniu oraz gorsze wyniki nauczania w zakresie przedmiotów przyrodniczych, matematyki i języka obcego. Świadczy o tym chociażby fakt, że na przestrzeni lat 2014-2016 gimnazjaliści zarówno z Gimnazjum w Adamowie, jak również z Gimnazjum z Woli Gułowskiej, zdobywali z matematyki i przedmiotów przyrodniczych mniej punktów niż z przedmiotów humanistycznych (język polski, historia i wojskowość). Uzyskiwane przez uczniów niskie wyniki z matematyki sugerują w konsekwencji niski poziom myślenia analitycznego i logicznego, będącego podstawą skutecznego nabywania wiedzy. Poza tym, dość negatywna ogólna postawa uczniów do matematyki, wynikająca z konkretnych wymagań

programowych, stanowi istotny problem, który powinien zostać jak najszybciej rozwiązany. Konieczne jest podjęcie wszelkich działań celem zmotywowania uczniów do edukacji matematycznej, zwłaszcza tych, którzy kończą etap szkoły podstawowej, aby z pozytywną postawą do przedmiotów ścisłych, kontynuowali swą dalszą edukację. W świetle informacji uzyskanych z placówek oświatowych wynika, że przedmioty matematyczno-przyrodnicze oraz języki obce kojarzą się z tradycyjnymi, wręcz nieatrakcyjnymi metodami nauczania, co przekłada się na niskie zainteresowanie nimi przez uczniów.

Znaczna część dzieci uczęszczających do gimnazjów zlokalizowanych na terenie obszaru rewitalizacji pochodzi z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, o niskim statusie materialnym, korzystających z różnych form pomocy społecznej. Stanowi to poważną barierę edukacyjną. Słaba stymulacja środowiska rodzinnego, brak motywacji do pogłębiania nauki i przeświadczenie o braku korzyści z niej płynących w przyszłości stwarzają poważne bariery w osiągnięciu sukcesu szkolnego, zaburzają prawidłowe funkcjonowanie uczniów i rzutują niekorzystnie na rozwój ich dalszej kariery szkolnej.

Kolejnym z zagadnień jest niedostosowana do potrzeb uczniów oferta zajęć pozalekcyjnych; w większości są to zajęcia o charakterze artystycznym: plastyczne, teatralne oraz z przedmiotów humanistycznych i sportowe. Próba organizacji zajęć dodatkowych w dziedzinie matematyki nie cieszyła się zbytnim powodzeniem. W szkole nie były prowadzone zajęcia dodatkowe z przedmiotów przyrodniczych czy informatycznych. Niewystarczająca jest również pomoc/aktywność szkoły w zakresie indywidualizacji pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Uczniowie wymagający wsparcia specjalistycznego są zmuszeni korzystać z takiej pomocy w oddalonych od gminy miejscowościach, co stanowi barierę finansową i czasową (zw. z pokonywaniem dużej odległości).

Zasadniczym problemem jest również brak bazy adekwatnej do standardów nowoczesnego procesu edukacyjnego. Sale do nauki przedmiotów matematyczno-przyrodniczych są bardzo słabo wyposażone; nauka chemii, fizyki, biologii oraz geografii prowadzona jest w sposób teoretyczny, co w bardzo dużym stopniu utrudnia uczniom przyswojenie wiedzy. Sale komputerowe wyposażone są w przestarzały sprzęt, co uniemożliwia prowadzenie ciekawych i rozwijających u uczniów zainteresowania z zakresu technologii ITC oraz programowania. Poza tym zdiagnozowanym problemem tego obszaru są niewystarczające kompetencje nauczycieli w zakresie wykorzystywania narzędzi TIK w nauczaniu przedmiotowym oraz prowadzeniu lekcji wykorzystując kreatywne myślenie uczniów.

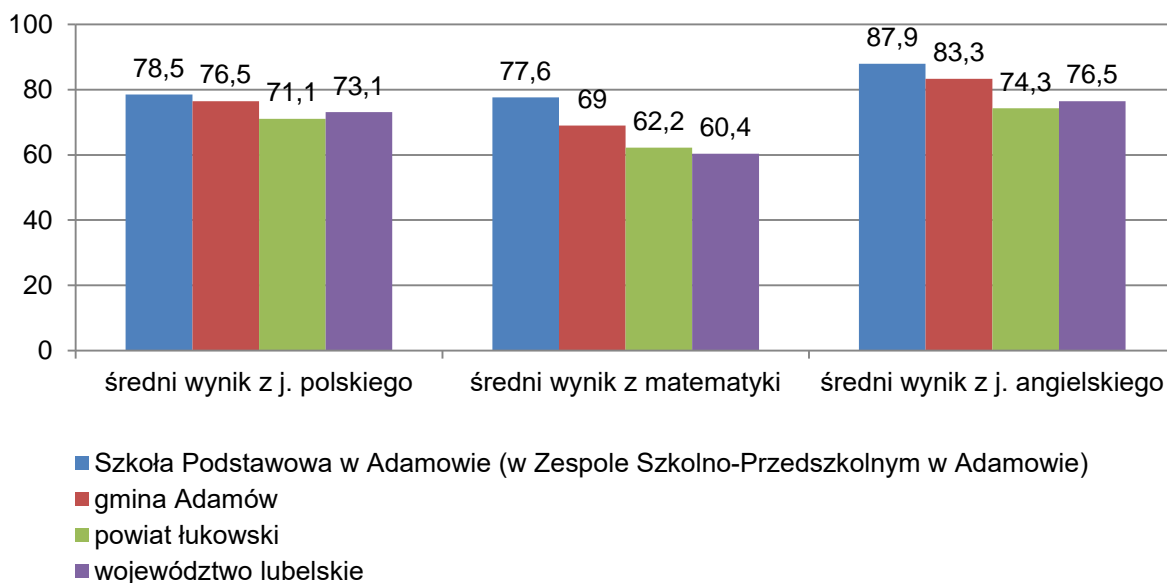
Analizę wyników sprawdzianu szóstoklasisty przeprowadzono, podobnie jak w przypadku egzaminu gimnazjalnego, w oparciu o dane z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Ze względu na tryb publikowania danych przez OKE wnioskowanie przeprowadzono w oparciu o dane odnoszące się do sprawdzianów przeprowadzonych w latach 2013-2015.

W wyniku ww. analizy stwierdzono, że w 2015 roku uczniowie Szkoły Podstawowej w Adamowie, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Adamowie, zlokalizowanej na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I, we wszystkich częściach sprawdzianu szóstoklasisty (język polski, matematyka, język angielski) osiągnęli średnie wyniki wyższe od średniej dla gminy Adamów, powiatu łukowskiego oraz województwa

lubelskiego. Średni wynik z języka polskiego wyniósł tutaj w 2015 roku 78,5% i był wyższy od średniej w gminie o 2 punkty procentowe, od średniej powiatowej o 7,4 punktów procentowych, a od średniej wojewódzkiej o 5,4 punkty procentowe. W przypadku wyników z matematyki uczniowie Szkoły Podstawowej byli lepsi o 8,6 punktów procentowych od uczniów z terenu gminy, o 15,4 punkty procentowe od uczniów z obszaru powiatu łukowskiego oraz o 17,2 punkty procentowe od uczniów z województwa lubelskiego. Średni wynik ze sprawdzianu szóstoklasisty z języka angielskiego kształtował się w Szkole Podstawowej w Adamowie na poziomie 87,9% i był wyższy o 4,6 punktów procentowych od średniej gminnej, o 13,6 punktów procentowych od średniej powiatowej oraz o 11,4 punkty procentowe od średniej wojewódzkiej.

Gdy poddamy analizie uśredniony wynik sprawdzianu szóstoklasisty ze wszystkich zdawanych części na przestrzeni lat 2013-2015, okazuje się, że w 2015 roku wyniósł on w Szkole Podstawowej w Adamowie 78% i był wyższy od średniego wyniku z 2013 roku o 21,88% (średni wynik w 2013 roku wyniósł 64%, a w 2014 – 69%). We wszystkich analizowanych latach średni wynik sprawdzianu jaki osiągnęli uczniowie w Szkole Podstawowej w Adamowie był wyższy od średnich, jakie odnotowano w odniesieniu do całego obszaru gminy Adamów (w 2013 roku o 4,4 punkty procentowe, w 2014 roku o 1,08 punktów procentowych, a w 2015 roku o 5,2 punkty procentowe).

Wykres 14 Średnie wyniki ze sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej przeprowadzonego w 2015 roku w Szkole Podstawowej w Adamowie, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Adamowie (%)

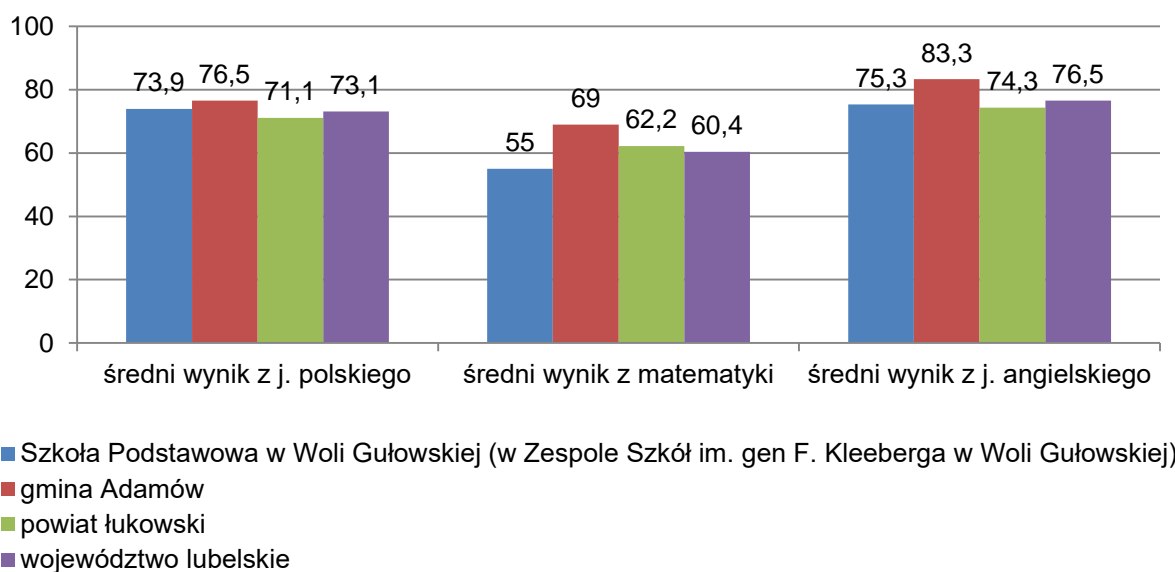
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Szóstoklasiści zamieszkujący podobszar rewitalizacji obejmujący swoim zasięgiem sołectwo Wola Gułowska, podobnie jak w przypadku uczniów sołectwa Adamów I, osiągnęli w 2015 roku wyniki wyższe od średniej dla powiatu łukowskiego oraz województwa lubelskiego z języka polskiego, odpowiednio o 2,8 i 0,8 punktów procentowych. Średni wynik w tej części sprawdzianu wyniósł w 2015 roku w Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej 73,9% i był niższy od średniej gminnej o 2,6 punktów procentowych. Najlepiej poszedł uczniom szóstych klas

Szkoły Podstawowej w Woli Gułowskiej sprawdzian z języka angielskiego. Średni wynik jaki osiągnęli w tej części uczniowie z obszaru sołectwa Wola Gułowska wyniósł w 2015 roku 75,3% i był wyższy od średniej w powiecie łukowskim o 1 punkt procentowy, ale niższy od średniej gminnej o 8 punktów procentowych oraz od średniej wojewódzkiej o 1,2 punkty procentowe. Najgorzej poszedł uczniom z badanego podobszaru rewitalizacji sprawdzian w części matematycznej. W 2015 roku osiągnęli oni średni wynik na poziomie 55%. Był to wynik sporo niższy od średniej gminnej (o 14 punktów procentowych) oraz powiatowej (o 7,2 punkty procentowe) i wojewódzkiej (o 1,2 punkty procentowe).

Niepokojącym jest fakt, że na przestrzeni lat 2013-2015 uśredniony wynik sprawdzianu szóstoklasisty ze wszystkich zdawanych części kształtował się w Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej na poziomie niższym niż średnia w gminie Adamów. W 2013 roku średni wynik ze sprawdzianu szóstoklasisty odnotowany w Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej wyniósł 52% i był niższy od średniego wyniku w gminie o 7,6 punktów procentowych, w 2014 roku wyniósł on 66% i był niższy od średniej w gminie o 1,92 punkty procentowe, natomiast w 2015 roku średni wynik sprawdzianu kształtował się w Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej na poziomie 64,7% i był niższy od średniej w gminie o 8,1 punktów procentowych.

Wykres 15 Średnie wyniki ze sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej przeprowadzonego w 2015 roku w Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej, wchodzącej w skład Zespołu Szkół w Woli Gułowskiej (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Analiza danych dotyczących średniego odsetka dzieci w staninach z wynikiem niskim (staniny od 1 do 3) w latach 2013-2014 wskazuje, że w Szkole Podstawowej w Adamowie, do której uczęszczali w analizowanym okresie szóstoklasiści z podobszaru rewitalizacji obejmującego sołectwo Adamów I, udział tej grupy dzieci (z wynikiem niskim; 7,5%) jest dwukrotnie niższy od średniej w gminie Adamów (15,51%). Na terenie drugiego podobszaru rewitalizacji, czyli sołectwa Wola Gułowska zaobserwowano w tym zakresie negatywną sytuację. Udział szóstoklasistów w staninach z wynikiem niskim (staniny od 1 do 3) kształtował się tutaj na

przestrzeni lat 2013-2014 na poziomie 28,50%, czyli o 12,99 punktów procentowych wyższym od średniej w gminie Adamów (15,51%).

Pozostałe problemy zdiagnozowane w obydwu szkołach podstawowych znajdujących się na obszarze rewitalizacji, nie odbiegają od tych, rozpoznanych w zakresie szkół gimnazjalnych. Niewystarczający jest poziom jakości edukacji, co powoduje, że uczniowie osiągają słabe wyniki w nauce. Uczniowie znacznie lepiej radzą sobie z przedmiotami humanistycznymi niż ścisłymi. Spora część z nich pochodzi z rodzin o niższym statusie materialnym oraz wymaga indywidualizacji podejścia ze względu na obniżone wymagania edukacyjne.

Dane dotyczące dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie, korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w Adamowie, które zostały poddane analizie w części *Wykluczenie społeczne i Ubóstwo* niniejszego dokumentu, wskazują, że problem zubożenia rodzin jest spory. Niewystarczające środki finansowe stanowią poważną barierę edukacyjną. Uczniowie mający gorsze warunki do nauki (np. mieszkaniowe, rodzinne, materialne) osiągają niższe wyniki w nauczaniu (w tym na egzaminach kończących dany etap nauki). Gorsze średnie wyniki egzaminów mogą wskazywać na istnienie pozaszkolnych czynników wpływających na efektywność kształcenia. Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym jest korelacja niskich wyników testu uczniów zamieszkujących dany obszar, z danymi dotyczącymi np. udziału rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej, w tym dożywiania. Problem obniżonych szans edukacyjnych uczniów, w szczególności w kontekście obszaru rewitalizacji, jest w świetle diagnozy połączony współzależnością z procesem dziedziczenia ubóstwa: problemy edukacyjne są przeszkodą dla wyższych zarobków w przyszłości, co generuje ubóstwo, zaś z kolei ubóstwo osłabia w rodzinie potencjał wsparcia edukacyjnego dzieci w kolejnym pokoleniu.

W kontekście synergii między zjawiskiem ubóstwa i problemami edukacyjnymi pojawia się temat „edukacji przedsiębiorczej”, którą w obszarze rewitalizacji – należy ocenić jako niewystarczającą. Mowa tu o rozwijaniu postawy przedsiębiorczej wśród dzieci i młodzieży. „Przedsiębiorczość” w tym znaczeniu, to nie tylko prowadzenie przedsiębiorstwa, ale także postawa bycia przedsiębiorczym, samostereowność, gotowość do wyznaczania sobie samemu celów i podejmowania ryzyka. W dzisiejszych czasach niezwykle istotne są umiejętności radzenia sobie w świecie biznesu, konsekwentnego dążenia do realizacji celów biznesowych, finansowych, a także budowania zespołu, współpracy, nawiązywania dobrych relacji międzyludzkich opartych na zasadach etyki i uczciwości zawodowej, umiejętność panowania nad swoimi emocjami, łagodzenia sytuacji konfliktowych, itp. Niekwestionowane znaczenie w tym zakresie ma edukacja poza formalna i nieformalna, adresowana głównie do młodzieży. Wiele kompetencji istotnych dla późniejszego osobistego sukcesu nie mieści się w szkolnych programach nauczania i powinny istnieć formy zdobywania ich poza szkołą. Istnieje również społeczne oczekiwanie w zakresie stworzenia oferty edukacyjnej również dla seniorów. W tym kontekście edukacja jest niezwykle ważna nie tylko dla samych seniorów, lecz również dla młodego pokolenia (tworząca wzorce dla młodzieży i propagowanie koncepcji Life Long Learning).

Niezwykle ważne jest również kontynuowanie wszelkich inicjatyw edukacyjnych na rzecz odbudowania poczucia tożsamości lokalnej, wspierającej świadomość zakorzenienia w historii gminy, w tym zwłaszcza obszaru rewitalizacji i lokalny patriotyzm. Wątek ten nie jest mocno

rozbudowany w programach edukacji szkolnej. Tymczasem jak pokazują liczne opracowania, jednym z czynników nasilających trwałą emigrację – jest brak poczucia zakorzenienia i dumy ze swojej miejscowości.

Należy podkreślić, iż szkoła, w której uczniowie wypadają gorzej od innych nie jest dobrą wizytówką dla gminy. Poza uwarunkowaniami środowiskowymi i przebiegiem procesu kształcenia, ważne są też regionalne czynniki wpływające na osiągnięcia szkolne. Generalnie, uczniowie z dużych miast, lepiej wypełniają testy i częściej osiągają sukcesy szkolne, stąd należy dążyć do wyrównania szans edukacyjnych uczniów.

Zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest brak oferty edukacyjnej skierowanej do seniorów. Liczne badania wskazują, że przeciętna długość życia ulega wydłużeniu. Jednocześnie w obszarze tym coraz większy odsetek mieszkańców stanowią osoby starsze. Z roku na rok udział tej grupy w społeczności gminy rośnie. Tymczasem na chwilę obecną w gminie Adamów brakuje oferty edukacyjnej dedykowanej tej właśnie grupie społecznej. Dynamika współczesnego życia zmusza do nieustannego poszerzania wiedzy. Seniorzy coraz częściej poszukują takich propozycji, które pomogą im podejmować twórcze, aktywne i rozwojowe działania, dzięki którym mogą świadomie wpływać na otaczającą ich rzeczywistość.

REKOMENDACJA

- 1. Drogą do maksymalizowania szans edukacyjnych uczniów powinno być znaczące wzmocnienie ich, zarówno poprzez inwestowanie w rozwój nowoczesnej bazy oświatowej (m.in. pracownie tematyczne, ICT), jak również rozbudowanie oferty edukacyjno-wychowawczej kierowanej do młodzieży. Istnieje szczególna potrzeba troski o jakość kształcenia na tym terenie i zaangażowania szkół również poza godzinami nauki.*
- 2. Mając na względzie wchodzącą w życie we wrześniu 2017 roku reformę systemu oświaty, jednym z niezwykle istotnych zadań do zrealizowania będzie przededefiniowanie roli i zakresu działania dotychczas funkcjonujących w obszarze rewitalizacji placówek oświatowych.*
- 3. Bardzo ważne jest, aby promować i wzmacniać wśród młodzieży postawy przedsiębiorcze, także poprzez odpowiednie treningi i inicjatywy.*
- 4. Należy również wspierać edukację pozaformalną i nieformalną młodzieży oraz edukację dorosłych, w tym seniorów.*
- 5. Poprzez edukację należy odbudować poczucie tożsamości lokalnej, wspierać poczucie zakorzenienia i budować lokalny patriotyzm.*
- 6. Seniorom należy stworzyć możliwość podjęcia kontynuowania edukacji i rozwoju osobistego*

2.2.2.7 POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Aktywność społeczną w obszarze rewitalizacji przeanalizowano przez pryzmat partycypacji wyborczej mieszkańców, ich chęci do podejmowania współpracy w ramach działalności organizacji pozarządowych oraz poziom korzystania z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej zlokalizowanej w Adamowie.

Frekwencja wyborcza, jako podstawowa miara wskaźnika zaangażowania obywatelskiego, wskazuje stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w rządzeniu, ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w państwie, w regionie, czy w środowisku lokalnym. Za miarę deficytu uczestnictwa w życiu publicznym przyjęto tu przede wszystkim: poziom korzystania z czynnego prawa wyborczego wyrażony frekwencją wyborczą.

Ze względu na brak możliwości pozyskania danych dotyczących frekwencji wyborczej jedynie dla obszaru rewitalizacji, przyjęto, że w przedmiotowym obszarze jest ona tożsama z frekwencją dla poszczególnych jednostek referencyjnych wyznaczonych na etapie diagnozowania terenu całej gminy Adamów.

W przypadku wyborów samorządowych do Rady Gminy, które miały miejsce w 2014 roku, średnia frekwencja w granicach gminy Adamów wyniosła 61,16% uprawnionych do głosowania. Porównując ten wynik do średniej dla województwa lubelskiego, możemy zaobserwować, że frekwencja w gminie Adamów była sporo wyższa od frekwencji na poziomie województwa (o 11,28 punktów procentowych). W porównaniu z frekwencją w powiecie łukowskim (58,2%), gmina Adamów również osiągnęła wyższy poziom frekwencji (o 2,96 punktów procentowych).

Wyznaczony podobszar rewitalizacji, obejmujący swoim zasięgiem sołectwo Adamów I, znajdował się w obwodzie głosowania nr 1. Frekwencja w przedmiotowym obwodzie wyniosła w analizowanych wyborach 67,55% i była wyższa od średniej w gminie Adamów (61,16%) o 6,39 punktów procentowych. W sołectwie Wola Gułowska, będącym drugim podobszarem rewitalizacji, frekwencja wyborcza w analogicznych wyborach wypadła dużo gorzej w porównaniu do sołectwa Adamów I i średniej w gminie Adamów. W obwodzie głosowania nr 2, w obrębie którego znajdowało się sołectwo Wola Gułowska, frekwencja w ww. wyborach kształtowała się na poziomie 52,55% i była niższa od średniej gminnej o 8,61 punktów procentowych.

W przypadku wyborów do Sejmu i Senatu, które miały miejsce w 2015 roku, frekwencja wyborcza w gminie Adamów wyniosła 48,04% i była minimalnie niższa od średniej dla powiatu łukowskiego (48,14%). Frekwencja na poziomie gminy była o 0,98 punktów procentowych niższa niż średnia w województwie lubelskim (49,02%). Podobnie jak w przypadku badanych powyżej wyborów samorządowych do Rady Gminy, frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu, była w sołectwie Adamów I, stanowiącym jeden z podobszarów rewitalizacji, wyższa od średniej w gminie Adamów. Wyniosła ona w obrębie sołectwa Adamów I 52,56% (obwód głosowania nr 1) i była wyższa od średniej w gminie o 4,52 punkty procentowe. Gorzej sytuacja prezentuje się w drugim podobszarze rewitalizacji, czyli sołectwie Wola Gułowska (obwód głosowania nr 2). Na tym podobszarze rewitalizacji frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu, które miały miejsce w 2015 roku, wyniosła zaledwie 46,32% i była niższa od średniej frekwencji w gminie Adamów (48,04%) o 1,72 punkty procentowe.

Analiza powyższych danych może prowadzić do wniosku, że podobszar rewitalizacji, obejmujący swoim zasięgiem sołectwo Adamów I, charakteryzuje się wzmożoną, wobec pozostałych terenów gminy, aktywnością mieszkańców w zakresie życia społecznego. Jednocześnie z informacji uzyskanych podczas rozmów z przedstawicielami instytucji publicznych wynika, że mieszkańców nie tylko tego podobszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Adamów, bardzo trudno zmobilizować do jakiegokolwiek aktywności obywatelskiej. Niechętnie i sporadycznie uczestniczą oni w spotkaniach wspólnoty (czy to podczas sesji Rady Gminy czy zebrań sołeckich). Mieszkańcy, jako główny powód małej aktywności w sprawach życia publicznego, wykazywali na brak przeświadczenia o rzeczywistej możliwości współdecydowania o losach wspólnoty lokalnej. Poza tym gro z nich jest przekonanych o tym, że „i tak nic się nie zmieni”. Zauważalny jest ogólnie panujący marazm w podejmowaniu aktywności obywatelskich. Wśród deklarowanych przyczyn nieangażowania się w jakąkolwiek aktywność społeczną znalazły się również: brak czasu, wiedzy czy pomysłów. Aktywność społeczna jest w odczuciu mieszkańców obszaru rewitalizacji przykładem zachowania nietypowego, które domaga się wyjaśnień i racjonalizacji. Część z nich wyrażała przekonanie, że zaangażowanie w sprawy społeczne wymaga wybitnych predyspozycji, które zazwyczaj budzą szacunek i uznanie. Inni skłonni byli podejrzewać takie osoby o interesowność i jakieś ukryte korzyści. Mieszkańcy nie czują się wspólnotą, w związku z tym zatracili wrażliwość na dobro wspólne, widziane w perspektywie wieloletniej, dlatego nie angażują się w sprawy publiczne w sposób dostateczny. Brak im również przeświadczenia, że mają realną możliwość współdecydowania o losach wspólnoty samorządowej i kształtowania otaczającej ich rzeczywistości.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysoką w skali gminy liczbą organizacji społecznych. Łącznie na jego obszarze funkcjonowało w 2015 roku 10 podmiotów z sektora organizacji społecznych działających w gminie Adamów (w sumie 14 organizacji). W obrębie sołectwa Adamów I, będącego jednym z podobszarów rewitalizacji, działało w analizowanym okresie czasu aż 7 podmiotów tego rodzaju: *Towarzystwo Przyjaciół Adamowa i Okolicy*, *Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie*, *Ochotnicza Straż Pożarna w Adamowie*, *Gminne Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Adamowie*, *Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków Zespołu Szkół im. Gen. Franciszka Kamińskiego w Adamowie*, *Klub Biegacza V-Max Adamów oraz Stowarzyszenie „Modry Len” w Adamowie*. Pozostałe trzy organizacje społeczne funkcjonowały w obrębie drugiego podobszaru rewitalizacji, obejmującego sołectwo Wola Gułowska: *Ochotnicza Straż Pożarna w Adamowie*, *Gminne Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Woli Gułowskiej*, *Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej oraz Stowarzyszenie Pamięci Czynu Bojowego Kleberczyków*. Działania ww. organizacji związane są m.in. wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej, ochroną dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, pomocą osobom niepełnosprawnym oraz seniorom, przeciwdziałaniem uzależnieniom i patologiom społecznym oraz integracją międzypokoleniową. Duża liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych na tym terenie świadczy o aktywności społecznej mieszkańców, którzy stosunkowo chętnie angażują się w działania prowadzone przez te instytucje i korzystają z ich oferty. Należy jednak zwrócić uwagę, że w ramach organizacji społecznych funkcjonują zarówno te rzeczywiście lokalne (założonych przez bezpośrednich mieszkańców obszaru w celu działania na rzecz tego obszaru) oraz te, które mają jedynie siedzibę na obszarze rewitalizacji. Tym niemniej bez

wątpienia potencjałem są zarówno organizacje ściśle lokalne, jak i te mające tylko siedzibę na danym terenie.

Organizacje społeczne utrzymują kontakt bezpośrednio ze sobą, jak i samorządem. Współpraca odbywa się na bieżąco w miarę potrzeb. Prowadzoną, pomiędzy samorządem, a funkcjonującymi organizacjami współpracę należy określić jako dobrą.

Oczekiwania społeczności w zakresie analizowanej sfery dotyczą rozszerzenia działalności prowadzonych przez istniejące już oraz powstania nowych spółdzielni socjalnych.

Na potrzeby analizy kapitału społecznego w obszarze rewitalizacji zestawiono również dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji w życiu kulturalnym. Jednostkami, które w największym stopniu koordynują działalność kulturalną na terenie gminy Adamów, a tym samym i na terenie wyznaczonym do rewitalizacji (czyli sołectwa Adamów I i sołectwa Wola Gułowska) są Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna. Obydwa miejsca są organizatorem wielu imprez cyklicznych odbywających się co roku na terenie gminy. W ramach przedmiotowej analizy nie zbadano poziomu udziału mieszkańców w ww. wydarzeniach i imprezach o charakterze kulturalnym. Jest to związane z tym, że instytucje kulturalne nie dysponują tego typu danymi oraz z faktem, że w tego rodzaju wydarzeniach bardzo często biorą udział również osoby niezamieszkałe na terenie gminy – mieszkańcy sąsiednich gmin, turyści. Aby zbadać intensywność udziału mieszkańców podobszarów rewitalizacji w życiu kulturalnym analizie poddano liczbę mieszkańców korzystających z oferty Biblioteki Publicznej. Na terenie całej gminy Adamów liczba osób korzystających z Biblioteki wyniosła w 2015 roku 2138 osób, co stanowi około 36,50% ogółu populacji gminy. Na terenie sołectwa Adamów I, będącego jednym z podobszarów rewitalizacji, liczba mieszkańców aktywnie korzystających z oferty Biblioteki Publicznej wyniosła w 2015 roku 506 osób i stanowiła około 54,53% ogółu mieszkańców tegoż sołectwa i 23,67% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających w tym okresie z Biblioteki Publicznej. Nieco gorzej sytuacja prezentuje się w drugim podobszarze wyznaczonym do rewitalizacji, czyli w sołectwie Wola Gułowska. W 2015 roku na tym terenie zaledwie 23 osoby korzystały z oferty Biblioteki, co stanowiło 8,46% ogółu ludności tego obszaru i 1,08% wszystkich mieszkańców gminy Adamów, którzy w tym okresie aktywnie korzystali z oferty Gminnej Biblioteki.

Patrząc w sposób całościowy na nawarstwioną, wieloletnią koncentrację problemów społecznych w obszarze rewitalizacji, uwidaczniają się problemy szersze, które nie mieszczą się w żadnym z omówionych powyżej podrozdziałów (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, problemy edukacji i uczestnictwa w życiu publicznym oraz kulturze), ale mają charakter przekrojowy. Przede wszystkim zdiagnozowano problem o charakterze ogólnym, który wydaje się być fundamentalny: mieszkańcy obszaru rewitalizacji przytłoczeni są problemami osobistymi i doraźnymi zatracili wrażliwość na dobro wspólne, widziane w perspektywie wieloletniej. Ważne jest dla nich ze zrozumiałych względów „tu i teraz”, podczas gdy dla celów rewitalizacji ważne jest długoterminowe odbudowanie szerszej wspólnoty.

Poza tym zdiagnozowanym problemem obszaru jest bierność wobec lokalnych procedur demokratycznych oraz brak przeświadczenia o realnej możliwości wpływania na losy wspólnoty. Motorem rozwoju obszaru rewitalizacji musi być aktywność mieszkańców, stąd niezbędne i zarazem konieczne jest przełamani ich dotychczasowej „mentalności”.

REKOMENDACJA

1. *Bardzo istotne jest przywrócenie społeczeństwu obszaru rewitalizacji przekonania o roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów wspólnoty. W tym celu należy podejmować wspólne inicjatywy sektora publicznego i mieszkańców wpływające na wzrost wzajemnego zaufania.*
2. *Należy kontynuować i rozwijać dalej współpracę samorządu i organizacji społecznych służącą realizacji zadań publicznych.*
3. *Biorąc pod uwagę zdiagnozowany deficyt usług na rzecz osób wykluczonych społecznie pożądanym jest dalszy rozwój spółdzielni socjalnych.*

2.2.2.8 PROBLEMY SPOŁECZNE - PODSUMOWANIE

W poniższej tabeli przedstawiono „skondensowane” zestawienie zdiagnozowanych problemów sfery społecznej.

Tabela 3 Niekorzystne zjawiska zachodzące na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej - podsumowanie

Niekorzystne zjawiska zachodzące na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej - podsumowanie		
Płaszczyzny analizy	Podobszar obejmujący sołectwo Adamów I	Podobszar obejmujący sołectwo Wola Gułowska
Trendy demograficzne	<ul style="list-style-type: none"> - migracje mieszkańców (szczególnie młodych) poza gminę - starzenie się społeczności 	<ul style="list-style-type: none"> - migracje mieszkańców (szczególnie młodych) poza gminę - spadająca liczba urodzeń - starzenie się społeczności
Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców - wysoki udział wśród osób bezrobotnych mieszkańców młodych, do 25 r. ż. oraz osób starszych, powyżej 51 roku życia (włącznie) - wysoki odsetek wśród bezrobotnych osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych - niska jakość zatrudnienia – zjawisko tzw. ubogich pracujących, osób które z uwagi na bardzo niski dochód są zagrożone ubóstwem 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców - wysoki udział wśród osób bezrobotnych mieszkańców młodych, do 25 r. ż. - wysoki i rosnący odsetek wśród bezrobotnych osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych - niska jakość zatrudnienia – zjawisko tzw. ubogich pracujących, osób które z uwagi na bardzo niski dochód są zagrożone ubóstwem

Niekorzystne zjawiska zachodzące na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej - podsumowanie

	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki udział mieszkańców wymagających wsparcia z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności, w szczególności z tytułu ubóstwa i bezrobocia - niedostateczny poziom usług publicznych świadczonych wobec mieszkańców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą - bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki udział mieszkańców wymagających wsparcia z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w szczególności z tytułu ubóstwa i bezrobocia - niedostateczny poziom usług publicznych świadczonych wobec mieszkańców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą - bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - wzrastająca liczba dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie wymagających wsparcia ekonomicznego w postaci dożywiania organizowanego przez GOPS w Adamowie
Poziom bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none"> - stosunkowo wysoki poziom interwencji przeprowadzanych przez Policję, w tym interwencji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosunkowo wysoki poziom interwencji przeprowadzanych przez Policję, w tym interwencji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego
Jakość edukacji	<ul style="list-style-type: none"> - niskie wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego oraz sprawdzianu szóstoklasisty z przedmiotów ścisłych (matematyka, przedmioty przyrodnicze) - niskie wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego zdanego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym oraz języka niemieckiego na poziomie podstawowym 	<ul style="list-style-type: none"> - niskie wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego oraz sprawdzianu szóstoklasisty z przedmiotów ścisłych (matematyka, przedmioty przyrodnicze) - niskie wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego zdanego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym oraz języka niemieckiego na poziomie podstawowym - wysoki udział szóstoklasistów z wynikiem

Niekorzystne zjawiska zachodzące na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej - podsumowanie

	niskim (staniny od 1 do 3) ze sprawdzianu na koniec VI klasy szkoły podstawowej (w latach 2013-2014)
Aktywność społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom frekwencji wyborczej (m.in. w odniesieniu do wyborów parlamentarnych w 2015 roku oraz wyborów samorządowych do Rady Gminy w 2014 roku) - niewystarczający udział mieszkańców w spotkaniach społeczności, podczas których podejmowane są ważne dla społeczności decyzje (np. podczas sesji Rady Gminy, zebrań sołeckich, itp.) - niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym, przejawiający się np. w niskim poziomie korzystania z oferty Biblioteki Publicznej.

Źródło: Opracowanie własne

2.2.3 WSPÓŁWYSTĘPOWANIE NEGATYWNYCH ZJAWISK, INNYCH NIŻ SPOŁECZNE

Wytyczne¹⁵ wskazują, iż pierwszym krokiem niezbędnym do podjęcia działań rewitalizacyjnych jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Z kolei stan kryzysowy spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

a. **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw);

¹⁵ „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”

b. **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);

c. **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);

d. **technicznej** (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Dlatego też w poniższych rozdziałach zaprezentowano informacje na temat zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji ze wszystkich z wyżej wymienionych sfer.

2.2.3.1 SFERA GOSPODARCZA

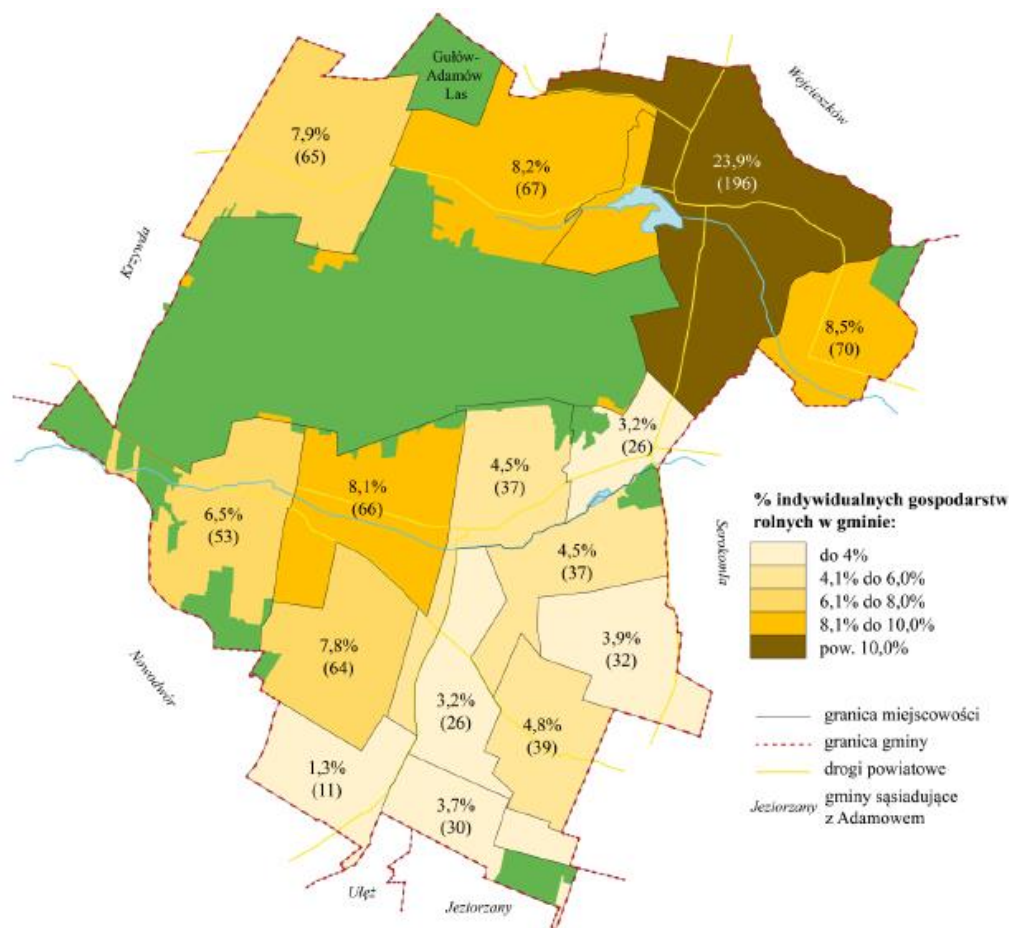
Gmina Adamów należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną, która stanowi główne źródło utrzymania ludności oraz pełni wiodącą funkcję rozwojową. Podstawowym źródłem dochodów osób zamieszkujących teren gminy jest, ze względu na jej rolniczy charakter, praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Inne, pozarolnicze sektory gospodarki, w tym np. usługowo-produkcyjne, mają jedynie znaczenie uzupełniające.

Do największych pracodawców na obszarze gminy Adamów zaliczają się: Greenyard Frozen Poland Sp. z o.o., Wadima Sp. z o. o., Zakład Piekarniczy S. C. „Szczepaniak” Szczepaniak Ewa, Urząd Gminy Adamów, placówki oświatowe (w Zakępiu prowadzone przez stowarzyszenie), Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie, Gminna Biblioteka Publiczna w Adamowie z filią w Woli Gułowskiej, Dom Kultury - Pomnik Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej, banki, apteki, sklepy spożywcze, tekstylne i przemysłowe.

Na terenie gminy Adamów w 2016 roku było zarejestrowanych 819 osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne (rejestr REGON, stan na 29.02.2016). Najwięcej było ich w miejscowości Adamów, gdzie zlokalizowane było co czwarte gospodarstwo rolne zarejestrowane w rejestrze REGON (196 indywidualnych gospodarstw rolnych, co stanowi 23,9% wszystkich gospodarstw w gminie). Na terenie sołectwa Wola

Gułowska, stanowiącego jeden z podobszarów rewitalizacji, w rejestrze REGON było zarejestrowanych w 2016 roku 37 gospodarstw rolnych.¹⁶

Mapa 7 Udział osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne zarejestrowane w rejestrze REGON w 2016 roku wg podziału na poszczególne miejscowości gminy Adamów (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Lublinie, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

W gminie Adamów dominują gospodarstwa rolne o powierzchni od 5 do 10 ha (36,3%) oraz od 1 do 5 ha (28,9%). Co trzecie gospodarstwo prowadzące działalność rolniczą jest większe niż 15 ha. Powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą w gminie różni się od wielkości gospodarstw analizowanych w skali powiatu łukowskiego, woj. lubelskiego, czy kraju. W Polsce ponad połowa wszystkich gospodarstw jest większych niż 15 ha. W woj. lubelskim tylko co trzecie gospodarstwo liczy więcej niż 15 ha, w powiecie łukowskim – co czwarte, a w gminie Adamów – dopiero co szóste. Należy jednak podkreślić, że jedną trzecią powierzchni gminy zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.

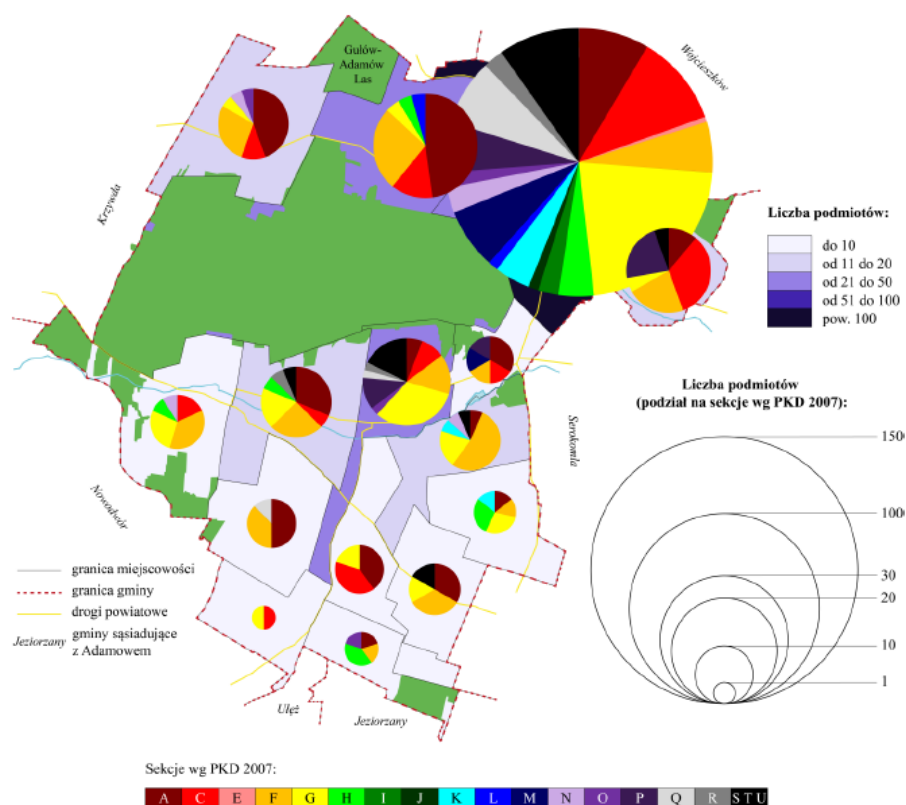
¹⁶ Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Niestety funkcjonująca obecnie, zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i pozostałej części gminy, gospodarka rolna nie gwarantuje mieszkańcom znaczących dochodów. Istotny wpływ na to ma migracja młodych osób do innych regionów w poszukiwaniu zatrudnienia, co sprawia, że właścicielami gospodarstw zostają starzejący się rolnicy, dotknięci pogarszającym się stanem zdrowia, bez większych perspektyw na wzmocnienie produkcji rolnej oraz wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie.

Szczególną rolę w odniesieniu do gospodarki pełni miejscowość Adamów. Stanowi ona bowiem czynnik oddziałujący na aktywność zawodową ludności, gdyż jest rynkiem pracy dla części mieszkańców gminy oraz ośrodkiem działalności firm handlowych i usługowych, a także instytucji sektora finansów publicznych. Podmiotami, które zapewniają na terenie gminy Adamów miejsca pracy są zakłady produkcyjno-usługowe oraz podmioty publiczne (np. Urząd Gminy, placówki oświatowe). Gmina charakteryzuje się mało sprzyjającymi warunkami zewnętrznymi, które umożliwiałyby rozwój przedsiębiorczości na jej terenie. Zgodnie z raportem *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014. Województwo lubelskie* gmina Adamów jest terenem mało atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów. Gmina uzyskała jedną z niższych not w sześciostopniowej skali (klasa „E”). W analizie poszczególnych jednostek administracyjnych brano pod uwagę m.in. takie wskaźniki, jak: sytuacja na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze jednostki samorządu terytorialnego.

Według danych US w Lublinie w lutym 2016 roku na terenie gminy Adamów funkcjonowało 339 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Blisko co drugi znajdował się na obszarze miejscowości Adamów (sołectwo Adamów I i Adamów II).

Mapa 8 Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wg PKD 2007 w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów w 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Lublinie, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Statystyczny w Lublinie liczba aktywnych podmiotów gospodarki narodowej (osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej) zarejestrowanych w rejestrze REGON wynosiła w latach 2013-2015 na obszarze gminy Adamów odpowiednio: 60, 61 i 61. Największa ich koncentracja zauważalna była we wszystkich latach analizy w obrębie sołectwa Adamów I, który stanowi jeden z podobszarów rewitalizacji. Liczba ww. podmiotów gospodarki narodowej wynosiła tutaj: 37 w 2013 roku, 36 w 2014 roku oraz 36 w 2015 roku, co oznacza, że w analizowanym okresie czasu spadła o 2,7%. Dużo mniejszy udział w ogólnej liczbie aktywnych podmiotów gospodarki narodowej (osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej) zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze całej gminy Adamów posiadały podmioty z drugiego podobszaru rewitalizacji, czyli sołectwa Wola Gułowska. W 2015 roku ich liczba wynosiła na terenie sołectwa Wola Gułowska 11, w 2014 – 13, a w 2015 roku – 13, co oznacza, że odnotowano tutaj pozytywny trend wzrostowy o 18,18%.

Działalność gospodarcza zarówno na poziomie gminy Adamów, jak również w odniesieniu do obszaru rewitalizacji jest prowadzona przede wszystkim przez osoby fizyczne (nie w formie indywidualnego gospodarstwa rolnego). Zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w granicach obszaru rewitalizacji liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wynosi łącznie 80 osób, z czego 62 osoby pochodzą

z podobszaru obejmującego sołectwo Adamów I, a 18 – z terenu podobszaru obejmującego sołectwo Wola Gułowska. Oznacza to, że w granicach podobszaru rewitalizacji – sołectwa Adamów I niemalże 10% mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku produkcyjnym (tj. mężczyźni 18-64 lat; kobiety 18-59 lat) zdecydowało się na prowadzenie własnego biznesu. Najlicniejsza grupa mieszkańców z tego podobszaru rewitalizacji prowadzi działalność w zakresie: fryzjerstwa i pozostałych zabiegów kosmetycznych (4 osoby). Po 3 osoby prowadzą działalność w zakresie: transportu drogowego towarów, restauracji i innych stałych placówek gastronomicznych, wykończania wyrobów włókienniczych oraz sprzedaży detalicznej części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli.

Na podobszarze rewitalizacji obejmującym teren sołectwa Wola Gułowska 18 osób prowadziło pozarolniczą działalność gospodarczą, co stanowi około 10,98% ogólnej liczby mieszkańców tego sołectwa w wieku produkcyjnym. Najlicniejsza grupa mieszkańców analizowanego podobszaru rewitalizacji prowadzi działalność w zakresie sprzedaży detalicznej prowadzonej w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (3 osoby), fryzjerstwa i pozostałych zabiegów kosmetycznych (2 osoby), tynkowania (2 osoby) oraz sprzedaży detalicznej owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach (2 osoby).

W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółowe zestawienie rodzajów prowadzonej w obszarze rewitalizacji działalności gospodarczych oraz liczby osób je prowadzących.

Tabela 4 Charakterystyka prowadzonej w obszarze rewitalizacji działalności gospodarczej

Rodzaj prowadzonej działalności	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność	
	sołectwo Adamów I	sołectwo Wola Gułowska
Transport drogowy towarów	3	
Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych	1	
Działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	1	
Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	1	
Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	3	
Wykończanie wyrobów włókienniczych	3	
Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	1
Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych	1	
Praktyka lekarska dentystyczna	1	
Działalność fizjoterapeutyczna	2	
Wykonywanie instalacji elektrycznych	1	
Malowanie i szklenie	1	
Przygotowywanie i podawanie napojów	1	
Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	1	3
Pozostałe badania i analizy techniczne	1	
Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	4	2
DZIAŁALNOŚĆ WETERYNARYJNA	1	

Rodzaj prowadzonej działalności	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność	
	sołectwo Adamów I	sołectwo Wola Gułowska
Sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	3	
Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach	2	1
Praktyka lekarska ogólna		1
Praktyka lekarska specjalistyczna	1	
Sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, nawozów, żywych zwierząt domowych, karmy dla zwierząt domowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	2	
Sprzedaż detaliczna pieczywa, ciast, wyrobów cukierniczych i cukierniczych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	
Sprzedaż detaliczna drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	
Tynkowanie		2
Praktyka pielęgniarek i położnych	1	
Działalność prawnicza	1	
Sprzedaż detaliczna pozostałych nowych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	
Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej	1	
Sprzedaż detaliczna elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	
Produkcja lodów	1	
Pogrzeby i działalność pokrewna	1	
Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw	2	1
Działalność usługowa wspomagająca chów i hodowlę zwierząt gospodarskich	1	
Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	2	
Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	
Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	1	
Działalność w zakresie architektury	1	
Działalność wydawnicza w zakresie pozostałego oprogramowania	1	
Naprawa i konserwacja elektronicznego sprzętu powszechnego użytku	1	
Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane	2	
Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	1	
Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	1	
Reprodukcja zapisanych nośników informacji	1	
Działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	2	
Produkcja pozostałych wyrobów z betonu, gipsu i cementu	1	
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych		1

Rodzaj prowadzonej działalności	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność	
	sołectwo Adamów I	sołectwo Wola Gułowska
Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach		2
Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia prowadzona na straganach i targowiskach		1
Praktyka lekarska dentystryczna		1
Produkcja broni i amunicji		1
Produkcja wyrobów tartacznych		1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

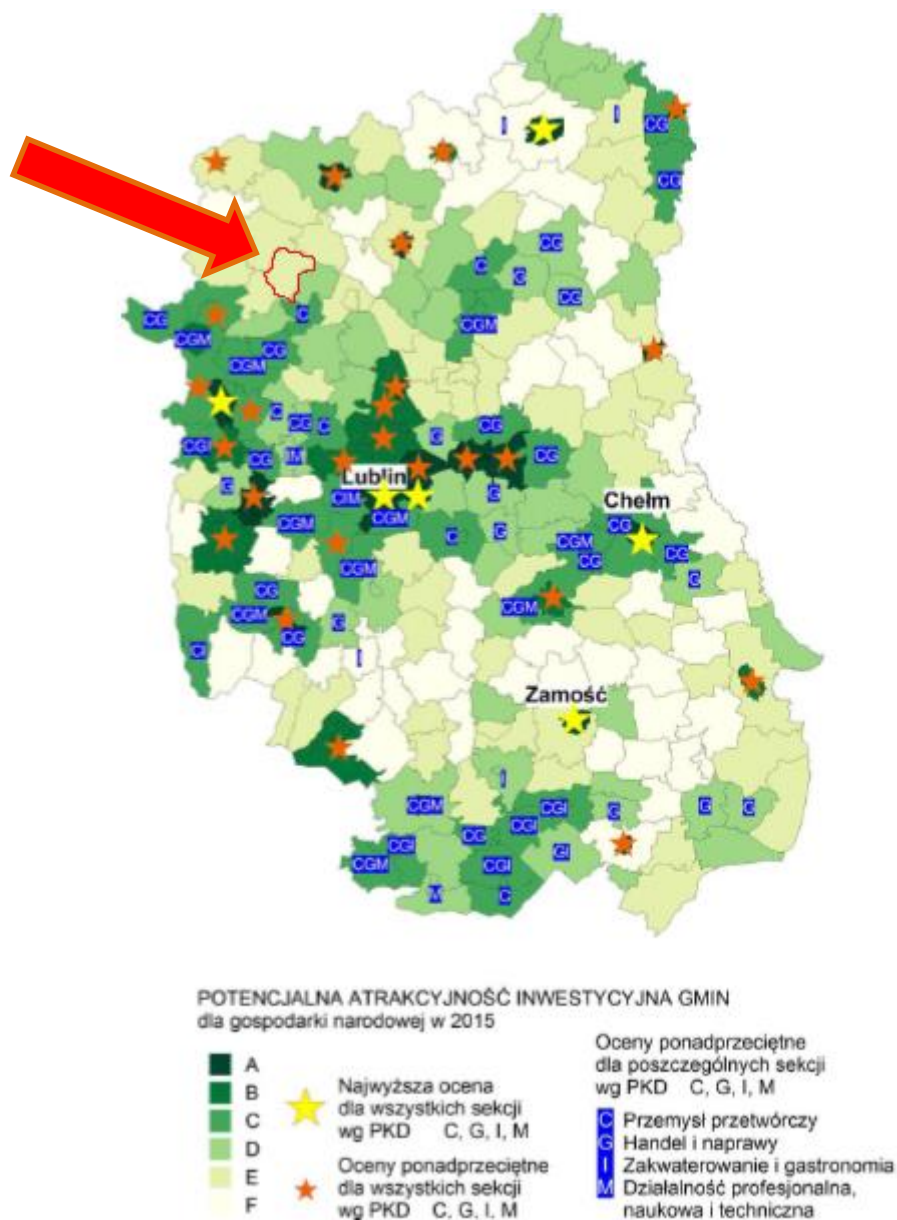
Wprawdzie na obszarze rewitalizacji liczba podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie (biorąc pod uwagę łączne dane dla sołectwa Adamów I i Wola Gułowska), to ich dochodowość i charakter sugeruje (głównie małe, jednoosobowe działalności gospodarcze), że są to przede wszystkim małe podmioty o ograniczonych możliwościach rozwoju. Poza tym, zauważalny wzrost nie jest zbyt wysoki i nie napawa optymizmem w dalszej perspektywie czasowej. Podmioty gospodarcze w większości prowadzą działalność w zakresie usług podstawowych, zaspokajających najpilniejsze potrzeby ludności. Zakres prowadzonej działalności pozwala przypuszczać, że właściciele tych niewielkich przedsiębiorstw nie dysponują odpowiednimi zasobami finansowymi, które pozwoliłyby na rozwój ich działalności. Dominujący jest tutaj udział mikroprzedsiębiorstw, a co za tym idzie – ograniczone są też własne zasoby kapitałowe i zdolność kredytowa.

W świetle raportu „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016. Województwo lubelskie” Lubelszczyzna plasuje się na przedostatnim miejscu w Polsce (przed świętokrzyskim) pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, uzyskując najniższą notę w sześciostopniowej skali – „F”. W analizie poszczególnych jednostek administracyjnych brano pod uwagę m.in. takie wskaźniki, jak: sytuacja na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze jednostki samorządu terytorialnego.

Bardziej optymistyczne wyniki uzyskują jednostki administracyjne na poziomie gminy. W grupie powiatów najwyżej ocenione (klasy A i B) miasta na prawach to: Lublin, Zamość oraz powiat puławski i miasta: Biała Podlaska i Chełm. W grupie gmin miejskich najwyżej ocenione zostały: Biała Podlaska, Chełm, Lublin, Puławy, Świdnik, Zamość, Hrubieszów, Krasnostaw, Kraśnik, Lubartów, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Radzyń Podlaski, Stoczek Łukowski, Terespol, Tomaszów Lubelski, Włodawa. W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyżej ocenione zostały: Janów Lubelski, Kazimierz Dolny, Łęczna, Opole Lubelskie, Poniatowa, Ryki. Jeśli chodzi o gminy wiejskie to wyróżniono: Jastków, Końskowolę, Lubartów, Niedrzwicę Dużą, Niemce, Puchaczów, Puławy, Wólkę. W ocenie autorów raportu gmina Adamów wydaje się być terenem bardzo mało atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów - gmina uzyskała klasę – „E”¹⁷

¹⁷Na podstawie: H. Godlewska-Majkowska, A. Komor, P. Zarębski, M. Czernecki, M. Typa, Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016. Województwo lubelskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2016

Mapa 9 Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: H. Godlewska-Majkowska, A. Komor, P. Zarębski, M. Czernecki, M. Typa, Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016. Województwo lubelskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2016

Na poziom lokalnej aktywności gospodarczej ma wpływ wiele czynników, m.in. takich jak: lokalny poziom rozwoju gospodarczego, lokalny rynek pracy oraz problemy ze znalezieniem stałego zatrudnienia, poziom dochodów mieszkańców i konsumpcja społeczna. Wątpliwości budzi także lokalna gotowość do podejmowania ryzyka gospodarczego. Chociaż obszar rewitalizacji wypada w tym zakresie lepiej w porównaniu do pozostałych jednostek gminy Adamów, stosunkowo dużą liczbę podmiotów na wymienionym obszarze można tłumaczyć funkcjami lokalnymi tych terenów (miejscowość Adamów I jest miejscowością gminną

stanowiąca lokalizację większości instytucji publicznych oraz główny ośrodek usługowy dla terenu całej gminy). Na kondycję przedsiębiorstw wpływ mają zarówno zjawiska w skali makroekonomicznej, jak i zjawiska kryzysowe samego obszaru, m.in. zbyt duże koszty utrzymania lub wynajmu lokali, zbyt mała liczba klientów korzystających z ofert lokalnych przedsiębiorstw, ubóstwo potencjalnych klientów. Na kondycję lokalnych przedsiębiorców wpływają również niskie dochody mieszkańców wpływające na kształt i zakres lokalnego rynku zbytu.

Brak wystarczającej liczby miejsc pracy powoduje konieczność poszukiwania jej w poza granicami gminy i zniechęcająca do osiedlania się na jej terenie. Stanowi to poważną barierę w rozwoju nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy. Dodatkowo konieczność emigracji w celach zarobkowych jest przyczyną szeregu innych problemów społecznych, takich jak np.: rozluźniająca się więzi rodzinne, rozbicie rodzin wielopokoleniowych, pozostawianie bez opieki najstarszych członków rodziny. Wśród problemów zgłaszanych przez mieszkańców podczas konsultacji społecznych bardzo silnie akcentowano problem tzw. „eurosierot”. Część z mieszkańców obszaru rewitalizacji zdecydowała się na dłuży pobyt poza granicami kraju w celach zarobkowych. W sytuacji takiej cierpią całe rodziny – dochodzi do rozpadu związków małżeńskich, przekazywane są nieprawidłowe wzorce rodzinne, dzieci pozostając często pod opieką jednego z rodziców lub dziadków mają trudności w nauce, są nieakceptowane w środowisku rówieśniczym, mają problemy emocjonalne. Jako przyczynę ograniczającą inicjatywę mieszkańców w zakresie prowadzenia własnego biznesu, wskazywali oni głównie brak przekonania i wiary we własne możliwości (strach przed procedurami, przepisami).

REKOMENDACJA

- 1. Jednym z głównych warunków polepszenia sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji jest wsparcie lokalnej społeczności w zakresie rozwoju zawodowego i podejmowania inicjatyw przedsiębiorczości. W kontekście tym szczególnie istotne wydaje się być kształcenie mieszkańców z uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy oraz lokalnych potencjałów.*
- 2. W celu rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji rekomenduje się wykorzystanie jego bezsprzecznego potencjału turystycznego i kulturowego.*
- 3. Szanse na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji należy również upatrywać w specjalizacji produkcji rolnej oraz przetwórstwie rolno-spożywczym. Należy dążyć do dalszego rozwoju ekologicznych, certyfikowanych gospodarstw i tworzenia sieci dystrybucji oraz zbytu dla wytwarzanych produktów ekologicznych.*
- 4. Wśród kierunków rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji znajduje się także turystyka.*

2.2.3.2 SFERA ŚRODOWISKOWA

Wytyczne¹⁸ wskazują, że wśród negatywnych zjawisk środowiskowych należy w szczególności rozpatrzeć (1) przekroczenie standardów jakości środowiska oraz (2) obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Na etapie diagnozowania sytuacji gminy Adamów, ze względu na brak punktów monitoringowych jakości powietrza, nie było możliwości pozyskania dokładnych danych dla poszczególnych obszarów referencyjnych. W związku z tym analiza niniejszego obszaru została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie.

Na terenie gminy Adamów nie ma dużych emitorów zanieczyszczeń do powietrza - brak jest zakładów o profilu produkcji szczególnie szkodliwym dla środowiska. Najbliższe punktowe źródła zanieczyszczenia powietrza zlokalizowane są Rykach, Łukowie oraz Radzyniu Podlaskim. Największy wpływ na jakość powietrza w gminie mają natomiast zanieczyszczenia powstające w wyniku procesów spalania paliw w lokalnych kotłowniach i piecach domowych oraz w mniejszym stopniu zanieczyszczenia napływające wraz z masami powietrza. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi z lokalnych kotłowni węglowych i domowych instalacji grzewczych (często o niskiej sprawności), opalanych węglem gorszej jakości. Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja z palenisk domowych w mniejszych ośrodkach miejskich oraz wiejskich ma bardzo duży udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, widoczny głównie na obszarach charakteryzujących się zwartą, gęstą zabudową. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. W gminie największa emisja zanieczyszczeń do powietrza z sektora komunalno-bytowego następuje w sołectwach, o największej liczbie gospodarstw domowych, takich jak: Adamów I, Adamów II, Gułów, Hordzieżka, Turzystwo i Wola Gułowska.

Zgodnie z danymi WIOŚ w Lublinie, zarówno Aglomerację Lubelską, jak i strefę lubelską, zaliczono (kryterium ochrony zdrowia) do klasy C ze względu na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀, średniorocznych stężeń PM_{2,5} i benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀. Głównym źródłem tego typu zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi przyczynami jest emisja z zakładów przemysłowych, ciepłowni oraz emisja komunikacyjna. W strefie lubelskiej istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy).

Na terenie gminy Adamów nie odnotowano w 2015 roku przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godz. pyłu PM₁₀. Obszarami najbliższymi zlokalizowanymi względem gminy Adamów, w których w tym okresie odnotowano przekroczenia stężeń analizowanego rodzaju zanieczyszczeń są miasta Ryki, Łuków oraz Radzyń Podlaski. W miastach tych odnotowano również przekroczenia średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5}. W gminie Adamów nie odnotowano przekroczenia tych zanieczyszczeń. Znacznie gorzej sytuacja wygląda

¹⁸ „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”

w zakresie benzo/a/pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w dużej liczbie miejsc na obszarze województwa lubelskiego, w tym na obszarze gminy Adamów. Łączna powierzchnia obszarów przekroczeń w gminie Adamów wynosi około 5 km², co stanowi około 5% ogólnej powierzchni gminy. Liczba ludności narażonej na ponadnormatywne stężenia to około 1 957 osób.

Analiza danych uzyskanych z WIOŚ w Lublinie pozwala zaobserwować, że obszarem gminy Adamów, w którym odnotowano w 2015 roku największe przekroczenie benzo/a/piranu były tereny sołectwa Adamów I, będącego zarazem jednym z podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Łączna powierzchnia obszaru, w którym odnotowano przekroczenia benzo/a/piranu wyniosła w sołectwie Adamów I 2,55 km², co stanowi około 66,81% ogólnej powierzchni sołectwa.

Korzystniej prezentuje się sytuacja na terenie drugiego podobszaru rewitalizacji, czyli sołectwa Wola Gułowska. Wg danych WIOŚ w Lublinie na terenie tego sołectwa nie odnotowano w analizowanym czasie przekroczeń benzo/a/piranu.

Mapa 10 Przekroczenie benzo/a/pirenu na obszarze gminy Adamów w 2015 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez WIOŚ w Lublinie główny wpływ na przekroczenia benzo/a/pirenu ma niska emisja, związana z ogrzewaniem budynków, pochodząca z lokalnych

kotłowni węglowych oraz indywidualnych palenisk domowych (najczęściej o niskiej sprawności), opalanych węglem słabej jakości lub odpadami komunalnymi, wytwarzanymi w gospodarstwach domowych. Z tego względu natężenie zanieczyszczeń w powietrzu charakteryzuje wyraźna sezonowa zmienność i zależność od zapotrzebowania na ciepło, czyli ogrzewania. W związku z powyższym, problem złej jakości powietrza z większym natężeniem występuje w okresie grzewczym (zimą) i w przeważającej mierze koncentruje się na obszarach o nagromadzonej zabudowie mieszkaniowej, która ogrzewana jest przede wszystkim za pomocą indywidualnych palenisk. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy również upatrywać w znikomym wykorzystywaniu w obszarze rewitalizacji odnawialnych źródeł energii. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Adamów w obrębie sołectwa Adamów I oraz sołectwa Wola Gułowska jedynie po 2 gospodarstwa domowe wyposażone były w 2015 roku w kolektory słoneczne do przygotowywania ciepłej wody użytkowej. Główną barierą w tym zakresie stanowią czynniki ekonomiczne – stan zamożności mieszkańców uniemożliwia znacznej ich grupie samodzielny zakup tego rodzaju instalacji. Jednocześnie mieszkańcy bardzo mocno sygnalizowali potrzebę rozszerzenia dostępu do odnawialnych źródeł energii.

Wśród źródeł zanieczyszczeń powietrza obszaru rewitalizacji znajduje się także emisja komunikacyjna, gdzie w wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory oraz pyły. Ruch odbywający się po drogach jest uciążliwy dla zabudowy istniejącej wzdłuż tych dróg i sprawia, że zabudowa ta znajduje się w zasięgu działania toksycznych składników spalin. Z drugiej strony, ruch komunikacyjny odbywający się głównymi drogami (np. drogami powiatowymi) i hałas z nim związany niesie ze sobą również zagrożenie klimatu akustycznego.

Problemem w zakresie sfery środowiskowej jest także świadomość mieszkańców obszaru rewitalizacji, która jest niewystarczająca. Pozytywnym w tym zakresie zjawiskiem jest wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzyści płynących ze stosowania OZE. Choć nie bez znaczenia w tej kwestii pozostaje czynnik ekonomiczny (zmniejszenie kosztów zakupu nośników energii). Nadal jednak mała jest świadomość w zakresie proekologicznych i proklimatycznych postaw w życiu codziennym (np. nawyki w zakresie korzystania z energii elektrycznej). Niewystarczająca jest również wiedza w zakresie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych.

REKOMENDACJA

- 1. Biorąc pod uwagę, z jednej strony charakter gminy i obszaru rewitalizacji oraz określone cele i kierunki ich rozwoju (w tym m.in. turystyka i ekologiczna produkcja rolna), z drugiej natomiast informacje nt. przekroczeń jakości środowiska naturalnego, niezbędne jest podjęcie interwencji w zakresie przedsięwzięć (zarówno inwestycyjnych i nieinwestycyjnych) prowadzących do ochrony cennych i unikatowych obszarów, stanowiących bogactwo nie tylko lokalne, lecz również całego regionu.*

2. *Na obszarze rewitalizacji rekomenduje się dalszą realizację przedsięwzięć umożliwiających dostęp gospodarstwom domowym do stosunkowo drogiej instalacji odnawialnych źródeł energii. Tego rodzaju inwestycje pozytywnie oddziałują na stan środowiska przyrodniczego i zdrowie mieszkańców, jak również na poprawę warunków ich życia (np. likwidacja uciążliwości związanych z dotychczasowym systemem pozyskiwania energii cieplnej czy elektrycznej). Pozostają także nie bez znaczenia dla potencjału turystycznego obszaru oraz sytuacji gospodarczej – wygenerowane w budżetach domowych (w związku ze zmniejszeniem ilości nośników energii) oszczędności mogą zostać wykorzystane na lokalnym rynku zbytu.*
3. *Równorzędnie konieczne jest przeprowadzenie działań mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w szczególności dzieci i młodzieży oraz kształtowanie prawidłowych nawyków wobec środowiska naturalnego.*
4. *Należy również podjąć inicjatywy na rzecz zmniejszenia ilości odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.*

2.2.3.3 SFERA PRZESTRZENNO-FUNCJONALNA

Wytyczne wskazują, że wśród negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych należy przeanalizować m.in. (1) niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, (2) brak dostępu do podstawowych usług lub ich niską jakość, (3) niedobór lub niską jakość terenów publicznych.

Infrastruktura wodociągowa istniejąca na obszarze rewitalizacji jest wystarczająca i w pełni zaspokaja potrzeby zamieszkującej tutaj ludności. W obrębie podobszaru rewitalizacji, obejmującego teren sołectwa Adamów I, niemal wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do bieżącej wody – około 97,97% budynków mieszkalnych zlokalizowanych na tym obszarze korzysta z wodociągu. Równie dobrze sytuacja prezentuje się także na drugim podobszarze rewitalizacji, czyli w sołectwie Wola Gułowska, gdzie aż 97,27% budynków mieszkalnych jest podłączonych do wodociągu. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla potrzeb socjalno - bytowych są wody podziemne.

Dobrze kształtuje się również sytuacja w podobszarze rewitalizacji, obejmującym teren sołectwa Adamów I w zakresie kanalizacji sanitarnej. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Adamów w 2015 roku podłączenie do sieci kanalizacyjnej na terenie tego podobszaru rewitalizacji posiadały 162 budynki mieszkalne, co stanowi około 54,73% wszystkich budynków mieszkalnych analizowanego obszaru. Dużo gorzej sytuacja prezentuje się na terenie drugiego podobszaru rewitalizacji. W sołectwie Wola Gułowska ani jeden budynek mieszkalny nie był w tym okresie podłączony do kanalizacji sanitarnej. Na tym terenie jedynie dwa budynki mieszkalne były wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków, zaś

w obrębie sołectwa Adamów I ani jeden budynek nie korzystał z przydomowej oczyszczalni ścieków. W zakresie gospodarstw domowych, które nie posiadają dostępu do kanalizacji sanitarnej czy przydomowych oczyszczalni ścieków, nieczystości gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, a następnie odwożone przez wozy asenizacyjne do oczyszczalni ścieków.

Analiza rozmieszczenia istniejących na obszarze rewitalizacji obiektów podstawowych usług tj. przedszkoli, szkół, obiektów ochrony zdrowia czy też kultury, nie wskazuje na brak dostępu do tychże obiektów. Wielkość i standard znacznej części z nich w pełni odpowiada potrzebom obsługi mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy (podobszar rewitalizacji, obejmujący sołectwo Adamów I pełni funkcję ośrodka administracyjno-usługowego całej gminy). W zakresie poziomu i jakości świadczonych usług publicznych widoczne są problemy i braki. W szczególności mowa tutaj o usługach o charakterze sportowym. Wśród problemów obszaru rewitalizacji (oraz całej gminy) znajduje się deficyt dobrze wyposażonych obiektów sportowych umożliwiających przełamywanie negatywnych przyzwyczajzeń i złych nawyków dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (brak aktywności ruchowej, spędzanie czasu wolnego przed telewizorem czy komputerem) będących przyczyną różnego rodzaju schorzeń – otyłości, nadwagi, chorób układu ruchu, wad postawy, jak również chorób układu krążenia.

W obszarze rewitalizacji zdiagnozowano również problemy w zakresie niskiej jakości terenów publicznych. W szczególności mowa tutaj o:

- w obrębie sołectwa Adamów I:
 - kompleksie budynków oświatowych w Adamowie: budynki wybudowane w latach 80-tych wymagają przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych, modernizacji instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, kotłowni oraz dostosowania do przepisów przeciwpożarowych, uporządkowania oraz uatrakcyjnienia wymaga otoczenie wokół kompleksu;
 - placu zabaw przy przedszkolu: wyposażenie placu w nowe urządzenia, bezpieczną nawierzchnię oraz uzupełnienie nasadzeń zieleni;
 - placu zabaw przy „Orliku”: wymiany wymagają zniszczone urządzenia, konieczna jest wymiana nawierzchni na nową oraz wymiana oświetlenia, a także doposażenie w elementy małej architektury;
 - parkingu przyszkolnym: wymaga wymiany nawierzchni oraz uzupełnienia o nasadzenia zieleni;
 - budynku urzędu gminy: wymaga dostosowania w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz osób z trudnościami w poruszaniu się;
 - -„dawny plac targowy”: plac zlokalizowany w centrum miejscowości Adamów wymaga, ze względu na prowadzone w latach wcześniejszych inwestycje komunalne, uporządkowania i zagospodarowania w zakresie nawierzchni, oświetlenia oraz wyposażenia w obiekty małej architektury;
 - placu zlokalizowanym na tyłach dawnego, zabytkowego zajazdu: wymaga pełnego zagospodarowania;

- południowym skrzydle zabytkowego zajazdu: wymaga odbudowania po prowadzonych pracach drogowych przy ul. Wyszyńskiego;
 - skwerze będącym głównym placem w Adamowie (zlokalizowany pomiędzy zajazdem, ul. Kleeberga i ul. Wyszyńskiego): wymaga pilnej interwencji w zakresie przebudowy alejek, oświetlenia, małej infrastruktury oraz nasadzeń zieleni;
 - Kościele parafialnym p.w. Podwyższenia Krzyża w Adamowie: obiekt wymaga niezbędnych prac konserwatorskich.
- w obrębie sołectwa Wola Gułowska:
 - rynku (centralna część miejscowości Wola Gułowska z niewielkim skwerem): teren wymaga kompleksowej aranżacji w zakresie nawierzchni, oświetlenia małej architektury oraz zieleni;
 - Domu Kultury-Pomniku Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej: budynek wymaga niezbędnych prac modernizacyjnych, łącznie z przebudową ciągów komunikacyjnych (celem dostosowania do przepisów ppoż. i zapewnienia dostępu dla osób niepełnosprawnych), adaptacją tarasu na scenę letnią, zagospodarowaniem otoczenia oraz zakupem niezbędnego wyposażenia;
 - kompleksie szkolnym: otoczenie kompleksu wymaga uporządkowania oraz zagospodarowania w zakresie m. in.: placu zabaw, wielofunkcyjnego boiska oraz małej infrastruktury;
 - zespole klasztornym Karmelitów: obiekty wymagają pilnych prac konserwatorskich;
 - starej remizie OSP – wymaga prac modernizacyjnych.

W trakcie konsultacji wskazywano, że ww. przestrzenie i obiekty publiczne, jak również tereny wokół nich można wykorzystać do stworzenia miejsc rekreacji oraz wypoczynku zarówno dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz gminy Adamów, jak również dla osób z zewnątrz, np. turystów. Takie działania mogłyby podnieść walory turystyczne gminy. Dodatkowo, podkreślano, że na obszarze rewitalizacji istnieją „rozdrobnione” tereny o niskiej jakości, które nie tworzą zwartej całości, wymagające podjęcia interwencji. Do terenów tych należą między innymi: obszary zlokalizowane przy osiedlach mieszkaniowych, gdzie brakuje np. placu zabaw. Istnieje potrzeba zorganizowania i uporządkowania terenów zielonych, zamontowania obiektów małej architektury, stworzenie skwerku z alejkami i oświetleniem.

REKOMENDACJA

1. *Należy podejmować inicjatywy prowadzące do poprawy estetyki i funkcjonalności zdegradowanych przestrzeni publicznych. Zarówno dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, jaki i jego atrakcyjności niezwykle istotne jest przywracanie im wartości użytkowej.*

2.2.3.4 SFERA TECHNICZNA

W świetle *Wytycznych*¹⁹ obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej dodatkowego jednego negatywnych zjawiska. Wśród katalogu takich zjawisk znalazły się również zagadnienia techniczne, w szczególności: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Uwzględniając powyższe informacje, charakteryzujące zjawisko degradacji technicznej, dla potrzeb niniejszego dokumentu, analizie poddano liczbę budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii oraz liczbę budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub wymagających przeprowadzenia pracy termomodernizacyjnych.

Udział budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii jest jednym z mierników obrazujących problem braku rozwiązań umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów mieszkalnych w zakresie ochrony środowiska. Bez wątpienia tego rodzaju instalacje wpływają nie tylko na podniesienie jakości życia lokalnej społeczności, lecz również pozytywnie oddziałują na stan środowiska naturalnego.

W zakresie tym obszar rewitalizacji wypada niezbyt korzystnie. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Adamów w obrębie sołectwa Adamów I oraz Wola Gułowska zaledwie po dwa budynki mieszkalne korzystają z odnawialnych źródeł energii, co stanowi odpowiednio 0,68% oraz 1,82% wszystkich budynków mieszkalnych znajdujących się na ww. obszarach.

Na obszarze gminy (w tym obszarze rewitalizacji) nie funkcjonuje system zbiorowego zaopatrzenia w energię ciepłą. Zaopatrywanie w ciepło odbywa się za pośrednictwem indywidualnych źródeł ciepła, zasilających odbiorców instytucjonalnych, przemysłowych i usługowych oraz gospodarstwa domowe. W większości źródła indywidualne są źródłami o bardzo niskiej sprawności, praktycznie nieposiadające urządzeń ochrony powietrza, oparte na wysokoemisyjnych paliwach stałych. Wielkość emisji z tych źródeł wykazuje dużą zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. W gminie działają również kotłownie budynków użyteczności publicznej, podmiotów handlowych i usługowych oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych, wytwarzających ciepło na potrzeby własne. Wyznacznikiem struktury zużycia nośników energii cieplnej są głównie względy finansowe oraz dostępność danego nośnika. Wśród nośników najczęściej wykorzystywanych do celów grzewczych są: węgiel kamienny oraz drewno. Pozostałe nośniki ciepła, takie jak: olej opałowy, czy gaz są wykorzystywane w nieznacznym stopniu. Oprócz gospodarstw

¹⁹Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020

domowych, z nośników tych korzystają również instytucje oraz podmioty prowadzące działalność na obszarze gminy.

Zabudowa mieszkaniowa, która na obszarze rewitalizacji składa się z zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej oraz w niewielkim stopniu wielorodzinnej charakteryzuje się wysokim zapotrzebowaniem energetycznym, zwłaszcza na energię do ogrzewania. Budynki mieszkalne jednorodzinne wyposażone są w indywidualne źródła ciepła wykorzystujące różnego rodzaju nośniki (głównie węgiel i drewno), natomiast w wyżej wymienionych budynkach wielorodzinnych wykorzystywane są kotłownie węglowe lub na ekogroszek, zaopatrujących w ciepło wszystkie znajdujące się w nich mieszkania.

Sektor mieszkaniowy jest największym odbiorcą energii cieplnej na terenie gminy. W ostatnich latach obserwuje się częściową wymianę źródeł na bardziej efektywne o wyższej sprawności. Niestety często tego typu inwestycje nie wiążą się ze zmianą nośników wykorzystywanych na potrzeby ogrzewania na bardziej ekologiczny głównie ze względów ekonomicznych. Poza tym, ze względu na stan zamożności lokalnej społeczności, jedynie niewielka część mieszkańców może pozwolić sobie na wymianę źródła ciepła w przypadku braku jego awarii.

Na podobszarze rewitalizacji, obejmującym sołectwo Adamów I, zlokalizowanych jest większość budynków użyteczności publicznej w gminie – 44,93% ogólnej liczby wszystkich budynków tego typu w gminie (69). Większość z nich, zgodnie z danymi Urzędu Gminy Adamów, wymaga przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych i/lub dostosowania ich infrastruktury do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców sołectwa oraz pozostałych jednostek gminy Adamów. Liczba tych budynków wynosiła w 2015 roku 18, czyli stanowiła prawie 58% budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych w analizowanym podobszarze rewitalizacji. Równie wysoki udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych i/lub wymagających przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych odnotowano w drugim podobszarze rewitalizacji, tj. na terenie sołectwa Wola Gułowska. Odsetek budynków publicznych, wymagających przeprowadzenia ww. prac modernizacyjnych, w ogólnej liczbie budynków publicznych (9) kształtował się na poziomie 55,56% (5 takich budynków). Budynki użyteczności publicznej zlokalizowane w obrębie analizowanego podobszaru rewitalizacji stanowiły 12,19% ogólnej liczby budynków publicznych z całego terenu gminy Adamów, które wymagały przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych i/lub dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obszar rewitalizacji to zarazem obszar skupiający najwięcej obiektów dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy. Znajdują się tutaj zarówno zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego – kościół parafialny p.w. Podwyższenia Św. Krzyża w Adamowie z dekoracją, ruchomościami i drzewostanem w obrębie cmentarza kościelnego, dawny zajazd w Adamowie, zespół klasztorny karmelitów: kościół p.w. Nawiedzenia NMP, z dekoracją architektoniczną i malarską, ruchomościami, klasztor karmelitów, teren w granicach ogrodzonej parceli obejmującej cmentarz kościelny stary i nowy z zadrzewieniem, częściowo otoczony murem, brama i dzwonnica, jak i te, które są objęte gminną ewidencją zabytków (cmentarz parafialny w Adamowie, mogiły zbiorowe żołnierzy SGO „Polesie” na cmentarzu parafialnym w Adamowie). Stanowi to znaczny potencjał dla kompleksowej rewitalizacji. Stan substancji zabytkowej jest bardzo zróżnicowany. Część zabytków została poddana mniej lub bardziej kompleksowym pracom remontowym. Natomiast część z nich (m.in. kościół parafialny p.w. Podwyższenia Św. Krzyża w Adamowie) wymagają

podjęcia głębokiej i kompleksowej interwencji. Wszystkie te nieruchomości należą do instytucji wyznaniowych, państwowych lub samorządowych – tj. podmiotów, które mają potencjał, aby sięgać po środki finansowe na przeprowadzenie pełnego zakresu prac renowacyjnych.

REKOMENDACJA

1. *Mając na względzie zarówno jakość życia lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji, jak i atrakcyjność terenu dla potencjalnych mieszkańców, należy kontynuować inicjatywy w zakresie rozbudowy i ulepszenia istniejącej infrastruktury technicznej.*
2. *W celu podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru niezbędne jest podjęcie działań w zakresie ochrony dziedzictwa materialnego i niematerialnego.*

2.2.3.5 POTENCJAŁY OBSZARU REWITALIZACJI

Ostatnia część diagnozy koncentruje się na opisie potencjałów obszaru rewitalizacji - zasobów i możliwości, które mogą przyczynić się do rozwiązywania wskazanych problemów. Analiza dotyczy przede wszystkim potencjałów lokalnych (umiejscowionych w granicach obszaru), jednakże w niektórych przypadkach o potencjale obszaru decydują także instytucje czy zjawiska ogólnie gminne.

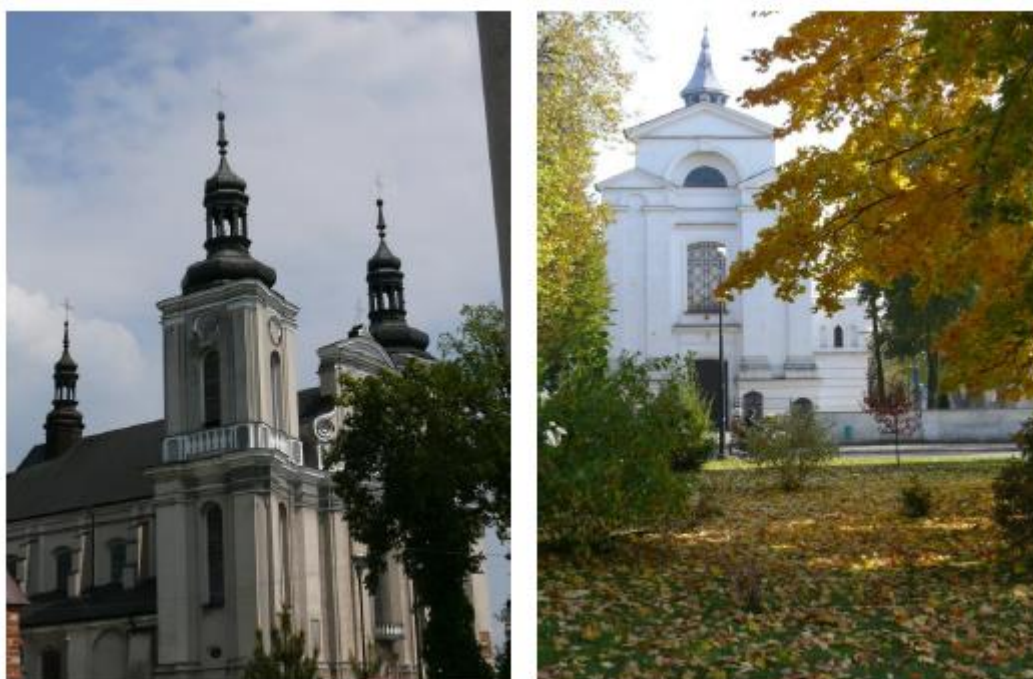
Poniżej zaprezentowano w sposób syntetyczny wyniki przeprowadzonej, w zakresie potencjałów obszaru rewitalizacji, analizy:

- ✓ **KADRY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH** – Bez wątplenia niezwykle istotnym potencjałem gminy jest doświadczona kadra Urzędu Gminy Adamów oraz gminnych jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). Pracownicy posiadają wieloletnie doświadczenie zarówno w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych (krajowych i zagranicznych), jak i realizacji szerokiego wachlarza przedsięwzięć (projektów i programów) służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu mieszkańców.
- ✓ **KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI** – Obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest przez coraz większą liczbę osób starszych, co będzie miało wpływ na konieczność jego dostosowania do ich potrzeb. Z drugiej strony grupa ta stanowi o rozwoju nowych usług i funkcji, które mogą nadać nowe impulsy rozwojowe całej gminie.
- ✓ **INSTYTUCJE I OBIEKTY PUBLICZNE** – W obszarze rewitalizacji umiejscowione są kluczowe w skali całej gminy instytucje i obiekty publiczne i jako takie stanowią one centra życia społecznego. W ich ramach niebagatelne znaczenie pełnią ośrodki wsparcia, które rozszerzają ofertę pomocy społecznej poza standardowy zakres.
- ✓ **AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – Obszar rewitalizacji jest już obecnie obszarem dużej aktywności obywatelskiej - wzięto pod uwagę ilość organizacji pozarządowych, które

pełną ważną funkcję w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego i aktywizowaniu jednostek na rzecz społeczności. Potencjał ten jest już na tym etapie zauważalny i będzie stanowił punkt wyjścia do planowania dalszych działań w obszarze.

- ✓ **POTENCJAŁ KULTUROWY I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO** – Kapitał ten to w przypadku obszaru rewitalizacji w szczególności zasób chronionego dziedzictwa kulturowego, a także kapitał tkwiący w mieszkańcach obszaru. Adamów cieszy się bogatą historią (sięgającą pierwszej połowy XVI wieku), która pozostawiła nie tylko zabytki materialne (opisane w rozdziale dotyczącym sfery technicznej), ale również szerokie dziedzictwo niematerialne zachowane w zwyczajach, kulturze i przekazach mieszkańców obszaru. Do rozwoju oraz pełnego wykorzystania tego potencjału konieczne jest wzmocnienie roli dziedzictwa w budowaniu spójności społecznej oraz wzmocnienie znaczenia kultury w rozwoju społeczno-gospodarczym.

Zdjęcie 1 Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Woli Gułowskiej oraz Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie

Źródło: Zaczepnięte ze Strategii Rozwoju gminy Adamów na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2022 r.)

- ✓ **POTENCJAŁ NATURALNY I TURYSTYCZNO-REKREACYJNY** - Gmina Adamów należy do gmin o dużym bogactwie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i czystym środowisku naturalnym. Głównym atutem mogącym przyciągnąć w okolice Adamowa jest możliwość obcowania w krajobrazie praktycznie nieskażonym, bardzo czystym ekologicznie. Charakterystyczną cechą gminy jest „krajobraz otwarty” odznaczający się naturalnym szerokim widnokretem. Jest to krajobraz kulturowy, złożony z wielkich otwartych wnętrz, poprzecinanych systemami kanałów wodnych, uformowany przez człowieka z naturalnych głównie elementów stanowiących zasoby przyrody. Jako wybrane elementy kształtujące krajobraz należy wymienić: osiedla typu wiejskiego, rozłogi pól,

wodę, zasoby zabytkowe i szpalery drzew wzdłuż dróg w krajobrazie otwartym. Ta cecha krajobrazu stanowi o największych wartościach możliwych do wykorzystania dla aktywizacji turystycznej gminy. W związku z tym niezbędne jest wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy na cele rozwoju obszaru rewitalizacji jako centrum obsługi ruchu turystycznego. Na terenie gminy Adamów występują również atrakcyjne obszary o walorach przyrodniczych rangi regionalnej i lokalnej. Obszary o randze regionalnej to:

- Kompleks Leśny Gułów z przylegającymi od północy łąkami i kompleksem stawów rybnych koło Adamowa o pow. ok. 2600 ha;
- Dolina Grabówki na odcinku od Adamowa do wschodniej granicy gminy o pow. ok. 188 ha.

Obszary o randze lokalnej to cztery kompleksy leśne: Las Adamowski, fragmenty lasów koło Zakępia i Hordzieżki przy wschodniej granicy gminy oraz las przy południowej granicy gminy - o łącznej powierzchni około 325 ha. Powierzchnia wszystkich obszarów cennych przyrodniczo wynosi około 3113 ha, co stanowi 31,5 % powierzchni gminy. Obszary te charakteryzują się występowaniem bogatej flory i fauny oraz walorami krajobrazowymi.

- ✓ **POTENCJAŁ AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ** – potencjał ten to działające w obszarze podmioty gospodarcze, szczególnie mikroprzedsiębiorstwa. Bardzo istotne jest dotychczasowe nabyte doświadczenie rynkowe oraz gotowość do podejmowania ryzyka. To elementy kapitału ludzkiego, które najtrudniej byłoby wytworzyć od zera.

3. CZĘŚĆ PLANISTYCZNA

Niniejsza część Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi odpowiedź na wyniki przeprowadzonej diagnozy. Nie jest to jednak wyłącznie odpowiedź bierna. W szeregu z aspektów nie ogranicza się jedynie do tego, co wynika automatycznie z diagnozy problemów, lecz (opierając się o zdiagnozowanych potencjałach) wychodzi naprzeciw wyzwaniom i wyprzedza powstawanie problemów możliwych do przewidzenia w przyszłości. W związku z tym, LPR oprócz tego, że ma swe źródło diagnozie, to opiera się na wizji, która stanowi projekcję przyszłości.

W perspektywie do roku 2023 naczelnym celem podejmowanych działań będzie powstrzymanie degradacji terenów znajdujących się w gorszym położeniu, poprawa jakości życia zamieszkującej tam ludności oraz przywrócenie obszarom wskazanym przez lokalną społeczność jako wymagających interwencji ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Urzeczywistnienie przedmiotowych celów będzie odbywało się poprzez szereg mniejszych i większych projektów (zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”), realizowanych w równej mierze przez samorząd gminy oraz instytucje publiczne, jak i przez organizacje społeczne oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującą aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanego terenu we wszystkich pięciu aspektach:

- ✓ **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym, takim jak alkoholizm czy przemoc w rodzinie, marginalizacji i wykluczeniu mieszkańców pozostających w „gorszej” sytuacji życiowej, kreowaniu zdrowych nawyków przeciwdziałających chorobom cywilizacyjnym dzieci i osób dorosłych (otyłość, nadwaga, wady postawy, choroby narządów ruchu i układu krążenia), odbudowywaniu więzi społecznych i rodzinnych, aktywizacji osób starszych, zwiększeniu szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków; niezwykle istotne jest również rozwijanie i wzmacnianie trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- ✓ **gospodarczym** – poprzez stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarze rewitalizacji nowych przedsiębiorstw;
- ✓ **przestrzenno-funkcjonalnym** – w tym zachowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego stanowiącego potencjał lokalny;
- ✓ **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (m.in. stopień skanalizowania, stan techniczny budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej) – jako elementu zwiększającego atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczającego odpływ ludności;
- ✓ **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie

potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

3.1 WIZJA I CELE REWITALIZACJI

Zgodnie z wytycznymi Program Rewitalizacji zawiera w szczególności opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Wizja oraz uporządkowany system celów rewitalizacji stanowią spójną całość. Każdy z celów rewitalizacji w sposób czytelny i nie budzący wątpliwości przyczynia się do realizacji określonego fragmentu wizji, jak również wizji jako całości.

3.1.1 OPIS WIZJI OBSZARU PO PRZEROWADZONEJ REWITALIZACJI

Poniżej zaprezentowano wizję stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji w perspektywie roku 2023 i kolejnych lat. Została ona wypracowana w oparciu o odbyte konsultacje społeczne (16.05.2017 r.) deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty. Wypracowana przy współudziale społeczności lokalnej wizja obszaru rewitalizacji jest spójna z wizją rozwoju całej gminy definiowanej na poziomie obowiązującej strategii gminy. Świadczy to o spójności wizji rozwoju oczekiwanej przez społeczność lokalną, jak i definiowanej przez władze gminy na poziomie dokumentów strategicznych.

Wizja została sformułowana jako zbiór procesów, których przebieg warunkuje nie tylko osiągnięcie doraźnych zmian, lecz tworzy także podstawę dla długofalowego ożywienia wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. W wizji uwzględniono wszystkie wymiary rewitalizacji, a także sformułowano specyficzne procesy, które powinny się toczyć w obszarach rewitalizacji.

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI W 2023 ROKU

W 2023 roku w obrębie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji panuje ogólne poczucie ożywienia. Stopniowo odradzają się one, stając się przestrzenią przyjazną do życia, dobrym miejscem do zamieszkania oraz ciekawą atrakcją na turystycznej mapie Lubelszczyzny.

Dzięki budowie i utrwalaniu więzi sąsiedzkich i mnogości oddolnych małych inicjatyw wzmocniono spójność społeczną. Regularnie wzrasta liczba przedsięwzięć indywidualnych i wspólnych. Na nowo odżył patriotyzm lokalny i przeświadczenie mieszkańców o realnej możliwości kreowania otaczającej ich rzeczywistości.

Otoczenie pięknieje nie tylko dzięki inwestycjom publicznym, ale przede wszystkim w efekcie odbudowanej zaradności i inicjatywie samych mieszkańców. Odżyły przestrzenie publiczne, które teraz stanowią miejsce spotkań społeczności lokalnej i integracji międzypokoleniowej. Są przyjaznymi i bezpiecznymi miejscami spędzania wolnego czasu,

rekreacji, ale także prowadzenia działalności społecznej. Mieszkańcom został zagwarantowany dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

Choć zjawisko wykluczenia społecznego całkowicie nie znikło, to jest ono cały czas stopniowo ograniczane. W wyniku skoordynowanych przedsięwzięć dotyczących wsparcia mieszkańców z grup defaworyzowanych – ubogich, długotrwale bezrobotnych, rodzin z problemami, osób niepełnosprawnych, seniorów – natężenie negatywnych zjawisk społecznych uległo zmniejszeniu. Stworzone warunki oraz zagwarantowane instrumenty umożliwiają im powrót do życia społecznego i obywatelskiego.

Wzmocniła się zaradność gospodarcza i społeczna mieszkańców podobszarów rewitalizacji. Operatywna społeczność w pełni wykorzystuje walory krajobrazowo-przyrodnicze i naturalne, bogactwo dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego, rozwiniętą sieć szlaków turystycznych oraz tras rowerowych do rozwoju społeczno-gospodarczego. Dzięki stworzeniu kompleksowej i zintegrowanej oferty nastąpił rozkwit turystyki, która stanowi drugie po rolnictwie źródło dochodów mieszkańców.

Nowe pokolenia mieszkańców podobszarów rewitalizacji mają dużo większą (niż obecne) świadomość w zakresie prawidłowych postaw i zachowań ekologicznych, jak również zdrowego trybu życia. Przeświadczono są również o wartości i konieczności kształcenia ustawicznego (Long Life Learning).

Institucje publiczne prężnie współpracują, zarówno z podmiotami prywatnymi, jak i organizacjami społecznymi, a model wielopłaszczyznowego zarządzania oraz dojrzałe formy partycypacji społecznej stanowią stały element zarządzania „sprawami publicznymi”. Całość tych czynników wpływa pozytywnie na zmianę wizerunku nie tylko podobszarów rewitalizacji, lecz całej gminy Adamów.

Wyżej zaprezentowana wizja obszaru jest bardzo ambitna, ale jednocześnie możliwa do osiągnięcia. Jednocześnie należy podkreślić, że powodzenie całego Lokalnego Programu Rewitalizacji, w tym urzeczywistnienie wizji obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, zależy w głównej mierze od mobilizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie realizacji dużej liczby działań w „rodzimej” skali, zgodnych z celami Programu lub komplementarnych wobec nich, a dotyczących jakości prywatnego życia.

3.1.2 STRUKTURA CELÓW REWITALIZACJI

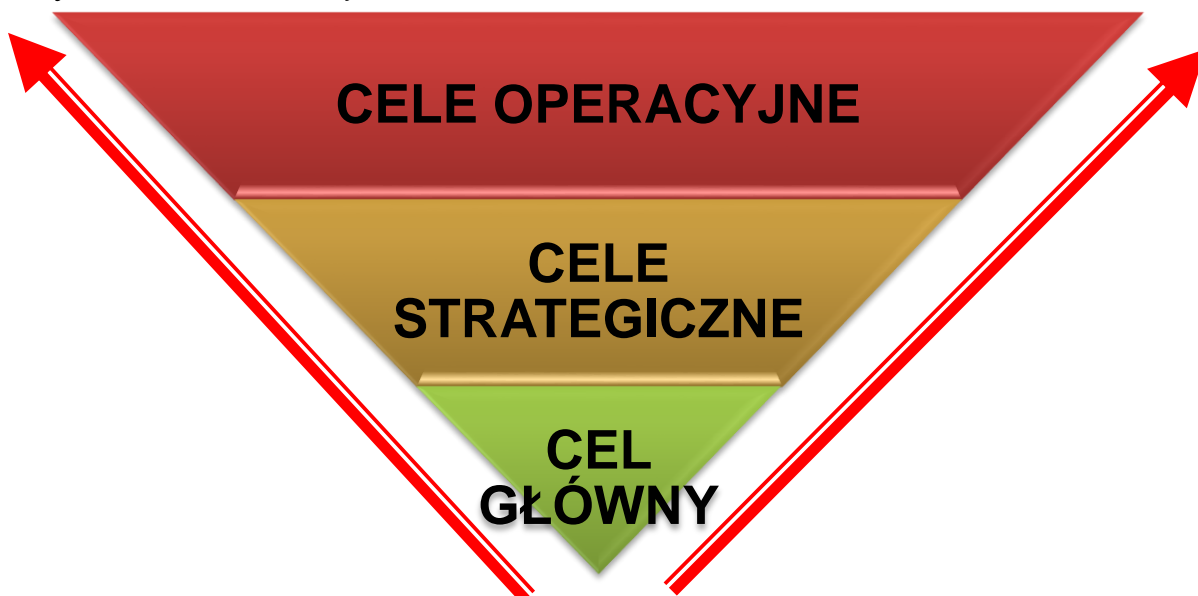
W świetle wytycznych cele rewitalizacji winny być wytypowane w taki sposób, aby implikowały następnie kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ujawnionych w diagnozie. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom powinno z kolei polegać na wykorzystaniu zidentyfikowanych potencjałów.

W ramach „Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” wskazano trójstopniową strukturę celów. Zdefiniowano trzy cele strategiczne przyporządkowane celowi głównemu oraz układ szeregu celów operacyjnych przyporządkowanych celom strategicznym. Strukturę celu głównego oraz celów strategicznych niniejszego dokumentu należy, w całym okresie jego obowiązywania, traktować jako stałą. W miarę możliwości powinna ona także być

utrzymana w kolejnym programie opracowywanym po 2023 roku. Tymczasem cele operacyjne mogą podlegać zmianom (być dołączane lub wykreślane z programu po ich ewentualnym zrealizowaniu) w trybie śródkresowej aktualizacji Programu Rewitalizacji.

Mając na względzie tożsamość występujących na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji problemów społeczno-gospodarczych podjęto decyzję o zdefiniowaniu jednakowych celów dla sołectwa Adamów I i sołectwa Wola Gułowska.

Rysunek 1 Schemat struktury celów w ramach LPR

Źródło: Opracowanie własne

Cel główny procesu rewitalizacji określa zakres niezmiennego kierunku działań w perspektywie długoletniej. Przedmiotowy cel stanowi odpowiedź na zdefiniowane problemy w długoterminowej perspektywie rozwoju, wskazując na korzyści oczekiwanych przemian płynące dla wszystkich mieszkańców.

Wyżej zaprezentowany główny cel rewitalizacji jest wielowątkowy i wielowymiarowy. Zakłada on odnowę obszaru rewitalizacji poprzez ożywienie i rozbudzenie potencjału tkwiącego w nim oraz zamieszkującej tam ludności, czego efektem będzie wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysu. Choć nie zostaną zupełnie zniwelowane zjawiska, które spowodowały jego degradację, to ich skala zostanie znacznie ograniczona. Działania podejmowane w ramach rewitalizacji będą przede wszystkim skupiały się na przeciwdziałaniu problemom społecznym. Pozostałe przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym czy środowiskowym mają za zadanie wspomagać przeciwdziałanie problemom społecznym.

Cele rewitalizacji oraz kierunki rozwoju obszarów rewitalizacji zostały wyznaczone na podstawie zidentyfikowanych problemów oraz potrzeb skumulowanych na obszarze zdegradowanym. Bezpośrednią inspiracją do ich powstania były wyniki prac mieszkańców podczas prowadzonych konsultacji społecznych. **Zgodnie z zaleceniami zawartymi w „Zasadach delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego” w dniu 16 maja 2017 r. w Urzędzie Gminy Adamów zorganizowane zostało spotkanie informacyjno- konsultacyjne, w ramach którego wypracowane zostały zarówno cele, jak i odpowiadające im kierunki działań Lokalnego Programu Rewitalizacji.**

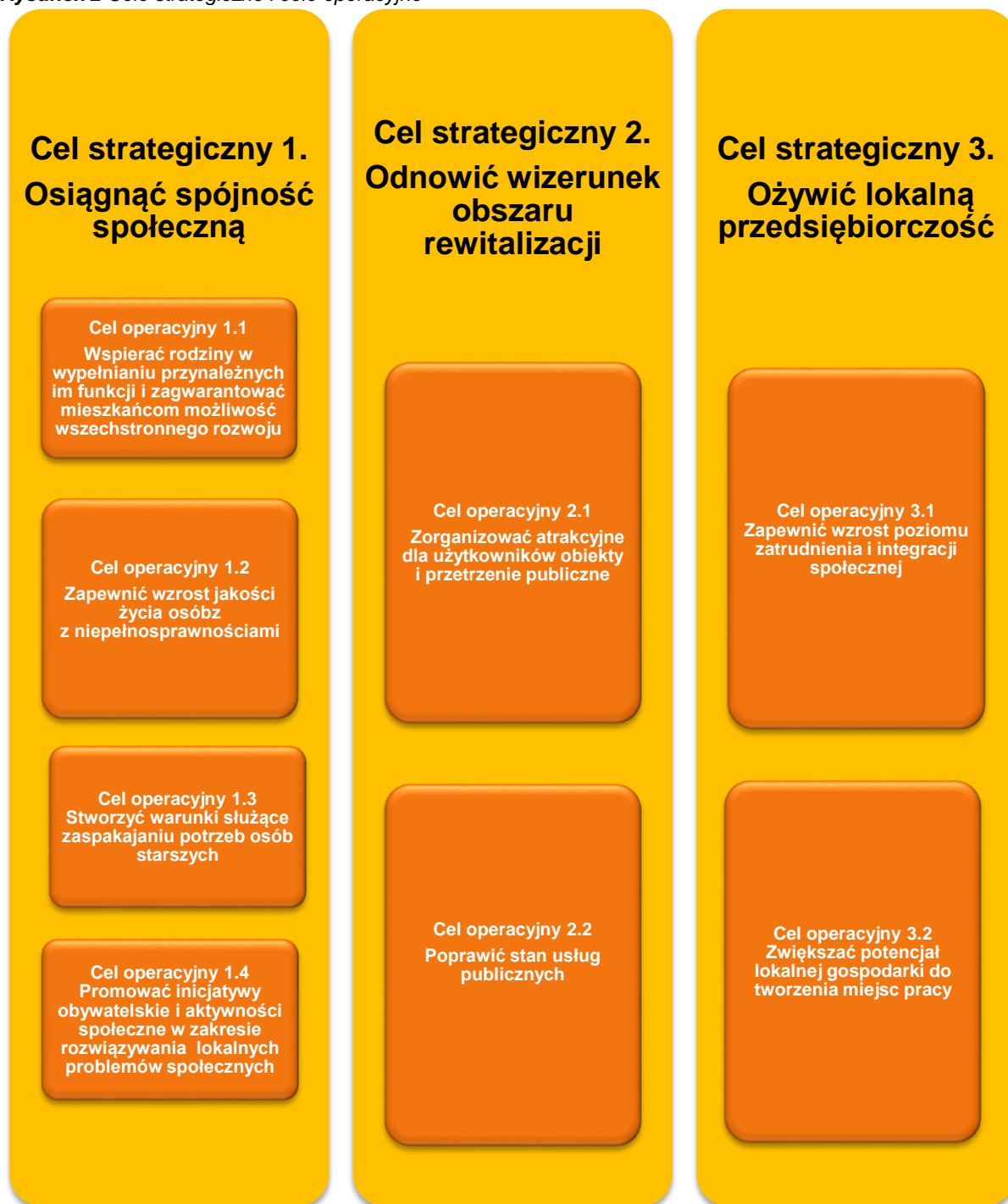
Zdjęcie 2 Spotkanie informacyjno-warsztatowe z dnia 16.05.2017 r. dotyczące wyznaczania celów i kierunków działań LPR

Źródło: Opracowanie własne

Ogółem wyznaczono 3 cele strategiczne oraz 8 celów operacyjnych. Struktura przyjętych w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych przedstawia się następująco:

Rysunek 2 Cele strategiczne i cele operacyjne

Źródło: Opracowanie własne na konsultacji społecznych

Wyżej zaprezentowane cele umożliwią ograniczenie rozpoznanych na obszarze rewitalizacji problemów społecznych oraz problemów pozostałych 4 sfer poddanych analizie.

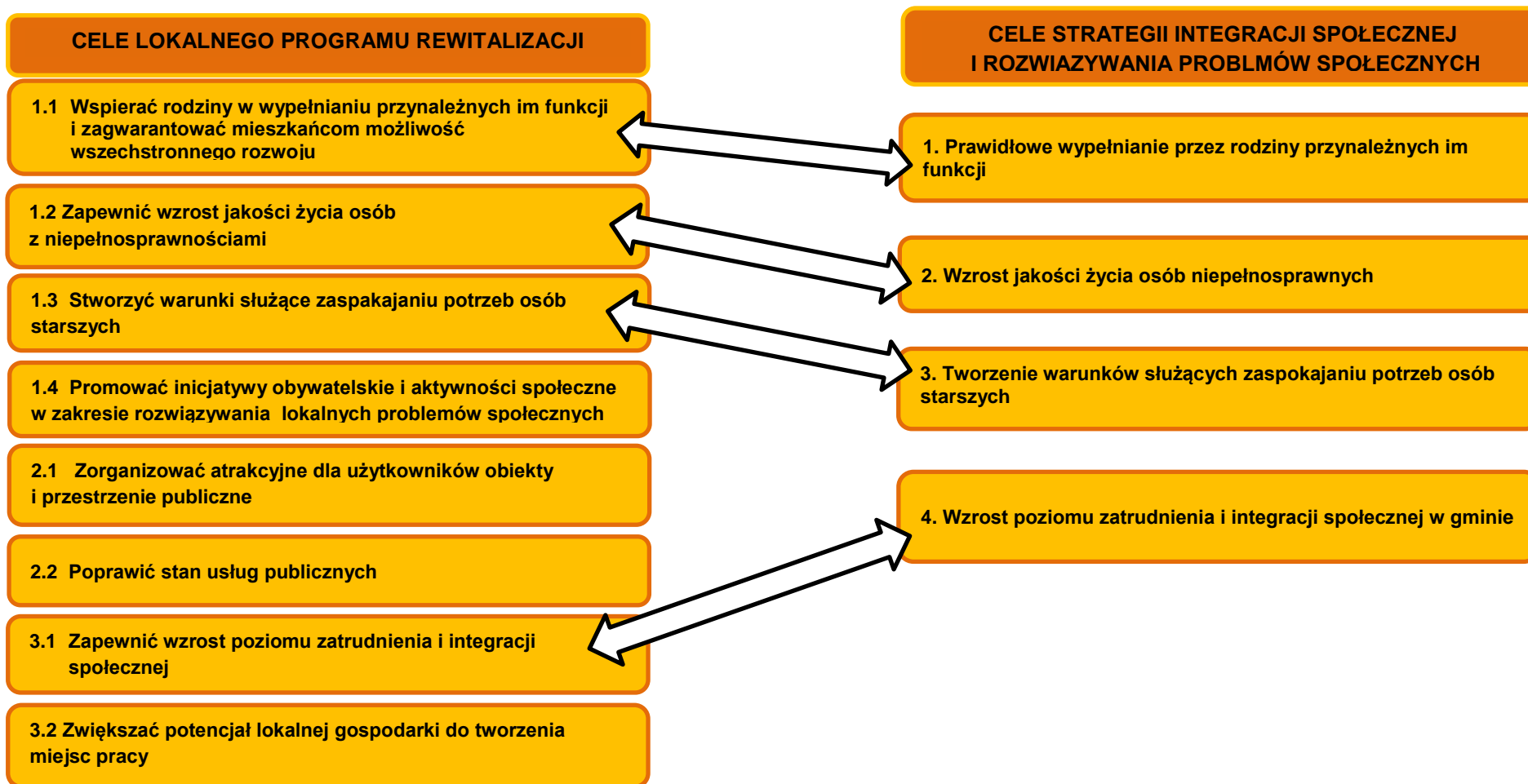
Przy formułowaniu celów LPR wzięto również pod uwagę zalecenia zawarte w „**Zasadach delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego**”, zgodnie z którymi co najmniej połowa celów Lokalnego Programu Rewitalizacji wynika z celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i służy ich realizacji. Poniższy schemat prezentuje sieć współzależności celów zdefiniowanych w obu powyższych dokumentach.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 3 Korelacja celów LPR i celów strategicznych „Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030)”

Źródło: Opracowanie własne

CEL STRATEGICZNY 1. OSIĄGNAĆ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Konsekwencje zdiagnozowanych i nawarstwiających się od wielu lat dysproporcji wyznaczonych podobszarów rewitalizacji stanowi konieczność realizacji działań dążących do osiągnięcia spójności społecznej, rozumianej jako: „zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom, przy jednoczesnym minimalizowaniu wewnętrznego zróżnicowania oraz unikaniu zjawiska polaryzacji”.²⁰ W znaczeniu tym społeczeństwo spójne to wspólnota wolnych, wspierających się nawzajem ludzi, którzy dążą do zbiorowych celów metodami demokratycznymi. Spójność społeczna nie koncentruje się wyłącznie na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa. Jej fundamentem jest tworzenie solidarności w społeczeństwie, tak aby zminimalizować wykluczenie, zwalczać je za pomocą prewencji. W praktyce istotą spójności społecznej jest budowanie takich relacji społecznych, aby naturalna różnorodność wzbogacająca społeczeństwo nie prowadziła do podziałów generujących nieufność i wrogość między grupami społecznymi.

Pierwszy cel strategiczny skupia się na dążeniu do osiągnięcia spójności społecznej poprzez przeciwdziałanie ubóstwu, jego dziedziczeniu, zmniejszenie skali wykluczenia społecznego, którego źródła upatruje się m.in. w bezrobociu, chorobach czy niepełnosprawności. Działania w tym celu będą także zorientowane na wspieraniu rodzin w wypełnianiu przynależnych im funkcji, jak również wyrównywaniu szans (edukacyjnych), budowaniu atmosfery sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Ponadto, aby w pełni osiągnąć ww. cel podejmowane będą działania na rzecz walki z różnego rodzaju nałogami oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. W związku ze starzejącym się społeczeństwem, istotne jest inicjowanie działań stworzenia systemu usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych na rzecz seniorów. Dodatkowo, aby wzmocnić procesy rewitalizacji konieczne będzie budowanie zaangażowania obywatelskiego we wspólne dobro całej społeczności lokalnej oraz wzmocnienie kapitału społecznego.

➤ Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju

Aktywne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym stanowi odpowiedź na problemy oraz potrzeby zidentyfikowane zarówno na poziomie analizy danych obiektywnych, a w konsekwencji także przeprowadzonej delimitacji, jak również wyartykułowane w procesie uspołeczniania LPR na etapie jego tworzenia. Główne kierunki działań w sferze polityki społecznej będą zatem skierowane na skuteczne planowanie docelowych ścieżek ograniczających wykluczenie społeczne, jak i ubóstwo, które pomimo identyfikowania go jako problem, może być ujmowane w kategoriach skutku (np. bierności społecznej, zawodowej, zdrowotnej itp.). Na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji intensywnie rozwijane i wspierane będą przedsięwzięcia prowadzone na rzecz wspierania rodzin w wypełnianiu przynależnych im funkcji. Dla dobra rodziny, które jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej

²⁰ Battaini-Dragoni, Dominioni, 2003, s. 6

ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Podstawowym założeniem działań prowadzonych na rzecz rodzin wymagających pomocy będzie przeświadczeniem, o tym że zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Rodzina dysfunkcyjna jest zamknięta, zakłamaną (chroni „tajemnicę rodzinną”), panuje w niej zaburzona komunikacja i zamieszanie co do ról. Jest nastawiona raczej na sztywne utrzymanie systemu rodzinnego, niż na rozwój swoich członków. Wśród najczęściej występujących dysfunkcji należy wymienić: alkoholizm, inne uzależnienia lub choroby psychiczne w rodzinie, przemoc fizyczną lub psychiczną, maltretowanie, psychiczne opuszczenie dzieci (nieobecność emocjonalna rodziców), chłód emocjonalny, czynne odrzucanie i dewaluowanie dziecka, nadużycia emocjonalne. Często mimo braku otwartego zgłaszania tego typu negatywnych zjawisk, to są one obecne zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i w całej gminie Adamów. Jednocześnie często rodziny (ze względu na utarte schematy czy mentalność) ukrywają swoje problemy ze względu na strach przed stygmatyzacją. Takie zjawiska występujące w okresie w jakim kształtuje się młoda osoba często rzutują na jej predyspozycjach rozwojowych oraz osobowości w sposób negatywny.

Dostępne dane statystyczne (dot. liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu uzależnień lub przemocy społecznej, liczby wydanych Niebieskich Kart czy liczby wniosków zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) wskazywać mogą, że na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, problemy związane z uzależnieniami mieszkańców i przemocą w rodzinie nie są rozpowszechnione. Jednocześnie należy zaznaczyć, że możliwe do pozyskania dane statystyczne nie do końca dają prawdziwy obraz obszaru rewitalizacji. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych okazał się, że problemy tego rodzaju mają większy zasięg. Często są jednak bagatelizowane i umniejszane przez lokalną społeczność. O ich sporej skali świadczą również ujęcie ich w ramach „Strategii Integracji Społecznej i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030 r.)” wśród najbardziej palących problemów całej gminy.

Mając na uwadze powyższe kwestie, działania związane z polityką społeczną powinny być skoncentrowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie. Wśród kierunków działań mających charakter prewencyjny znajduje się również rozwój oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież. Jednym z elementów przedmiotowego celu będzie rozwój systemu poradnictwa społecznego. Wobec zwiększającej się stale liczby mieszkańców borykających się z różnego rodzaju problemami i zaburzeniami o podłożu psychicznym, sporej liczby mieszkańców uzależnionych, rozwój tego rodzaju usług publicznych jest niezbędny. Podstawowym celem realizacji tego rodzaju poradnictwa specjalistycznego jest poprawa jakości życia osób zwracających się o pomoc, ich rozwój i optymalizacja poczynań związanych z różnymi aspektami funkcjonowania indywidualnego, grupowego, rodzinnego, zawodowego, itp.

Wśród narzędzi kształtowania właściwych postaw obywatelskich i społecznych, jak również przeciwdziałania patologiom społecznym (takim jak alkoholizm czy chuligaństwo) jest aktywność kulturalna, sportowa czy rekreacyjna. Tworzenie samej infrastruktury nie jest jednak wystarczające, konieczne jest również zapewnienie atrakcyjnej oferty, która wpłynie na zmianę niekorzystnych przyzwyczajeń i budowanie w kolejnych pokoleniach mieszkańców obszaru rewitalizacji „innej już świadomości”. Niezbędne są również działania w zakresie animacji społecznej o charakterze kulturalno-edukacyjnym oraz związanym z profilaktyką zdrowotną.

Drugim z filarów przedmiotowego celu jest szeroko rozumiana edukacja dająca mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju; zapewniająca zarówno „lepszy start” w dorosłe życie, jak i dłuższą aktywność zawodową oraz społeczną. Wykształcenie i kompetencje są ważnym wskaźnikiem szans życiowych. To właśnie dlatego edukacja jest jednym z podstawowych instrumentów zwiększania szans na rynku pracy i przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Dysponowanie odpowiednimi kompetencjami pełni coraz ważniejszą rolę na rynku pracy. Ma ono także szerszy wymiar, wiążący się z uczestnictwem w życiu społecznym i obywatelskim oraz szeroko rozumianą jakością życia. Nowoczesny model edukacji wymaga tego, ażeby umożliwić coraz większej liczbie osób nie tylko uzyskanie świadectwa lub dyplomu, ale zdobycie przez nich określonego zasobu wiedzy i umiejętności. Niezwykle istotne jest aby proces edukacyjny obejmował również zakres kompetencji wynikających z uzgodnionej przez Unię Europejską listy tzw. „kompetencji kluczowych”, obejmujących: porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość oraz świadomość i ekspresję kulturalną. Sednem wyodrębnienia ww. kompetencji jest przeświadczenie, że decydują one o możliwości uczestniczenia w życiu społecznym, zawodowym i obywatelskim – służąc nie tylko powodzeniu jednostek, ale też przyczyniając się do budowania kapitału społecznego i rozwoju gospodarczego. Bez wątpienia działania służące poprawie jakości nauczania służą spójności społecznej – przyczyniają się do poprawy umiejętności wszystkich uczniów, w tym również uczniów zagrożonych ryzykiem osiągnięcia niskich wyników np. pochodzących z rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym czy tych, którzy osiągają z różnych przyczyn słabe wyniki w nauce lub mają zdiagnozowane specjalne potrzeby edukacyjne. Poza tym działania instytucji edukacyjnych winny przyczyniać się do integracji społecznej grup i osób marginalizowanych.

W związku z powyższym poprawa efektywności kształcenia i rozwijania potencjału uczniów to jedno z głównych kierunków działań skupionych wokół niniejszego celu. W najbliższych latach prowadzony będzie stały rozwój bazy oświatowej. Stan techniczny budynków szkolnych, ich wyposażenia oraz dysponowanie odpowiednimi pomocami dydaktycznymi, to podstawowe czynniki współtworzące warunki organizacyjne szkoły. Odpowiednio wyposażone pracownie, wykorzystujące innowacyjne systemy multimedialne oraz innowacyjne pomoce dydaktyczne, pozwolą usprawnić i uatrakcyjnić zajęcia lekcyjne oraz bezpośrednio włączyć dzieci w proces edukacyjny.

Poza tym zostaną podjęte inicjatywy ukierunkowane na dostosowanie kompetencji uczniów do wymogów zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej oraz społecznej, związanych

z koniecznością posługiwania się narzędziami IT, bardzo dobrą znajomością przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, znajomością języków obcych itp. Wsparcie będzie obejmowało realizację programów edukacyjnych, w formie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, skierowanych do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wychowawczymi, jak i uczniów szczególnie uzdolnionych. Rozwijanie kreatywności uczniów będzie się odbywało z wykorzystaniem np. debat szkolnych, edukacji medialnej, przy równoległym prowadzeniu działań rozwijających edukację kulturalną i artystyczną, a także rozszerzaniu cyfryzacji szkół.

Podniesienia jakości nauczania w szkołach wpłynie na osiągnięcie lepszych wyników w nauce przez uczniów, którzy uzyskają dzięki temu większe szanse na kontynuowanie edukacji, a w przyszłości również podjęcie zatrudnienia. Promowanie wartości edukacji zaszczepi w uczniach ideę uczenia się przez całe życie, jako sposobu na rozwijanie siebie i swoich możliwości.

Wśród mnogości i wieloaspektowości zagadnienia procesu edukacyjnego prowadzonego na obszarze rewitalizacji pojawia się również wątek edukacji ekologicznej i zdrowotnej. Zarówno pierwsza, jak i druga prowadzona jest w sposób rozproszony przez różne placówki (szkoły, instytucje ochrony zdrowia, instytucje publiczne). Jednocześnie przeprowadzona diagnoza wykazała, że w sferze tej istnieją poważne braki. Zarówno mieszkańcy podobszarów rewitalizacji, jak i pozostałej części gminy, charakteryzują się niewystarczającą świadomością ekologiczną (m.in. w zakresie sposobów i możliwości poprawy efektywności energetycznej czy wpływu działalności ludzi na postępujące zmiany klimatu). Negatywne przyzwyczajenia oraz nieprawidłowe postawy konsumenckie mieszkańców powodują problemy nie tylko w skali lokalnej (np. przekroczenia jakości powietrza – benzo(a)piernu w pyłe zawieszonym PM10), lecz wywołują również skutki o charakterze globalnym. Niska świadomość nie pozostaje także bez konsekwencji zarówno dla życia mieszkańców, jak i ich zdrowia. Jak wskazują liczne badania m.in. występujące w powietrzu zanieczyszczenia, powstające w związku z eksploatacją urządzeń grzewczych, mogą zwiększać ryzyko zachorowalności i śmiertelności z powodu chorób płuc i układu krążenia, a także zwiększać ryzyko wystąpienia nowotworów. Poza tym niezwykle istotnym elementem przedmiotowego celu będzie zwieszenie świadomości zdrowotnej mieszkańców poprzez prowadzenie działalności w zakresie promocji zdrowia (w tym zdrowia psychicznego, przeciwdziałanie uzależnieniom i różnego rodzaju chorobom cywilizacyjnym, profilaktyki nowotworów) oraz upowszechniania zachowań prozdrowotnych (prowadzących m.in. do zmniejszania problemu otyłości i nadwagi oraz chorób jamy ustnej i zębów wśród dzieci i młodzieży).

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ CELU OPERACYJNEGO 1.1:

- **aktywnie wspomagać wszelkie formy pracy z dziećmi i młodzieżą nakierowane na przerwanie cyklu dziedziczenia ubóstwa**
- **edukować w zakresie zarządzania gospodarstwem domowym**
- **aktywnie wspierać wszelkie inicjatywy na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu z życia społecznego i obywatelskiego grup defaworyzowanych**
- **tworzyć warunki do społecznej i zawodowej aktywności osób z grup marginalizowanych**

- zmniejszać poziom uzależnienia od korzystania z pomocy społecznej
- realizować przedsięwzięcia wspierające samodzielność rodzin
- zorganizować placówki wsparcia dziennego
- wspierać działania z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz całych rodzin przeciwdziałające występowaniu zachowań dewiacyjnych
- podnieść poziom bezpieczeństwa zdrowotnego poprzez: zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie
- wspierać wszelkie formy aktywizacji środowisk i osób, w tym poprzez animację kultury i sportu, oraz pobudzanie do żywego uczestnictwa w życiu społecznym: aktywności kulturowych, ekologicznych, sportowych, edukacyjnych, prozdrowotnych i profilaktycznych
- udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom, w szczególności dysfunkcyjnym
- profilaktyka i minimalizowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkomanii oraz innych uzależnień
- prowadzenie działań informacyjnych na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy
- zapewnienie warunków organizacyjnych i kadrowych dla udzielania profesjonalnego wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin
- rozwój oferty alternatywnych, atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- zapewnić dzieciom i młodzieży odpowiednie warunki do wszechstronnego rozwoju
- stworzyć warunki niezbędne do prowadzenia nowoczesnego procesu edukacyjnego
- rozwijać w ramach kształcenia ogólne kluczowe kompetencje wśród uczniów (np. w zakresie informatyki, matematyki i nauk przyrodniczych) oraz tzw. kompetencji społecznych (kreatywność i logiczne myślenie, innowacyjność, praca zespołowa)
- aktywnie wspierać inicjatywy w zakresie edukacji pozaformalnej i nieformalnej, zwiększającej potencjał sukcesu osobistego
- rozbudować system edukacji ekologicznej i zdrowotnej
- zmieniać niekorzystne dla środowiska naturalnego zachowania i przyzwyczajenia mieszkańców
- realizować przedsięwzięcia ze szczególnym uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju
- kształtować świadomość ekologiczną nowych pokoleń mieszkańców obszaru rewitalizacji

➤ **Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami**

Niepełnosprawność stanowi istotny czynnik negatywnie wpływający na stopień aktywności, położenie społeczno-ekonomiczne oraz wynikającą z tego sytuację życiową osób, których dotyczy. Jednocześnie stanowi zjawisko, które nabiera coraz większego znaczenia dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Zgodnie z badaniami, udział osób niepełnosprawnych w ogólnej populacji ludności poszczególnych krajów, w zależności od zastosowanej definicji terminu „niepełnosprawność”, sięga od kilkunastu procent do jednej

piątej ogółu ludności.²¹ W skali globalnej widać wyraźną tendencję wzrostu liczby osób niepełnosprawnych. Wpływ na to mają przede wszystkim zmiany cywilizacyjne, tj. postęp wiedzy i technologii medycznych, systematyczne wydłużanie się ludzkiego życia wskutek wdrożenia mechanizmów zarządzania zdrowiem publicznym i ogólnego wzrostu dobrobytu, a także zmiany kulturowe, odnoszące się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej oraz wzorów pełnienia ról społecznych. Nie trendy demograficzne czy zjawiska statystyczne, związane z systematycznie zwiększającą się liczbą osób niepełnosprawnych, stanowią stanowi najistotniejszy aspekt znaczenia tego procesu dla współczesnych społeczeństw. Równie ważny jest jej społeczny czy kulturowy wymiar.

Przedsięwzięcia skupione w ramach przedmiotowego celu operacyjnego winny zakładać rozwój oferowanego wachlarza usług skierowanych z myślą o osobach z niepełnosprawnościami. W ich ramach należy jednocześnie odejść od koncepcji niepełnosprawności „indywidualnej” (pojmowanej w kategoriach problemu indywidualnego, z którym radzenie sobie polega na leczeniu, rehabilitacji medycznej i dostosowywaniu się do wymagań otoczenia każdego niepełnosprawnego osobno; gdzie zauważalny jest wyraźny podział na ludzi „innych” oraz „normalnych”; w konsekwencji niepełnosprawni, którzy nie dostosują się w wystarczający sposób do funkcjonowania w otoczeniu ogółu społeczeństwa, nie mogą uczestniczyć w zwykłych aktywnościach społecznych i w związku z tym znajdują się są poza głównym nurtem aktywności społeczeństwa, wobec czego kompensowane jest to im poprzez wyłącznie świadczenia finansowe i zinstytucjonalizowane formy opieki) na rzecz nowego modelu społecznego niepełnosprawności. W kontekście tym niepełnosprawność jest rodzajem dyskryminacji, której przezwyciężenie wymaga przede wszystkim działania społecznego, wysiłku zbiorowego, dokonania zmiany społecznej.

W ramach niniejszego celu przewidziano likwidację barier architektonicznych występujących w przestrzeni publicznej usuwających przed osobami z dysfunkcjami przeszkody uniemożliwiające im jej pełną i samodzielną eksplorację. W ramach przedmiotowego celu niezwykle istotną kwestią będzie to, ażeby przestrzenie, budynki i obiekty publiczne w obrębie podobszarów rewitalizacji, były przyjazne dla wszystkich, czyli dostępne dla każdego i bez względu na jego sprawność ruchową lub poznawczą. Zważywszy na tendencje (zwiększająca się liczba osób starszych oraz niepełnosprawnych prawnie lub biologicznie), niezwykle istotne jest przygotowanie się do zaspokojenia potrzeb nie tylko obecnych, ale i przyszłych mieszkańców, którzy mogą mieć ograniczenia w mobilności. Szeroko rozumiana dostępność (accessibility) jest współcześnie jednym z kluczowych pojęć w tworzeniu spójnego, a jednocześnie otwartego społeczeństwa. Funkcjonalność oraz dostępność budynków i obiektów użyteczności publicznej wiąże się z oczywistą poprawą życia mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami. Poprzez ułatwiony dostęp do usług można stworzyć ludności warunki do realnego udziału w życiu społecznym. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z oferty obiektów użyteczności publicznej będzie zapobiegało izolacji społecznej tych osób, a jednocześnie przełamywało funkcjonujące krzywdzące stereotypy i niechęć środowiska (bariery społeczne). Poza tym dobrze wyposażone obiekty czy budynki użyteczności stanowią podstawę do podniesienia jakości

²¹ „Polscy niepełnosprawni – od kompleksowej diagnozy do nowego modelu polityki społecznej”, pod red. Barbary Gąciarz i Seweryna Runickiego; Wydawnictwa AGH; Kraków 2014

świadczonych usług. W związku z tym wskazane jest systematyczne modernizowanie oraz doposażenie obiektów i infrastruktury różnego rodzaju usług publicznych (społecznych, zdrowotnych, kulturalnych, edukacyjnych). Niezbędne będzie podejmowanie odpowiednio zaprojektowanych działań dostosowawczych w przestrzeni publicznej. Poza tym należy zwiększyć liczbę realizowanych przez NOG działań wspierających.

Ze względu na wzrastającą systematycznie liczbę osób z niepełnosprawnościami (w tym w szczególności w starszym wieku) wyjątkowo problematyczny jest zdiagnozowany w obrębie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji niewystarczający dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego. Stan zamożności mieszkańców uniemożliwia zaspokojenie wszystkich niezbędnych potrzeb. Spora część z mieszkańców korzysta z różnego rodzaju świadczeń udzielanych przez GOPS. W świetle danych źródłowych, jak również prognoz, liczba osób starszych oraz niepełnosprawnych z roku na rok będzie coraz większa. Nie wszyscy mieszkańcy mogą pozwolić sobie na zakup nowego sprzętu, który z jednej strony jest niezbędny, a z drugiej bardzo kosztowny. Wiele osób mających trudności w samodzielnym poruszaniu się czy rehabilitacji i terapii, a których sprawność fizyczna wymaga stosowania specjalistycznego sprzętu, potrzebuje pomocy w pozyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i terapeutycznego, dzięki któremu mogłyby sprawniej funkcjonować. Ponadto, niekiedy w życiu osób niepełnosprawnych, na skutek różnych uwarunkowań zdrowotnych czy społecznych zdarzają się takie sytuacje, kiedy konkretny sprzęt jest potrzebny od zaraz. Jednakże określone procedury formalne w różnego typu instytucjach, jakie osoba niepełnosprawna musi pokonać w celu uzyskania nowego sprzętu są często dość długotrwałe. Wobec czego ważnym aspektem niniejszego celu będzie dążenie do maksymalnego poszerzenia zakresu samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych i włączanie ich do głównego nurtu życia społecznego.

Kolejnym z elementów będzie aktywna polityka zatrudnieniowa, która ma fundamentalne znaczenie dla powodzenia integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Podstawą prowadzonych działań będzie przeciwdziałanie uprzedzeniom i stereotypom wykluczającym osoby z niepełnosprawnościami z aktywności w społeczeństwie oraz izolacji rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności, w środowisku lokalnym.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ CELU OPERACYJNEGO 1.2:

- likwidować bariery architektoniczne
- zwiększać dostępność obiektów oraz oferowanych usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami
- realizować wszystkie zamierzenia niniejszego LPR zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania
- zwiększać zasięg prowadzonych działań wspierających (np. porady psychologiczne, zawodowe czy pedagogiczne)
- przeciwdziałać stereotypowemu postrzeganiu osób z niepełnosprawnościami
- organizować przedsięwzięcia integrujące
- organizować różnorodne formy aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej dla osób z niepełnosprawnościami, pozwalające na ich pełne włączenie w życie społeczne i obywatelskie

- realizować akcje i imprez lokalnych służące integracji oraz przełamaniu stereotypów dotyczących osób z niepełnosprawnościami

➤ Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych

Negatywne trendy demograficzne dotyczą zarówno całą Polskę, województwo lubelskie i powiat łukowski, jak i gminę Adamów. Wzrost liczby osób starszych oraz schorowanych stawia duże wyzwania w postaci konieczności dostosowania świadczonych usług do osób zależnych.

Kierunki działań przewidziane w ramach niniejszego celu operacyjnego uwzględnią aktualne trendy demograficzne oraz prognozy w ich zakresie. W związku ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa oraz wzrostem długości życia ludności w naturalny sposób zwiększa się popyt na usługi z zakresu pomocy osobom niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania. Wdrożone zostaną przedsięwzięcia mające na celu poszerzenie katalogu ofert usługowych dla zabezpieczenia potrzeb najstarszej grupy mieszkańców oraz działania wspierające utrzymanie jak najlepszej sprawności życiowej (pielęgnacja, pomoc w usługach domowych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, dowożenie gorących posiłków, zabiegi rehabilitacyjne w domu, pomoc w dokonywaniu zakupów, transport dla niepełnosprawnych, pomoc techniczna w gospodarstwie domowym, pranie, wsparcie rehabilitacyjne). Budowanie przestrzeni do spotkań i działań międzypokoleniowych, jak również kreowanie pozytywnego wizerunku osób starszych, jako aktywnych, dążących do doskonalenia swoich umiejętności, przy udziale administracji publicznej, sektora prywatnego i NGO, wpłynie na przełamywanie negatywnych stereotypów związanych z fizycznymi aspektami starzenia się oraz będzie zapobiegać samotności i wykluczeniu osób starszych.

Rozwiązaniem istniejących problemów może być rozwój tzw. alternatywnych form opieki. Wśród niekonwencjonalnych form należy wymienić pomoc sąsiedzka oraz wolontariat. W obecnej sytuacji najlepszym rozwiązaniem jest podjęcie różnego rodzaju działań, które miałyby głównie zapobiegać marginalizacji społecznej.

Wśród działań poprawiających dostęp do świadczonych usług oraz zwiększających ich jakość można wymienić: usługi zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo osób niesamodzielnych (np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, miejscach użyteczności publicznej oraz najbliższym otoczeniu), wsparcie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (aby osoby zależne mogły jak najdłużej funkcjonować we własnym środowisku). Jednym z głównych celów będzie upowszechnienie dostępu do usług społecznych poprzez wsparcie infrastruktury niezbędnej do jej sprawnego świadczenia. Jednak usługi te muszą być dostosowane do potrzeb zgłaszanych w ramach konsultacji przez mieszkańców. Szczególnie ważny będzie efekt osiągnięty dzięki podejmowanym przedsięwzięciom, czyli zwiększenie aktywności zawodowej

mieszkańców obszaru rewitalizacji (m.in. wzrost dostępności usług opieki nad osobami starszymi, chorymi). Osoby z otoczenia osób zależnych będą miały większą szansę na zatrudnienie, co kolei w dłuższej perspektywie czasu przyczyni się do redukcji ubóstwa.

Aktywna starość jest wciąż jeszcze czymś nowym w polskich warunkach. Nadal jako społeczeństwo ulegamy stereotypom osoby starszej: schorowanej, samotnej, nieaktywnej. Wobec czego istotne będzie podjęcie działań pozwalającym osobom starszym aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i obywatelskim. Kluczowa rola w osiągnięciu tego celu będzie przypisana organizacjom społecznym. Stanowią one dobrą formę aktywizacji seniorów. Bierność w życiu zawodowym i społecznym, ograniczenie kontaktów międzyludzkich ewidentnie przyczynia się do pogorszenia kondycji psychicznej i fizycznej osób starszych. Dlatego też należy podjąć wszelkie starania zwiększające aktywność życiową osób starszych. Praca zawodowa czy też społeczna może być szansą na przywrócenie własnej wartości, poczucia pożyteczności.

Wśród elementów mogących wpłynąć na lepsze zaspakajanie osób starszych należy wymienić edukację seniorów, ważną nie tylko dla samych seniorów, lecz również tworząca wzorce dla młodzieży. Podstawowym jej założeniem nie będzie dążenie do uzyskania stopnia naukowego, lecz poprawa swoich możliwości rozwojowych. W szerszej perspektywie, tego rodzaju przedsięwzięcia, prowadzą do poprawy samopoczucia jak również jakości życia seniorów. W tym kontekście, nauczanie staje się działalnością społeczno-edukacyjną, gdzie bardziej formalne, pozaformalne i nieformalne działania są wymieszane. Nabywana przez słuchaczy wiedza jest ważna, ale nie należy zapominać o innych umiejętnościach, postawach i celach takich jak, socjalizacja, integracja, adaptacji w społeczeństwie, aktywne obywatelstwo. Przedmiotowa edukacja będzie stanowiła jeden z filarów wdrażanej koncepcji „aktywnego starzenia się” w obszarze rewitalizacji. Z jednej strony przyswajanie nowej wiedzy i jej aktualizowanie oraz nabywanie i rozwój nowych umiejętności wpłyną na utrzymanie atrakcyjności osób starszych na rynku pracy. W tym sensie edukacja przyczyni się do ograniczenia zakresu wykluczenia ekonomicznego i społecznego osób starszych. Z drugiej natomiast kontynuacja edukacji przez osoby starsze będzie pełnić także funkcję społeczną. Po pierwsze – uczestnictwo w tego rodzaju działaniach daje osobom starszym poczucie inkluzji oraz ułatwia nawiązywanie nowych i utrzymywanie dotychczasowych więzi społecznych. Po drugie – nauka pomaga zwiększyć świadomość i wiedzę na temat zdrowia, zdobyć umiejętności obsługi nowoczesnych technologii codziennego użytku (np. Internetu, elektronicznej bankowości), co wpływa na zachowanie przez osoby starsze niezależności i autonomii. Ponadto aktywność edukacyjna osób starszych wpływa na ocenę tej grupy w otoczeniu. Umożliwia przełamywanie stereotypowego wizerunku osoby starszej: niesamodzielnej, niedołążonej, społecznie izolowanej i izolującej się. Daje również pozytywne wzorce młodszym pokoleniom w zakresie niezbędności prowadzenia kształcenia ustawicznego.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA CELU OPERACYJNEGO 1.3:

- rozwinąć system usług społecznych na rzecz osób starszych i schorowanych
- organizować różnorodne formy aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej osób starszych oraz niepełnosprawnych pozwalających na ich pełne włączenie w życie społeczne i obywatelskie
- realizować akcje i imprez lokalnych służące integracji oraz przełamywaniu stereotypów dotyczących osób starszych
- angażować osoby starsze w inicjatywy wolontarystyczne sprzyjające wymianie międzypokoleniowej oraz kultywowanie tradycji i zwyczajów
- zapewniać warunki do kontynuowania rozwoju osobistego przez seniorów
- stworzyć warunki do przekazywania wiedzy i umiejętności przez seniorów młodszemu pokoleniom

➤ Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych

Aktywność społeczna mieszkańców obszaru połączona z ich rzeczywistym zaangażowaniem w procesy współdecydowania o jego losach, będzie stanowiła podstawę do budowania wspólnoty społeczeństwa. Będzie też ważnym czynnikiem integrującym tę społeczność, przyczyniającym się jednocześnie do rozwoju kapitału społecznego i rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Zaangażowanie obywateli w życie publiczne powinno dotyczyć nie tylko udziału w podejmowaniu decyzji, ale także wykonywaniu tych decyzji, a więc udziału w realizacji zadań publicznych. Konieczne jest budowanie rzeczywistych możliwości dialogu społecznego, uzupełnionego przez mechanizmy szerokich konsultacji publicznych. Bardzo ważna w tym zakresie będzie również bieżąca współpraca gminy z istniejącymi na jej obszarze organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie klimatu aktywności społecznej poprzez upraszczanie procedur związanych z zakładaniem nowych stowarzyszeń, fundacji. Oprócz tego znaczący będzie mechanizm zlecenia realizacji usług publicznych przedmiotowym organizacjom.

Podstawowym zadaniem na obszarze rewitalizacji będzie budowanie społeczeństwa obywatelskiego, rozumianego jako społeczeństwo świadome, z poczuciem odpowiedzialności, współpracujące na rzecz środowiska lokalnego i współdecydujące o kierunkach rozwoju swojego otoczenia. W rozumieniu tym, społeczność lokalna jest nie tylko adresatem, ale także współkreatorem rozwiązań i działań podejmowanych na rzecz wspólnoty. Szczególnie istotne dla rozwoju i budowania społeczeństwa obywatelskiego jest tworzenie warunków sprzyjających i umożliwiających jego rozwój. Należy zwrócić szczególną uwagę na takie czynniki jak zaufanie, zakorzenienie w systemie wartości i więzi międzyludzkich, a także tolerancję, współpracę i wzajemność. W oparciu o te czynniki możliwe jest budowanie kapitału społecznego, który w połączeniu z kapitałem finansowym, stanowić będzie podstawę dla rozwoju obszaru rewitalizacji.

Ważnym elementem prowadzącym do budowania wspólnoty społeczeństwa będzie szeroko rozumiana edukacja obywatelska. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji winni być obywatelami świadomymi swoich praw, odpowiednio przygotowanymi do realizacji życiowych pomysłów i planów. Nie chodzi tutaj wyłącznie o nabycie praktycznej wiedzy, lecz również wykształcenie

proaktywnej i przedsiębiorczej postawy oraz umiejętności społecznych pozwalających działać w każdych warunkach społeczno-gospodarczych. Niezwykle istotne w tym zakresie jest również rozwijanie krytycznego myślenia i umiejętności analitycznych.

Podstawowym warunkiem budowania tożsamości społecznej jest wzbudzenie przeświadczenia o niezbędności i potrzebie ochrony oraz pielęgnowania dziedzictwa i tradycji lokalnych. Świadomość, że jest się odpowiedzialnym dziedzicem dóbr kultury, wzbudza emocjonalny stosunek do swojej miejscowości, rodzi poczucie wspólnoty i gotowość do podejmowania nowych inicjatyw na rzecz lokalnego rozwoju. Z tego też względu, w ramach wiodących kierunków działań przedmiotowego celu, lokalne dziedzictwo będzie ujmowane w szerokim aspekcie. Mowa tu zarówno o trudniejszym do opisanie i zlokalizowania - dziedzictwie niematerialnym (np. obrzędy, rytuały, zwyczaje, stroje, muzyka, pieśni, tradycje życia sąsiedzkiego), jak i materialnych składnikach dziedzictwa obszaru m.in.: obiektach zabytkowych. Dziedzictwo, którego wartość potrafimy określić, a także wypromować i stale udostępniać, staje się produktem.

Dla rozwijania i wzmacniania aktywności obywatelskiej oraz zwiększania udziału obywateli w życiu publicznym konieczne jest wykorzystanie istniejącego potencjału infrastrukturalnego i ludzkiego lokalnych instytucji publicznych, takich jak: ośrodek kultury, biblioteka, szkoły czy boiska sportowe. W związku z tym działania powinny sprzyjać wszelkiego rodzaju przedsięwzięciom umożliwiającym wykorzystanie zasobów instytucji publicznych do rozwoju różnego rodzaju aktywności obywatelskich. Ważne aby nie ograniczać się jedynie do instytucji, ale również tworzyć lepsze warunki uwspólnotowienia przestrzeni publicznej – place zabaw, miejsca rekreacji ruchowej itp. Najprostszą formą na rzecz działania wspólnego jest wolontariat, który będzie promowany w różnych sferach działalności obywatelskiej.

Na podobszarach rewitalizacji jednym z problemów natury społecznej jest częściowo niskie poczucie bezpieczeństwa, na które wpływ ma zarówno czynnik ludzki jak i infrastruktura techniczna (np. oświetlenie, monitoring, itp.). Stąd jednym z obszarów interwencji będzie włączenie mieszkańców we wspólny proces monitoringu obywatelskiego, polegającego na inicjowaniu przez mieszkańców działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa. Komunikacja pomiędzy władzami gminnymi, a mieszkańcami umożliwi poznanie potrzeb, a także da szansę na reakcję i wprowadzenie realnych zmian w przestrzeni, które spotykają się z akceptacją społeczną.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA CELU OPERACYJNEGO 1.3:

- **wspieranie aktywności obywatelskiej na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym**
- **inicjowanie współpracy z podmiotami lokalnymi w rozwiązywaniu problemów społecznych**
- **wspierać wszelkie formy aktywizacji środowisk i osób, w tym poprzez animację kultury i sportu, oraz pobudzanie do żywego uczestnictwa w życiu społecznym: aktywności kulturowych, ekologicznych, sportowych, edukacyjnych, prozdrowotnych i profilaktycznych**
- **przewycięzać bierność wobec lokalnych procedur demokratycznych**
- **zwiększać zakres „spraw”, w których decyzje zapadają przy czynnym udziale społeczności lokalnej**
- **wspierać samorządności mieszkańców**

- rozwinąć edukację obywatelską
- popularyzować i pielęgnować dziedzictwo i tradycje lokalne
- rozwijać tożsamość społeczną
- zwiększyć poziom bezpieczeństwa publicznego

CEL STRATEGICZNY 2. ODNOWIĆ WIZERUNEK OBSZARU REWITALIZACJI

Zmiana wizerunku wyznaczonych podobszarów rewitalizacji przy jednoczesnym wykorzystaniu ich niezaprzeczalnych potencjałów, stanowi niezwykle istotny czynnik rozwoju nie tylko tychże obszarów, lecz również całej gminy Adamów. Rzutuje również na powodzenie pozostałych działań rewitalizacyjnych. Zmiana świadomości i postrzegania podobszarów rewitalizacji przez zamieszkującą tam ludność wpłynie na zwiększenie szans urzeczywistnienia się dwóch równoległych celów strategicznych. Bardzo ważne jest przełamanie wizerunku obszaru tkwiącego dotychczas w świadomości lokalnej społeczności. Pozytywne zmiany zachodzące w obrębie rewitalizacji „tchną nową nadzieję” i staną się motorem napędowym działań zamieszkującej tam ludności. Przewyciężenie negatywnego wizerunku „wewnątrz obszaru” pozwoli na przełamanie bierności i wyjście z marazmu. Wpłynie na wyzwolenie potencjału społeczności lokalnej.

W ramach drugiego celu operacyjnego planuje się realizację przedsięwzięć przeznaczonych do wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego pod względem zagospodarowania przestrzennego i poprawy infrastruktury wpływającej na jakość życia mieszkańców. Obejmują one wszelkie inwestycje mające na celu uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni, w tym poprawę dotychczasowej funkcji obszaru, a także nadanie mu nowych funkcji. Ponadto planuje się realizację zadań, które mają na celu poprawę dostępności mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w tym osób z niepełnosprawnościami, do infrastruktury technicznej. Wiodące kierunki działań niniejszego celu dotyczą także tworzenia na obszarze rewitalizacji przestrzeni i miejsc, które pozwolą na postrzeganie go jako obszaru aktywnego i kreatywnego; tętniącego życiem. Niewykorzystany dotychczas potencjał przestrzeni publicznych zostanie wydobyty. Staną się one miejscem atrakcyjnym do spędzania wolnego czasu, aktywności zarówno ruchowej, jak i umysłowej. Poza tym działania ukierunkowane zostaną na ożywienie obszaru zamieszkania, który dla potrzeb procesu rewitalizacji, został zdefiniowany nie tylko jako miejsce zamieszkania (budynki mieszkalne), lecz również jako strefa powiązana z nim funkcjonalnie i decydująca o jakości życia na danym terenie (budynki, w których umiejscowione są usługi publiczne). Bardzo ważna w tym zakresie jest poprawa jakości środowiska i dbałości o czystość powietrza, co ma ogromny wpływ nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale także na tworzenie pozytywnego wizerunku obszaru na „zewnątrz” - konkurencyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej. Poza tym niezwykle istotny jest rozwój infrastruktury technicznej, której braki wpływają na obniżenie jakości zamieszkiwana ludności oraz jakości środowiska naturalnego. Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych jest jedynie małym elementem. Przede wszystkim należy wpłynąć na

zmianę świadomości mieszkańców oraz ich negatywnych przyzwyczajeń. Niezwykle istotne w tej kwestii jest zbudowanie wspólnej odpowiedzialności za obszar, w którym się żyje.

➤ **Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne**

Do budowania korzystnego wizerunku obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego do życia bez wątplenia przyczynią się działania zmierzające do zagospodarowania przestrzeni publicznych stanowiących tereny o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprzyjających nawiązywania kontaktów społecznych. Mowa tutaj głównie o niewykorzystanym potencjale centrum miejscowości Adamów oraz stadionu sportowego w Adamowie (wobec którego oczekiwania społeczności lokalnej są ogromne). Staną się on przestrzeniami najbardziej sprzyjającymi spędzaniu wolnego czasu w obszarze rewitalizacji. Inwestycje, w efekcie których przedmiotowe obszar uzyskają nową jakość, pobudzą lokalną społeczność do aktywnego korzystania z otaczającego terenu. Nie bez znaczenia pozostanie również dla całego procesu rewitalizacji społecznej. Ożywiona przestrzeń będzie sposobem na przedstawienie mieszkańcom obszarów zdegradowanych alternatywy dla otaczającej ich na co dzień szarości. Jednocześnie nowa przestrzeń publiczna, wnosząca różnego rodzaju atrakcje, stanowić będzie dodatkowy bodziec wpływający na standard życia okolicznych mieszkańców, prowokując ich do aktywnego spędzania wolnego czasu. Estetyczna i kreatywna przestrzeń publiczna wpłynie również zasadniczo na stopień utożsamiania się mieszkańców z miejscem, w którym żyją.

Zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania konieczna jest unifikacja obiektów publicznych i ich dostępności dla osób niepełnosprawnych, poprzez likwidowanie barier architektonicznych. Istniejące rozwiązania architektoniczno-urbanistyczne projektowane był pod kątem zdrowej części społeczeństwa, co najczęściej przejawia się dużą ilością schodów, różnic poziomów w terenie, braku podjazdów, pochylni, wind itp.

Bardzo ważną kwestią będzie poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej. Wśród najbardziej palących problemów podobszaru rewitalizacji znajduje się obiekt Domu Kultury - Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej. Jest on instytucją kulturalną poświęconą pamięci żołnierzy Samodzielnej Grupy Operacyjnej Polesie dowodzonej przez generała Franciszka Kleeberga. Placówka jest wyrazem hołdu mieszkańców i miejscowych władz oddanym wobec tych, którzy na przełomie września i października 1939 r. walczyli za wolną Polskę. Budynek został oddany do użytku w 50 rocznicę bitwy pod Wolą Gułowską, tj. w 1989 r. Od tego czasu był on wielokrotnie poddawany różnego rodzaju inwestycjom. W części budynku znajduje się nowoczesne multimedialne Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków, które po przebudowie w 2014 r. jest jedną z najatrakcyjniejszych tego typu placówek w Polsce. W pozostałym zakresie zarówno stan techniczny pomieszczeń (w budynku znajduje się również: izba regionalna, sala ludowa, sala myśliwska, pokoje dla gości, kawiarenka, salka widowiskowa, kafejka internetowa, sala warsztatów rzeźby ludowej), jak i jego wyposażenie pozostawia wiele do życzenia. Przedmiotowe pomieszczenia wymagają przeprowadzenia gruntownego remontu. Wśród

palących problemów obiektu znajduje się brak niezbędnego wyposażenia (m.in. multimedialnego) ograniczający w sposób znaczny możliwość prowadzenia oraz rozszerzenia oferty kulturalnej placówki. Budynię nie jest również dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wśród zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji znajduje się również stan techniczny zabudowy wielorodzinnej w miejscowości Adamów. Głównie chodzi tutaj o brak termomodernizacji budynków wpływający zarówno na znaczne obniżenie jakości życia mieszkańców, jak i obciążenia budżetów domowych.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA CELU OPERACYJNEGO 2.1:

- zagospodarować zaniedbane i zdegradowane przestrzenie publiczne
- przywrócić przestrzeniom publicznym funkcjonalność i wartość użytkową
- stworzyć miejsce będące „wizytówką” obszaru rewitalizacji
- zapewnić dostępność nowych przestrzeni i usług publicznych (społecznych i kulturalnych)
- stworzyć miejsca będące impulsem dla realizacji szeregu oddolnych inicjatyw
- podnosić standard i atrakcyjność użytkowania budynków użyteczności publicznej
- podnosić standard budownictwa mieszkaniowego

➤ Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych

Kolejny z celów operacyjnych zakłada doskonalenie jakości istniejących i rozwój nowych usług publicznych, jako podstawy polepszenia jakości życia na obszarze rewitalizacji. Przedmiotowy obszar tematyczny koncentrował się będzie na tworzeniu nowej i wyższej jakości usług oferowanych publicznie (bez względu na podmiot je świadczący) dostępnych dla różnych grup mieszkańców. Zakłada się zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych (poprzez realizację efektywnej polityki zdrowotnej nie tylko w zakresie mieszkańców obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy; podniesienie poziomu wiedzy społeczności lokalnej z zakresu zdrowia i jego ochrony oraz wzmocnienie postaw dbałości o własny dobrostan psychiczny). Kolejną z głównych aspiracji niniejszego celu jest zapewnienie zróżnicowanej, dobrej jakościowo oraz uwzględniającej potrzeby mieszkańców oferty edukacyjnej, kształtującej świadome, mądre i uczące się społeczeństwo. Wysoka jakość oferowanych usług edukacyjnych nie pozostaje bez znaczenia zarówno dla możliwości rozwoju poszczególnych jednostek, jak i potencjału (w tym gospodarczego) całego obszaru. Cel zakłada stworzenie (za pomocą realizacji programów kształcenia, zróżnicowanej oferty edukacyjnej oraz dostępnej nowej bazy/infrastruktury) wysokiej jakości oferty kształcenia przygotowującej do aktywności zawodowej i utrzymania się na rynku pracy. Ponadto prowadzona będzie interwencja odnosząca się do budowania postaw uczenia się przez całe życie wśród mieszkańców. Domeną niniejszego celu będzie również zwiększanie jakości istniejących oraz rozwój różnego rodzaju usług świadczonych na rzecz osób z grup marginalizowanych. Następnym z elementów będzie stwarzanie warunków do pełnego dostępu do usług kulturalnych. Mając na względzie różnorodność ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji, oferta winna być dostosowana do potrzeb różnych grup, także ze względu na wyróżnik wiekowy.

Wzrost gospodarczy oraz rozwój społeczny wymagają nowoczesnej, dobrze funkcjonującej infrastruktury technicznej, stąd ważnym wyzwaniem stojącym przed obszarem rewitalizacji w perspektywie do 2023 r. jest stałe dążenie do poprawy jej jakości i dostępności. Poza tym celem jest również stworzenie warunków optymalnego dostępu do wysokiej jakości usług komunalnych, które mają dawać poczucie bezpieczeństwa i funkcjonowania w przyjaznym środowisku. Poprawie zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji oraz wzrostowi jego atrakcyjności osadniczej sprzyjać będzie podnoszenie standardu istniejącej oraz rozbudowa nowej infrastruktury technicznej.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA CELU OPERACYJNEGO 2.2:

- modernizować istniejącą i rozwijać infrastrukturę techniczną
- realizować przedsięwzięcia wpływające na poprawę jakości środowiska naturalnego na obszarze rewitalizacji
- modernizować istniejącą i rozwijać infrastrukturę użyteczności publicznej
- zagwarantować dostępność infrastruktury publicznej
- zwiększać ofertę i dostosowywać na bieżąco wachlarz usług publicznych oferowanych mieszkańcom, w tym w szczególności społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnych
- podnieść satysfakcję z jakości usług publicznych
- rozwijać i dostosowywać ofertę spędzania wolnego czasu do potrzeb różnych grup mieszkańców

CEL STRATEGICZNY 3. OŻYWIĆ LOKALNĄ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Wzmocnienie przedsiębiorczości i poprawa lokalnego rynku pracy na wyznaczonym obszarze rewitalizacji będzie możliwe w wyniku realizacji zadań w ramach trzeciego celu strategicznego. Wyznaczone kierunki działań obejmują: wzmocnienie działalności lokalnych przedsiębiorstw w celu poprawy ich konkurencyjności, promowanie zakładania działalności gospodarczej w celu pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców gminy oraz wspieranie terenów aktywności gospodarczej.

Przedsiębiorczość to jeden z najważniejszych czynników w realny sposób wpływających na społeczności – jest generatorem wzrostu gospodarczego, elementem wzmacniającym spójność społeczną i zapobiegającym zjawisku wykluczenia społecznego. Szerokie ujęcie zagadnienia przedsiębiorczości nakazuje roznieć je dwutorowo. Po pierwsze jako zbiór pewnych cech osobowości, mających decydujący wpływ na funkcjonowanie na rynku pracy, ale także poza obszarem biznesu (w powszechnym rozumieniu „bycie przedsiębiorczym”) oraz jako psychologiczną gotowość do założenia własnej firmy i pracy na własny rachunek („bycie przedsiębiorcą”).

Obrane w ramach trzeciego celu strategicznego kierunki działania skupiają się wokół: wspierania synergii między przedsiębiorcami, wspierania lokalnej przedsiębiorczości, w tym drobnego handlu i usług, sektora kreatywnego, tradycyjnych rzemiosł, a także rozwijania postawy „bycia przedsiębiorczym”. Głównym „filarem” przedmiotowego celu strategicznego

Unia Europejska
Fundusz Spójności

będzie tworzenie impulsów (głównie przedsięwzięć inwestycyjnych), stanowiących podstawę realizacji kolejnych przedsięwzięć.

➤ **Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej**

Kompleksowe przeciwdziałanie bezrobociu stanowi odpowiedź na problemy oraz potrzeby zidentyfikowane na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Kierunki działań skoncentrowane wokół powyższego celu wychodzą naprzeciw problemom w zakresie niewystarczającej aktywności zawodowej mieszkańców ww. obszarów. Ze względu na to, że niski poziom wykształcenia oraz niedopasowanie posiadanych kwalifikacji do wymagań pracodawców stanowią istotną barierę w poszukiwaniu zatrudnienia, konieczne jest również wdrożenie wśród mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy, idei koncepcji uczenia się przez całe życie (Life - Long Learning). Kształcenie ustawiczne jest warunkiem rozwoju jednostki, niezbędnym do zapewnienia integracji społecznej i wyrównywania szans życiowych, a także zmniejszania problemu marginalizacji.

Szczególnie istotne jest szerokie wykorzystanie wachlarza instrumentów oferowanych przez służby zatrudnienia w ramach „Ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy”, ze szczególnym ukierunkowaniem na wspieranie bezrobotnych zagrożonych w największym stopniu oddaleniem od rynku pracy lub niegotowych do podjęcia zatrudnienia, jak również wspieranie realizacji działań doradczych i szkoleniowych koordynowanych przez organizacje pozarządowe i partnerów rynku pracy. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych pozostających w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. m.in.: kobiet wracających na rynek pracy po urlopie macierzyńskim, osób w wieku 50+, osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, obejmujących naukę obsługi komputera, języków obcych itp.

Wśród wiodących kierunków działań, wpływających bez wątpienia na wzrost zatrudnienia i integracji społecznej, znajduje się rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym ukierunkowaniem na tworzenie miejsc pracy w tym sektorze. Dzięki temu nastąpi poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem. Efektem prowadzonych działań będzie zahamowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych. W efekcie powołania do życia podmiotów ekonomii społecznej ich członkom zostanie umożliwione odbudowanie i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszkania. Oprócz tego uzyskają oni szansę na odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Skoordynowane działania ukierunkowane na aktywizację zawodową mieszkańców obszaru będą sprzyjały zatrzymaniu negatywnych trendów, związanych z zarobkowym odpływem migracyjnym zwłaszcza młodych osób, negatywnie wpływającym na perspektywy rozwojowe

regionu. Wyposażeni w odpowiednie umiejętności i kwalifikacje, dopasowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, mieszkańcy obszaru będą mieć możliwość znalezienia zatrudnienia, które umożliwi im dochód, realizację aspiracji zawodowych, a także pozostanie w miejscu zamieszkania.

Właściwy charakter pomocy i integracji społecznej przyczyni się do kształtowania postawy aktywności i unikaniu negatywnych skutków uzależniania się beneficjentów pomocy od świadczeń społecznych. Przeprowadzone usługi aktywnej integracji, przy procesie podnoszenia kompetencji życiowych oraz pozyskiwania umiejętności społecznych, umożliwią docelowo powrót do życia społecznego.

Niezwykle istotnym elementem wspierania rozwoju przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji jest podjęcie działań z zakresu kształtowania postaw przedsiębiorczych. Postawy te, rozumiane jako indywidualna skłonność jednostek do podejmowania nowych działań oraz aktywna postawa wobec rzeczywistości, przejawiają się w dążeniu do rozwijania aktywności gospodarczej, społecznej, kulturowej czy politycznej. Ich kształtowanie powinno się rozpocząć od najniższych szczebli edukacji instytucjonalnej. Wszelkie podjęte inicjatywy w tym zakresie powinny być kontynuowane i rozwijane na szeroką skalę. Dodatkowo powinny mieć charakter innowacyjny, wykraczający poza standardowe działania w edukacji szkolnej. Uzupełnieniem warsztatów przedsiębiorczości dla uczniów oprócz programu edukacji ekonomicznej powinny być różne formy preorientacji zawodowej, które wzbogacą wiedzę na temat lokalnego rynku pracy, umożliwią rozważne i świadome planowanie ścieżki kształcenia oraz nauczą sposobów aktywnego poszukiwania zatrudnienia. Samosteroowność, aktywność i gotowość do podejmowania skalkulowanego ryzyka jest istotna również wśród dorosłych mieszkańców obszaru. Konieczne jest zatem wsparcie wszelkich inicjatyw w zakresie wdrażania programów aktywizacji i edukacji dorosłych, nastawionych na wzbudzanie i utrwalanie tych postaw. Zdynamizowanie działań dotyczących wspierania przedsiębiorczości powinno odbywać się również poprzez promocję dostępnych instrumentów w ramach środków unijnych m.in. wsparcie oraz rozwój samozatrudnienia. Istotnym elementem uzupełniającym powyższe kierunki działań będzie popularyzacja elastycznych form zatrudnienia, które umożliwią mieszkańcom łączenie pracy z nauką, a także życia zawodowego z wychowywaniem dzieci, czy opieką nad starszymi członkami rodzin.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA CELU OPERACYJNEGO 3.2:

- tworzenie dogodnych warunków do powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej
- wsparcie osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej obejmujące szkolenia i doradztwo indywidualne oraz grupowe umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej
- pomoc w zakresie pozyskiwania dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- zwiększanie świadomości pracodawców z zakresu możliwości finansowania rozwoju zasobów ludzkich i rozwoju kompetencji organizacyjnych
- inicjowanie działań mających na celu edukację ekonomiczną mieszkańców oraz wzrost wiedzy na temat przedsiębiorczości
- podejmowanie innowacyjnych inicjatyw z zakresu edukacji przedsiębiorczości w szkołach
- kontynuowanie współpracy z instytucjami oraz partnerami rynku pracy w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców

- wspieranie osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej - realizacja szkoleń i doradztwa indywidualnego oraz grupowego umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej

➤ **Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy**

Rozwój lokalnej gospodarki jest i będzie w najbliższych latach jednym z kluczowych warunków rozwoju gminy Adamów. Jej ożywienie wpłynie przede wszystkim na wzrost liczby miejsc pracy oraz dochodów mieszkańców, unowocześnienie warunków pracy, polepszenie jakości życia społeczności lokalnej.

W obrębie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji istnieje już pewien potencjał osób aktywnych gospodarczo, przedsiębiorców, którzy dają pracę mieszkańcom. Należy więc podjąć kroki w kierunku zwiększania aktywności gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości w celu tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy. Należy motywować mieszkańców oraz wspierać ich w otwieraniu i prowadzeniu własnej działalności poprzez spotkania informacyjne, debaty. Dodatkowym bodźcem motywującym do tworzenia nowych miejsc pracy mogą być ulgi finansowe dla podmiotów gospodarczych tworzących nowe miejsc pracy. Ważne będzie także zwiększanie świadomości pracodawców z zakresu możliwości finansowania rozwoju zasobów ludzkich i rozwoju kompetencji w organizacjach. Intensyfikacja działań mających na celu kompleksowe wzmocnienie kondycji lokalnych przedsiębiorstw, a tym samym lokalnych zasobów pracy, będzie sprzyjać odwróceniu niekorzystnych trendów, związanych z emigracją zarobkową mieszkańców obszaru, zwłaszcza ludzi młodych z wyższym wykształceniem, która negatywnie wpływa na perspektywy rozwojowe obszaru.

W zakresie zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju podobszarów rewitalizacji przewidziano równoległy rozwój zarówno rolniczej, okołorolniczej, jak i pozarolniczej działalności gospodarczej, podejmowanej przez mieszkańców. Przeobrażenia zachodzące w sektorze rolnym (wzrost specjalizacji gospodarstw, spadek opłacalności produkcji, mniejsze zapotrzebowanie na siłę roboczą) oraz zmieniające się warunki otoczenia społeczno-ekonomicznego powodują, iż mieszkańcy terenów wiejskich coraz częściej poszukują alternatywnych źródeł dochodu. Aktywne stymulowanie ich przedsiębiorczości może stać się kluczowym narzędziem rozwiązywania problemów związanych bezrobociem.

Niezbędne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na sektor rolny, pozostający nadal najbardziej znaczącym sektorem gospodarki na terenie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów, decydujący o poziomie życia, rozwoju ekonomicznego i społecznego. Wzmocnienie lokalnego rolnictwa i przetwórstwa może odbywać się m.in. poprzez zrzeszanie rolników w grupy producenckie, spółdzielnie i inne formy współdziałania. Szansą dla gospodarki lokalnej może być specjalizacja w przetwórstwie rolno-spożywczym. Przewagą konkurencyjną może stać się produkcja wysokiej jakości żywności oraz rozwój produktów lokalnych. Lokalne uwarunkowania predestynują obszar do rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Wyznaczony obszar rewitalizacji, ze względu na bogatą historię oraz dziedzictwo kultury materialnej i niematerialnej, a także dogodne warunki przyrodniczo-krajobrazowe w sferze gospodarczej bardzo duży potencjał rozwojowy posiada również sektor turystyki. Zwiększenie aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji w sferze podjęcia działalności w turystyce wiejskiej, agroturystyce, turystyce specjalistycznej może znacznie zwiększyć ich dochody, a także zdeterminować powstanie nowych miejsc pracy. Niezbędna jest szeroko rozumiana pomoc we wszystkich etapach działalności turystycznej, a przede wszystkim w tym, co sprawia rolnikom najwięcej trudności: w przygotowaniu do uruchomieniu działalności agroturystycznej, doskonaleniu działalności oraz możliwości pozyskiwania środków unijnych i krajowych. Rozwój turystyki wiąże się także z powstaniem odpowiedniej infrastruktury – rozbudową bazy noclegowej oraz gastronomicznej o zróżnicowanym standardzie, tworzeniem nowych atrakcyjnych obiektów o znaczeniu turystycznym.

WIODĄCE KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA CELU OPERACYJNEGO 3.2:

- wsparcie dla przetwórstwa produktów żywnościowych,
- organizacja miejsc sprzedaży lokalnych produktów rolno-spożywczych
- tworzenie dogodnych warunków prawno-organizacyjnych do powstawania i funkcjonowania małej i średniej przedsiębiorczości
- promocja na zewnątrz walorów wypoczynkowo-rekreacyjnych, dobrych warunków życia oraz możliwości inwestycyjnych w gminie (w celu pozyskania turystów, potencjalnych mieszkańców, inwestorów)
- wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarstw rolnych w kierunku działalności pozarolniczej np. agroturystyki

3.2 PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Obligatoryjnym elementem Programu Rewitalizacji jest **opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym **lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**.

W świetle wytycznych, lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinna mieć formę opisów zawierających w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia:

- nazwę,
- wskazanie podmiotów je realizujących,
- zakres realizowanych zadań,
- lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu),
- szacowaną wartość,
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji.

Spora część umieszczonych w ramach niniejszego LPR przedsięwzięć będzie realizowane przez podmioty publiczne (tj. gminę Adamów oraz gminne jednostki

organizacyjne). Jednocześnie należy zaznaczyć, że podstawowym ich założeniem jest doprowadzenie do wygenerowanie, zgodnych z celami Programu, aktywności mieszkańców, nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy. Osiągnięcie tego efektu wiąże się z gotowości gminy Adamów do aktualizacji niniejszego Programu zgodnie z ujawnionymi z czasem priorytetami mieszkańców.

3.2.1 LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które zostały uwzględnione w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji stanowią wyraz oddolnej aktywności podmiotów publicznych, prywatnych oraz społecznych, które formułując własne propozycje działania chcą przyczynić się do rewitalizacji na obszarach kumulacji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych, technicznych oraz negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne.

W trakcie prac nad przedmiotowym Programem Rewitalizacji wskazano szereg przedsięwzięć oferujących kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji. Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach otwartego naboru przedsięwzięć (w postaci tzw. fiszek), który odbył się w dniach 17-22.05.2017. Poza tym przedsięwzięcia wpływały w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji w trakcie prowadzonych konsultacji społecznych, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania sołeckie, komisje i posiedzenia radnych gminy.

Wyłonienia przedsięwzięć, mających charakter kluczowy dla osiągnięcia założonych celów strategicznych Programu Rewitalizacji, które zostały umieszczone na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dokonano w oparciu o opinie mieszkańców (mieszkańcy dokonali hierarchizacji najważniejszych projektów podczas konsultacji, które odbyły się drogą elektroniczną w dniach 24-25.05.2017 r. za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Adamów - główna strona i zakładka: Program Rewitalizacji) oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad Programem.

Podczas oceny przedsięwzięć rewitalizacyjnych wzięto pod uwagę przede wszystkim następujące kryteria:

1. **Zakres informacji na temat przedsięwzięcia** - kompletność fiszki przedsięwzięcia.
2. **Spójność terytorialną** - działania prowadzone w ramach przedsięwzięcia będą na obszarze rewitalizacji i będą skierowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3. **Kompleksowość** - kompleksowość oddziaływania przedsięwzięcia na sferę społeczną oraz przynajmniej na jedną z następujących sfer: gospodarczą, środowiskową, techniczną, przestrzenno-funkcjonalną; preferowane były projekty oddziałujące na największą liczbę sfer.
4. **Zasadność realizacji** - przedsięwzięcie bezpośrednio wpływa na niwelowanie problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.

5. **Komplementarność** – przedsięwzięcie spełnia kryteria komplementarności przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej, źródeł finansowania.
6. **Spójność strategiczna** – założone w przedsięwzięciu działań są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w Programie Rewitalizacji.
7. **Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych** – określone w przedsięwzięciu wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego.

Poniżej przedstawiono listę przedsięwzięć zgłoszonych w otwartej procedurze naboru kart przedsięwzięć do Programu Rewitalizacji. Zadania – poprzez stronę internetową gminy – zgłaszane były w ostatniej fazie prac nad Programem Rewitalizacji.

Ze zgłoszonych przedsięwzięć wybrano te, które mają największy potencjał dokonywania oczekiwanych zmian na obszarze rewitalizacji i obszarze zdegradowanym (umieszczono je na liście przedsięwzięć podstawowych), zaś pozostałe znalazły się w charakterystyce pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Co ważne – kryterium umieszczenia zadania zarówno na liście podstawowej, jak i „dodatkowej” – było rozwiązywanie zdefiniowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. **Jednocześnie należy podkreślić, że wszystkie przedsięwzięcia umieszczone w ramach niniejszego LPR (bez względu na to czy zostały zwarte na liście 1 czy liście 2) mają niebagatelne znaczenie dla prawidłowości i efektywności prowadzonego na obszarze gminy Adamów procesu rewitalizacji społeczno-gospodarczej.**

Numer porządkowy, każdego przedsięwzięcia składa się z dwóch elementów. Pierwszy to cyfra porządkowa nadana w projekcie Programu Rewitalizacji. Nadany numer ma charakter stały, co oznacza, że w sytuacji, gdy w wyniku konsultacji społecznych nastąpiła zmiana w numeracji, związana ze zmianą listy czy kumulacją przedsięwzięć (powodującą wycofanie projektu) miejsce po przedsięwzięciu pozostaje niezagospodarowane. W takiej sytuacji przedsięwzięciu nadaje się nową pierwszą wolną cyfrę porządkową. Druga cyfra numeru porządkowego oznacza listę na której znajduje się przedsięwzięcie. Listę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oznaczono **liczbą 1**, natomiast pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych **liczbą 2**.

Tabela 5 Lista 1 – Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner		
1/1	PLAC NIEDŹWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów			Gmina Adamów/Gmina Adamów		
/Powiązanie z celami LPR				Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie			✓	✓	
	Powiązanie pośrednie					✓
Odziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna	
	✓	✓	✓	✓	✓	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie		
	Obszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I działki 1436/16, 1436/17, 1436/18, 1436/20, 1436/21, 1436/22, 1436/23, 1436/24, 1436/25, 1437/3, 1437/5, 1437/7, 1437/10			Obszar rewitalizacji	✓	
				Poza obszarem rewitalizacji		
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji	Źródło finansowania		
	1 500 000,00		2018-2019	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich) oraz środki budżetu gminy Adamów		
Opis problemu	<p>Zdiagnozowanym problemem społecznym oraz przestrzenno-funkcjonalnym- obserwowanym na terenie sołectwa Adamów I jest brak funkcji centrowej centralnej części sołectwa Adamów I, która z uwagi na pełnione przez siebie funkcje powinna być naturalnym miejscem koncentracji mieszkańców.</p> <p>W centralnej części sołectwa Adamów I, obok budynku Urzędu Gminy i Gminnej Biblioteki Publicznej, znajduje się nieuporządkowana i niezagospodarowana przestrzeń publiczna. Znajduje się ona w stanie naturalnym. Szczególnie problematyczny w tym zakresie jest brak wykorzystania potencjału przedmiotowego obszaru. Centralna część miejscowości powinna stanowić przestrzeń tętniącą życiem, naturalne miejsce spotkań i integracji społeczności lokalnej.</p>					

Zródło: Spacer studyjny z dnia 16.05.2017r.

Ważnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców jest stopień zaspokojenia ich potrzeb kulturalnych. Potrzeby te z kolei realizowane są w różny sposób – np. poprzez dostęp do instytucji i infrastruktury kultury czy możliwość uczestnictwa w atrakcyjnej i dopasowanej do potrzeb różnych grup odbiorców ofercie spędzania czasu wolnego. Bywa jednak tak, że poziom tej oferty jest mocno zróżnicowany i mieszkańcy odczuwają jej braki. Z drugiej strony, obecnie obserwujemy tendencję spadkową w uczestnictwie w różnego rodzaju ofercie kulturalnej. Wpływ na to mają zarówno czynniki ekonomiczne (zbyt wysokie ceny udziału w różnego rodzaju wydarzeniach), niedopasowanie oferty do potrzeb osób, które z niej korzystają czy problemy z dotarciem na wydarzenie z powodu odległości (np. do najbliższego kina lub teatru jest daleko).

Jak wynika z konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji ważnym problemem obserwowanym w wymiarze społecznym, jest niewystarczająco rozwinięta infrastruktura i oferta spędzania czasu wolnego. Należy jednocześnie podkreślić, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji odczuwają brak oferty kulturalnej skierowanej dla osób dorosłych oraz seniorów. Niewystarczające jest również wyposażenie obszaru rewitalizacji w infrastrukturę rekreacyjną oraz pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu i integrację, zarówno społeczną, jak i międzypokoleniową.

Istnieje również silna potrzeba dostarczenia bodźców do rozwoju działalności komercyjnej na obszarze rewitalizacji oraz całej gminy Adamów. Zgodnie z danymi GUS w 2015 r. aż 52,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Adamów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 17,8% w przemyśle i budownictwie, zaledwie 6,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 6,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Jednym z najważniejszych problemów gospodarczych na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji (tj. sołectwa Adamów i sołectwa Wola Gułowska) oraz całej gminy jest niewystarczająca liczba miejsc pracy. Dlatego też, ludność w wieku produkcyjnym wyjeżdża w poszukiwaniu środków do życia, a inni nie chcą sprowadzać się do miejsca, które jest tak mało atrakcyjne. Coraz więcej mieszkańców decyduje się opuścić gminę Adamów, co z kolei prowadzi do szeregu negatywnych zjawisk: rozluźnianie się więzi rodzinnych, rozbięcie rodzin, pozostawienie bez opieki najstarszych członków rodziny czy problem „eurosierot” (dzieci ponoszących negatywne, psychologiczne konsekwencje emigracji rodziców w celach zarobkowych). Te problemy były mocno podkreślane w trakcie trwania konsultacji społecznych.

	Szczególnie problematyczny jest brak miejsc pracy dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami).
Cel przedsięwzięcia	<p>Głównym celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczej obszaru rewitalizacji prowadzące do wyprowadzenia go ze stanu kryzysu. Przedmiotowy cel jest bardzo złożony i wielowątkowy. Realizacja celu głównego będzie następowała poprzez urzeczywistnienie następujących celów szczegółowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego Adamowa w osiągnięciu korzyści społeczno-gospodarczych. 2. Wspieranie rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób z grup defaworyzowanych – seniorów, osób z niepełnosprawnościami, chorych, itd. 4. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług kulturalno-rekreacyjnych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji oraz terenu całej gminy Adamów. 5. Poprawa estetyki zdegradowanych przestrzeni publicznych oraz nadanie im nowych funkcji. 6. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. 7. Zwiększenie dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wpływającej na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy Adamów. <p>Oprócz tego projekt pośrednio będzie wpływał pobudzenie lokalnej gospodarki opartej na kapitale ludzkim i możliwości zarobkowania na skutek zwiększonego ruchu w obrębie zdegradowanej przestrzeni publicznej, w tym przez podmioty ekonomiczne społecznej. Rewitalizacja zaniedbanej przestrzeni publicznej pozytywnie wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania. Celem pośrednim projektu jest poprawa zagospodarowania układu komunikacji, w tym budowa ciągów pieszo-jezdnych, parkingów, w tym miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych wpływająca na podniesienie dostępności obiektów dla osób mających trudności w poruszaniu się (osoby niepełnosprawne na wózkach inwalidzkich, itp.) oraz usprawnienie systemu komunikacji dla wszystkich mieszkańców i osób przyjezdnych. Zagospodarowanie terenu publicznego przyczyni się do stworzenia zwartej – estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjnej. Przewiduje się, że dzięki rewitalizacji obszar stanie się atrakcyjniejszy nie tylko estetycznie ale i gospodarczo. Spójne i uporządkowane otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem. Wpłynie to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy.</p> <p>Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych przyczyni się do ożywienia miejsca, wykreowania zadbanej i atrakcyjnej wspólnej przestrzeni tętniącej życiem, w której mieszkańcy nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy Adamów, będą mogli się integrować i spędzać aktywnie czas wolny. Centralnej części miejscowości nadane zostaną funkcje użytkowe - stanie się ona „sercem” obszaru rewitalizacji. Poza tym przedsięwzięcie będzie miało ogromny wpływ na ochronę lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturowego. Zagospodarowanie terenu przewiduje przywrócenie mu centralnej pozycji w wymiarze symbolicznym i materialnym. Stworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni łączącej funkcje reprezentacyjne i animacyjne. Plac zostanie zaplanowany w sposób umożliwiający dowolne transformowanie przestrzeni z myślą o organizowaniu różnego rodzaju imprez plenerowych (kiermasze, koncerty, pokazy filmowe, wenty itp.), w zależności od potrzeb instytucji i społeczności lokalnej.</p>
Zakres realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje kompleksowe zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanego terenu w centralnej części sołectwa Adamów I w celu stworzenia przyjaznej oraz dostępnej dla lokalnej społeczności i turystów otwartej strefy kulturalno-rekreacyjnej. W jego ramach przewidziano m.in. budowę ciągów pieszo-jezdnych, umiejscowienie obiektów małej architektury (siedziska, kosze na śmieci), plac zabaw umożliwiający dzieciom odkrywanie otaczającego je świata (dostosowany do motorycznych predyspozycji użytkowników z uwzględnieniem różnych grup wiekowych), budowę małego amfiteatru, skateparku, montaż oświetlenia i monitoringu, parkingi

zagospodarowanie zielenią. Dzięki dbałości o detal, przy jednoczesnym zastosowaniu trwałych materiałów–przestrzeń będzie łatwa w konserwacji, odporna na upływ czasu i czynniki zewnętrzne.

Podstawowym argumentem przemawiającym za niezbędnością realizacji przedmiotowej inwestycji są oczekiwania społeczności lokalnej wyartykułowane podczas konsultacji społecznych prowadzonych w ramach opracowania niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

O dużej potrzebie podjęcia interwencji w zakresie kompleksowego uporządkowania i zagospodarowania zdegradowanego obszaru centralnej części miejscowości Adamów świadczy m.in. tak duża liczba głosów oddanych na przedmiotowy projekt w ramach głosowania internetowego, które odbyło się w dniu 25.05.2017 r.

Projekt będzie miał bardzo duży wpływ na rozwiązywanie głównych problemów społecznych zdiagnozowanych w obrębie obu podobszarów rewitalizacji (tj. sołectwa Adamów oraz sołectwa Wola Gułowska). Przyczynia się do zwiększenia fizycznej dostępności rynku pracy poprzez działania infrastrukturalne (przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą), co ułatwi dostęp do rynku pracy dla osób, które potencjalnie będą tam pracować. Będzie miał również pozytywny wpływ na wzrost aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Pośrednim efektem jego realizacji będzie zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w obszarze rewitalizacji. Bezpośrednio wpłynie na tworzenie terenów pod prowadzenie działalności gospodarczej. Przedsięwzięcie przyczyni się do zwiększenia dostępu do dobrej jakości nowych i niedrogich usług społecznych (np. budowa strefy rekreacyjno-sportowej, plac zabaw – umożliwiające aktywne i zdrowe spędzanie wolnego czasu; usług kulturalnych – budowa małego amfiteatru). Stworzy więc warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańcom, korzystnie wpływając na ich stan zdrowia. Projekt przyczynia się do ograniczenia problemów społecznych – bezrobocia, niewystarczającej liczby miejsc spędzania wolnego czasu i integracji międzypokoleniowej (minimalizujących występowanie zjawisk patologicznych), pogarszającego się stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji (m.in. zwiększająca się liczba osób, w tym dzieci i młodzieży, borykających się z problemami nadwagi czy otyłości, które są głównie efektem nieprawidłowych nawyków ruchowych oraz żywieniowych). Projekt wpłynie również na zwiększenie dostępu do dobrej jakości niedrogich usług kulturalnych (mały amfiteatr – będący impulsem do rozszerzenia oferty kulturalnej gminy).

W efekcie realizacji projektu nastąpi poprawa obsługi całego obszaru rewitalizacji (100%) i stworzone zostaną nowe możliwości rozwoju. Dzięki temu będzie on miał pozytywny wpływ na redukcję bezrobocia na obszarze rewitalizacji. Projekt nie zakłada relokacji/przesiedlenia mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Stwarza warunki dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia. Wybudowany mały obiekt architektury (scena) stworzy możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów oraz przyczyni się do o ochrony i wzmocnienia dziedzictwa niematerialnego społeczności lokalnej. Projekt będzie wzbogacał program użytkowy obszaru rewitalizacji o elementy istotne dla poprawy funkcjonowania lokalnej społeczności, w oparciu o pieszą dostępność. Przyczyni się również do przywrócenia wartości użytkowych. Zachowuje również elementy istotne dla spójności wizualnej i krajobrazu kulturowego.

Ma on kluczowe znaczenie dla likwidacji głównych barier rozwoju obszaru rewitalizacji (mały potencjał gospodarczy obszaru, niewystarczająca liczba miejsc pracy, w tym brak pracy dla osób niepełnosprawnych, brak integracji społeczeństwa, marazm i bierność w zakresie podejmowania jakichkolwiek aktywności czy to społecznych czy gospodarczych), a przez to otwiera możliwość uruchomienia innych przedsięwzięć zawartych w programie rewitalizacji (aktywne włączenie mieszkańców obszaru rewitalizacji, ochrona zdrowia mieszkańców i podnoszenie ich świadomości ekologicznej, integracja społeczności lokalnej, w tym międzypokoleniowa). Zawiera ona elementy zapewniające wieloaspektowe i komplementarne wykorzystanie jego efektów, zgodnie z więcej niż jednym celem programu rewitalizacji (Cel strategiczny 1. – Osiągnąć spójność społeczną, Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju; Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami, Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych; Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych; Cel strategiczny 2. – Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji; Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	<p>publiczne; Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych; Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość; Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej; Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy). Projekt stanowi kontynuację i uzupełnienie ww. projektu, służąc realizacji zamierzeń i zaspokojeniu potrzeb tej samej grupy lokalnych użytkowników. W jego ramach zostanie wykorzystana wiedza i kompetencje powstałe w innych projektach. Chodzi tu głównie o duże doświadczenie pracowników Urzędu Gminy Adamów związane z realizacją projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych (np. środki pochodzące z Unii Europejskiej). Dzięki przeprowadzeniu dużej liczby działań współfinansowanych Wnioskodawca nabył odpowiednią praktykę w zakresie realizacji tego typu projektów. W ramach planowanego projektu możliwe będzie wykorzystanie już wcześniej zastosowanych rozwiązań i dobrych praktyk, co pozwoli na zaoszczędzenie czasu oraz nakładów finansowych.</p> <p>Przedmiotowy projekt będzie miał również pozytywny wpływ na politykę ochrony, zrównoważonego rozwoju oraz promowanie równości kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. Po pierwsze w jego ramach zastosowane zostaną nowoczesne rozwiązania odnawialnych źródeł energii – oświetlenie nowopowstałej infrastruktury przy wykorzystaniu technologii hybrydowej. Projekt zakłada wykorzystanie nowoczesnych, energooszczędnych rozwiązań technicznych i technologii zmniejszających koszty eksploatacyjne (energooszczędne oświetlenie LED). Dodatkowo przewiduje on ochronę bioróżnorodności obszaru – zlikwidowanie niekontrolowanego ruchu samochodowego, nadrzędność powierzchni biologicznie czynnej. W jego ramach przewidziano outsourcing usług obsługujących infrastrukturę przedsiębiorstwom zatrudniającym osoby z marginalizowanych grup społecznych (podmiot ekonomii społecznej). Bez wątpienia wpłynie również na poprawę życia osób z obszaru rewitalizacji. Zamontowane oświetlenie i monitoring przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Stworzona przestrzeń centralnej części miejscowości Adamów przeznaczona będzie do pełnienia funkcji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych będzie mogła pełnić szereg ważnych funkcji społecznych, poprzez podejmowanie i realizację różnych działań miękkich, wśród których można wymienić m.in.: organizację różnorodnych tematycznych wydarzeń i imprez kulturalnych skierowanych do różnych grup odbiorców, warsztatów, kursów i plenerów dla grup artystów, w szczególności ruchu amatorskiego, którzy zyskają możliwość tworzenia a odbiorcy ich dzieł będą mieć możliwość żywego kontaktu ze sztuką, tematycznych wydarzeń o znaczeniu ponadregionalnym, różnorodnych plenerowych warsztatów i zajęć aktywizujących dla dzieci i młodzieży.</p>																			
Produkty	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="562 884 1061 943">Nazwa wskaźnika</th> <th data-bbox="1061 884 1352 943">Jednostka miary</th> <th data-bbox="1352 884 1700 943">Wartość docelowa</th> <th data-bbox="1700 884 2047 943">Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="562 943 1061 1027">Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach</td> <td data-bbox="1061 943 1352 1027">szt.</td> <td data-bbox="1352 943 1700 1027">1</td> <td data-bbox="1700 943 2047 1027">Protokół odbioru końcowego</td> </tr> <tr> <td data-bbox="562 1027 1061 1082">Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją</td> <td data-bbox="1061 1027 1352 1082">ha</td> <td data-bbox="1352 1027 1700 1082">0,7052</td> <td data-bbox="1700 1027 2047 1082">Protokół odbioru końcowego</td> </tr> <tr> <td data-bbox="562 1082 1061 1139">Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</td> <td data-bbox="1061 1082 1352 1139">szt.</td> <td data-bbox="1352 1082 1700 1139">1</td> <td data-bbox="1700 1082 2047 1139">Protokół odbioru końcowego</td> </tr> </tbody> </table>	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	Protokół odbioru końcowego	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,7052	Protokół odbioru końcowego	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Protokół odbioru końcowego			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika																
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	Protokół odbioru końcowego																
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,7052	Protokół odbioru końcowego																	
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Protokół odbioru końcowego																	
Rezultaty	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="562 1139 1061 1198">Nazwa wskaźnika</th> <th data-bbox="1061 1139 1352 1198">Jednostka miary</th> <th data-bbox="1352 1139 1700 1198">Wartość docelowa</th> <th data-bbox="1700 1139 2047 1198">Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="562 1198 1061 1278">Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej</td> <td data-bbox="1061 1198 1352 1278">osoby/rok</td> <td data-bbox="1352 1198 1700 1278">3 000</td> <td data-bbox="1700 1198 2047 1278">Statystyki własne wnioskodawcy</td> </tr> </tbody> </table>	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej	osoby/rok	3 000	Statystyki własne wnioskodawcy											
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika																
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej	osoby/rok	3 000	Statystyki własne wnioskodawcy																	

	będącej przedmiotem projektu			
	Powierzchnia terenów przygotowana pod działalność gospodarczą	ha	0	Protokół odbioru końcowego
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	Informacje Urzędu Gminy Adamów
Planowane efekty przedsięwzięcia	<p>W efekcie realizacji projektu nastąpi uporządkowanie społecznie oczekiwanej przestrzeni publicznej o ogromnym potencjale dla rozwoju społeczno-gospodarczego nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Adamów. Stworzone zostanie miejsce dające realną alternatywę dla dotychczasowych sposobów spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji. Nastąpi zwiększenie oferty kulturalnej obszaru rewitalizacji. Projekt przyniesie także efekty w sferze gospodarczej – ożywienie lokalnej gospodarki w zakresie usług gastronomicznych. Dzięki niemu nastąpi również pozytywna zmiana wizerunku obszaru rewitalizacji i estetyzacja otoczenia, co przyczyni się do zwiększenia poczucia tożsamości przestrzennej mieszkańców.</p> <p>Spójne i uporządkowanie otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem. Wpłyne to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy.</p> <p>Wśród głównych przesłanek, świadczących o niezwykle istotnej roli przedmiotowego projektu w wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysu i umożliwieniu jego zrównoważonego rozwoju, należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację społecznie oczekiwanej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i kulturalnej o oddziaływaniu na całą gminę; - zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu związanego z rekreacją i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu; - zagwarantowanie miejsca aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz wprowadzanie zdrowych nawyków, - stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; - ożywienie obszaru zdegradowanego; - podniesienie jakości życia mieszkańców; - montaż oświetlenia i monitoringu przyczyniający się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa, - stworzenie miejsca integracji międzypokoleniowej, gdzie seniorzy będą uczestniczyć we wspólnych zajęciach z dziećmi i młodzieżą, - stworzenie możliwości na zmniejszenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji, - poprawa stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji będąca efektem zwiększenia aktywności fizycznej, - uzyskanie obiektu o wyraźnej, centrotwórczej funkcji, - rozwój wysokiej jakości oferty kulturalnej. 			
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów 			

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
--	---

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
2/1	OD.NOWA – rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych			Gmina Adamów/Gmina Adamów/ Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej	
/Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	✓
	Sfera społeczna		Sfera Gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
Odziaływanie przedsięwzięcia	✓	✓	✓	✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Obszar rewitalizacji – sołectwo Wola Gułowska – działki 838 i 839/2			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	2 000 000,00	2019-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich) oraz środki budżetu gminy Adamów
Opis problemu	<p>Domu Kultury - Pomnik Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej jest instytucją kulturalną poświęconą pamięci żołnierzy Samodzielnej Grupy Operacyjnej Polesie dowodzonej przez generała Franciszka Kleeberga. Placówka jest wyrazem hołdu mieszkańców i miejscowych władz oddanym wobec tych, którzy na przełomie września i października 1939 r. walczyli za wolną Polskę. Budynek został oddany do użytku w 50 rocznicę bitwy pod Wolą Gułowską, tj. w 1989 r. Od tego czasu był on wielokrotnie przebudowywany i remontowany. W części budynku znajduje się nowoczesne multimedialne Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków, które po przebudowie w 2014 r. jest jedną z najatrakcyjniejszych tego typu placówek w tej części Polski. W pozostałym zakresie zarówno stan techniczny pomieszczeń (w budynku znajduje się również: izba regionalna, sala ludowa, sala myśliwska, pokoje dla gości, kawiarenka, salka widowiskowa, kafejka internetowa, sala warsztatów rzeźby ludowej) jak i jego wyposażenie pozostawia wiele do życzenia. Przedmiotowe pomieszczenia wymagają przeprowadzenia gruntownego remontu. Wśród palących problemów obiektu znajduje się brak niezbędnego wyposażenia (m.in. multimedialnego) ograniczający w sposób znaczny możliwość prowadzenia oraz rozszerzenia oferty kulturalnej placówki. Budynek nie spełnia wymagań ppoż. oraz nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych lub z trudnościami w poruszaniu się. Zły stan techniczny budynku oraz brak zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni wokół niego wpływa na znaczne obniżenie atrakcyjności oferty kulturalnej jednostki i działającego w jej strukturze muzeum.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> </div>		

	 <p>Źródło: Spacer studyjny z dnia 16.05.2017r.</p>
Cel przedsięwzięcia	<p>Głównym celem przedsięwzięcia jest rozwój infrastruktury obszarów zdegradowanych przyczyniający się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tychże obszarów. Przedmiotowy cel zostanie osiągnięty w efekcie realizacji następujących celów szczegółowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa przebudowa i adaptacja zdegradowanego budynku Domu Kultury w Woli Gułowskiej w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych ukierunkowanych na eliminację zdiagnozowanych problemów społecznych obszaru rewitalizacji. 2. Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. 3. Zmniejszenie wykluczenia społecznego i zwiększenie szans na zatrudnienie osób z grup marginalizowanych (m.in. osób bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, itd.) poprzez rozwój ekonomii społecznej. 4. Wzmocnienie potencjału społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. 5. Poprawa dostępności do usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej.
Zakres realizowanych zadań	<p>Przedmiotowy projekt zakłada kompleksową przebudowę zdegradowanego i nieużytkowanego w sposób efektywny budynku Domu Kultury w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych funkcji (rozszerzenie oferty kulturalnej) oraz jego adaptacji w celu nadania mu nowych funkcji (dostosowanie dla potrzeb prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwo ekonomii społecznej). Przedsięwzięcie zakłada realizację robót budowlanych, przebudowę, remont pomieszczeń wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia na potrzeby działalności kulturalnej.</p> <p>Zadanie przewiduje wzmocnienie potencjału Domu Kultury w Woli Gułowskiej poprzez istotną zmianę jakościową, w zakresie sprawności i efektywności funkcjonowania zaplecza materialno-technicznego obiektu, w tym wykonanie: niezbędnych prac modernizacyjnych łącznie z przebudową ciągów komunikacyjnych, celem dostosowania do przepisów ppoż. i zapewnienia dostępu dla osób niepełnosprawnych. Ponadto adaptację tarasu na scenę letnią, zagospodarowanie najbliższego otoczenia oraz zakup niezbędnego wyposażenia. Przestrzeń zyska nowe funkcjonalności użytkowe. Zastosowane rozwiązania pozwolą na użytkowanie obiektu przy zmniejszonym zużyciu energii, poprawią bezpieczeństwo, zapewniając komfortowe warunki higieniczno-sanitarne. W oparciu o potencjał instytucji projekt jest szansą dla rozwoju środowiska społeczno-kulturalnego regionu.</p> <p>Zakres zadań w projekcie obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie punkt informacji turystycznej, którego zadaniem będzie udostępnianie aktualnej wiedzy na temat historii, atrakcji turystycznych, usług oferowanych przez lokalne firmy oraz pomoc w korzystaniu z usług e-administracji,

	<ul style="list-style-type: none"> - plenerowa letnia scena kulturalna (na zaadaptowanym na ten cel tarasie); - stworzenie uniwersalnych powierzchni audiowizualnych, warsztatowych, konferencyjno szkoleniowych i wystawienniczych (wystawy, koncerty, przedstawienia, miejsce szkoleń, wykładów, przestrzeń dla spotkań literackich oraz innych wydarzeń o charakterze kulturalnym, otwarte na inicjatywy społeczne), - uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni wokół budynku, bezpośrednio związanej z inwestycją, - roboty budowlane na zewnątrz budynku – termomodernizacja budynku, -modernizacja i wymiana instalacji wewnętrznych - instalacja elektryczna i teletechniczna, instalacje sanitarne, - dostosowanie obiektu do przepisów ppoż, w tym przebudowa ciągów komunikacyjnych, - powierzchnie zostaną zmodernizowane pod kątem obowiązujących przepisów dotyczących budynków użyteczności publicznej, a w szczególności do korzystania przez osoby niepełnosprawne oraz mające trudności w poruszaniu się – winda/platforma dla niepełnosprawnych, odpowiednia szerokość drzwi, korytarzy, płaszczyzn ruchu umożliwiających obrócenie się wózkami oraz odpowiednio przystosowane sanitariaty pozwolą korzystać z obiektu bez względu na sprawność. - zakup niezbędnego wyposażenia - m.in. meble, uniwersalne systemy wystawiennicze, wyposażenie audiovideo, sprzęt komputerowy i wyposażenie dodatkowe). <p>Dom Kultury będzie miejscem żywym, stymulującym lokalną aktywność, centrum przetrwania pomostów między odległymi sobie grupami: młodymi i starymi, urzędnikami i obywatelami, bogatymi i biednymi, uprzywilejowanymi i dyskryminowanymi i wreszcie pomiędzy historią i dniem dzisiejszym.</p>			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych Obszarach	szt.	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	Protokół odbioru końcowego
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	1,0796	Protokół odbioru końcowego
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	10 000	Statystyki własne wnioskodawcy
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	Szt.	1	Informacje Urzędu Gminy Adamów
Planowane efekty przedsięwzięcia	W efekcie realizacji projektu nastąpi zwiększenie liczby oraz zaangażowania potencjalnych uczestników działań kulturalnych poprzez zmianę jakościową zaplecza materialno-technicznego obiektu oraz uatrakcyjnienie oferty społeczno-kulturalnej jednostki. Obiektowi			

	<p>zostaną nadane nowe funkcje użytkowe - ośrodek animacji, opartej o wartości patriotyczne, ze szczególnym uwzględnieniem prezentacji osiągnięć w różnych dziedzinach sztuki, również w sferach twórczości alternatywnej, offowej i folkloru, które ze względu na niską wartość komercyjną wymagają szczególnego wsparcia. Dom Kultury będzie mógł zaspokoić różne zainteresowania i potrzeby kulturalne, począwszy od form tradycyjnych, po te związane z multimediami (letnie projekcje kinowe, przedstawienia teatralne, koncerty, wystawy i projekcje multimedialne, taniec oraz szereg działań społecznych i animujących). Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom technicznym i wyposażeniu, będzie można dopełnić potrzebę współczesnych odbiorców – interaktywnego uczestnictwa w kulturze.</p> <p>Efektom projektu będzie zmiana jakościowa instytucji kultury, która stanie się miejscem atrakcyjnym, przyciągającym potencjalnych użytkowników otwartym dostępem i będącej centrum łączącym środowisko lokalne z kulturą, historią i tradycją. Dom Kultury po zmianie będzie miejscem spotkań nie tylko z kulturą, ale przede wszystkim miejscem tworzącym warunki do pielęgnowania tożsamości lokalnej i wartości patriotycznych, a także wartości intelektualnych, niezależności poglądów. Miejscem wspierania uczenia się przez całe życie, otwartym na wyzwania przyszłości i nowe technologie. Dzięki odpowiedniemu zarządzaniu przestrzenią, funkcjonalnymi i właściwie wyposażonym powierzchniom oraz zastosowaniu nowoczesnych technologii, będzie przyciągać nowych użytkowników. Co więcej, będzie miejscem, gdzie urealnia się lokalna wspólnota, gdzie materializują się więzi spajające zbiorowości, gdzie w końcu będzie można rozwijać pasje, talenty i odkrywać siebie.</p> <p>Powstała w wyniku proponowanego projektu instytucja o funkcjach kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i wystawienniczych będzie mogła pełnić szereg ważnych funkcji społecznych, poprzez podejmowanie i realizację różnych działań miękkich, wśród których można wymienić m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie nowej oferty turystycznej, promującej walory i atrakcje podobszarów rewitalizacji i gminy Adamów, - organizację wydarzeń tematycznych i imprez kulturalnych skierowanych do różnych grup odbiorców, - organizację konkursów, pokazów i festiwali, - organizację wydarzeń tematycznych o zasięgu (znaczeniu) ponadregionalnym, - organizację warsztatów i zajęć aktywizujących różne grupy odbiorców (zwłaszcza zagrożonych procesami wykluczenia i marginalizacji społecznej oraz potrzebujących wyrównania szans).
<p>Przedsięwzięcia komplementarne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
--	--

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
3/1	Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie			Gmina Adamów/Gmina Adamów/ LKS „SOKOŁ” w Adamowie	
/Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	
	Sfera społeczna		Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
Odziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera Gospodarcza	✓	✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Obszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I– działki 39, 36/3, 36/2, 188, 202, 203, 31/1, 29, 28, 27, 26, 193/1, 206/6, 206/7, 23/1			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	1 000 000,00		2019-2020		Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich) oraz środki budżetu gminy Adamów

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opis problemu

Przedmiotem projektu jest istniejący, zdegradowany i zaniedbany stadion sportowy położony w miejscowości Adamów (podobszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I).

Tereny stadionu sportowego w Adamowie wpisane są w świadomość mieszkańców jako ważne miejsce na mapie sportowo-rekreacyjno-kulturalnej nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy wielokrotnie wskazywali na tereny stadionu, które to powinny zostać objęte działaniami rewitalizacji w celu przywrócenia zdegradowanemu obszarów funkcji użytkowej.

Stadion ma naturalną nawierzchnię trawiastą, której stan techniczny jest zły i nie w pełni nadaje się do realizacji funkcji sportowej (nierówna powierzchnia mogąca zagrażać zdrowiu korzystających z niej użytkowników – różnego rodzaju kontuzje; stare, zużyte bramki piłkarskie).

W ramach istniejącego obiektu sportowego znajduje się budynek zaplecza techniczno-socjalnego. Od strony południowej teren nie jest wygradzony, jedyne wydzielenie stanowi różnica poziomów pomiędzy zniwelowanym terenem parceli a okalającymi go polami.

Należy jednocześnie podkreślić, że stadion jest jedną z najważniejszych przestrzeni publicznych dla całej gminy – tutaj odbywają się najważniejsze imprezy masowe skupiające lokalną społeczność – np. dożynki gminne. Należy podkreślić, że jest to miejsce nie gwarantujące bezpieczeństwa przebywającej tam ludności – brak jest oświetlenia terenu. W związku z tym organizacja imprez zarówno sportowych, jak i pozostałych (kulturalnych, turystycznych) wiąże się z dużym ryzykiem.

Wśród problemów obszaru rewitalizacji (oraz całej gminy) znajduje się deficyt dobrze wyposażonych obiektów sportowych umożliwiających przełamywanie negatywnych przyzwyczajeń i złych nawyków dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (brak aktywności ruchowej, spędzanie czasu wolnego przed telewizorem czy komputerem) będących przyczyną różnego rodzaju schorzeń – otyłości, nadwagi, chorób układu ruchu, wad postawy, jak również chorób układu krążenia. Przedmiotowy deficyt powoduje kolejne problemy – niewystarczającą ofertę w zakresie aktywnych form sportu oraz mogących „zaszczepić” ducha zdrowego i sportowego stylu życia. Niewystarczające jest również wyposażenie obszaru rewitalizacji w infrastrukturę rekreacyjną oraz pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu i integracją, zarówno społeczną, jak i międzypokoleniową.

Źródło: Spacer studyjny z dnia 16.05.2017r.

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia jest kompleksowa rewitalizacja zaniedbanych terenów publicznych oraz poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz infrastruktury kultury w oparciu o istniejący stadion znajdujący się w Adamowie. W efekcie realizacji projektu zdegradowanemu stadionowi zostaną przywrócone funkcje użytkowe. Ważne jest także zgromadzenie w jednym obiekcie szeregu funkcji związanych z kulturą, sportem i rekreacją. Stadion będzie stanowił nie tylko centrum życia sportowego i rekreacyjnego (udostępnienie miejsca spotkań mieszkańców, poprawa kondycji, zdrowia, aktywności ruchowej mieszkańców, promocja zdrowego stylu życia), ale również życia kulturalnego (możliwość organizacji imprez plenerowych integrujących społeczność obszaru rewitalizacji i wpływających na zacieśnianie się więzi społecznych). Ostateczny kształt i zakres projektu został ustalony podczas konsultacji społecznych (spotkanie informacyjno-warsztatowe oraz spacer studyjny w dniu 12 maja 2017 r.) z mieszkańcami w zakresie oczekiwanych i pożądanых funkcji obiektu. Wśród najczęściej pojawiających się oczekiwań społeczność obszaru rewitalizacji pojawiało się: dostosowanie funkcji obiektu w taki sposób, aby możliwe było prowadzenie w nim m.in.: zajęć dla rodziców z dziećmi (integrujących pokolenia), cyklicznych spotkań społeczności lokalnej, festynów rodzinnych, rozwój nowych funkcji sportowych na bazie powstałej infrastruktury. Projekt przyczyni się do zwiększania dostępu do dobrej jakości niedrogich usług społecznych – w jego ramach powstanie infrastruktura, w której będą mogły być prowadzone usługi społeczne rekreacyjne, sportowe, zdrowotne i kulturalne. Poza tym projekt przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze poprzez montaż oświetlenia i wymianę oraz uzupełnienie ogrodzenia będącego w złym stanie technicznym. Stworzy on również warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływając na ich stan zdrowia, a także umożliwi rozwój kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów. Przyczyni się do ochrony i wzmocnienia dziedzictwa niematerialnego społeczności lokalnej. Będzie on sprzyjał uzupełnieniu i uporządkowaniu ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji. Przywróci on wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym, nie spełniającym współczesnych standardów. Polega na poprawie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Zawiera nowoczesne i energooszczędne rozwiązania techniczne zmniejszające koszty eksploatacyjne i wpływ na środowisko (lampy LED). Co najważniejsze, projekt będzie sprzyjał poprawie życia osób poprzez przygotowanie zrewitalizowanej infrastruktury do świadczenia usług dla zróżnicowanych potrzeb mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci, niepełnosprawnych, osób starszych. Projekt ma kluczowe znaczenie dla likwidacji głównych barier rozwoju obszaru rewitalizacji, a przez to otwiera możliwości uruchomienia innych przedsięwzięć zawartych w programie rewitalizacji (powołanie do życia podmiotu ekonomii społecznej – zajmującej się m.in. obsługą zrewitalizowanej infrastruktury; realizacja szeregu przedsięwzięć integrujących lokalną społeczność, promujących proekologiczne zachowania oraz aktywny i zdrowy styl życia z wykorzystaniem infrastruktury sportowej). Zawiera elementy zapewniające wieloaspektowe i komplementarne wykorzystanie efektów, zgodnie z więcej niż jednym celem programu rewitalizacji (Cel strategiczny 1. – Osiągnąć spójność społeczną, Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju; Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami, Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych; Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych; Cel strategiczny 2. – Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji; Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne; Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych; Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość; Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej; Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy).

	<p>Wśród głównych przesłanek, świadczących o niezwykle istotnej roli przedmiotowego projektu w wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysu i umożliwieniu jego zrównoważonego rozwoju, należy wymienić:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację społecznie oczekiwanej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i kulturalnej o oddziaływaniu na całą gminę; - zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu związanego z rekreacją i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu; - zagwarantowanie miejsca aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz wprowadzanie zdrowych nawyków, - stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; - ożywienie obszaru zdegradowanego; - podniesienie jakości życia mieszkańców; - modernizację ogrodzenia i budowa oświetlenia przyczyniającą się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa seniorów, którzy będą mogli swobodnie podejmować aktywność ruchową, - stworzenie miejsca integracji międzypokoleniowej, gdzie seniorzy będą uczestniczyć we wspólnych zajęciach z dziećmi i młodzieżą, - stworzenie możliwości na zmniejszenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji, - umożliwienie osobom z dysfunkcjami podjęcia aktywności zawodowej. 			
<p>Zakres realizowanych zadań</p>	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych w celu przywrócenia im funkcji rekreacyjno-sportowych, społecznych, zdrowotnych i kulturalnych. W ramach przedsięwzięcia przewidziano;</p> <ul style="list-style-type: none"> - niwelację terenu, - rozbiórkę istniejących elementów kolidujących z inwestycją, - wytyczenie elementów projektowych, - wymiana nawierzchni boiska piłkarskiego, - budowa bieżni z funkcjami LA, - budowa dwóch boiska do tenisa i siatkówki, - wyposażenie sportowe boisk, - budowa ogrodzenia, - budowa nawierzchni dojazdów, dojazdów i parkingów, - odtworzenie nawierzchni oraz wykonanie trawników, - podłączenie projektowych elementów stadionu do mediów. <p>Projekt stanowi uzupełnienie układu w taki sposób by wykorzystać optymalnie teren i rozbudować funkcje obiektu (na z naciskiem na lekkoatletykę).</p>			
<p>Produkty</p>	<p>Nazwa wskaźnika</p>	<p>Jednostka miary</p>	<p>Wartość docelowa</p>	<p>Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika</p>
	<p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych Obszarach</p>	<p>szt.</p>	<p>1</p>	<p>Protokół odbioru końcowego</p>
	<p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>szt.</p>	<p>1</p>	<p>Protokół odbioru końcowego</p>

	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	3,8494	Protokół odbioru końcowego
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	8 000	Statystyki własne wnioskodawcy
Planowane efekty przedsięwzięcia	<p>Bezpośrednim efektem planowanego przedsięwzięcia będzie poprawa jakości zdegradowanych przestrzeni publicznych, przyczyniająca się do zwiększenia poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dzięki realizacji projektu powstanie społecznie oczekiwana infrastruktura umożliwiająca rozwój oferty rekreacyjno-kulturalnej. Rewitalizacja stadionu będzie impulsem do realizacji szeregu kolejnych oddolnych inicjatyw. Realizacja, w oparciu o nową bazę, szeregu inicjatyw wpłynie z jednej strony na rozwój zainteresowania i promocje zdrowego i sportowego stylu życia, z drugiej zaś pozwala na budowanie silnych relacji i więzi społeczności lokalnej, jak również lokalnego patriotyzmu i dumy. Wpłynie on również na zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców, jak również rozwój oferty spędzania wolnego czasu. Stadion będzie stanowił także zaplecze różnego rodzaju imprez o charakterze gminnym, m.in. w zakresie zdrowego stylu życia czy integracji międzypokoleniowej. Będzie również miejsce „pozytywnej energii”, w obrębie którego prowadzone będą inicjatywy przełamujące marazm i bierność społeczności lokalnej.</p> <p>Argumentem przemawiającym za realizacją przedmiotowego przedsięwzięcia jest deklarowana przez społeczność lokalną chęć realizacji oddolnych inicjatyw w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę (m.in. stworzenie nowego klubu sportowego, organizacja zajęć sportowych czy wydarzeń promujących zdrowy styl życia i odpowiedzialne zachowania wobec środowiska naturalnego).</p>			
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów 			

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
--	--

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
4/1	Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie			Gmina Adamów/Gmina Adamów	
/Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	✓
Odziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓			✓
Lokalizacja przedsięwzięcia				Umiejscowienie	
	Podobszary rewitalizacji – sołectwo Adamów I i sołectwo Wola Gułowska			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	600 000,00		2018		Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 11. 3 Ekonomia społeczna) oraz środki budżetu gminy Adamów

Opis problemu

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzącym w sferze społecznej w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, silnie związanym z innymi negatywnymi procesami, jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Dane statystyczne, udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, odnoszące się do bezrobocia obserwowanego w latach 2013-2015 na terenie gminy Adamów przedstawiają korzystny trend zjawiska. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób bezrobotnych pochodzących z tego obszaru, zarejestrowanych w PUP w Łukowie, ulegała systematycznemu spadkowi. Na koniec 2013 roku wynosiła 342 osoby, 2014 – 269, a 2015 roku – 229. Wśród bezrobotnych większość, we wszystkich latach analizy, stanowili mężczyźni. W 2013 roku stanowili oni 51,17% ogółu bezrobotnych z terenu gminy Adamów, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie. W 2014 roku 53,53%, a w 2015 roku – 51,53%. Analizując dane na temat bezrobocia w gminie Adamów, udostępnione przez PUP w Łukowie, przez pryzmat wieku osób bezrobotnych, możemy zauważyć, że w 2015 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowili mieszkańcy do 25 roku życia (włącznie). Prawie co trzeci bezrobotny z gminy Adamów miał 25 lat lub mniej. Analizując dynamikę bezrobocia wśród młodych mieszkańców (do 25 r. ż. włącznie) w latach 2013-2015 możemy zaobserwować, że ich liczba z roku na rok systematycznie się obniżała. W 2015 roku spadła o 43,55% w stosunku do roku 2013. Z jednej strony może to być spowodowane przesuwaniem się wyżów demograficznych, a z drugiej – wysokim poziomem migracji młodych do dużych ośrodków miejskich lub za granicę w poszukiwaniu pracy lub lepiej płatnej pracy. Niepokojącym zjawiskiem jest również dość wysoki udział bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Adamów. W 2015 roku co siódmy bezrobotny mieszkaniec gminy pochodził z tej grupy wiekowej. Przyczyną tego zjawiska jest m.in. przesuwanie się wyżów demograficznych (I fala wyżu demograficznego, obejmująca roczniki 50-64 lat). W najbliższych latach należy się spodziewać wzrostu liczby bezrobotnych powyżej 51 roku życia, co będzie wiązało się z podjęciem działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobociu w tej grupie wiekowej. II fala wyżu demograficznego, według prognoz GUS, będzie wchodzić w wiek emerytalny w okolicach 2050 roku. Problem z bezrobociem osób po 51 roku życia może się zatem nasilić w okolicach 2040 roku. Dane dotyczące zmniejszającej się liczby osób zarejestrowanych w PUP należy interpretować jednak ostrożnie. Po pierwsze, dokonując analizy danych dotyczących liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w dłuższej perspektywie czasowej zauważyć można, że w chwili obecnej ich liczba jest sporo większa niż jeszcze kilka lat temu. Poza tym, z informacji uzyskanych podczas diagnozowania obszaru rewitalizacji wynika, że zmniejszenie się liczby bezrobotnych nie jest wynikiem wzrostu liczby miejsc pracy, a przede wszystkim migracjami w celach zarobkowych. Spadek liczby bezrobotnych nie wynika z pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy, tj. nie jest skorelowany z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarze gminy, ale, z dużym prawdopodobieństwem, jest następstwem zjawiska odpływu mieszkańców. Część z mieszkańców zdecydowało się na wyjazd i podjęcie pracy za granicami kraju, jednocześnie nie wymeldowując się z terenu gminy. Ponadto statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia ukrytego oraz powszechności „pracy na czarno”. Poza tym, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spada w okresie letnim oraz wiosenno-jesiennym. Ma to związek z popytem na pracowników w okresie tzw. prac sezonowych (prace w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i budownictwie).

Na obszarze rewitalizacji obejmującym teren sołectwa Adamów I w 2013 i 2014 roku odnotowano po 6 osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie), a w 2015 roku – 9. Oznacza to, że w analizowanym okresie liczba bezrobotnych z tej grupy wiekowej wzrosła o 50%. Udział bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie), zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie bezrobotnych z tego sołectwa wyniósł w 2015 roku 20,45%. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotował on niekorzystny trend wzrostowy. W tym okresie udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie mieszkańców pozostających bez pracy wzrósł o 60,23%. Zgodnie z danymi statystycznymi dla drugiego podobszaru rewitalizacji, czyli sołectwa Wola Gułowska, liczba bezrobotnych w analizowanej grupie

wiekowej wyniosła na tym terenie: w 2013 roku – 2 osoby, w 2014 – jedną osobę, a w 2015 roku nie odnotowano ani jednej bezrobotnej osoby powyżej 51 roku życia (włącznie). Zatem, na przestrzeni lat 2013-2015 liczba bezrobotnych mieszkańców sołectwa Wola Gułowska, którzy posiadali 51 i więcej lat spadła o 100%. Gdy analizie poddamy udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie), zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa Wola Gułowska, możemy zaobserwować, że udział ten kształtował się w 2015 roku na poziomie zerowym, gdyż jak już wyżej wspomniano, nie odnotowano wśród bezrobotnych z tego obszaru ani jednej osoby mającej 51 lub więcej lat, natomiast w porównaniu do 2013 roku udział tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł o 100%. Analiza problemu bezrobocia na terenie gminy Adamów przez pryzmat kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych wskazuje, że w 2015 roku prawie co trzeci bezrobotny z tego obszaru nie posiadał kwalifikacji zawodowych (34,93%). Na przestrzeni lat 2013-2015 udział tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o 3%. Z drugiej strony sama liczba osób bezrobotnych nie posiadających kwalifikacji zawodowych uległa spadkowi w latach 2013-2015 o 31,03%. W 2015 wyniosła ona 116 osób, w 2014 – 94, a w 2015 – 80. Wysoki udział osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych jest jednym z markerów wskazujących na trwały charakter procesu pozostawania bez pracy. Wskaźnik ten wskazuje na ogół na wysoki związek pomiędzy kwalifikacjami zawodowymi bezrobotnych oraz okresem, w którym pozostają oni bez pracy. Aktywizacja tej grupy osób bezrobotnych jest bardzo trudna i czasochłonna. Na terenie sołectwa Adamów I, który został wytypowany jako jeden z podobszarów rewitalizacji, liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wyniosła w 2013 roku 20, w 2014 i 2015 – po 17 osób. Jak pokazują powyższe dane, na przestrzeni lat 2013-2015 liczba bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych spadła tutaj o 3 osoby, czyli o 20%. Analizując procentowy udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, zamieszkujących sołectwo Adamów I, zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie bezrobotnych z tego sołectwa, możemy zauważyć, że w 2015 roku udział ten kształtował się na poziomie 38,64% i był niższy od danych za rok 2013 o 9,20%. Dużo gorzej sytuacja prezentuje się w obrębie sołectwa Wola Gułowska, na terenie którego liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wzrosła z 8 osób (w 2013 roku) do 9 osób (w 2015 roku), czyli o 12,5%. Niepokojący jest również fakt, że bezrobotni mieszkańcy nieposiadający kwalifikacji zawodowych stanowili aż 75% ogółu bezrobotnych w analizowanym sołectwie i ich udział na przestrzeni lat 2013-2015 uległ wzrostowi o 40,63%.

Zgodnie z danymi GUS, pod względem średniego wynagrodzenia brutto gmina Adamów (2015 r. – 3 065,51 zł) sytuuje się znacznie poniżej średniej dla kraju (4 151 zł) oraz województwa lubelskiego (3 699 zł). W związku z tym należy zakładać, że oprócz problemu bezrobocia na jej terenie występuje również niekorzystne zjawisko niskiej jakości zatrudnienia. Potwierdzają to informacje zebrane od mieszkańców obszaru rewitalizacji – deklarują oni, że zauważalny jest problem tzw. ubogich pracujących: osób, które z uwagi na bardzo niski dochód znajdują się w strefie ubóstwa.

W świetle danych źródłowych, udostępnionych przez GOPS w Adamowie, liczba osób z terenu gminy Adamów, które wymagają wsparcia oferowanego przez gminę ulega systematycznemu spadkowi. Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej organizowanej przez gminę spadła o 28,35% (o 74 osoby), przy ogólnym spadku liczby mieszkańców o 62 osoby. W 2013 roku z pomocy społecznej korzystało 261 mieszkańców, w 2014 – 235, a w 2015 roku – 187. Analizując problem przez pryzmat potencjału ludnościowego gminy możemy zaobserwować, że w 2015 roku beneficjenci pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie stanowili około 3,19% wszystkich mieszkańców gminy Adamów, a na przestrzeni lat 2013-2015 ich udział w populacji gminy uległ zmniejszeniu o 27,59%. Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją mieszkańców wymagających wsparcia z pomocy społecznej. Liczba osób zamieszkujących teren sołectwa Adamów I, będącego podobszarem rewitalizacji, objętych wsparciem GOPS w Adamowie wynosiła: w 2013 roku – 19, w 2014 roku – 20, a w 2015 roku – 12. Jak widać, w latach 2013-2015 nastąpił spadek liczby beneficjentów GOPS w Adamowie o 36,84%. Beneficjenci pomocy społecznej zamieszkujący obszar sołectwa Adamów I stanowili w 2013 roku aż 7,28% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze wsparcia GOPS. W 2014 roku ich udział w badanej grupie wyniósł 8,51%, a w 2015 – 6,42%. Po uwzględnieniu potencjału ludnościowego sołectwa Adamów I zaobserwowano, że

	<p>w 2015 roku udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa wyniósł 1,29% i był niższy od danych za rok 2013 o 37,05%.</p> <p>Na podobszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Wola Gułowska również odnotowano na przestrzeni lat 2013-2015 pozytywny trend spadkowy w kontekście liczby beneficjentów pomocy społecznej organizowanej przez gminę Adamów. W 2013 roku liczba mieszkańców sołectwa Wola Gułowska korzystających ze wsparcia GOPS wyniosła 18, w 2014 – 17, a w 2015 roku – 16, czyli spadła o 11,11%. Mieszkańcy badanego sołectwa, korzystający z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie stanowili w 2015 roku 8,56% wszystkich mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS. W 2014 roku ich udział w badanej grupie wyniósł 7,23%, a w 2013 roku – 6,90%. Biorąc pod uwagę potencjał ludnościowy sołectwa widzimy, że w 2015 roku aż 5,88% ogółu mieszkańców sołectwa stanowili beneficjenci GOPS. Jednakże, na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano 12,09%-owy spadek udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa Wola Gułowska.</p>
<p>Cel przedsięwzięcia</p>	<p>Głównym celem przedsięwzięcia jest rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej, w tym wzrost zatrudnialności w sektorze ekonomii społecznej w gminie Adamów, w szczególności w wyznaczonym obszarze rewitalizacji.</p>
<p>Zakres realizowanych zadań</p>	<p>Grupę docelową projektu będą stanowiły osoby wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, o ile mieszczą się w katalogu osób wskazanych w Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. Do katalogu tego należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; b) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; c) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; d) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382); e) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.); f) osoby z niepełnosprawnością - osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytocznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020; g) rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością; h) osoby, dla których ustalono III profil pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.); i) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytocznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020; j) osoby korzystające z PO PŻ. <p>Przewiduje się, że w ramach nowopowstałego przedsięwzięcia społeczno-gospodarczego działalność prowadzić będą również osoby z spoza obszaru rewitalizacji (ale z gminy Adamów).</p>

	<p>Projekt przewiduje kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej – spółdzielni socjalnej obsługujące m.in. infrastrukturę powstałą w ramach trzech projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w ramach niniejszego LPR – „PLAC NIEDZWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów”, „OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych”, „Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie”.</p> <p>Pracownicy przedsiębiorstwa zajmować się będą realizacją zadań zleconych przez samorząd (np. utrzymaniem zieleni, odśnieżaniem w okresie zimowym, realizacją usług opiekuńczych na rzecz seniorów). Spółdzielnia będzie też wnioskodawcą i realizatorem zadania dotyczącego pobudzenia aktywności obywatelskiej. Projekt zakłada uzyskanie wsparcia na założenie spółdzielni socjalnej obejmującego m.in. wsparcie doradczo – szkoleniowe, przyznanie dotacji, wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności oraz bezzwrotne wsparcie finansowe na tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej. Poza tym w jego ramach uzyskanie zostanie wsparcie tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej, w tym: subsydiowane zatrudnienie, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, zatrudnienie przejściowe dla osób opuszczających podmioty reintegracyjne czy placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz dotacja na przystąpienie oraz zatrudnienie w spółdzielni socjalnej.</p>			
Produkty				Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	30	Dane Urzędu Gminy Adamów
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	1	Dane Urzędu Gminy Adamów
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	14	Dane Urzędu Gminy Adamów
	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	etaty	15	Dane Urzędu Gminy Adamów
Planowane efekty przedsięwzięcia	<p>Realizacja projektu wpłynie na rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym ukierunkowaniem na tworzenie miejsc pracy w tym sektorze. Dzięki temu nastąpi poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, w szczególności osób niepełnosprawnych. Efektem prowadzonych działań będzie zahamowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych. Dzięki realizacji projektu członkom spółdzielni zostanie umożliwione odbudowanie i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszania. Oprócz tego uzyskają oni szansę na odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.</p>			

Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
---------------------------------------	--

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca/Realizator/Partner
5/1	„Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim”	<p>Wnioskodawca - Fundacja Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich, ul. Lipowa 18/67, 20-024 Lublin</p> <p>Partnerzy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie, ul. Kleeberga 36, 21-412 Adamów, 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Staninie, Stanin 62, 21-422, 3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebieszowie, Trzebieszów II 89, 21-404 Trzebieszów,

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woli Mysłowskiej, Wola Mysłowska 57B, 21-426 Wola Mysłowska, 5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Serokomli, ul. Warszawska 21, 21-413 Serokomla, 6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywdzie, ul. Łukowska 20, 21-470 Krzywda, 7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wojcieszkowie, ul. Kościelna 38, 21-411 Wojcieszków.			
/Powiązanie z celami LPR			Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie		✓	✓	
	Powiązanie pośrednie				✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓			✓
Lokalizacja przedsięwzięcia				Umiejscowienie	
	Obszar powiatu łukowskiego, w tym gminy Adamów			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	✓
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	868 375,00		2017-2018		Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne) oraz środki budżetu gminy Adamów
Opis problemu	Problem niepełnych rodzin, problemy wychowawcze z dziećmi, problemy psychiczne rodziców i dzieci wynikające z doświadczeń życiowych i trudnej sytuacji bytowo-materialnej, uzależnienia od używek, hazardu rodziców i dzieci, problemy z prawem. Rodziny często bywają mało samodzielnej. Są one przyzwyczajone od lat do korzystania z pomocy i nie rozpoczynają same rozwiązywać swoich problemów, co w konsekwencji powoduje korzystanie z pomocy, żywnościowej, brak samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, posiadanie niewystarczających umiejętności i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto barierami są: brak lub ograniczony dostęp do kompleksowego specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w powiecie, brak komplementarności oferowania usług, a te które są oferowane bardzo często są płatne i zlokalizowane w miastach powiatowych. Słaba sieć właściwych instytucji świadczących poradnictwo w poszczególnych gminach. Powszechnie jest obserwowane dość duże natężenie wielorakich problemów dotyczących rodziny. Sytuacja taka implikuje konieczność zatrudniania odpowiedniej liczby specjalistów, aby czas oczekiwania				

	<p>na konsultacje był sprzymierzeńcem podstawowej zasady dostępności do poradnictwa. W przypadku osób niepełnosprawnych dodatkowymi barierami są wysoki koszt zajęć terapeutycznych, bariery komunikacyjne i architektoniczne. Bariery społeczne, tj. negatywne stereotypy otoczenia dotyczące osób niepełnosprawnych, co utrudnia współpracę z rodzicami i ich zaangażowanie. Należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia dostępności specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w szczególności dla klientów małych gmin i miast do 20 tys. mieszkańców.</p> <p>Wraz ze wzrostem świadomości społecznej propagowanej min przez mass media, istnieje zwiększone zapotrzebowanie na kontakt ze specjalistą. Istnieje potrzeba zapewnienia bezpłatnego, stałego, profesjonalnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, indywidualna pomoc w nabyciu umiejętności rozwiązywania i przewyższania występujących problemów opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>W związku z powyższym grupa docelowa projektu to 375 osób (243K, 132M) zamieszkałych na terenie powiatu łukowskiego, w tym: - 140 rodzin, w tym 375 osób z rodzin, w tym rodzin dysfunkcyjnych z gmin: Krzywda, Adamów, Stanin, Serokomla, Wojcieszków, Trzebieszów, Wola Mysłowska. Projekt zakłada także objęcie wsparciem 2 rodzin zastępczych. Grupa docelowa projektu to osoby wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, które się wpisują w Wytoczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia Regionalnego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. Są to osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art.7 ustawy o pomocy społecznej. Z poradnictwa będą korzystać takie osoby z otoczenia rodzin wykluczonych społecznie, których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia uczestników skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rodziny, w tym rodziny dysfunkcyjne. Projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Ma uświadamiać uczestników o możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym i społecznym, zajęcia będą dostosowane tak by minimalizować indywidualne problemy z godzeniem życia zawodowego z rodzinnym. Pomieszczenia, w których realizowany będzie projekt będą umożliwiały udział we wsparciu osobom niepełnosprawnym.</p> <p>W projekcie będzie uczestniczyć 61 osób z terenu Gminy Adamów.</p>
<p>Cel przedsięwzięcia</p>	<p>Głównym celem przedsięwzięcia jest: wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej, w szczególności w formach zdeinstytucjonalizowanych, dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie.</p>
<p>Zakres realizowanych zadań</p>	<p>Zakres zadań w projekcie obejmuje:</p> <p>1. Specjalistyczne poradnictwo rodzinne</p> <p>Szczegółowy opis zadania – Poradnictwo specjalistyczne dla 375 osób /140 rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w 7 gminach z pow. łukowskiego (Partnerów), w których zidentyfikowano brak takich usług lub ograniczoną dostępność zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym podczas diagnozy w OPS.</p> <p>Poradnictwo będzie zgodne z ustawą z 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i uwzględni interdyscyplinarne działania specjalistów tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mediacje rodzinne: 350 h, - poradnictwo psychologiczne – 546 h, - poradnictwo prawne 683 h, - poradnictwo psychologiczne dziecięce – 362 h, - pomoc psychiatry środowiskowego – 226 h, - terapia rodzinne – 12h, - poradnictwo w zakresie problemów uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu i narkotyków – 400 h, - poradnictwo w zakresie problemów uzależnienia od hazardu – 20 h.

	<p>- poradnictwo w zakresie przemocy w zakresie przemocy domowej – 446h, - poradnictwo obywatelskie – 140 h. Usługi będą świadczone w postaci: - konsultacji stacjonarnych świadczonych na terenie każdej gminy (Partnerzy projektu zapewniają sale na potrzeby doradztwa jako wkład własny), - poradnictwa mobilnego świadczonego w miejscu zamieszkania wg indywidualnych potrzeb rodzin. Projekt zakłada rozwój różnych form wsparcia rodziny z dzieckiem w gminach powiatu łukowskiego, w którym zidentyfikowano brak takich usług wsparcia lub ich ograniczoną dostępność. Osoby niepełnosprawne będą miały pełny dostęp do usług ze względu na możliwość przyjazdu eksperta w miejsce zamieszkania. Okres realizacji 08.2017r. - 07.2018r., łącznie 3685 godz.</p> <p>2. Działania profilaktyczne wspierające rodzinę w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej Szczegółowy opis zadania: Trening umiejętności opiekuńczo – wychowawczych – warsztaty skierowane są do rodzin (70 os.) korzystających z pomocy OPS ale bez dysfunkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu profilaktyki i wspierania rodziny w pełnieniu funkcji wychowawczych, mający na celu kształtowanie i doskonalenie umiejętności zgodnie z ustawą z 9 czerwca 2011r. O wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 7 gminach zorganizowany zostanie cykl 10 spotkań (40 h dydaktycznych): trening kompetencji rodzicielskich, budowanie relacji opartych na więzi i szacunku, dla rodziców nastolatków uwzględnione problemy wieku dorastania, trening kompetencji życiowych – konstruowanie plany życiowego i zarządzanie budżetem domowym. Zadania będą realizowane w pow. łukowskim. Zajęcia i pomieszczenia będą dostosowane do potrzeb kobiet i mężczyzn, w tym osób z niepełnosprawnością. Zapewniony zostanie specjalista (łącznie 280 h), materiały przerwy kawowe oraz zwrot kosztów dojazdów. Okres realizacji: 11.2017r. - 04.2018r.</p> <p>3. Praca socjalna. Szczegółowy opis zadania: Prowadzona będzie praca socjalna, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004r. O pomocy społecznej. Pracownicy socjalni odpowiadać będą za przeprowadzenie diagnozy potrzeb rodzin uczestniczących (tj. 140 rodzin, w tym 375 osób) w projekcie oraz ewaluację w trakcie trwania projektu. Za zadanie odpowiedzialnych jest 7 Partnerów – OPS: przyznanie i rozliczanie dodatków do wynagrodzeń pracownikom zatrudnionym na etat w jednostce do 401% wynagrodzenia. Świadczenie pracy socjalnej i przeprowadzenie diagnozy potrzeb i skierowanie odpowiedniej ścieżki wsparcia na rzecz rodzin z terenu swojej gminy korzystających ze wsparcia w projekcie. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, dokumenty z diagnozy rodzin w tym wywiady środowiskowe będą w siedzibie Partnerów OPS. W celu ułatwienia wejścia specjalistów w rodzinę wsparciem będzie pracownik socjalny (Pracownicy OPS – zadanie Partnerów), który na podstawie wywiadów z rodziną wprowadzi odpowiednich specjalistów. Termin: 08.2017r – 07. 2018 r.</p>			
Produkty*	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	61	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika Listy, rejestry uczestników projektu będące w posiadaniu GOPS w Adamowie

	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	Listy, rejestry uczestników projektu będące w posiadaniu GOPS w Adamowie
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	osoby	61	Listy, rejestry uczestników projektu będące w posiadaniu GOPS w Adamowie
Rezultaty*	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	szt.	1	Dane GOPS w Adamowie
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoby	0	Listy, rejestry uczestników projektu będące w posiadaniu GOPS w Adamowie
Planowane efekty przedsięwzięcia	W efekcie realizacji projektu zminimalizowana zostanie liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Część z mieszkańców gminy Adamów, w tym obszaru rewitalizacji podniesie swoje kompetencje lub/i kwalifikacje, dzięki czemu zwiększy się ich atrakcyjność oraz szansa na zatrudnienie na lokalnym rynku pracy. Dzięki realizacji projektu nastąpi zmiana osobistych predyspozycji jego uczestników - poprawa prezencji, wzrost zadowolenia, nabycie umiejętności zachowań asertywnych, nabycie umiejętności komunikacyjnych. Wzrosną również ich zdolności motywacyjne - nastąpi zwiększenie wiary we własne siły, podniesienie poziomu własnej wartości, zwiększenie motywacji do zmiany sytuacji życiowej i zawodowej, większa punktualność. Projekt przyczyni się także do zwiększenia umiejętności praktycznych. W szczególności nastąpi potęg w integracji społecznej - zwiększy się otwartość, na innych ludzi, zmniejszy niepewności i depresje, zmniejszy poczucie izolacji społecznej.			
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy 			

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docięplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docięplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
--	--

*Wskazane kwoty oraz wskaźniki dotyczą części projektu realizowanej przez GOPS w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
6/1	„Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów”			Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	
/Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓			✓
Lokalizacja przedsięwzięcia				Umiejscowienie	
	Obszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I i sołectwo Wola Gułowska			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	450 000,00		2018-2019		Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 11.1 Aktywne włączenie) oraz środki budżetu gminy Adamów

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opis problemu

Dokonana analiza środowiska społecznego wyznaczonego obszaru rewitalizacji pozwoliła na wskazanie intensywności występowania poszczególnych niekorzystnych zjawisk i problemów. Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzącym w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiającą się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łukowie, zamieszkujących pierwszy z podobszarów rewitalizacji, na przestrzeni lat 2013-2015 uległa nieznacznemu zmniejszeniu. Na terenie sołectwa Adamów I liczba ta spadła z 47 w 2013 roku do 44 w roku 2015, pomimo pewnych wahań, które miały miejsce w 2014 roku (48 mieszkańców bezrobotnych). Oznacza to 6,38%-owy spadek. W obrębie sołectwa Wola Gułowska odnotowano również spadek liczby osób bezrobotnych (z 15 w 2013 roku do 12 w 2015 roku). Gdy zjawisko bezrobocia poddamy analizie przez pryzmat potencjału ludnościowego każdego z podobszarów rewitalizacji okazuje się, że bezrobotni mieszkańcy sołectwa Adamów I zarejestrowani w PUP w Łukowie stanowili w 2015 roku aż 7,04% wszystkich osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących to sołectwo. Nieco wyższy udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w sołectwie Wola Gułowska – w 2015 roku kształtował się on na poziomie 7,32%. Na obszarze rewitalizacji obejmującym teren sołectwa Adamów I w 2013 i 2014 roku odnotowano po 6 osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (łącznie), a w 2015 roku – 9. Oznacza to, że w analizowanym okresie liczba bezrobotnych z tej grupy wiekowej wzrosła o 50%. Udział bezrobotnych powyżej 51 roku życia (łącznie), zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie bezrobotnych z tego sołectwa wyniósł w 2015 roku 20,45%. Na przestrzeni lat 2013-2015 odnotował on niekorzystny trend wzrostowy. W tym okresie udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (łącznie) w ogólnej liczbie mieszkańców pozostających bez pracy wzrósł o 60,23%. Zgodnie z danymi statystycznymi dla drugiego podobszaru rewitalizacji, czyli sołectwa Wola Gułowska, liczba bezrobotnych w analizowanej grupie wiekowej wyniosła na tym terenie: w 2013 roku – 2 osoby, w 2014 – jedną osobę, a w 2015 roku nie odnotowano ani jednej bezrobotnej osoby powyżej 51 roku życia (łącznie). Na terenie sołectwa Adamów I, który został wytypowany jako jeden z podobszarów rewitalizacji, liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wyniosła w 2013 roku 20, w 2014 i 2015 – po 17 osób. Jak pokazują powyższe dane, na przestrzeni lat 2013-2015 liczba bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych spadła tutaj o 3 osoby. Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, zamieszkujących sołectwo Adamów I, zarejestrowanych w PUP w Łukowie, w ogólnej liczbie bezrobotnych z tego sołectwa, w 2015 roku kształtował się na poziomie 38,64%. Gorzej sytuacja prezentuje się w obrębie sołectwa Wola Gułowska, na terenie którego liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wzrosła z 8 osób (w 2013 roku) do 9 osób (w 2015 roku), czyli o 12,5%. Niepokojący jest również fakt, że bezrobotni mieszkańcy nieposiadający kwalifikacji zawodowych stanowili aż 75% ogółu bezrobotnych w analizowanym sołectwie i ich udział na przestrzeni lat 2013-2015 uległ wzrostowi o 40,63%.

Zgodnie z danymi GUS pod względem średniego wynagrodzenia brutto gmina Adamów (2015 r. – 3 065,51 zł) sytuuje się znacznie poniżej średniej dla kraju (4 151 zł) oraz województwa lubelskiego (3 699 zł). W związku z tym należy zakładać, że oprócz problemu bezrobocia na jej terenie występuje również niekorzystne zjawisko niskiej jakości zatrudnienia. Potwierdzają to informacje zebrane od mieszkańców obszaru rewitalizacji – deklarują oni, że zauważalny jest problem tzw. ubogich pracujących: osób, które z uwagi na bardzo niski dochód znajdują się w strefie ubóstwa.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją mieszkańców wymagających wsparcia z pomocy społecznej. Liczba osób zamieszkujących teren sołectwa Adamów I, będącego podobszarem rewitalizacji, objętych wsparciem GOPS w Adamowie wyniosła: w 2013 roku – 19, w 2014 roku – 20, a w 2015 roku – 12. Jak widać, w latach 2013-2015 nastąpił spadek liczby beneficjentów GOPS w Adamowie o 36,84%. Beneficjenci pomocy społecznej zamieszkujący obszar sołectwa Adamów I stanowili w 2013 roku aż 7,28% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze wsparcia GOPS. W 2014 roku ich udział w badanej grupie wyniósł 8,51%, a w 2015 – 6,42%. W 2013 roku liczba mieszkańców sołectwa Wola Gułowska korzystających ze wsparcia GOPS wyniosła 18, w 2014 –

	<p>17, a w 2015 roku – 16, czyli spadła o 11,11%. Mieszkańcy badanego sołectwa, korzystający z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie stanowili w 2015 roku 8,56% wszystkich mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS. W 2014 roku ich udział w badanej grupie wyniósł 7,23%, a w 2013 roku – 6,90%. Biorąc pod uwagę potencjał ludnościowy sołectwa widzimy, że w 2015 roku aż 5,88% ogółu mieszkańców sołectwa stanowili beneficjenci GOPS.</p> <p>Analizując przyczyny przyznawania pomocy społecznej na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji możemy zaobserwować, że na przestrzeni lat 2013-2015 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców korzystających ze świadczeń było ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W szczególności pomimo tendencji spadkowej jakie możemy zaobserwować w latach 2013-2015 w liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy z tytułu bezrobocia, to i tak utrzymuje się ona na bardzo wysokim poziomie, w porównaniu do pozostałych przyczyn otrzymania pomocy.</p> <p>W obrębie podobszaru rewitalizacji, obejmującego sołectwo Adamów I, liczba beneficjentów GOPS z tytułu ubóstwa kształtowała się w latach 2013-2015 na podobnym poziomie i wynosiła: w 2013 roku – 9 osób, w 2014 roku – 12 osób, w 2015 roku – 9 osób. Jeśli spojrzymy na ww. dane przez pryzmat ludnościowy sołectwa okaże się, że w 2015 roku mieszkańcy sołectwa korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa stanowili 0,97% ogólnej liczby ludności. Ich udział w populacji sołectwa pozostawał na zbliżonym poziomie.</p> <p>Na terenie drugiego podobszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska – liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa spadła o dwie osoby na przestrzeni lat 2013-2015, czyli o 16,67% (2013 – 12, 2014 – 11, 2015 – 10), jednakże ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa kształtował się na wyższym poziomie w porównaniu z sołectwem Adamów I. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców wyniósł w 2015 roku na terenie sołectwa Wola Gułowska 3,68%.</p> <p>Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji obejmującym sołectwo Adamów I liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wynosiła: w 2013 roku - 11, w 2014 roku – 14, a w 2015 roku – 8. Mieszkańcy analizowanego podobszaru rewitalizacji, korzystający w latach 2013-2015 z pomocy GOPS z tytułu bezrobocia stanowili odpowiednio 9,32%, 12,17% i 9,88% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze świadczeń z tego właśnie tytułu. Badane osoby stanowiły również, w analizowanym okresie, odpowiednio 1,19%, 1,51% i 0,86% wszystkich mieszkańców sołectwa Adamów I. Mniej korzystnie sytuacja prezentuje się w obrębie sołectwa Wola Gułowska, będącego drugim podobszarem rewitalizacji. Na tym terenie liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wyniosła w latach 2013-2015 odpowiednio: 6, 7 i 6 osób. Co prawda, w 2015 roku liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS z tytułu bezrobocia nie uległa wzrostowi w stosunku do roku 2013, ale również nie spadła. Mieszkańcy analizowanego podobszaru rewitalizacji, korzystający w latach 2013-2015 z pomocy GOPS z tytułu bezrobocia stanowili odpowiednio 5,08%, 6,09% i 7,41% wszystkich mieszkańców gminy Adamów korzystających ze świadczeń z tego właśnie tytułu. Badane osoby stanowiły również, w analizowanym okresie, odpowiednio 2,23%, 2,56% i 2,21% wszystkich mieszkańców sołectwa Wola Gułowska.</p>
<p>Cel przedsięwzięcia</p>	<p>Cel główny projektu to zahamowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym w wyznaczonym na terenie gminy Adamów obszarze rewitalizacji. Będzie to możliwe dzięki zwiększeniu aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Zrealizowanie projektu doprowadzi też do realizacji niniejszych założeń: zwiększenie odpowiedzialności za własne decyzje i życie zawodowe, zwiększenie zdolności komunikacyjnych, poznanie technik informacyjno – komunikacyjnych, poprawa własnego wizerunku, wzmocnienie poczucia własnej wartości, rozpoznanie predyspozycji zawodowych, zdobycie umiejętności sprawnego poruszania się na rynku pracy, zwiększenie szans powrotu na rynek pracy. Bezpośrednim celem jest podniesienie statusu zawodowego i społecznego uczestników projektu, przez kompleksowe usługi aktywnej integracji zmierzające do poprawy jakości życia 26 osób wykluczonych (w tym dotkniętych ubóstwem) lub zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznymi z ternu wyznaczonego obszaru rewitalizacji.</p>

Zakres realizowanych zadań

Projekt zakłada realizację kompleksowego programu aktywności lokalnej; prowadzonego na rzecz społeczności marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi. Przewiduje on kompleksowe wsparcie wyżej wymienionych grup z wykorzystywaniem zróżnicowanych form i metod aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym stosowanie instrumentów aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej i/lub zdrowotnej, jak również realizację działań z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych spośród katalogu określonego w Zaleceniach Parlamentu Europejskiego i Rady (2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r.). Wszystkie działania dostosowane będą dla zdiagnozowanych specyficznych potrzeb grup docelowych, w tym m.in. poprzez zastosowanie indywidualnych planów (ścieżek) działania (wsparcia).

Zaplanowana została realizacja kompleksowego wsparcia w zakresie usług aktywnej integracji społeczno-zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej:

- ✓ społecznym i edukacyjnym- poradnictwo specjalistyczne oraz wsparcie indywidualne i grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego; pomoc w uzyskaniu zatrudnienia; usługi integracyjne; poradnictwo psychologiczne indywidualne pomagające w przezwyciężeniu problemów osobistych, wzmocnienia samooceny wraz z jednoczesnym zainicjowaniem zmian w poprawie ich sytuacji na rynku pracy; treningi komunikacji, autoprezentacji, warsztaty aktywności zawodowej, grupy wsparcia, poradnictwo edukacyjne;
- ✓ zawodowym - usługi wspierające aktywizację zawodową; poradnictwo zawodowe; szkolenia zawodowe; staże zawodowe;
- ✓ zdrowotnym – poradnictwo zdrowotne.

W związku ze złożoną sytuacją problemową uczestników projektu, niezbędne jest wprowadzenie dla nich kompleksowego wsparcia, w celu poprawy ich sytuacji społecznej, a w konsekwencji zawodowej, uniezależnienie się od pomocy społecznej. W rezultacie, przez aktywizację społeczną uczestnicy podejmą próbę podjęcia aktywności i mobilizacji własnych sił w kontakcie z rynkiem pracy. Przewidziane w ramach projektu działania mają na celu minimalizowanie wykluczenia społecznego wśród osób pozostających bez zatrudnienia, osób niepełnosprawnych i osób zagrożonych ubóstwem. Działania wpłyną na zdiagnozowany w obszarze rewitalizacji problem bezrobocia (w tym długotrwałego), który często skutkuje ubóstwem i pogłębieniem stanu wykluczenia zawodowego i społecznego, a także jest przyczyną kolejnych niepożądanych zjawisk, takich jak: uzależnienia czy przemoc w rodzinie.

Grupę docelową projektu będzie stanowiło: 26 osób wykluczonych (w tym dotknięte ubóstwem) lub osób zagrożonych lub osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności:

- a) osób pozostających bez zatrudnienia,
- b) osób bezrobotnych – wyłącznie osoby należące do trzeciej grupy osób sprofilowanych jako osoby oddalone od rynku pracy w rozumieniu art. 33 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- c) osób o niskich kwalifikacjach,
- d) osób z niepełnosprawnościami (w tym z zaburzeniami psychicznymi),

W odniesieniu do osób lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym minimalny poziom efektywności społecznej wyniesie 34% a minimalny poziom efektywności zatrudnieniowej, wyniesie 22%. W odniesieniu do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi minimalny poziom efektywności społecznej wyniesie 34%, a minimalny poziom efektywności zatrudnieniowej wyniesie 12%.

Wskazana grupa to mieszkańcy obszaru rewitalizacji korzystający ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej zgodnie z ust. z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wszyscy objęci wsparciem żyją na poziomie minimum socjalnego oraz poniżej tego wskaźnika. To osoby dotknięte ubóstwem oraz z uwagi na brak zabezpieczenia odpowiednich potrzeb, zagrożone wykluczeniem społecznym, także pozostające bez zatrudnienia, a ich wykształcenie nie odpowiada oczekiwaniom lokalnego rynku pracy. Poza tym w grupie docelowej znajdują się osoby z niepełnosprawnościami.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	Do realizacji projektu przewiduje się wykorzystanie zasobów lokalnej społeczności, w tym infrastruktury powstałej w ramach projektów rewitalizacyjnych m.in. przedsiębiorstwa społecznego mającego swoją siedzibę w Domu Kultury w Woli Gułowskiej.			
Produkty				Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	26	Deklaracje uczestników projektu; Listy uczestników projektu będące w posiadaniu GOPS w Adamowie
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	3	Deklaracje uczestników projektu; Listy uczestników projektu będące w posiadaniu GOPS w Adamowie
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	9	Zaświadczenia/certyfikaty potwierdzające uzyskanie kwalifikacji
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	12	Sprawozdania
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	7	Sprawozdania/umowy o pracę/dokumenty potwierdzające samozatrudnienie (wyciąg z CEIDG)/inne dokumenty potwierdzające zdobycie zatrudnienia
Planowane efekty przedsięwzięcia	W efekcie realizacji projektu zminimalizowana zostanie liczba osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Część z mieszkańców obszaru rewitalizacji podniesie swoje kompetencje lub/i kwalifikacje, dzięki czemu zwiększy się ich atrakcyjność oraz szansa na zatrudnienie na lokalnym rynku pracy. Dzięki realizacji projektu nastąpi zmiana osobistych predyspozycji jego uczestników - poprawa prezencji, wzrost zadowolenia, nabycie umiejętności zachowań asertywnych, nabycie umiejętności komunikacyjnych. Wzrosną również ich zdolności motywacyjne - nastąpi zwiększenie wiary we własne siły, podniesienie poziomu własnej wartości, zwiększenie motywacji do zmiany sytuacji życiowej i zawodowej, większa punktualność. Projekt przyczyni się także do zwiększenia umiejętności praktycznych (np. nabycie umiejętności niezbędnych przy rozmowie wstępnej z pracodawcą, umiejętność korzystania z nowoczesnych technologii przy szukaniu pracy (internet) oraz kompetencji kluczowych uczestniczących w nim beneficjentom. W szczególności nastąpi potęg w integracji społecznej - zwiększy się otwartość, na innych ludzi, zmniejszy niepewności i depresje, zmniejszy poczucie izolacji społecznej.			

**Przedsięwzięcia
komplementarne**

- ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów
- ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych
- ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych
- ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie
- ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim
- ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej
- ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów
- ✓ Kapral na czterech łapach - historie mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów
- ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów
- ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy
- ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego
- ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie
- ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji
- ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej
- ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów
- ✓ Monitoring obywatelski
- ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów
- ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

3.2.2 CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

W ramach listy oznaczonej **cyfrą 2** zaprezentowano charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Każde zamieszczone w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięcie rewitalizacyjne w swoim opisie uwzględnia następujące elementy:

- 1) numer porządkowy;
- 2) nazwę przedsięwzięcia;
- 3) wnioskodawcę;
- 4) lokalizację - z uwzględnieniem konkretnego adresu/ulicy,
- 5) informację dotyczącą powiązania przedsięwzięcia z celami określonymi w LPR, przyjęto tutaj system powiązań bezpośrednich oraz pośrednich – każde z zaproponowanych przedsięwzięć wpisuje się w cele bezpośrednio (przyczyniając się tym samym do jego realizacji i osiągnięcia właściwych wskaźników produktu i rezultatu) oraz w celów pośrednio, co finalnie przyczynia się do osiągnięcia wskaźników oddziaływania;
- 6) orientacyjną wartość przedsięwzięcia;
- 7) planowany termin realizacji przedsięwzięcia;
- 8) grupa docelowa;
- 9) charakterystyka przedsięwzięcia (z uwzględnieniem celu, potrzeby, oraz zakresu przedsięwzięcia);
- 10) oddziaływanie przedsięwzięcia.

Tabela 6 Lista 2 – Lista dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
1/2	„Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej”			Gmina Adamów/Gmina Adamów	
Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera Gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓	✓	✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji –sołectwo Wola Gułowska			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	400 000,00		2019-2020		
Grupa docelowa	<p>Projekt realizowany będzie na terenie gminy wiejskiej Adamów, położonej w powiecie łukowskim, województwie lubelskim. Grupę docelową stanowią:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uczniowie i uczennice Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej, w tym dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji. 2. Nauczyciele Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej. 3. Szkoła Podstawowa im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej - szkoła znajdująca się w wykazie szkół i placówek oświatowych osiągająca najniższe wyniki edukacyjne w skali województwa lubelskiego. 				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Cel główny projektu: Podniesienie do końca VI 2020 r. u co najmniej 80% uczniów Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz u co najmniej 80% nauczycieli z ww. szkoły podniesienie kompetencji, w tym w zakresie TIK oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>Rezultatami projektu uczniowie oraz nauczyciel, którzy nabyli kompetencje po opuszczeniu programu. To także szkoła objęta wsparciem i wykorzystująca sprzęt TIK zakupiony w ramach projektu do prowadzenia zajęć edukacyjnych, wyposażone pracownie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych do prowadzenia zajęć edukacyjnych.</p> <p>Główne zadania: kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych, matematyki, języków obcych oraz zajęcia z logopedą, korekcyjno-kompensacyjne i socjoterapeutyczne; doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych</p>				

	<p>nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych i matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu, rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych i matematyki. Sposób realizacji zajęć z ICT, języków obcych i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych będzie uwzględniał elementy rozwijające postawy kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej, a także kompetencje społeczne, inicjatywność i przedsiębiorczość oraz umiejętności uczenia się.</p>
<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia</p>	<p>Rezultaty projektu długotrwale wpłyną na rozwój kompetencji kluczowych u uczniów, które zwiększą ich szanse na powodzenie w życiu zawodowo-społecznym. Dzięki atrakcyjnym dla uczniów zajęciach zwiększy się efektywność przekazywanej wiedzy. Nowoczesne pracownie ICT i przyrodnicze pozwolą na zapewnienie skutków procesu edukacyjnego uczniów nie tylko w trakcie trwania projektu lecz również przyszłości. Projekt będzie wdrażał ideę uczenia się przez całe życie i pomoże w wyrobieniu nawyku samodzielnej nauki. Wnioskodawca będzie dążył do ograniczenia stereotypowego postrzegania przedmiotów jako przypisanych bardziej dla dziewcząt bądź chłopców; będzie zachęcał uczniów niepełnosprawnych do aktywności i brania udziału w projekcie. W efekcie realizacji projektu nauczyciele zwiększą swoje kompetencje, dzięki czemu podniesie się ogólna jakość nauczania w szkole. Umożliwione zostanie wprowadzenie nowych metod i form nauki, które dodatkowo zwiększą efektywność dzięki wykorzystaniu sprzętu i pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach projektu. Baza dydaktyczna zostanie w szkole i będzie służyć realizacji zajęć także po zakończeniu projektu. Wyposażone w ramach projektu pracownie, a także zdobyte przez przeszkolonych nauczycieli wiedza i umiejętności będą wykorzystywane również po zakończeniu projektu dla wszystkich uczniów szkół.</p>
<p>Przedsięwzięcia komplementarne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
2/2	Aktywna turystyka w gminie Adamów			Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej/ Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej	
Powiązanie z celami LPR			Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie		✓	✓	
	Powiązanie pośrednie				✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓	✓		✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji – Wola Gułowska 68 – działki 839/2, 838			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	108 363,19		2018		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Podziałania 19.2 Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) oraz wkład w postaci nieodpłatnej pracy
Grupa docelowa	Mieszkańcy i turyści odwiedzający gminę Adamów, w szczególności wyznaczony podobszar rewitalizacji				
Charakterystyka przedsięwzięcia	Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej chce aktywnie włączyć się w poprawę oferty turystycznej Gminy Adamów i powiatu łukowskiego. W ramach operacji zamierza zbudować kompleks do historycznej gry symulacyjnej z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi (paintball) oraz uruchomić PRYZYSTAŃ ROWEROWĄ. Z obiektu korzystać będzie około 1000 osób rocznie. Paintball to rodzaj gry zespołowej, polegającej na prowadzeniu pozorowanej walki przy użyciu markerów, urządzeń zbliżonych kształtem i zasadą działania do broni pneumatycznej, które za pomocą sprężonego powietrza lub dwutlenku węgla wyrzucają kulki wypełnione farbą na bazie żelatyny spożywczej. Trafienie przeciwnika, podczas którego kulka rozbija się, pozostawiając kolorowy ślad (nazywany przez graczy splatem) na ciele, masce bądź markerze zawodnika, powoduje jego eliminację z gry. Wyróżnikiem stworzonej atrakcji turystycznej będzie jej miejsce i formuła. Poligon powstanie w miejscu szczególnym - w Woli Gułowskiej, gdzie stoczono ostatnią bitwę wojny 1939 r. Formuła gry zakłada odwołanie się do wydarzeń z okresu II wojny światowej poprzez m.in. użyte rekwizyty (odzież) oraz scenariusze nawiązujące do wydarzeń, które miały miejsce od 2 do 5 października 1939 r. Pozwoli to na przybycie do Woli Gułowskiej miłośników historii, którzy będą mogli poczuć klimat walk 1939 r. Możliwe będzie to dzięki nowoczesnej formie symulacji walki historycznej sprzed ponad 70 lat. Kompleks paintballowy powstanie na tyłach Domu Kultury w Woli Gułowskiej (umowa użyczenia). Zadanie zakłada budowę zaplecza infrastrukturalnego zapewniającego komfort użytkowników-drewniana wiata (1 szt.), ława drewniana (1				

	<p>szt.), siedziska drewniane (2 szt.) oraz elementów zapewniających bezpieczeństwo-siatka ochronna na słupach stalowych (100 m). Jednorazowo na „polu bitwy” w grze uczestniczyć będzie 30 osób. W tym celu konieczny jest zakup odpowiednich urządzeń i sprzętu: marker (30 szt.), butla (30 szt.), magazynek 30 (szt.), maska (30 szt.), kombinezony (30 szt.), butla „matka” (2 szt.), przetoczka (1 szt.). Projekt obejmuje również opracowanie scenariuszy gry przeznaczonych dla różnych grup wiekowych. Teren oraz sprzęt używany podczas gry symulacyjnej udostępniany będzie bezpłatnie, jednocześnie Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej zastrzega sobie możliwość pobierania opłat za elementy zużywalne, którymi są kulki do markerów. Wypożyczanie sprzętu oraz opieka instruktora/sędziego podczas gry zostanie zapewniona w ramach wolontariatu.</p> <p>Aby promować grę, zaplanowano zorganizowanie wydarzenia w rocznicę ostatniej bitwy 1939 r. Będzie nią symulacja walk historycznych za pomocą gry paintballowej. Będzie to okazja do przybliżenia historii ostatniej bitwy kampanii 1939.r, zapoznania z elementami uzbrojenia, umundurowania i strategii militarnych. Ponadto podczas imprezy we współpracy ze Pułkami Kawalerii Ochotniczej z całej Polski, na poligonie zostaną wykonane (w ramach wolontariatu) elementy fortyfikacyjne charakterystyczne dla sztuki prowadzenia działań militarnych w początkach II wojny światowej, nawiązujące do koncepcji wojennych Heinza Guderiana. W ramach wydarzenia zostaną wykorzystane kulki paintballowe (30x 2000szt.) przeznaczone na całodniowe zmagania paramilitarne w postaci gry symulacyjnej. Urochomienie PRZYSTANI ROWEROWEJ jest przedsięwzięciem wychodzącym naprzeciw lokalnym potrzebom turystycznym. W okolicy istnieje wiele miejsc o ogromnym potencjale, gdzie współczesność splata się z historią, kulturą i tradycją. W ramach operacji planujemy budowę infrastruktury w postaci stojaków dla rowerów (2 szt.) oraz zakup wyposażenia tj. rowerów (22 szt.) i uruchomienie ogólnodostępnej, niekomercyjnej wypożyczalni rowerów. Przedsięwzięcie zakłada wykorzystanie szlaków rowerowych przebiegających przez teren LGD. Zapewnimy odwiedzającym aktywną i atrakcyjną formę wypoczynku, dostosowaną do potrzeb i możliwości uczestników. Z pomocą roweru grupy, bądź osoby indywidualne będą w stanie dotrzeć do miejsc, do których niemożliwy jest dojazd autokarem czy samochodem. Punktem informacyjno-rejestracyjnym oraz miejscem przechowywania i udostępniania sprzętu będzie siedziba Towarzystwa Przyjaciół Woli Gułowskiej (umowa użyczenia). Wypożyczalnia rowerów działać będzie w ramach wolontariatu (informacja turyst., rejestracja, wypożyczanie).</p> <p>Cel głównym operacji jest: Stworzenie atrakcyjnej bazy turystycznej na obszarze Ziemi Łukowskiej.</p> <p>Cele szczegółowe operacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie obszaru turystyki aktywnej dla osób odwiedzających Wolę Gułowską i gminę Adamów. - Zwiększenie liczby imprez i wydarzeń organizowanych na terenie gminy Adamów. - Wzrost liczby osób zainteresowanych historią i zwiększenie poziomu wiedzy o przeszłości wśród miejscowej ludności.
<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia</p>	<p>W efekcie realizacji przedsięwzięcia powstanie infrastruktura podnosząca w sposób znaczny atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną wyznaczonego podobszaru rewitalizacji. Planowanym efektem przedsięwzięcia ma być wzrost aktywności gospodarczej obszaru poprzez zwiększenie liczby turystów odwiedzających Wolę Gułowską. Wpłyne on również na rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji, co bezpośrednio przełoży się na zminimalizowanie zjawisk patologicznych (wybryki chuligańskie spowodowane brakiem oferty spędzania wolnego czasu, spożywania alkoholu przez młodzież). Stworzone zostanie atrakcyjne integracji międzypokoleniowej i budowania wspólnoty społeczeństwa.</p>
<p>Przedsięwzięcia komplementarne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
--	---

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
3/2	„Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów”			Gmina Adamów/Gmina Adamów	
Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	
	Sfera społeczna		Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
Odziaływanie przedsięwzięcia	✓	✓			✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji - sołectwo Adamów – działki 1436/13, 1436/22, 1436/24			Obszar rewitalizacji	✓
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	148 461,00	2018	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Podziałania 19.2 Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) oraz środki budżetu gminy Adamów
Grupa docelowa	Mieszkańcy i turyści odwiedzający gminę Adamów, w szczególności wyznaczony podobszar rewitalizacji		
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest wzrost potencjału turystycznego Gminy Adamów oraz obszaru LGD poprzez budowę nowej infrastruktury turystycznej. Pośrednim celem operacji jest ochrona i pielęgnowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego obszaru oraz rozwój aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru.</p> <p>Operacja jest zgodna z celem ogólnym 3: Zintegrowana Ziemia Łukowska atrakcyjna turystycznie. Projekt przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców w kontekście zintegrowanego rozwoju turystyczno-rekreacyjnego obszaru, poprzez stworzenie nowej, unikatowej w skali regionu infrastruktury turystycznej. Operacja wpisuje się w szerszy obszar działań wzmacniających potencjał turystyczny regionu, wyznaczanych przez kierunki rozwoju gminy i regionu, poddawanych stałej ewaluacji w świetle zachodzących procesów społecznych, w tym zaangażowania mieszkańców w budowanie lokalnych społeczności, coraz większej potrzeby wpływania na otoczenie i bycia partnerem, oraz wzrastającej rangi tożsamości lokalnej. Jest więc szansą na urealnienie lokalnej wspólnoty i materializację więzi spajających zbiorowości.</p> <p>Projekt jest zgodny z celem szczegółowym 3.1 Wzrost potencjału turystycznego obszaru LGD. Stworzenie nowego obiektu zainteresowania turystycznego przyczyni się do wzmocnienia spójnej oferty turystycznej obszaru LGD. Potencjał powstałej infrastruktury, pozwoli nadać przestrzeni publicznej nowe funkcjonalności-pokazać unikatowość, historię i tradycję, a tym samym wzmocnić potencjał turystyczny miejscowości, gminy i regionu.</p> <p>Projekt przyczyni się do realizacji Przedsięwzięcia 3.1.3: Rozwój infrastruktury i usług w zakresie turystyki i rekreacji. Przedsięwzięcie to jest ukierunkowane na poprawę istniejącej i budowę nowej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Zadanie przewiduje powstanie nowoczesnej w formie, przyjaznej i estetycznej infrastruktury turystycznej, wykorzystującej lokalne dziedzictwo historyczne.</p> <p>Realizowana operacja wpłynie aktywizująco na lokalną społeczność – operacja przyczyni się do aktywizacji różnych sektorów i środowisk obszaru LGD w tym: pozwoli na realizację strategii marketingowej sektora publicznego w zakresie turystyki, uaktywni NGO oraz grupy artystyczne w zakresie animacji i edukacji artystycznej. „Niedźwiedzie” staną się narzędziem do odkrywania tożsamości i punktem wyjścia do opowiadania o wojnie i zawiłych powojennych losach polskich żołnierzy. Przyciągną nie tylko pasjonatów historii ale i często niezainteresowanych młodych użytkowników. Wzmocnienie atrakcyjności regionu wpłynie również zachęcająco do inwestowania na tym terenie przez sektor prywatny.</p> <p>Operacja zakłada wykorzystanie lokalnego dziedzictwa historycznego poprzez tworzenie miejsc sprzyjających pielęgnowaniu tożsamości lokalnej i wartości patriotycznych. Obejmuje wykonanie różnej wielkości rzeźb niedźwiedzi. Odwołuje się więc do herbu Gminy Adamów. Najstarszy dokument poświadczający posiadanie przez Adamów własnej pieczęci z herbem miasta pochodzi z 1565 r. Na pieczęci w renesansowej tarczy widnieje figura niedźwiedzia kroczącego w lewą stronę heraldyczną oraz legenda napieczętna SIGILLVM CIVITATIS IADAROMI(NENSIS). Herb ten powstał w wyniku uszczerbienia rodowego herbu założycieli miasta – Rusieckich herbu Rawa. Zakres inwestycji nawiązuje również do wydarzeń związanych z II Wojną Światową. Gmina Adamów to bowiem miejsce przesiąknięte historią, gdzie unaocznia się pewien fenomen historyczno-społeczny, w którym kolejne pokolenia przejmują sztafetę pamięci w najróżniejszych formach, gdzie patriotyzm nabiera nowych współczesnych znaczeń. Rzeźby niedźwiedzi przedstawiać będą różne</p>		

odsłony „Misia Wojtko”-syryjskiego niedźwiedzia brunatnego, który przeszedł cały szlak bojowy razem z żołnierzami 22 Kompanii Zaopatrzenia Artylerii w 2 Korpusie Polskim dowodzonym przez gen. Władysława Andersa. nr 8.

Projekt jest skierowany do:

- osób poniżej 35 roku życia: operacja przyciągnie dzieci i młodzież – pozwoli na uczenie się w niezobowiązującej przestrzeni np. plenerowe lekcje historii, zachęci do aktywnej formy spędzania wolnego czasu;
- osób powyżej 50 roku życia: operacja jest skierowana do szerokiej grupy kombatantów II Wojny Światowej i ich rodzin oraz grupy seniorów stanowiącej znaczny odsetek turystów/odwiedzających gminę Adamów;
- kobiet: projekt atrakcyjnością formy będzie przyciągał najmłodsze dzieci oraz wpłynie na zaspokojenie potrzeb społecznych kobiet biorących razem z dziećmi udział w działaniach i wydarzeniach, które uaktywni operacja.

Promocja zadania zostanie oparta na wykorzystaniu serwisów społecznościowych typu Facebook. Informowanie o postępach prac oraz źródłach finansowania prowadzone będzie również za pośrednictwem strony internetowej wnioskodawcy www.adamow.pl. Współpraca z podmiotami kultury i zainteresowania turystycznego umożliwi zastosowanie tzw. „cross promotion”-wspólnej promocji. Promocja projektu będzie możliwa również poprzez nawiązanie współpracy z mediami lokalnymi i regionalnymi. W ramach zadania zostanie wykonana tablica informacyjna o realizacji przedsięwzięcia w ramach LSR i udziale LGD.

Postawiony cel wymaga istotnych zmian jakościowych w zakresie oferty turystycznej gminy. Zakłada się więc budowę 1 nowego obiektu infrastruktury turystycznej, z którego korzystać będzie 1000 osób rocznie - miejsca atrakcyjnego i przyciągającego mieszkańców i turystów (odwiedzających), łączącego w sobie nowoczesność formy z tradycją i historią.

W ramach operacji uwzględniono całościowe koszty wykonania projektu, realizacji i trwałego montażu rzeźb niedźwiedzi we wskazanych przez zamawiającego lokalizacjach. Rzeźby przedstawiać będą różne odsłony „Misia Wojtko”-syryjskiego niedźwiedzia brunatnego, który przeszedł cały szlak bojowy razem z żołnierzami 22 Kompanii Zaopatrzenia Artylerii w 2 Korpusie Polskim dowodzonym przez gen. Władysława Andersa. „Miś Wojtek”- żołnierz, towarzysz, przyjaciel - rozpała wyobraźnię bez względu na wiek i okoliczności tym, że żył, był wyjątkowy, jadł i spał z żołnierzami a podczas bitwy o Monte Cassino nosił pociski. Rzeźby nawiązywać będą również w naturalny sposób do herbu gminy-niedźwiedzia. Operacja zakłada wykonanie i montaż rzeźb (5 szt.):

a) NIEDŹWIEDŹ BALANSUJĄCY - 1 szt.:

- rzeźba niedźwiedzia balansująca na linie;
- rzeźba o wysokości 200 cm +/- 20% (poza do szczegółowego ustalenia na etapie realizacji);
- rzeźba na linie rozpiętej pomiędzy istniejącymi budynkami (odległość między budynkami około 19,5m);
- postać niedźwiedzia - odlew komponent "zimny brąz" ("cold cast bronze");
- lina stalowa ocynkowana 6-8 mm (dostosowana do ciężaru rzeźby);

b) NIEDŹWIEDZIE WISZĄCE NA ELEWACJI – 1 komplet:

- niedźwiedzie na wiszącym rusztowaniu/platformie - 2 szt.;
- niedźwiedź wiszący na linie - 1 szt.;
- rzeźby niedźwiedzi o wysokości 70-120 cm (poza niedźwiedzi do ustalenia na etapie realizacji);
- postać niedźwiedzia - odlew komponent "zimny brąz" ("cold cast bronze");
- lina stalowa ocynkowana 6-8 mm (dostosowana do ciężaru rzeźby);

c) NIEDŹWIEDŹ STOJĄCY/SIEDZĄCY - 1 szt.:

- niedźwiedź stojący lub siedzący na fundamencie betonowym;
- rzeźba niedźwiedzia o wysokości 70-120 cm (poza niedźwiedzia do ustalenia na etapie realizacji);
- postać niedźwiedzia - odlew z brązu;
- fundament - beton monolityczny lub prefabrykowany klasy B20, wodoszczelny klasy W8.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Oddziaływanie przedsięwzięcia	W efekcie realizacji przedsięwzięcia powstanie infrastruktura podnosząca w sposób znaczny atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną wyznaczonego podobszaru rewitalizacji. Planowanym efektem przedsięwzięcia ma być wzrost aktywności gospodarczej obszaru poprzez zwiększenie liczby turystów odwiedzających Wolę Gułowską. Wpłyne on również na rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji, co bezpośrednio przełoży się na zminimalizowanie zjawisk patologicznych (wybryki chuligańskie spowodowane brakiem oferty spędzania wolnego czasu, spożywania alkoholu przez młodzież). Stworzone zostanie atrakcyjne integracji międzypokoleniowej i budowania wspólnoty społeczeństwa.
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
4/2	„Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów”			Stowarzyszenie Oświatowe „Kaganek”/ Stowarzyszenie Oświatowe „Kaganek”	
Powiązanie z celami LPR			Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie		✓	✓	
	Powiązanie pośrednie				✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓			✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji – sołectwo Wola Gułowska			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	288 650,00		2017		Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (FIO 2017), środki prywatne oraz publiczne
Grupa docelowa	Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji – Woli Gułowskiej, a także turyści				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Celem projektu jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> Przygotowanie przy szerokim współdziałaniu i zaangażowaniu mieszkańców scenariusza fabularyzowanego dokumentu poświęconego ostatniej bitwie kampanii jesiennej 1939 r., Nakręcenie filmu na podstawie scenariusza. <p>Scenariusz i film będą narzędziami do: integracji lokalnej społeczności wokół ważnego dla niej tematu poprzez wielopokoleniowe konsultacje z lokalną społecznością przy powstawaniu scenariusza i filmu, aktywizacji obywatelskiej lokalnej społeczności poprzez zaangażowanie się do przygotowania zwiastuna (research materiałów, prace nad scenariuszem, prace przy kręceniu filmu), pielęgnacji polskości oraz rozwoju świadomości narodowej poprzez odkrywanie i poznawanie pięknej i chwalebnej historii naszej ojczyzny.</p> <p>Projekt jest całkowicie oddolną inicjatywą, zapoczątkowana wiosną 2016 roku i stopniowo rozwijaną przez kolejne miesiące. Przedmiotowy projekt stanowi pierwszy etap przedsięwzięcia. Posiadając profesjonalny zwiastun, poszukiwani będą sponsorzy na realizację pełnego filmu.</p> <p>Przedsięwzięcie stanowi również odpowiedź na problem niewytaczonej liczby organizowanych imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym.</p>				

Oddziaływanie przedsięwzięcia	<p>W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi wzmocnienie tożsamości poprzez pielęgnację pamięci o ważnych wydarzeniach historycznych. Zagwarantowana zostanie mieszkańcom możliwość urozmaicenia spędzania czasu wolnego, integracja społeczności lokalnej poprzez realizację wspólnych działań.</p> <p>W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi również promocja obszaru rewitalizacji podnosząca w sposób znaczny jego atrakcyjność turystyczną. Planowanym efektem przedsięwzięcia ma być wzrost aktywności gospodarczej obszaru poprzez zwiększenie liczby turystów odwiedzających Wolę Gułowską.</p>
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca/Realizator/Partner		
5/2	„Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy”	Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej/ Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej		
Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie	Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
		✓	✓	

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	Powiązanie pośrednie				✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓			✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Obszar gminy Adamów, w tym podobszary rewitalizacji, powiat łukowski, Giżycko, Toporzysko, Kalinowy Dół			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	✓
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji		Źródło finansowania	
	149 330,00	2017		Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (FIO 2017), środki prywatne oraz publiczne	
Grupa docelowa	Lokalna społeczność gminy Adamów i Woli Gułowskiej				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Projekt zakłada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. innowacyjną digitalizację wszystkich znajdujących się na terenie powiatu łukowskiego miejsc związanych z walkami Samodzielnej Grupy Operacyjnej Polesie – upamiętnionych w jakikolwiek sposób (tablice, pomniki, gruby, szkoły, itd.), 2. stworzenie na terenie powiatu łukowskiego unikalnej historycznej sieci ok. 100 szlaków pieszych, rowerowych i konnych łączących miejsca o wysokim znaczeniu historycznym i kulturowym, m.in. powiązanymi z SGO Polesie , 3. stworzenie na terenie powiatu łukowskiego z udziałem młodzieży z gminy Adamów gier terenowych, 4. organizacja w Giżycku obozu szkoleniowego dla młodzieży z lokalnych szkół kultywujących tradycje kleeberczyków (wspólna organizacja z Batalionem Dowodzenia 15 Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej dziedziczącym tradycje 3. Pułku Strzelców Konnych), 5. organizacja 10-dniowego patriotyczno-kawaleryjskiego obozu młodzieżowego w Toporzysku, podczas którego młodzież będzie mogła rozwinąć swoje pasje jeździeckie, 6. organizacja wydarzenia o charakterze regionalnym, otwartego dla wszystkich mieszkańców: rewia kawalerii, pokaz kawaleryjski, prezentacja nowo wytyczonych szlaków za pomocą banerów, prezentacji multimedialnej, capstrzyk w Kalinowym Dole, zjazd gwiazdzisty do Wili Gułowskiej po nowo wytyczonych trasach. 				
Oddziaływanie przedsięwzięcia	<p>W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja obywatelska lokalnej społeczności do zdobywania wiedzy historycznej i pielęgnowania dziedzictwa kulturowego, - wzmocnienie postaw obywatelskich mieszkańców gminy Adamów, - wzmocnienie tożsamości narodowej mieszkańców, - podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy, - ożywienie lokalnej gospodarki będącego efektem wzmożonego ruchu turystycznego, - wzbudzenie poczucia dumy wśród mieszkańców z miejsca zamieszkania, - umożliwienie lokalnej młodzieży rozwoju umiejętności społecznych oraz realizacji swoich pasji, - wsparcie w procesach wychowawczych rodziców. 				

Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
---------------------------------------	---

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca/Realizator/Partner		
6/2	„Utworzenie Uniwersytetu Ludowego”		Gmina Adamów/Gmina Adamów		
Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	
					✓
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	✓	✓		✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	1 000 000,00		2018-2019		Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz środki budżetu gminy Adamów
Grupa docelowa	Lokalna społeczność gminy Adamów, w tym wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz studenci Uniwersytetu Ludowego				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje modernizację budynku internatu w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych. W budynku tym zostanie utworzony Uniwersytet Ludowy. Podstawowe założenia metody edukacji grundtvigowskiej to: uczenie się przez praktykę, znaczenie żywego słowa w przekazie wiedzy i doświadczenia, budzenie w uczniach motywacji do rozwoju, odwagi poszukiwania i odkrywania swoich talentów i powołania, partnerstwo nauczycieli i uczniów, holistyczny charakter edukacji (łączenie różnych obszarów wiedzy i doświadczenia). Główne cele uniwersytetów ludowych to: wychowanie obywatelskie i rozbudzanie świadomości międzykulturowej, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, propagowanie wiedzy o kraju i regionie, edukacja środowiskowa, szerzenie nowoczesnej oświaty rolniczej i społeczno-kulturalne aktywizowanie środowisk lokalnych.</p> <p>Uniwersytet ludowy jest to placówka oświatowo-wychowawcza w nurcie oświaty pozaszkolnej, przeznaczona dla dorosłej młodzieży i dorosłych (w tym seniorów), łącząca kształcenie ogólne z metodą wychowania internatowego. Kształcenie w Uniwersytecie ludowym ma zdecydowanie humanistyczny kierunek, a wychowanie ma zdecydowanie uspołeczniające nachylenie. I kształcenie i wychowanie zawierają elementy przygotowania do aktywności kulturalnej, artystycznej i obywatelskiej.</p> <p>Wychowanie i nauczanie w uniwersytecie ludowym cechuje swoisty uniwersalizm. W programie nauczania można spotkać elementy wiedzy wielu fakultetów uniwersyteckich z czołową rolą dyscyplin humanistycznych. Zasadą główną nauczania jest przysposobienie wychowanków do aktywnego udziału w tworzeniu kultury. Następną zasadą wychowania jest budowanie wspólnoty wychowanków i wychowawców na wzór rodziny chłopskiej.</p> <p>Praktyczne reguły działalności wychowawczej polskiego uniwersytetu ludowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prymat rozwoju duchowego nad kształceniem instrumentalnym, - prymat dobroci człowieka nad perfekcjonizmem zawodowym, - prymat tolerancji nad racjami walki i taktyki politycznej, - prymat wspólnoty i więzi międzyludzkich nad organizacją formalną. <p>Uniwersytet Ludowy będzie otwarty dla osób dorosłych w każdym wieku, będzie przekazywać wiedzę, która nie będzie wiedzą akademicką, a bardziej praktyczną. W jego ramach prowadzone będzie nauczanie ginących zawodów oraz szkoła liderów uniwersytetów ludowych, kształcąca kadry dla przyszłych placówek tego typu.</p> <p>Celem przedsięwzięcia będzie społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</p>				
Oddziaływanie przedsięwzięcia	W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi zwiększenie oferowanych usług edukacyjnych dających szansę na wszechstronny rozwój młodzieży oraz osób dorosłych (w tym seniorów) nie tylko z terenu gminy Adamów, lecz całego kraju. W ramach projektu powstanie jedyna tego typu w kraju placówka oświatowa współpracująca z samorządem i zainicjowana przez samorząd.				

Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie
---------------------------------------	---

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca/Realizator/Partner		
7/2	„Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie”		Gmina Adamów/Gmina Adamów		
Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	
	Sfera społeczna		Sfera Gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓			✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres		Umiejscowienie		

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	Podobszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I - ul. Kleeberga 5		Obszar rewitalizacji	✓
			Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji	Źródło finansowania	
	2 283 928, 12	2017	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego) oraz środki budżetu gminy Adamów	
Grupa docelowa	Mieszkańcy gminy Adamów, w tym w szczególności użytkownicy (dzieci i młodzież, pracownicy, rodzice) budynków użyteczności publicznej			
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Stan techniczny budynków użyteczności publicznej i zbyt wąski zakres prac termomodernizacyjnych przeprowadzanych na terenie gminy generuje szereg problemów w różnych dziedzinach tj. gospodarka, stan środowiska naturalnego czy regulacje prawne, które dotyczą wszystkich grup interesariuszy. W związku z powyższym selekcja problemów nastąpiła w sposób naturalny i jest odzwierciedleniem postulatów interesariuszy, jak również świadomej proekologicznej i prorozwojowej postawy władz. Stan techniczny tradycyjnych instalacji grzewczych na terenie gminy generuje szereg uciążliwości i problemów w różnych dziedzinach tj. gospodarka, stan środowiska naturalnego czy regulacje prawne, które dotyczą wszystkich grup interesariuszy. W związku z powyższym selekcja problemów nastąpiła w sposób naturalny i jest odzwierciedleniem postulatów interesariuszy, jak również świadomej proekologicznej i prorozwojowej postawy władz gminy. Do najważniejszych problemów zidentyfikowanych na terenie Gminy Adamów zaliczyć można: wysokie koszty energii ciepłej; występowanie znacznego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego poprzez emisję szkodliwych substancji i gazów cieplarnianych (pyłów, dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO) i dwutlenku węgla (CO₂)); problem z wywiązaniem się ze zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego Unii Europejskiej oraz Strategii Europa 2020; brak dywersyfikacji źródeł energii; niskie bezpieczeństwo energetyczne; produkcja energii elektrycznej oparta na paliwach stałych; niska atrakcyjność terenu gminy dla turystów oraz przedsiębiorców związana z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego; zaległości inwestycyjne w sektorze energetyki odnawialnej; bariery w gospodarczym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych gminy spowodowane zanieczyszczeniem środowiska. Koszty jednostkowe produkcji ciepła są wysokie i wpływają na ostateczny wynik finansowy budżetów instytucji a tym samym na dostępność innych towarów i usług. Zbyt niska wiedza społeczności lokalnej na temat OZE oraz wysokie koszt montażu czy wymiany tradycyjnych kotłów grzewczych na kotły pracujące w oparciu o biomasę stanowią skuteczną barierę w rozwoju. Sytuacja ta rodzi szereg problemów, które można zdefiniować w sposób następujący: 1. Uzależnienie większości systemów grzewczych od jednego źródła ciepła wykorzystującego tradycyjne paliwa. 2. Zły stan techniczny i niska sprawność cieplna istniejących systemów grzewczych. 3. Duże koszty wytwarzania ciepła na potrzeby funkcjonowania za pomocą tradycyjnych źródeł energii ale również systemów opartych na gazie ziemnym. 4. Uciążliwość korzystania z istniejących systemów grzewczych. 5. Brak infrastruktury pozwalającej wykorzystać odnawialne źródła energii. 6. Niska atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania, odpływ młodych wykształconych ludzi z gminy. 7. Niska dochodowość gospodarstw rolnych i brak alternatywnych form zatrudnienia poza rolnictwem. 8. Niedoinwestowana infrastruktura techniczna regionu. 9. Niekorzystny wpływ tradycyjnych form wytwarzania ciepła na środowisko naturalne związany z: a. emisją gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń do atmosfery, b. zanieczyszczeniem gleb i wód w wyniku niewłaściwego składowania odpadów w procesie spalania paliw stałych, c. wycinką drzew wykorzystywanych w procesie wytwarzania ciepła.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania przedstawionych problemów zarówno w sposób natychmiastowy jak i w dłuższym horyzoncie czasowym. Realizacja projektu pozwoli na rozwiązanie problemów wszystkich grup interesariuszy, które zostały zidentyfikowane w rozdz. 1.2.2. Problemem o kluczowym znaczeniu zwłaszcza dla lokalnych władz i mieszkańców jest brak odpowiedniego</p>			

	<p>stanu środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców gminy. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej spowoduje poprawę warunków pracy osób zatrudnionych w instytucji i uczniów oraz inne osoby korzystające z obiektów, a także podwyższenie bezpieczeństwa użytkowników budynku oraz interesantów. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych i energooszczędnych technologii projekt pozytywnie wpłynie na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło oraz znaczną redukcję ubytków ciepła z budynków, które pozwolą na obniżenie kosztów ogrzewania ponoszonych przez władze. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do znacznego zredukowania zanieczyszczeń powietrza poprzez obniżenie ilości gazów cieplarnianych oraz pyłów i innych szkodliwych substancji wprowadzanych do atmosfery z procesów energetycznego spalania paliwa, co zwiększy szanse na wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych gminy. Proekologiczny wizerunek będzie zachętą dla inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy. W dalszej perspektywie realizacja projektu doprowadzi do poprawy jakości środowiska naturalnego, a co najistotniejsze, w znacznym stopniu przyczyni się do polepszenia komfortu użytkowania budynków publicznych, a tym samym warunków życia mieszkańców.</p> <p>Celem głównym jest poprawa efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej Gminy Adamów. Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy. Pod względem administracyjnym gmina należy do województwa lubelskiego i powiatu łukowskiego. Budynek stanowi własność Gminy Adamów z siedzibą przy ul. Kleeberga 5 w Adamowie.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje docieplenie ścian i stropów -, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja instalacji c. o. (wymiana orurowania, grzejników, montaż zaworów termostatycznych) wymiana źródła ciepła wraz z automatyką i układem opomiarowania, wymiana oświetlenia wraz z dedykowanym okablowaniem na energooszczędne. Docieplenie ścian założono w technologii lekkiej mokrej, stropów za pomocą wdmuchiwanego granulatu - współczynnik przewodzenia 0,036 - 0,037. Okna zastosowano o współczynniku $U = 0,7 \text{ W/m}^2/\text{K}$, drzwi $1,2 \text{ W/m}^2/\text{K}$. W wyniku realizacji projektu powstanie również system zarządzania energią, Dane zbierane z czujników i dane wprowadzane ręcznie będą przetwarzane w systemie i pozwolą zidentyfikować najbardziej krytyczne momenty produkcji czy zużycia. Obiekt zostanie dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych.</p>
<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia</p>	<p>Realizacja celów projektu będzie miała niewątpliwie pozytywny wpływ na korzyści społeczno- gospodarcze zarówno na terenie Gminy Adamów jak i w skali regionalnej. Główną korzyścią będzie poprawa jakości środowiska naturalnego, dzięki ograniczeniu ilości powstających podczas spalania paliw kopalnych gazów cieplarnianych, a tym samym zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego. Inwestycja w termomodernizację obiektów użyteczności publicznej pozwoli na rozwój technologii i rozwiązań przyjaznych środowisku, zmianę sposobu myślenia społeczności lokalnej - ukierunkowanie na rozwiązania proekologiczne, jak również poprawę komfortu życia mieszkańców Gminy Adamów poprzez zwiększenie dostępu do nowoczesnej infrastruktury. Termomodernizacja budynków pozwoli nie tylko na podniesienie bezpieczeństwa obywateli. Działania te będą miały korzystny wpływ na rozwój społeczny i ekonomiczny gminy, a także jej konkurencyjność regionu w zakresie przedsiębiorczości, osadnictwa czy też turystyki. Korzyścią ekonomiczną będzie obniżenie kosztów energii cieplnej i zmniejszenie samego zapotrzebowania na energię pochodzącą z konwencjonalnych źródeł. W długofalowym okresie należy spodziewać się ożywienia gospodarczego oraz wzrostu znaczenia i pozycji gminy w regionie, co będzie oddziaływało na poprawę warunków bytowych mieszkańców. Realizacja projektu stanowi krok w kierunku osiągnięcia założonych w dokumentach strategicznych limitów odnośnie emisji zanieczyszczeń oraz przyczyni się do dostosowania regionu do wymagań w zakresie stężeń podstawowych zanieczyszczeń w powietrzu poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej. Poprawi się komfort pracy i użytkowania obiektów a także estetyka po zakończeniu inwestycji.</p> <p>Wskaźniki projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej GJ/rok - 1396,1, - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (CI30) 0,2 MW,

	<ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32) 228100 kWh/rok, - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34) 51,2 tony/rok, - Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE - 1 szt, - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 1 szt.
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca/Realizator/Partner		
8/2	„Kreowanie marki obszaru rewitalizacji”		Gmina Adamów/Gmina Adamów		
Powiązanie z celami LPR			Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie		✓	✓	
	Powiązanie pośrednie				✓
Odziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	✓	✓		✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji – ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury powstałej w ramach projektów rewitalizacyjnych, tj. zagospodarowanej przestrzeni publicznej przy budynku Urzędu Gminy oraz biblioteki, a także zmodernizowanego stadionu sportowego w Adamowie I, Domu Kultury w Woli Gułowskiej			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji		Źródło finansowania	
	200 000,00	2019-2020		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (LGD) oraz środki prywatnych sponsorów i budżetu gminy Adamów	
Grupa docelowa	Potencjalni turyści, aktualni i przyszli przedsiębiorcy, mieszkańcy obszaru gminy, w tym w szczególności obszaru rewitalizacji				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest wykreowanie przewagi konkurencyjnej gminy Adamów, w stosunku do innych miejsc rekreacyjno-turystycznych w regionie. Jednym z wiodących kierunków zaplanowanych działań będzie stworzenie i promocja marki obszaru rewitalizacji. Marka będzie powstawać w wyniku zaplanowanych i konsekwentnie wdrażanych przez gminę działań jak również spontanicznych procesów „oddolnych”. Profesjonalne działania public relations obejmują reagowanie na potrzeby i oczekiwania społeczności oraz przewidywanie trendów społecznych, w zakresie zarówno turystycznym, jak i gospodarczym.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia przewidziano:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie systemu identyfikacji wizualnej dla obszaru rewitalizacji– zespołu reguł i zaprojektowanych wzorców, których zadaniem będzie utrwalanie wizerunku obszaru na zewnątrz, 2) wydanie drukowanego informatora o miejscowościach, wraz z ofertą turystyczną (szlaków po okolicy, noclegową, gastronomiczną, imprez kulturalnych itp.), folder w kilku językach, z dużymi zdjęciami atrakcji turystycznych oraz mapami zawierającymi lokalizację zabytków, walorów turystycznych i rekreacyjnych, 3) przeprowadzenie konkursu promującego proces rewitalizacji w gminie Adamów (konkurs kierowany zarówno do młodzieży szkolnej, jak i dorosłych mieszkańców), 4) utworzenie galerii zdjęć nadesłanych przez mieszkańców („Rewitalizacja w kadrze”) na stronie internetowej gminy, 5) organizację cyklicznych imprez promujących walory turystyczne i historyczne obszaru z wykorzystaniem nowo powstałej infrastruktury, 6) utworzenie kanałów komunikowania się ze społeczeństwem, w tym stworzenie profesjonalnego funpage na portalach społecznościowych, na którym będą rozpowszechniane informacje o działalności w rewitalizowanym obszarze tj. organizowanych imprezach, konferencjach, szkoleniach, ważnych wydarzeniach, instytucjach i organizacjach społecznych, finansowanych inwestycjach i kampaniach społecznych, 7) montaż tzw. „witaczy” przy głównych szlakach komunikacyjnych gminy, które oprócz funkcji informacyjnej, będą stanowiły charakterystyczny znak kojarzony z marką obszaru, 8) przygotowanie gadżetów z logo obszaru rewitalizacji, 				

	9) kontakty z mediami (lokalna prasa, radio) – redagowanie komunikatów na temat bieżących wydarzeń w szczególności w zakresie prowadzonego procesu rewitalizacji.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi podniesienie poziomu atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszaru rewitalizacji. Planowane działania kierowane na zewnątrz – zwiększą prestiż i przyciągną inwestorów i turystów, zaś wewnętrznie – zwiększą identyfikację mieszkańców z obszarem i tym samym zintegrują lokalną społeczność.
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca/Realizator/Partner		
9/2	„ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej”	Gmina Adamów/Gmina Adamów, LKS „SOKÓŁ” w Adamowie, Dom Kultury w Woli Gułowskiej		
Powiązanie z celami LPR		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie	✓	✓	
	Powiązanie pośrednie			

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Odziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓		✓	✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji – ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury powstałej w ramach projektów rewitalizacyjnych, tj. zagospodarowanej przestrzeni publicznej przy budynku Urzędu Gminy oraz biblioteki, a także zmodernizowanego stadionu sportowego w Adamowie I, Domu Kultury w Woli Gułowskiej			Obszar rewitalizacji	✓
				Poza obszarem rewitalizacji	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji		Źródło finansowania	
	150 000,00	2018-2022		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lat 2014-2020, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki sponsorów prywatnych oraz budżet gminy Adamów	
Grupa docelowa	Grupę docelową projektu będą stanowili mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Adamów				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest realizacja zintegrowanych działań na rzecz kształtowania prawidłowych postaw i nawyków w zakresie zdrowia, żywienia, uprawiania sportu, zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców. Całość realizowanych przedsięwzięć służyć ma również integracji lokalnej społeczności, w tym w szczególności integracji międzypokoleniowej.</p> <p>Jednym z głównych działań będzie rozwijanie i wspieranie pozaszkolnych form edukacji oraz akcji ukierunkowanych na dbanie o wspólną przestrzeń skierowanych do wszystkich mieszkańców takich jak np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie Dnia Ziemi czy Światowego Dnia Ochrony Środowiska i w jego ramach organizacja „Eko-pikniku” w formie imprezy rodzinnej, na której tematem przewodnim będzie uświadamianie zagrożeń związanych z brakiem dbania o środowisko naturalne, prezentowane będą różne działania proekologiczne, połączenie tych działań z plenerową akcją plastyczną z udziałem uczniów, - cykliczne sprzątanie terenów zielonych „sprzątanie Świata”– zaangażowanie uczniów oraz OSP w generalne sprzątanie terenów zielonych, - spacer i wycieczki dla dzieci szkoły podstawowej - na rzecz rozwoju zrównoważonego. Swoista wrażliwość dziecka jego zdolność do wnikliwej obserwacji przyrody, a zwłaszcza ciekawość i radość, jaką wykazuje w bezpośrednim kontakcie z przyrodą stwarza przed nauczycielem nieograniczone wręcz możliwości różnicowania form edukacji ekologicznej, - organizacja cyklicznych „Dnia dla Klimatu” - podczas których władze gminy będą popularyzowały inicjatywy proklimatyczne i związane z gospodarką niskoemisyjną - stacjonarne warsztaty ekologiczne organizowane dla uczniów szkoły podstawowej (przykładowa tematyka „My i nasze środowisko”, „Kwaśne deszcze”, „Drzewa liściaste naszych lasów i parków”, „ Podstawy gospodarki odpadami”, „Ekologiczna ocena opakowań”, „Gdzie z tym śmieciem?”, „Racjonalne użytkowanie energii czyli jak oszczędzać pieniądze i środowisko”, „Rośliny chronione”, „Ptaki i ich rola w przyrodzie”, „Niebezpieczny samochód”) - promowanie przez gminę możliwości dofinansowania do wymiany pieców węglowych na ekologiczne źródła ogrzewania 				

	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie przez gminę działań zmierzających do podniesienia świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości spalania w piecach śmieci i paliwa gorszej jakości, - uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych o charakterze regionalnym i krajowym (wraz z podaniem otrzymanych nagród i wyróżnień) - udostępnianie i popularyzacja informacji, w tym także materiałów drukowanych, na temat zagrożeń i prośrodowiskowych działań gminy (powiatu), celem wspólnej edukacji mieszkańców tego terenu. <p>Realizacja przedsięwzięcia wiąże się z koniecznością stworzenia alternatywy dla dotychczasowego sposobu spędzania wolnego czasu zarówno przez dzieci i młodzież, jak również dorosłych. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na obszarze rewitalizacji zauważalne są problemy dzieci i młodzieży z otyłością czy nadwagą oraz wadami postaw. Poza tym spora część dzieci stale nie uprawia aktywności ruchowej – przyzwyczajone są do spędzania wolnego czasu przed telewizorem czy komputerem. Nie przestrzegają również zasad zdrowego żywienia. Na taki stan rzeczy wpływ mają przede wszystkim ugruntowane nieprawidłowe nawyki rodziców nie przywiązują wagi do zdrowego stylu życia pojmowanego w kontekście aktywności ruchowej oraz zdrowego żywienia.</p> <p>Wobec czego drugi filar przedmiotowego przedsięwzięcia będzie stanowiła realizacja małych przedsięwzięć przyczyniających się do uatrakcyjnienia oferty spędzania czasu, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja imprez i festynów o tematyce zdrowotnej, - organizacja zabaw i ćwiczeń ruchowych oraz zajęć dedykowanych zarówno dzieciom przedszkolnym jak i w wariacie popołudniowym dzieciom starszym i osobom dorosłym (m.in. maraton zumby, zumba kids itp.) - organizacja eventów sportowych m.in. cyklicznego „Biegu Adamowskiego” pod patronatem Wójta Gminy Adamów, zawodów i wyścigów rowerowych, połączonych z przypomnianiem aktualnych przepisów o ruchu drogowym i zasad pierwszej pomocy przedmedycznej, - promocja aktywnego i zdrowego trybu życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji - prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie różnego rodzaju chorób. <p>Możliwość uczestnictwa w realizacji wspólnych przedsięwzięć, angażujących osoby w różnym wieku, będzie również ważnym elementem integrującym lokalną społeczność.</p>
<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia</p>	<p>Przeprowadzone w ramach przedsięwzięcia inicjatywy przyczynią się do podniesienia świadomości lokalnej społeczności w takich dziedzinach jak: efektywność energetyczna, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i powiązania pomiędzy wykorzystaniem energii a zmianami klimatu, kreowania postaw proekologicznych u mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie podejmowane działania mają na celu zwiększenie poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska wśród wszystkich mieszkańców gminy Adamów. Prowadzenie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży to najważniejszy segment działań edukacyjnych. Dzięki wyrobieniu w nich nawyków właściwego postępowania w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska, można się spodziewać, że wprowadzane inwestycje i zmiany będą znajdowały przychylniejsze przyzwolenie społeczeństwa.</p> <p>Jak wynika z doświadczeń dzieci i młodzież mogą stać się swoistym przekąźnikiem treści ekologicznych w swoich rodzinach. Mogą one „upominać” i nakłaniać rodziców do właściwego postępowania z odpadami powstającymi w gospodarstwie domowym. W pewnym stopniu</p>

	<p>poprzez swą świadomość ekologiczną dzieci i młodzież będą kształtować także model konsumpcyjny w rodzinie. Dzięki temu podczas zakupów będą wybierane np. opakowania wielokrotnego użytku. Przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowego stylu życia i aktywności ruchowej będą pozytywnie oddziaływały na system rozwoju oraz wychowania dzieci i młodzieży szkolnej. Przyczynią się do budowania pozytywnych relacji i więzi między rówieśnikami, a także zwiększenia włączenia społecznego dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją i negatywnym wpływem środowiska. Szczególnie istotne jest to, że aktywność fizyczna to nie tylko trening ciała, ale także trening umysłu. Dzięki regularnym ćwiczeniom kształtuje się w sobie wiele cech i zyskuje nowe umiejętności, które pomagają w życiu codziennym, dodają zaradności i pozytywnej energii. Aktywny tryb życia wpływa na kształtowanie takich cech jak: samodyscyplina, praca zespołowa, pokora, cierpliwość, umiejętność analitycznego myślenia, samoświadomość, pewność siebie. Przeciwdziała również problemom zdrowotnym, takim jak otyłość czy nadwaga oraz wady postawy, które są szczególnie uciążliwe w zakresie dzieci i młodzieży, które dodatkowo są z tego powodu stygmatyzowane czy nieakceptowane w środowisku rówieśniczym. Poza tym zapewnia dłużej aktywność fizyczną oraz umysłową. Zaangażowanie mieszkańców w aktywne uczestnictwo w zajęciach sportowych, traktowane będzie również jako działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Dobrostan mieszkańców zapobiegnie dezaktywacji zawodowej z przyczyn zdrowotnych (choroby krążenia, choroby nowotworowe, choroby układu kostno-stawowo-mięśniowego). Wartością dodaną przedsięwzięcia będzie integracja społeczna realizowana w oparciu o promocję aktywności sportowej.</p>
<p>Przedsięwzięcia komplementarne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner	
10/2	„Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów”			Przedsiębiorstwo społeczne/ Przedsiębiorstwo społeczne i Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej	
Powiązanie z celami LPR	Powiązanie bezpośrednie		Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie pośrednie		✓	✓	
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓			✓	✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie	
	Podobszar rewitalizacji – ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury powstałej w ramach projektów rewitalizacyjnych, tj. zagospodarowanej przestrzeni publicznej przy budynku Urzędu Gminy oraz biblioteki, a także zmodernizowanego stadionu sportowego w Adamowie I, Domu Kultury w Woli Gułowskiej			Obszar rewitalizacji	✓
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji		Źródło finansowania
	100 000,00		2019		
Grupa docelowa	Grupę docelową projektu będą stanowili mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Adamów				
Charakterystyka przedsięwzięcia	Aktywna społeczność powinna być: współpracująca, twórcza, zaangażowana, zaradna, bezpieczna, solidarna, otwarta, ucząca się. Głównym celem przedsięwzięcia będzie zwiększenie zaangażowania mieszkańców i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy Adamów (w szczególności obszaru rewitalizacji) w życie publiczne. Związki z miejscem zamieszkania i lokalną wspólnotą budują bowiem poczucie zakorzenienia i przynależności, tworzą kapitał społeczny i poszerzają możliwości wspólnoty. Niezwykle istotne w procesie aktywizacji społeczności lokalnych jest partnerstwo trzech sektorów, a więc administracji, biznesu i organizacji pozarządowych. Władze samorządowe powinny stanowić integralną część wzmacniającą wspólnotę i przyczyniać się do powstania społeczeństwa obywatelskiego. Projekt umożliwi mieszkańcom angażowanie się w różnorodne działania na rzecz swojej wspólnoty. Pobudzi on aktywizację mieszkańców w zakresie spraw publicznych (solidarność społeczna, włączenie społeczne, równość szans, proces budowania i przekształcania przestrzeni wiejskiej) – m.in. poprzez rozwój wolontariatu czy wspieranie działań na rzecz integracji społecznej (np. działania na rzecz dzieci, seniorów, niepełnosprawnych). Jego założeniem jest również angażowanie mieszkańców w sprawy publiczne, tak aby odbudować poczucie wpływu na otaczającą rzeczywistość (np. aktywizowanie młodzieży, działania na rzecz dostępu do informacji				

	publicznej, czy edukacja obywatelska). Proces zmiany społecznej na poziomie lokalnym powinien być oparty na aktywizacji grup społecznych i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	W efekcie jego realizacji w przyszłości nastąpi zwiększenie inicjatyw oddolnych, wzrost liczby mieszkańców angażujących się w działania organizacji pozarządowych i lokalne inicjatywy, wzrost partycypacji mieszkańców w sprawy publiczne oraz wzmocnienie potencjału III sektora. Wyrównywanie szans, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i tworzenie warunków dla godnego funkcjonowania we wspólnocie ludzi marginalizowanych to tylko niektóre zadania realizowane w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca/Realizator/Partner		
11/2	„Monitoring obywatelski”		Gmina Adamów/Gmina Adamów		
Powiązanie z celami LPR			Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie		✓	✓	
	Powiązanie pośrednie				
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera Gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓		✓		✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres		Umiejscowienie		
	Podobszary rewitalizacji – sołectwo Adamów I i sołectwo Wola Gułowska		Obszar rewitalizacji	✓	
			Poza obszarem rewitalizacji		
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji		Źródło finansowania	
	Bez kosztowe	2017-2023		-	
Grupa docelowa	Grupę docelową projektu będą stanowili mieszkańcy obszaru rewitalizacji				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Przedsięwzięcie jest bezpośrednią odpowiedzią na zidentyfikowane podczas delimitacji obszaru zdegradowanego problemy mieszkańców tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców (w obszarze rewitalizacji obserwuje się m.in. wysoki wskaźnik interwencji Policji oraz wysoki wskaźnik przestępczości - oba powyżej średniej dla gminy); 2) zanik więzi sąsiedzkich – postępujące zjawisko uniformizacji otoczenia i anonimowości mieszkańców; 3) zróżnicowany poziom aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji (mierzony min. uczestnictwem w wyborach). <p>Przedmiotem projektu jest organizowanie cyklicznych spotkań mieszkańców, w trakcie których zgłaszane będą pojawiające się problemy w przestrzeni publicznej związane zarówno ze sferą społeczną (np. zgłoszenie miejsc, gdzie przebywanie jest niebezpieczne i wymagają doświetlenia), infrastrukturą techniczną (np. niedziałająca lampa), sferą środowiskową (zaśmiecanie terenów) czy przestrzenno-funkcjonalną. Spotkania będą służyć stwierdzeniu czy w danym obszarze występują nieprawidłowości i problemy, które wymagają pilnych działań. Spotkania odbywać się będą cyklicznie, w miarę zgłaszanych potrzeb i nagromadzenia spraw, na terenie obszaru rewitalizacji. Na potrzeby projektu, stworzone zostanie konto mailowe oraz skrzynka kontaktowa umieszczona w Urzędzie Gminy Adamów, które stanowić będą źródło komunikacji, wymiany informacji i możliwości zgłoszenia obserwowanych problemów przez mieszkańców. Na spotkaniach raportowane będą zaobserwowane negatywne zjawiska, które później przekazywane będą lokalnym władzom.</p>				

	W ramach spotkań będą prowadzone również spotkania edukacyjno-świadomościowe np. spotkania z dzielnicowym, strażakiem, pracownikiem socjalnym – w trakcie których przekazywana będzie wiedza na temat tego gdzie zgłosić problem, kogo zawiadomić i jak zachować się w obliczu niebezpiecznych sytuacji.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Wdrożenie zaplanowanych w ramach przedsięwzięcia działań przyczyni się do: <ul style="list-style-type: none"> - wzrostu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców obszaru - angażowania się mieszkańców we wspólne przedsięwzięcia, służące poprawie jakości życia lokalnej społeczności - niwelowania skutków zjawiska anonimowości – zjawisko anonimowości dotyczy szczególnie miejsc, gdzie występuje duże nagromadzenie ludzi na niewielkim terenie, uniformizacja otoczenia, brak wspólnych miejsc odpoczynku i rozrywki, ale też terenów zabudowy jednorodzinnej (chęć odgradzenia się od otoczenia, posiadanie własnego ogródka i poczucie posiadania własnego skrawka ziemi bywa silniejsze niż nawiązywanie relacji z sąsiadami i angażowanie się w prace na rzecz lokalnej społeczności) - podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru.
Przedsięwzięcia komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca/Realizator/Partner		
12/2	„Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów”		Gmina Adamów/Gmina Adamów		
Powiązanie z celami LPR			Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie			✓	✓
	Powiązanie pośrednie		✓		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna
	✓	✓	✓		✓
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres		Umiejscowienie		
	Obszar gminy Adamów, ze szczególnym uwzględnieniem podobszarów rewitalizacji – sołectwo Adamów I i sołectwo Wola Gułowska		Obszar rewitalizacji	✓	
			Poza obszarem rewitalizacji	✓	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	Termin realizacji		Źródło finansowania	
	70 000,00	2017-2023		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz środki Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli	
Grupa docelowa	Grupę docelową projektu będą stanowili rolnicy z terenu gminy Adamów, ze szczególnym uwzględnieniem podobszarów rewitalizacji				
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Gmina Adamów należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną, która stanowi główne źródło utrzymania ludności oraz pełni wiodącą funkcję rozwojową. Podstawowym źródłem dochodów osób zamieszkujących teren gminy jest, ze względu na jej rolniczy charakter, praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Inne, pozarolnicze sektory gospodarki, w tym np. usługowo-produkcyjne, mają jedynie znaczenie uzupełniające.</p> <p>Zakres zadań przewidzianych do realizacji w ramach niniejszego przedsięwzięcia obejmie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania informacyjne zachęcające rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z odnawialnymi źródłami energii, - zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym (np. agroturystyka), - podjęcie działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania, - działania informacyjne w zakresie rozpoczynania działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników, - działania informacyjne w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na rozpoczynanie lub modernizację/unowocześnienie/rozwój prowadzonej dotychczas działalności rolniczej. <p>Wskaźniki projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych i doradczych w zakresie rozwoju sektora rolnego – 2 szt./rok, - Liczba adresatów działań informacyjnych i doradczych w zakresie rozwoju sektora rolnego – 20 osób/działanie. 				
Oddziaływanie przedsięwzięcia	W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi poprawa jakości funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz opłacalności prowadzonej przez nie produkcji rolnej, co bezpośrednio wpłynie na podniesie standardu życia społeczności lokalnej. Celem inicjatywy jest poprawa poziomu				

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	<p>dochodów rolniczych oraz podnoszenie konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych, wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a także podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.</p>
<p>Przedsięwzięcia komplementarne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów ✓ Kaprał na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów ✓ Monitoring obywatelski ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów ✓ Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia			Wnioskodawca/Realizator/Partner		
13/2	„Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie”			Spółdzielnia mieszkaniowa/Spółdzielnia mieszkaniowa		
Powiązanie z celami LPR				Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3
	Powiązanie bezpośrednie				✓	
	Powiązanie pośrednie			✓		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera funkcjonalno-przestrzenna	
	✓		✓	✓	✓	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres			Umiejscowienie		
	Podobszar rewitalizacji – sołectwo Adamów I- Osiedle Tęcza			Obszar rewitalizacji	✓	
				Poza obszarem rewitalizacji		
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin realizacji	Źródło finansowania		
	2 178 828,66		2017-2018	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego)		
Grupa docelowa	Mieszkańcy Osiedla Tęcza w Adamowie					
Charakterystyka przedsięwzięcia	<p>Zakres prac przedmiotowego projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budynek Osiedle Tęcza 1 <p>Zakres prac.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocieplenie ścian zewnętrznych w systemie Etics styropianem gr. 14cm wraz z robotami towarzyszącymi, - ocieplenie stropodachu granulatem wełny mineralnej gr. 25cm, - uzupełnienie pokrycia z papy termozgrzewalnej, - częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, - wymianę obróbek blacharskich oraz rur spustowych, - wymianę nawierzchni opaski z kostki brukowej, - wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych. <p>- Budynek Osiedle Tęcza 2</p> <p>Zakres prac.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocieplenie ścian zewnętrznych w systemie Etics styropianem gr. 14cm wraz z robotami towarzyszącymi, - ocieplenie stropodachu granulatem wełny mineralnej gr. 25cm, - uzupełnienie pokrycia z papy termozgrzewalnej, 					

	<ul style="list-style-type: none"> - częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, - wymianę obróbek blacharskich oraz rur spustowych, - wymianę nawierzchni opaski z kostki brukowej. <p>- Budynek Osiedle Tęcza 3a i 3b</p> <p>Zakres prac.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocieplenie ścian zewnętrznych w systemie Etics styropianem gr. 14cm wraz z robotami towarzyszącymi, - ocieplenie stropodachu granulatem wełny mineralnej gr. 25cm, - uzupełnienie pokrycia z papy termozgrzewalnej, - częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, - wymianę obróbek blacharskich oraz rur spustowych, - wymianę nawierzchni opaski z kostki brukowej. <p>- montaż instalacji kolektorów słonecznych (o mocy 50,56 kW) na w/w budynkach mieszkalnych,</p> <p>- opomiarowanie budynków mieszkalnych i system zarządzania energią (w budynkach objętych zakresem projektu).</p> <p>W ramach p. zostaną osiągnięte następujące wskaźniki: Produktu: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 3; Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji - 4 206,50m²; Rezultatu: Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – 1 388,70 GJ/rok; Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI30) – 0,05 MW; Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32) – 562 700 kWh/rok; Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34) – 152,10 ton/rok.</p>
<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia</p>	<p>Projekt jest odpowiedzią na problemy sektora mieszkaniowego oraz społeczności lokalnej. Poza tym jego realizacja przyczyni się do wypełniania przez władze gminy (krajowych i przyjętych w dok. strategicznych) w zakresie zmniejszania energochłonności sektora mieszkaniowego i emisji zanieczyszczeń powietrza. Realizacja zakresu rzeczowego wynikającego z audytów energetycznych umożliwi poprawę efektywności energetycznej, w wyniku której możliwe będzie ograniczenie ilości zużywanej energii dla potrzeb eksploatacji obiektów objętych przedsięwzięciem. Mniejsza ilość zużywanej energii umożliwi zmniejszenie obciążeń finansowych ponoszonych przez mieszkańców wspólnoty mieszkaniowej. Przedsięwzięcie wpłynie na zaspokojenie potrzeb społeczności - poprawę warunków technicznych i zwiększenie komfortu użytkowania budynków mieszkalnych. Poprzez realizację działań w zakresie podniesienia efektywności energetycznej przyniesie także korzyści ekonomiczne - zmniejszenie obciążeń budżetów domowych związanych z eksploatacją przedmiotowych budynków. Oszczędności wygenerowane w związku z realizacją przedsięwzięcia będą mogły zostać wykorzystane na inne cele.</p> <p>Celem głównym projektu jest wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych przyczyniający się do poprawy jakości środowiska naturalnego na terenie gminy Adamów. Cele szczegółowe: Z optymalizowanie działań zwiększających efektywność energetyczną sektora mieszkalnego, 2. Łagodzenie zmian klimatu poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, 3. Zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej z OZE. Realizacja celu projektu wpłynie bezpośrednio na poprawę jakości i komfortu użytkowania ww. budynków a także zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności. Poprawa efektywności energetycznej wpłynie z kolei na łagodzenie zmian klimatu poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Dodatkowo proj. wpłynie na wzrost wykorzystania energii z OZE poprzez montaż instalacji OZE w budynkach objętych projektem. Ograniczenie zapotrzebowania na energię ciepłą i elektryczną produkowaną w sposób konwencjonalny przyniesie pozytywne efekty ekologiczne w postaci: substytucji paliw kopalnych i racjonalizacji ich użytkowania oraz ograniczenia negatywnego wpływu funkcjonowania energetyki zawodowej na środowisko naturalne.</p>

**Przedsięwzięcia
komplementarne**

- ✓ ODNOWIĆ OBSZAR REWITALIZACJI – uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Adamów
- ✓ OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadani nowych funkcji użytkowych
- ✓ Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji społecznych
- ✓ Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie
- ✓ Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim
- ✓ Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów
- ✓ Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej
- ✓ Aktywna turystyka w gminie Adamów
- ✓ Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów
- ✓ Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów
- ✓ Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy
- ✓ Utworzenie Uniwersytetu Ludowego
- ✓ Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie
- ✓ Kreowanie marki obszaru rewitalizacji
- ✓ ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej
- ✓ Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów
- ✓ Monitoring obywatelski
- ✓ Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów

W celu ograniczenia występowania negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji inwestycji, zostanie zastosowanych szereg działań zapobiegających, m.in.:

- dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji,
- stosowanie odpowiednich materiałów, rozwiązań technologicznych i technicznych, które są bezpieczne dla środowiska,
- selektywne gromadzenie powstających odpadów oraz przekazanie ich do unieszkodliwiania lub odzysku,
- dostosowanie terminów prac do okresu rozrodczego zwierząt (poza sezonem lęgowym ptaków, przygotowanie zastępczych miejsc lęgowych),
- stosowanie się do zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie oraz w przepisach prawnych przy realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Zastosowanie się do powyższych zaleceń w sposób znaczący ograniczy ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary chronione na terenie gminy jak również w gminach sąsiednich.

3.2.3 ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zintegrowane podejście Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów jest uszczegółowieniem komplementarności dokumentu i dotyczy czterech, następujących aspektów:

- ✓ Zintegrowanie na poziomie zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- ✓ Zintegrowanie na poziomie zastosowania różnych metod.
- ✓ Zintegrowanie na poziomie różnych sektorów, partnerów.
- ✓ Zintegrowanie na poziomie zaplanowanych celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

✓ ZINTEGROWANIE NA POZIOMIE ZDIAGNOZOWANYCH POTRZEB I PROBLEMÓW ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Całość zadań, zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, została opracowana po wcześniejszym zapoznaniu się z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów rozwojowych wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych z jego mieszkańcami. Każde z zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu zadań, pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej zdiagnozowane i przeanalizowane. W tabeli poniżej zestawiono powiązania problemów oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie rewitalizacji, z przedsięwzięciami planowanymi do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 7 Zintegrowanie przedsięwzięć wraz ze zdiagnozowanymi problemami i lokalnymi potencjałami w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023”

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Zdiagnozowane problemy/lokalne potencjały
-----	-----------------------	---

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.	<p>„PLAC NIEDŹWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów”</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zdegradowana przestrzeń publiczna, użytkowana w nieznacznym stopniu i w sposób nieefektywny ✓ niewykorzystany potencjał kulturalno-rekreacyjnego obszaru ✓ w obszarze rewitalizacji występuje deficyt terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywne i ciekawe spędzanie wolnego czasu ✓ występuje deficyt miejsc promujących zdrowy styl życia oraz umożliwiających podejmowanie aktywności ruchowej w przyjaznym i estetycznym otoczeniu ✓ niekontrolowany ruch samochodowy będący efektem braku wyznaczonych i utwardzonych miejsc parkingowych ✓ spora liczba osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji ✓ niewystarczająca liczba miejsc pracy, w tym w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami • teren mający ogromny potencjał w zakresie żywienia społeczno-gospodarczego nie tylko obszaru rewitalizacji lecz całej gminy Adamów • duże społeczne oczekiwanie w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej i deklarowana przez społeczeństwo lokalne chęć organizacji oddolnych inicjatyw w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę
2.	<p>„OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych”</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niedostateczny poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim osób z grup marginalizowanych (seniorów, niepełnosprawnych) ✓ zdegradowany obiekt publiczny oraz przestrzeń wokół niego; niespełniające swojej funkcji i użytkowne w bardzo ograniczonym zakresie ✓ niski poziom życia mieszkańców ograniczającym możliwość samodzielnego korzystania z oferty kultury poza granicami gminy ✓ niewykorzystany potencjał obiektu oraz jego wnętrza (w szczególności Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej) ✓ zły stan techniczny obiektu mogący zagrażać zdrowiu korzystających z niego użytkowników ✓ deficyt miejsc zapewniających alternatywę dla dotychczasowych sposobów spędzania wolnego czasu (np. picie alkoholu, wybryki chuligańskie) ✓ deficyt miejsc oraz oferty integracji międzypokoleniowej ✓ stosunkowo spora liczba osób niepełnosprawnych zamieszkujących obszar rewitalizacji ✓ niepokojące prognozy demograficzne dotyczące społeczeństwa - starzenia się społeczeństwa i wzrost liczby osób niepełnosprawnych ✓ brak dostosowania budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • duże społeczne oczekiwanie w zakresie realizacji projektu i deklarowana przez społeczeństwo lokalne chęć organizacji oddolnych inicjatyw w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę • obiekt mający ogromny potencjał w zakresie żywienia społeczno-gospodarczego nie tylko obszaru rewitalizacji lecz całej gminy Adamów • spora aktywność instytucji kultury oraz NGO prowadzona w obrębie obiektu

3.	„Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zdegradowana przestrzeń publiczna niespełniająca swojej funkcji i użytkowna w ograniczonym zakresie ✓ brak odpowiedniego oświetlenia wpływające na obniżenie bezpieczeństwa w trakcie organizowanych wydarzeń ✓ zły stan techniczny obiektu mogący zagrażać zdrowiu korzystających z niego użytkowników ✓ w obszarze rewitalizacji występuje deficyt terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywne i ciekawe spędzanie wolnego czasu ✓ duża liczba mieszkańców, zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów, borykających się z problemami zdrowotnymi – otyłość, nadwaga, wady postawy – wynikającymi m.in. z braku ruchu ✓ negatywne przyzwyczajenia i nawyki mieszkańców ✓ brak miejsc zapewniających alternatywę dla dotychczasowych sposobów spędzania wolnego czasu (np. picie alkoholu, wybryki chuligańskie) ✓ nieład parkingowy • duże społeczne oczekiwanie w zakresie modernizacji stadionu i deklarowana przez społeczeństwo lokalne chęć organizacji oddolnych inicjatyw w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę (m.in. realizację wydarzeń i inicjatyw promujących zdrowy styl życia i aktywność ruchową)
4.	„Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spora liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uzależniona od pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie ✓ duży odsetek osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym - korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia oraz niepełnosprawności ✓ wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP ✓ niewystarczający udział niepełnosprawnych pracujących • społeczna akceptacja i przekonanie o niezbędności prowadzenia tego rodzaju podmiotów • doświadczenie wnioskodawcy w realizacji przedsięwzięć polegających na inicjowaniu rozpoczynania i prowadzenia działalności przez podmioty ekonomii społecznej – KIS oraz Spółdzielnia Socjalna „Niedźwiadek” w Adamowie
5.	„Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spora liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uzależniona od pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie ✓ zdiagnozowane problemy wychowawczo-opiekuńcze występująca w rodzinach bezradność i brak samodzielności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego ✓ problemy psychiczne rodziców i dzieci wynikające z doświadczeń życiowych i trudnej sytuacji bytowo-materialnej ✓ spory udział mieszkańców borykających się uzależnieniami, głównie od alkoholu ✓ negatywne wzorce i postawy przekazywane młodym pokoleniom oraz wszechobecna społeczna akceptacja dla spożywania alkoholu ✓ brak lub ograniczony dostęp do kompleksowego specjalistycznego poradnictwa rodzinnego

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak komplementarności oferowania usług, a te które są oferowane bardzo często są płatne i zlokalizowane w miastach powiatowych • doświadczenie instytucji pomocy społecznej w zakresie realizacji programów mających na celu kompleksowe wsparcie rodzin • położenie na obszarze rewitalizacji wszystkich placówek, w oparciu o które istnieje możliwość realizacji projektu
6.	„Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spora liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uzależniona od pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie ✓ duży odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia oraz niepełnosprawności ✓ wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP ✓ niski udział niepełnosprawnych pracujących ✓ niskie kwalifikacje mieszkańców obszaru rewitalizacji ✓ doświadczenie instytucji pomocy społecznej w zakresie realizacji programów integracji społeczno-zawodowej • położenie na obszarze rewitalizacji wszystkich placówek, w oparciu o które istnieje możliwość realizacji projektu
7.	„Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obniżone szanse edukacyjne dzieci z obszarów wiejskich ✓ niskie wyniki nauczania w szkole podstawowej ✓ usytuowanie placówki oświatowej wśród szkół o najniższych wynikach nauczania w województwie lubelskim ✓ niewystarczający poziom wyposażenia placówki oświatowej w sprzęt umożliwiający prowadzenie nowoczesnego procesu edukacyjnego ✓ duża liczba dzieci z różnego rodzaju dysfunkcjami i niedostosowanych emocjonalnie ✓ niedostosowanie oferty edukacyjnej (zajęć dodatkowych) do potrzeb rynku pracy ✓ duża liczba dzieci pochodzących z rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, co stanowi poważną barierę edukacyjną (brak środków na realizację zajęć pozalekcyjnych) ✓ niewystarczające kompetencje nauczycieli w zakresie wykorzystania narzędzi TIK w nauczaniu przedmiotowym
8.	„Aktywna turystyka w gminie Adamów”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji i całej gminy Adamów ✓ słabe rozpropagowanie walorów lokalnego dziedzictwa niematerialnego ✓ słabo rozwinięta lokalna gospodarka ✓ niewystarczająca aktywności mieszkańców oraz brak przekonania o korzyściach płynących z samozatrudnienia • ogromne bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz historii obszaru rewitalizacji stanowiące niebagatelny potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów
9.	„Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji i całej gminy Adamów ✓ słabe rozpropagowanie walorów lokalnego dziedzictwa niematerialnego

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ słabo rozwinięta lokalna gospodarka ✓ niewystarczająca aktywności mieszkańców oraz brak przekonania o korzyściach płynących z samozatrudnienia • ogromne bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz historii obszaru rewitalizacji stanowiące niebagatelny potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów
10.	„Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji i całej gminy Adamów ✓ słabe rozpropagowanie walorów lokalnego dziedzictwa niematerialnego ✓ słabo rozwinięta lokalna gospodarka ✓ niewystarczająca aktywności mieszkańców oraz brak przekonania o korzyściach płynących z samozatrudnienia ✓ niewystarczająca integracja lokalnej społeczności ✓ zanik więzi sąsiedzkich – postępujące zjawisko uniformizacji otoczenia i anonimowości mieszkańców ✓ brak wystarczającej ochrony przed zapomnieniem i kultywowania pamięci o wydarzeniach historycznych odbywających się na obszarze rewitalizacji ✓ zanik postaw patriotycznych i obywatelskich ✓ brak dumy z miejsca zamieszkania • ogromne bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz historii obszaru rewitalizacji stanowiące niebagatelny potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów
11.	„Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji i całej gminy Adamów ✓ słabe rozpropagowanie walorów lokalnego dziedzictwa niematerialnego ✓ słabo rozwinięta lokalna gospodarka ✓ niewystarczająca aktywności mieszkańców oraz brak przekonania o korzyściach płynących z samozatrudnienia ✓ niewystarczająca integracja lokalnej społeczności ✓ zanik więzi sąsiedzkich – postępujące zjawisko uniformizacji otoczenia i anonimowości mieszkańców ✓ brak wystarczającej ochrony przed zapomnieniem i kultywowania pamięci o wydarzeniach historycznych odbywających się na obszarze rewitalizacji ✓ zanik postaw patriotycznych i obywatelskich ✓ brak dumy z miejsca zamieszkania ✓ ogromne bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz historii obszaru rewitalizacji stanowiące niebagatelny potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów
12.	„Utworzenie Uniwersytetu Ludowego”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obniżone szanse edukacyjne młodzieży z terenów wiejskich ✓ brak dostępności wysokiej jakości usług edukacyjnych ✓ deficyt miejsc i form spędzania czasu i aktywności dla seniorów
13.	„Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zły stan techniczny budynku placówki oświatowej powodujący problemy w skali lokalnej (znaczne obciążenie budżetu związane z koniecznością ponoszenia opłat eksploatacyjnych oraz konieczność wykorzystywania nadmiernej ilości surowców

		<p>kopalnych) oraz skali globalnej (nadmierne zanieczyszczenie środowiska powodujące zmiany klimatyczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ niska efektywność energetyczna budynku ✓ niski stopień wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w sektorze mieszkalnictwa oraz użyteczności publicznej
14.	„Kreowanie marki obszaru rewitalizacji”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zdiagnozowanym problemem nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Adamów jest brak spójnego systemu wizualizacji i marki wpływających na zbudowanie przewagi konkurencyjnej wobec innych miejsc i miejscowości Ziemi Łukowskiej ✓ mieszkańcom brakują poczucia wspólnoty i dumy z miejsca zamieszkania, nie identyfikują się w sposób wystraszający z lokalną społecznością, wobec czego znaczna część z nich nie angażuje się i nie jest zainteresowana uczestnictwem w życiu wspólnoty • niezaprzeczalnym potencjałem obszaru rewitalizacji są jego bogate walory turystyczno-krajobrazowe oraz dziedzictwo historyczne i kultury materialnej, jak również niematerialnej
15.	„ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mała świadomość ekologiczna i zdrowotna mieszkańców obszaru rewitalizacji ✓ nieprawidłowe nawyki żywieniowe mieszkańców powodujące wzrost liczby osób borykających się z problemem nadwagi czy otyłości, w szczególności wśród dzieci i młodzieży ✓ brak podstawowej wiedzy mieszkańców w zakresie proklimatycznych i proekologicznych zachowań ✓ niewystarczająca liczba osób na stałe uprawiających aktywność ruchową ✓ coraz większa liczba mieszkańców borykających się z różnego rodzaju schorzeniami ✓ deficyt oferty nakierowanej na integrację międzypokoleniową • powstanie infrastruktury (uporządkowana przestrzeń publiczna oraz stadion w Adamowie), w oparciu o którą będzie istniała możliwość realizacji szeregu przedsięwzięć
16.	„Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewystarczający poziom angażowania się mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej ✓ maraz i bierność w podejmowaniu aktywności społecznej ✓ brak przeświadczenia o realnej możliwości współdecydowania o losach wspólnoty • stosunkowo duża liczba funkcjonujących podmiotów z sektora NGO
17.	„Monitoring obywatelski”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców (w obszarze rewitalizacji obserwuje się m.in. wysoki wskaźnik interwencji policji oraz wysoki wskaźnik przestępczości - oba powyżej średniej dla gminy) ✓ zanik więzi sąsiedzkich – postępujące zjawisko uniformizacji otoczenia i anonimowości mieszkańców ✓ zróżnicowany poziom aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji (mierzonej min. uczestnictwem w wyborach)
18.	„Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów”	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mała dochodowość funkcjonujących gospodarstw rolnych ✓ niski stopień specjalizacji produkcji rolnej ✓ niewykorzystany potencjał obszaru gminy (np. w zakresie produkcji żywności ekologicznej, produktów regionalnych czy uprawy roślin energetycznych)

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewystarczająca wiedza w zakresie możliwości i sposobów przekształcania/dywersyfikacji lub rozwoju prowadzonej działalności rolniczej oraz pozyskiwania środków zewnętrznych
19.	<p style="text-align: center;">Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęczą w Adamowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zły stan techniczny budynków wielorodzinnych powodujący problemy w skali lokalnej (znaczne obciążenie budżetów domowych związane z koniecznością ponoszenia opłat eksploatacyjnych oraz konieczność wykorzystywania nadmiernej ilości surowców kopalnych) oraz skali globalnej (nadmierne zanieczyszczenie środowiska powodujące zmiany klimatyczne) ✓ niska efektywność energetyczna budynków ✓ niski komfort cieplny budynków wpływający na obniżenie jakości życia mieszkańców ✓ niski stopień wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w sektorze mieszkalnictwa

Źródło: Opracowanie własne

✓ ZINTEGROWANIE NA POZIOMIE RÓŻNYCH METOD PARTYCYPACJI

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023” został wypracowany z wykorzystaniem różnych metod partycypacyjnych. Metody zostały dobrane w ten sposób, by możliwe było włączenie szerokiego grona przedstawicieli różnych grup interesariuszy (społecznych, gospodarczych, samorządowych). Z tego względu wykorzystane metody i techniki miały charakter interakcyjny, umożliwiając wzajemne oddziaływanie, wymianę informacji, jednocześnie tworząc relację z innymi członkami procesu rewitalizacji. Dopiero całość działań partycypacyjnych wraz z pracami eksperckimi, pozwoliła na wypracowanie działań i mechanizmów, które zostały zawarte w niniejszym dokumencie, a które pozwolą na skuteczne przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom. Całość procesu partycypacji opisana została w Rozdziale 5 *Partycypacja społeczna*.

✓ ZINTEGROWANIE NA POZIOMIE ZAPLANOWANYCH CELÓW STRATEGICZNYCH I OPERACYJNYCH ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji są kompleksowe, dzięki czemu, ich realizacja zapewni wypełnienie kilku celów operacyjnych (w ramach różnych celów strategicznych). Zależność ta przedstawiona została w tabeli poniżej:

Tabela 8 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023”

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Cel operacyjny
1/1	„PLAC NIEDŹWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju
			Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne
			Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
			Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
2/1	„OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju
			Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne
			Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
			Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
3/1	„Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju
			Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne
			Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
			Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
4/1	„Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych

		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
5/1	„Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
6/1	„Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
1/2	„Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
2/2	Aktywna turystyka w gminie Adamów	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
			Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej

		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
3/2	„Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
4/2	„Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
5/2	„Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju
6/2	„Utworzenie Uniwersytetu Ludowego”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych

			<p>Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych</p> <p>Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych</p> <p>Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy</p>
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	
7/2	„Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	<p>Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych</p> <p>Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych</p>
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	
8/2	Kreowanie marki obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	<p>Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju</p> <p>Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych</p> <p>Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych</p>
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	<p>Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy</p>
9/2	„ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	<p>Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju</p> <p>Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych</p>
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	<p>Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych</p>
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	<p>Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy</p>
10/2	„Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	<p>Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju</p> <p>Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych</p>

			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne
			Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
			Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
11/2	„Monitoring obywatelski”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
12/2	„Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju
			Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne
			Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych
		Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Cel operacyjny 3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej
			Cel operacyjny 3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy
13/2	„Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęczą w Adamowie”	Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Cel operacyjny 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami
			Cel operacyjny 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych
			Cel operacyjny 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych
		Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Cel operacyjny 2.2 Poprawić stan usług publicznych

Źródło: Opracowanie własne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

✓ ZINTEGROWANIE NA POZIOMIE RÓŻNYCH SEKTORÓW, PARTNERÓW

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023” zakłada również zintegrowane podejście na poziomie podmiotów realizujących założenia niniejszego dokumentu. Przewidziane do realizacji przedsięwzięcia przewidują bowiem współpracę partnerów wywodzących się z różnych sektorów, w tym m.in.:

- ✓ **Sektor publiczny** – Urząd Gminy Adamów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, instytucje kultury (Dom Kultury oraz Muzeum Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej)
- ✓ **Partnerzy gospodarczy** – przedsiębiorcy, prywatni sponsorzy, podmioty ekonomii społecznej,
- ✓ **Partnerzy społeczni** – organizacje pozarządowe działające na różnych płaszczyznach – pomoc społeczna, kultura, edukacja, aktywizacja społeczne (np. Towarzystwo Przyjaciół Woli Gułowskiej, Stowarzyszenie Oświatowe „Kaganek”, LKS „SOKÓŁ” w Adamowie).

4.CZĘŚĆ ZARZĄDCZA – WDRAŻANIE LPR

Mając na uwadze długookresowy charakter „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” należy podkreślić, że wdrażanie jego założeń jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do wytycznych w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. W efekcie realizowanych przedsięwzięć stopniowo będą osiągnane cele rewitalizacji i w związku z tym będą zmieniały się priorytety.

Proces wdrażania LPR został poprzedzony jego opracowaniem i ustaleniem celów rewitalizacji oraz konkretnych projektów i przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji. Pierwszym etapem wdrożenia LPR jest przyjęcie go stosowną uchwałą Rady Gminy Adamów. Kolejnym etapem jest realizacja poszczególnych projektów, dzięki czemu osiągnane są cele. W trakcie wdrażania LPR odbywa się ocena stopnia jego realizacji, która prowadzi do aktualizacji zapisów programu, jeżeli wystąpiły odchylenia od pierwotnie zaplanowanego stanu docelowego.

Rysunek 4 Schemat wdrażania LPR

Źródło: Opracowanie własne

Mając na względzie usytuowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji u podłoża struktury zarządzania strategicznego oraz operacyjnego gminy Adamów, jako definicję przyjęto wykorzystanie wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk z zakresu zarządzania programami, rozumianymi jako zespoły projektów powiązanych ze sobą i realizowanych dla osiągnięcia celu strategicznego określonego w ramach programu. Niezbędne przy tym staje się zapewnienie i utrzymanie wszystkich wymaganych komplementarności dotyczących rewitalizacji: problemowej, przestrzennej, źródeł finansowania, proceduralno-instytucjonalnej, a także zasady partycypacji oraz kompleksowości.

Jednocześnie należy podkreślić, że rozwiązania zarządcze opisane w tej części Programu mają charakter wstępny i mogą ulec zmianom w wyniku prowadzonej jego ewaluacji.

Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter operacyjny i jako taki identyfikuje organizacyjne struktury wdrażające planowane cele, działania, zadania oraz ustalenia. Na strukturę organizacyjną składają się dwa typy podmiotów:

- ✓ **podmioty wykonawcze**, czyli jednostki sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego realizujące poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
- ✓ **podmioty zarządzające**, czyli koordynujące wdrożenie Programu, jako całości, a przy tym prowadzące jego aktualizację, monitoring i ocenę.

Niezaprzeczalna jest rola organów gminy w zarządzaniu Lokalnym Programem Rewitalizacji. Polega ona w głównej mierze na jego sprofilowaniu, uchwaleniu, kontrolowaniu i ocenie z punktu widzenia lokalnej strategii. Dotyczy to szczególnie kontekstu celów przygotowania Programu (uszczegółowienie i wcielenie w życie instrumentów rozwoju gminy, pozyskanie środków z funduszy strukturalnych, etc.).

Jako wyłączne kompetencje Rady Gminy Adamów zastrzeżono:

- ✓ uchwalenie Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- ✓ nadzór nad realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- ✓ opiniowanie i uchwalanie zmian i aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Jako wyłączne kompetencje Wójta Gminy Adamów zastrzeżono:

- ✓ realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji m.in. poprzez wyznaczenie Operatora Programu i Koordynatora Rewitalizacji oraz nadzór nad ich działalnością,
- ✓ zagwarantowanie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, zgodnie z założonym udziałem gminy Adamów;
- ✓ podejmowanie decyzji o konieczności weryfikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na podstawie inicjatywy m.in. Operatora Programu, innych gminnych jednostek oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

Działania o charakterze wykonawczym będą realizowane przez Operatora Programu.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

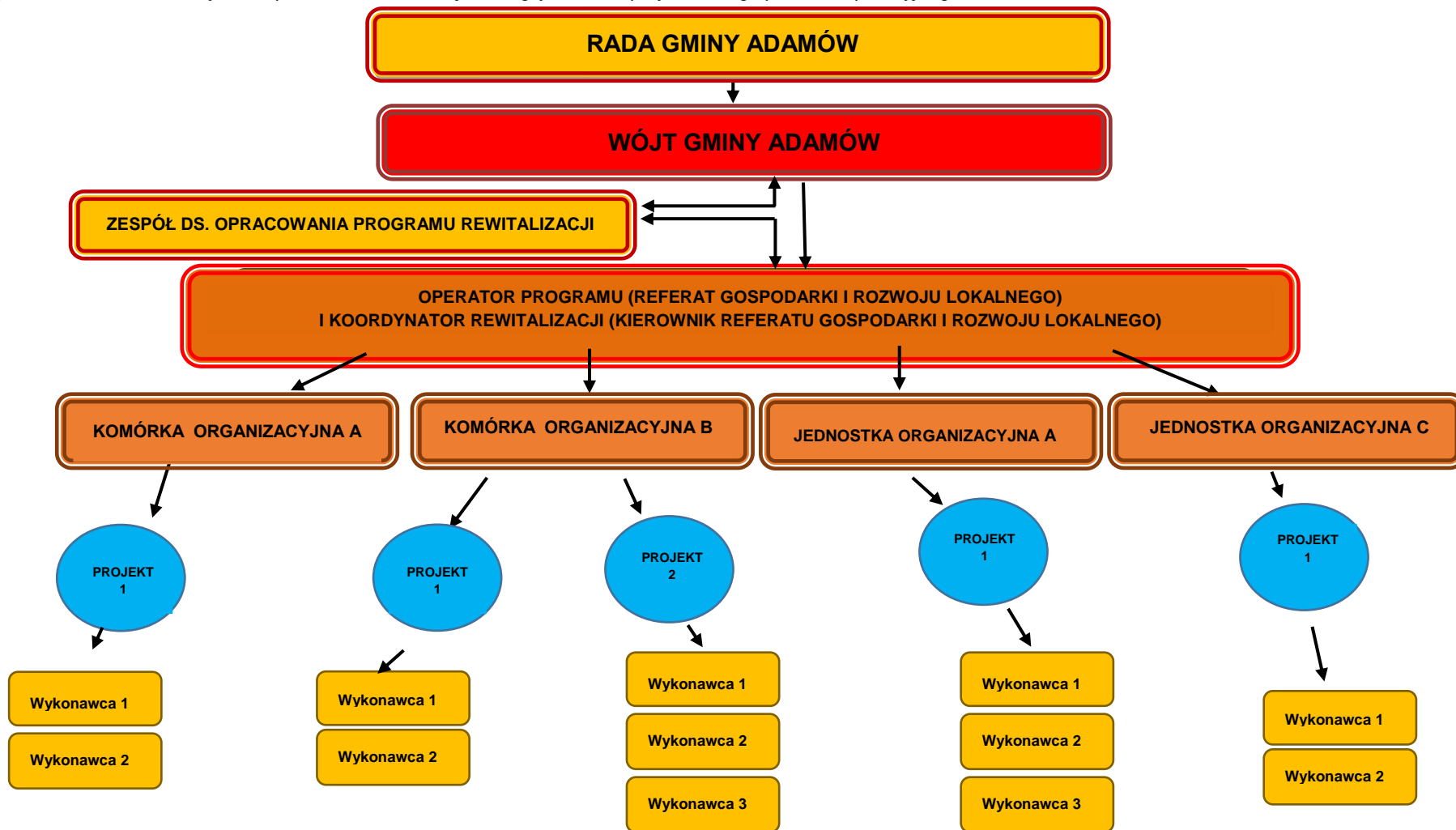
4.1 STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ LPR

W skład struktury zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji wchodzi **Rada Gminy Adamów** (odpowiedzialna za uchwalanie LPR i jego głównych kierunków, a także opiniowanie jego zmian i aktualizację) oraz **Wójt Gminy Adamów** (odpowiedzialny za bieżący nadzór nad realizacją LPR, dbałość o zagwarantowanie środków finansowych na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania zmian w LPR).

Zgodnie z właściwością gminy, zarządzanie i koordynacja Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także realizacja prowadzona będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Adamów. **Operatorem Programu** będzie **Referat Gospodarki i Rozwoju Lokalnego**. Natomiast **Koordynatorem Rewitalizacji – Kierownik Gospodarki i Rozwoju Lokalnego**. Zadania każdej z komórek czy stanowisk oraz jednostek organizacyjnych, wykonywane w ramach LPR, zostaną określone i ściśle zdefiniowane przez **Koordynatora Rewitalizacji**. Będzie on pełnił rolę zarządzającego LPR. Wszystkie komórki czy jednostki organizacyjne, w ramach swoich kompetencji, będą realizowały wyznaczone zadania dostosowując swoje zasoby do potrzeb w sposób elastyczny w ramach istniejących struktur. W ich ramach wyodrębnione zostaną zadania służące realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nad którymi nadzór merytoryczny sprawować będzie Koordynator Rewitalizacji.

W ramach procesu opracowywania, realizacji oraz ewaluacji i oceny stopnia wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji czynny udział będzie brał również **Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji**.

Rysunek 5 Schemat zarządzania procesem rewitalizacji z uwzględnieniem przykładowego poziomu operacyjnego

Źródło: Opracowanie własne

Przewiduje się możliwość wypracowanie nowych rozwiązań w zakresie prowadzenia skutecznych działań rewitalizacyjnych, w tym z uwzględnieniem systemu zarządzania wielopłaszczyznowym procesem przemian jakim jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

4.2 OPERATOR PROGRAMU I KOORDYNATOR REWITALIZACJI

Operatorem Programu będzie **Referat Gospodarki i Rozwoju Lokalnego**. Do zadań ww. operatora będzie należało:

- ✓ przygotowanie, koordynowanie oraz wdrażanie projektów ujętych w LPR (zarówno w ramach listy podstawowej, jak i pozostałych działań);
- ✓ uaktualnianie i kontynuacja procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia LPR o działania uwzględniające inne kategorie projektów;
- ✓ dalsze programowanie procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego LPR (tj. rok 2023);
- ✓ realizację LPR, w rozumieniu koordynowania i inspirowania działań administracji i beneficjentów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych (np. RPO WL), a także spójności LPR;
- ✓ urządzenie przebiegu upowszechnienia LPR i komunikacji społecznej (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy);
- ✓ monitorowanie realizacji i ewaluację LPR;
- ✓ przygotowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów LPR.

Pracami Operatora Programu będzie kierował wyznaczony **Koordinator Rewitalizacji – Kierownik Referatu Gospodarki i Rozwoju Lokalnego**. Koordinator będzie odpowiadał za zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji, który stanowi swoistego rodzaju ramę operacyjną dla przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji oraz wszystkich innych działań gminy Adamów, które merytorycznie związane są z zakresem rewitalizacji.

Przewiduje się wyodrębnienie zadań związanych z zarządzaniem projektami rewitalizacyjnymi z całego systemu zarządzania projektami w Urzędzie Gminy Adamów i podporządkowanie ich bezpośrednio Operatorowi Programu. Zarządzanie projektami rewitalizacyjnymi będzie odbywał się w oparciu o indywidualne i szczegółowe podejście do wszystkich z nich; począwszy od etapu planowania i przygotowania projektu po etap jego realizacji i monitorowania efektów.

Mając na względzie konieczność włączenia w proces rewitalizacji większości komórek Urzędu Gminy Adamów czy gminnych jednostek organizacyjnych, Koordinator Rewitalizacji w ramach swoich kompetencji będzie miał możliwość wydawania wiążących dyspozycji i rekomendacji kierownikom/dyrektorom poszczególnych komórek i jednostek w zakresie ich udziału w procesie rewitalizacji. Ponadto, wyżej wymienieni kierownicy i dyrektorzy mają obowiązek umożliwienia wyznaczonym pracownikom pełnego zaangażowania w realizację zadań związanych z realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Koordynator będzie pełnił nadzór merytoryczny nad innymi podmiotami (w zakresie odpowiadającym powierzonym im do realizacji przedsięwzięciom rewitalizacyjnym) w celu zapewnienia uzyskania właściwego poziomu poszczególnych wskaźników oraz zachowania wysokiego stopnia partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji.

4.3 ZESPÓŁ DS. OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

W dniu 30 grudnia 2016 roku Zarządzeniem Wójta Gminy Adamów nr 107/16 został powołany Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Gminy Adamów, gminnych jednostek organizacyjnych reprezentujący obszary: społeczny, przestrzenno – techniczny - inwestycyjny, środowiskowy i informacyjno -edukacyjny. Przewodniczącym zespołu jest Wójt Gminy Adamów. Zespół czuwał na bieżąco i uczestniczył aktywnie w pracach nad opracowywaniem zarówno diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak i niniejszego LPR.

Zespół będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy. Będzie pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą a za jego obsługę odpowiadać będzie Koordynator Rewitalizacji.

Tabela 9 Lista członków Zespołu ds. rewitalizacji

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja
1.	Sławomir Skwarek	Wójt Gminy Adamów
2.	Justyna Bujak	Przewodniczący Rady Gminy Adamów
3.	Jolanta Biaduń	Sekretarz Gminy Adamów
4.	Mirosław Zdunek	Sołtys wsi Adamów – sołectwa Adamów I
5.	Paweł Wachnik	Sołtys wsi Wola Gułowska – sołectwa Wola Gułowska
6.	Katarzyna Wierzbicka-Frydrych	Kierownik GOPS w Adamowie
7.	Piotr Zgorzałek	Pracownik Referatu ds. budownictwa i zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Zarządzenie nr 107/16 Wójta Gminy Adamów z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Programu Rewitalizacji

4.4 SYSTEM OBIEGU INFORMACJI W RAMACH ZARZĄDZANIA LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

Zarówno system obiegu informacji, jaki i środków finansowych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, będzie realizowany przez Operatora Programu zgodnie z dotychczasowymi zarządzeniami i instrukcjami kancelaryjnymi obowiązującymi w Urzędzie Gminy Adamów. W oparciu o *Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 roku w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz.U. 2011 nr 14, poz. 67)* w Urzędzie Gminy Adamów wprowadzono stosowne procedury, które rozstrzygają zakres odpowiedzialności i kompetencji poszczególnych jednostek urzędu, regulują zasady przepływu informacji w Urzędzie, a także środków finansowych pozostających w dyspozycji gminy. Uszczegółowienie wyżej wymienionych zapisów w odniesieniu do Lokalnego Programu

Rewitalizacji znajdzie swoje odzwierciedlenie w Zarządzeniu Wójta Gminy Adamów powołującym Koordynatora Rewitalizacji z umiejscowieniem go w strukturze Urzędu Gminy.

Obieg informacji poza strukturą Urzędu Gminy Adamów zapewnią stałe spotkania Zespołu ds. rewitalizacji, na których będą przekazywane informacje nt. postępu wdrażania Programu, a także pozyskiwane informacje o postępie prac u pozostałych partnerów Programu, w tym informacje o środkach zaangażowanych poza budżetem gminy. Ponadto informacja o postępie prac i uruchamianych projektach będzie dostępna na portalu internetowym gminy Adamów: <http://www.adamow.pl/> w zakładce: Program Rewitalizacji. Będą tam również publikowane bieżące sprawozdania z postępu prac nad Programem.

4.5 INFORMACJA I PROMOCJA

Na etapie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, zarówno jego Operator, jak i inne podmioty zaangażowane w jego urzeczywistnienie, a także konkretni beneficjenci podejmowanych działań, dołożą wszelkich starań, aby we właściwy sposób rozpowszechnić informacje o jego celach, zamierzeniach, jak i konkretnych efektach, które przyniesie jego realizacja. Działania te będą nakierowane również na dalszy proces konsultacji i ewentualną aktualizację Programu w sytuacji zmiany czynników, które determinowały obecny jego kształt.

Za podejmowanie merytorycznych działań promocyjnych odpowiedzialny będzie Operator Programu. Do jego zadań należeć będzie opracowanie strategii informacji i promocji. Głównym celem działań informacyjnych i promocyjnych, realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, jest podniesienie świadomości opinii publicznej o mechanizmach i procesach rewitalizacji, a także przebiegu realizacji i efektach oraz rezultatach Programu. Grupę docelową ww. działań stanowić będzie:

- ✓ społeczeństwo, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- ✓ beneficjenci i potencjalni beneficjenci Programu;
- ✓ partnerzy społeczno-gospodarczy;
- ✓ organizacje pozarządowe;
- ✓ właściwe władze publiczne (władze regionalne województwa lubelskiego, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich);
- ✓ media (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym, media elektroniczne).

Proces informowania o LPR będzie miał charakter dwukierunkowy, pozwalający odbiorcom przekazów na informację zwrotną (przekazywanie własnych opinii). W związku z tym, strategia działań informacyjnych i promocyjnych powinna uwzględniać zarówno bierne, jak i czynne prawo obywateli do informacji. Do instrumentów realizacji wśród działań PR w wyżej wymienionych sferach należy wyliczyć:

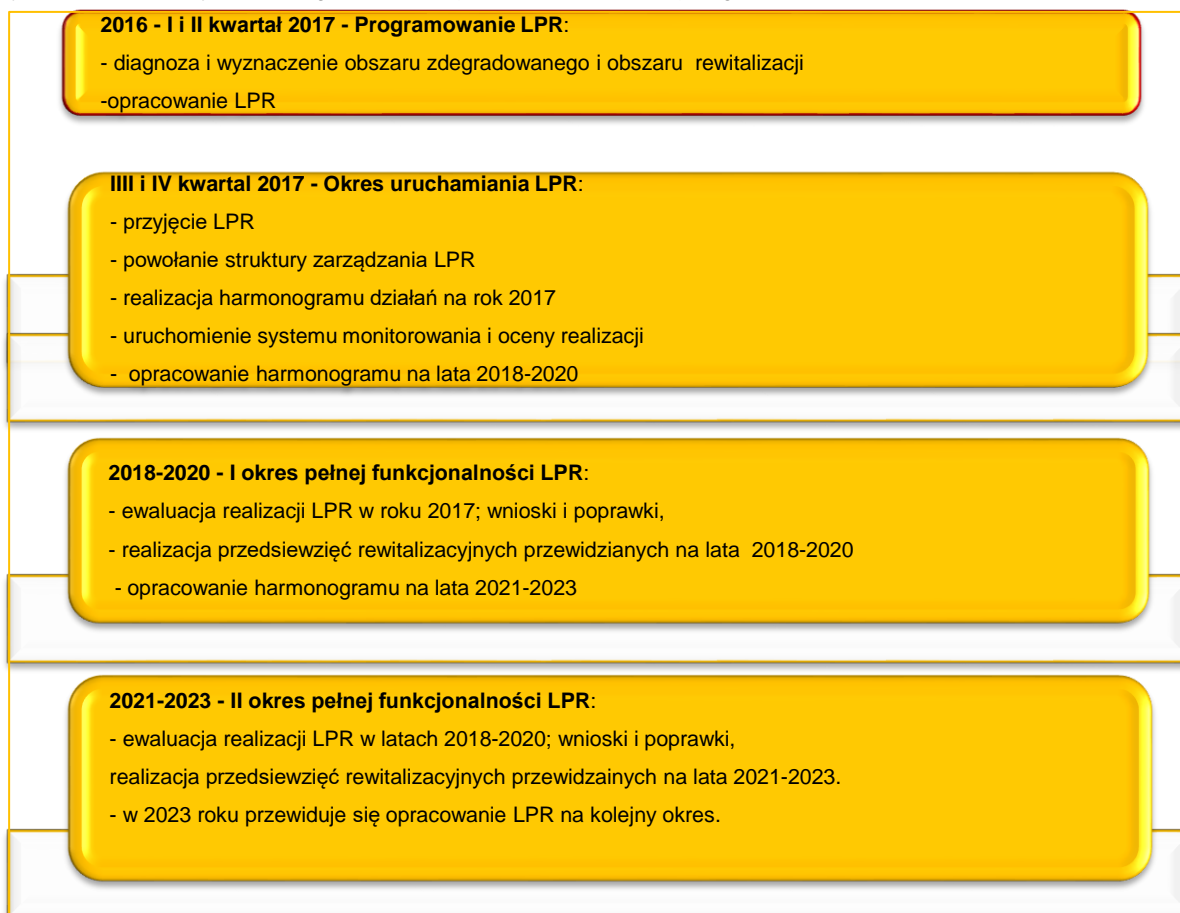
- ✓ zastosowanie oficjalnych stron internetowych gminy i jednostek podległych (w tym BIP) do publikacji informacji o rewitalizacji;
- ✓ stworzenie i prowadzenie zakładki na stronie internetowej gminy Adamów dotyczącej Lokalnego Programu Rewitalizacji, w ramach której można znaleźć informacje na temat: podstawowych pojęć i zagadnień związanych z procesem rewitalizacji, problematyki rewitalizacji obszarów wiejskich, procesu opracowywania oraz konsultowania LPR;

- a w późniejszym okresie również: bieżącego stanu wdrażania, finansowania, ewaluacji Programu (upublicznianie sprawozdań), innych materiałów o charakterze informacyjnym (np. komunikaty o przetargach, konkursach ofert i ich wynikach), bazę przedsięwzięć rewitalizacyjnych, galerię fotografii dokumentującą stan sprzed realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i po ich realizacji;
- ✓ wydawane przez Operatora oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji ulotki i broszury informacyjne, publikacje związane z realizacją poszczególnych przedsięwzięć;
 - ✓ publikacje i konferencje prasowe dotyczące m.in. uchwalenia LPR, kolejnych etapów wdrożenia i ewaluacji, uzyskania środków na finansowanie Programu lub poszczególnych projektów, zakończenia realizacji poszczególnych projektów realizowanych w ramach LPR

4.6 HARMONOGRAM REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI

Okres realizacji procesu rewitalizacji objętego niniejszym Lokalnym Programem Rewitalizacji wynosi 7 lat (lata 2017 – 2023). Przewiduje się podział tego okresu na dwa podokresy trzyletnie pełnej funkcjonalności Lokalnym Programu Rewitalizacji poprzedzone rocznym okresem uruchamiania Programu.

Rysunek 6 Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji w gminie Adamów na lata 2017-2023

Źródło: Opracowanie własne

4.6.1 ZADANIA DO KOŃCA 2017 ROKU

Z uwagi na specyfikę, złożoność i skalę Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów rok 2017 przewidziano jako rok stopniowego uruchamiania pełnej funkcjonalności niniejszego Programu. Po uchwaleniu przez Radę Gminy Adamów przedmiotowego Programu należy wykonać następujące zadania:

- ✓ powołanie pełnej struktury zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji przewidzianej w ramach niniejszego dokumentu,
- ✓ uruchomienie systemu monitorowania i oceny wdrażania LPR,
- ✓ realizacja opracowanego harmonogramu działań wdrożeniowych na rok 2017,
- ✓ systematyczne uruchamianie przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✓ testowanie systemu zarządzania i monitorowania,
- ✓ opracowanie harmonogramu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na lata 2018-2020.

4.6.2 OKRES PEŁNEJ FUNKcjONALNOŚCI LPR (2018-2023)

Planuje się, że po dokonaniu w 2017 r. stopniowego rozpoczęcia realizacji LPR, w roku 2018 Program osiągnie pełną funkcjonalność. Sześcioletni okres 2018-2023 został podzielony na dwa podokresy trzyletnie: 2018-2020 oraz 2021-2023. W obu podokresach przewidziano:

- ✓ I kwartał - ewaluacja realizacji LPR w okresie poprzednim, w tym:
 - sprawdzanie stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji;
 - wyciągnięcie wniosków z ewaluacji,
 - wprowadzenie ewentualnych poprawek korygujących realizację LPR w kolejnych latach.
- ✓ realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (lub ich etapów) przewidzianych na dany trzyletni okres, w tym:
 - uwzględnienie bieżącego dbania o synergię pomiędzy przedsięwzięciami,
 - ewentualne korygowanie harmonogramów przedsięwzięć w taki sposób, aby przedsięwzięcia potencjalnie synergiczne były uruchamiane w sposób skoordynowany.
- ✓ III i IV kwartał 2018-2020 – opracowanie harmonogramu wdrażania rewitalizacji na okres 2021-2023.
- ✓ III i IV kwartał 2023 roku – opracowanie raportu ewaluacyjnego z 7-letniego okresu realizacji LPR.
- ✓ 2023 – Opracowanie nowego LPR.

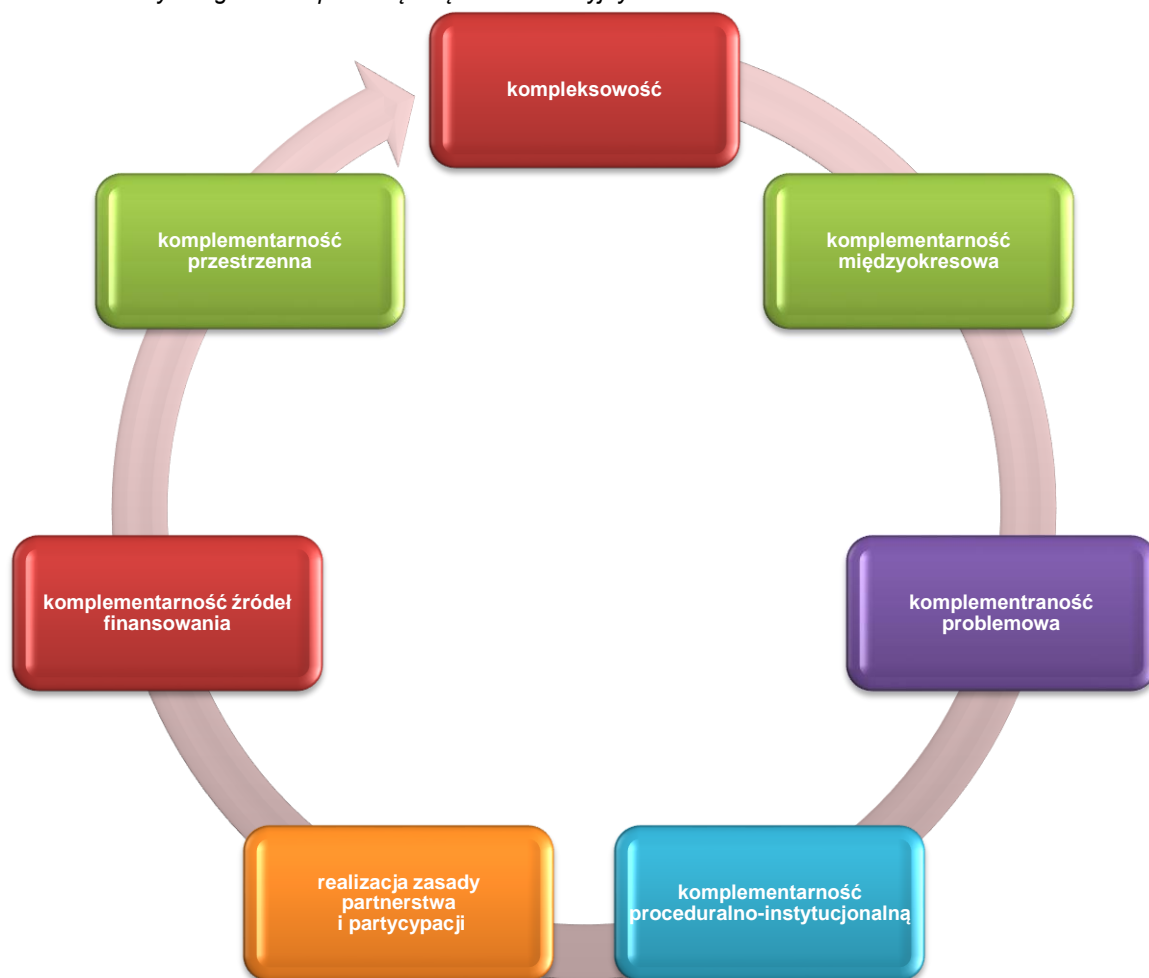
4.7 MECHANIZMY INTEGROWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Lokalny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych), tak aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Komplementarność działań podejmowanych na obszarze gminy Adamów została zagwarantowana m.in. poprzez:

- ✓ zhierarchizowany układ celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia wyzwolenia potencjału obszaru rewitalizacji,
- ✓ wielość i różnokierunkowość zadań, zarówno z listy podstawowej, jak i dodatkowej,
- ✓ różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie LPR.

Integrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych objętych niniejszym Programem zostanie urzeczywistniona poprzez wprowadzenie w jego system realizacyjny niżej wymienionych zagadnień.

Rysunek 7 Podstawy integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród założeń dotyczących integracji działań rewitalizacyjnych znajdują się:

- ✓ Wykorzystanie szansy na rozwój poprzez rewitalizację - wyzwolenie potencjału społecznego, gospodarczego i przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji.
- ✓ Podporządkowanie celom rewitalizacji wszystkich celów w poszczególnych sektorach. Proces rewitalizacji winien stanowić cel nadrzędny względem pozostałych celów sektorowych (np. w zakresie polityki społecznej, gospodarczej, komunalnej) na etapie planowania jak i wdrażania.
- ✓ Projektowanie działań rewitalizacyjnych przez pryzmat celów długookresowych i nie ograniczone wyłącznie do programów krajowych
- ✓ Nadanie priorytetowego charakteru działaniom rewitalizacyjnym poprzez ujęcie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Wieloletniej Prognozie Finansowej; zabezpieczanie odpowiednich wkładów własnych z budżetu gminy dla projektów z pozabudżetowymi źródłami finansowania (np. fundusze UE, krajowe, inne międzynarodowe).
- ✓ Maksymalne wykorzystywanie różnorodnych form współfinansowania – zarówno bezzwrotnych (dotacje ze środków europejskich i krajowych), jak i zwrotnych. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że całość działań rewitalizacyjnych nie może zostać podporządkowana jedynie celom konkretnych programów. Wykorzystywanie środków zewnętrznych stanowi jedynie szansę, a nie cel sam w sobie. Planowany jest podział dużych przedsięwzięć na zadania inwestycyjne dla celów aplikacji o środki ze źródeł zewnętrznych.
- ✓ Edukacja w zakresie procesu rewitalizacji jako jeden z podstawowych czynników warunkujących jego powodzenie. Podstawowym założeniem jest zapewnienie pełnego i prawidłowego rozumienia procesu rewitalizacji przez wszystkie jednostki i podmioty zaangażowane. Świadomość i wiedza zarówno w zakresie wagi, jak i sposobów prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest niezwykle istotnym czynnikiem gwarantującym prawidłowość oraz efektywność procesu rewitalizacji.
- ✓ Pełna integracja działań rewitalizacyjnych w obszarach: społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, kulturowym.
- ✓ Umacnianie aktywnego sąsiedztwa oraz odbudowywanie relacji społecznych.
- ✓ Zaangażowanie prywatnych właścicieli nieruchomości w procesy rewitalizacyjne poprzez wdrożenie konkretnych modeli współpracy.
- ✓ Inicjowanie działań rewitalizacyjnych skutkujących wytworzeniem silnego „miejscowego” impulsu rozwojowego wywołującego efekt domina. W długim okresie skutkuje to pozytywnym oddziaływaniem na rozległy obszar oraz działa zachęcająco dla pozostałych podmiotów. Wśród narzędzi, które gmina może wykorzystać w tym zakresie znajduje się: możliwość realizacji inwestycji infrastrukturalnych, udostępniania na cele inwestycyjne poszczególnych terenów oraz polepszanie wizerunku istniejących obiektów.

4.7.1 KOMPLEKSOWOŚĆ LPR

Przedmiotowy „Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” spełnia wymogi komplementarności. Wzajemne powiązania i synergia zostały opisane na poziomie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (w rozdziale 3).

Koncentracja interwencji i niezbędność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla terenów całej gminy, przy jednoczesnym objęciu obszarów objętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja LPR dotyczy wielu różnorodnych obiektów i przestrzeni, które z jednej strony wpłyną na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji, z drugiej natomiast – poprzez efekt synergii będą pozytywnie oddziaływać na ożywienie i rozwój całej gminy. O kompleksowości dodatkowo świadczy przekrojowość poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji będzie oddziaływał w sposób kompleksowy łącząc aspekty społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe. Złożony jest z wielu różnorodnych projektów, w tym również planowanych do współfinansowania w ramach EFRR i EFS, pozwalających na osiągnięcie kompleksowych efektów poprawy. Wymogiem koniecznym dla zagwarantowania zarówno prawidłowości opracowania LPR, jak i późniejszych efektów jego wdrożenia, jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. Poniżej przedstawiono komplementarność zidentyfikowanych projektów w zakresie: przestrzennym, problemowym proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że komplementarność stanowi bardzo ważny aspekt Lokalnego Programu Rewitalizacji, gdyż zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

4.7.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Niniejszy Program Rewitalizacji spełnia całość wymogów w zakresie komplementarności problemowej i jest dokumentem spójnym wewnątrznie oraz zewnątrznie, harmonijnie wplecionym w system zarządzania strategicznego gminy Adamów.

- ✓ szczegółowy opis powiązań przedmiotowego LPR z lokalnymi dokumentami strategicznymi został zaprezentowany w rozdziale 1,
- ✓ w rozdziale 3.1.1 zaprezentowano wizję stanu obszaru po zrealizowaniu programu rewitalizacji,
- ✓ w rozdziale 3.1.2 zaprezentowano również zhierarchizowane cele rewitalizacji (cel główny – cele strategiczne- cele operacyjne),
- ✓ w rozdziale 3.1.2 zaprezentowano kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie zdiagnozowanych negatywnych zjawisk,
- ✓ w rozdziale 3.2 - przedstawiono listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (zawierającą w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę

- i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny),
- ✓ w rozdziale 3.2 przedstawiono charakterystykę (realizujących kierunki działań rewitalizacyjnych) pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - ✓ w tabeli pn. *Zintegrowanie przedsięwzięć wraz ze zdiagnozowanymi problemami i lokalnymi potencjałami w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023”* – zaprezentowano szczegółową charakterystykę problemów, jakim odpowiadają poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz potencjały wykorzystywane przy ich realizacji
 - ✓ w rozdziale 4 zaprezentowano kwantyfikowalne rezultaty rewitalizacji, opatrzone wskaźnikami oceny postępów wdrażania.

Zaprezentowane w niniejszym dokumencie przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne na poziomie ogólnym (dopełniania się rodzajami). Wszystkie z przedsięwzięć rewitalizacyjnych mają charakter przekrojowy – realizuje więcej niż jeden cel i dotyka szeregu aspektów (społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, środowiskowych, technicznych). Wzajemne dopełnianie się poszczególnych przedsięwzięć z listy szczegółowej zostało zapewnione m.in. na poziomie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych prowadzonych w okresie 17-22.05.2017 r. przez gminę Adamów. Przyjęto zasadę, że komplementarność problemowa występuje jeżeli jest wykazane dopełnianie się przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania co najmniej jednemu problemowi społecznemu i co najmniej jednemu problemowi innemu, niż społeczny.

W przypadku projektów infrastrukturalnych, związanych z rewitalizacją zdegradowanych obiektów czy budynków, zaniedbanych terenów publicznych zakłada się prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (wspierających potencjał młodzieży oraz ich kompetencje społeczne i edukacyjne, integracyjnych, aktywizujących mieszkańców, promujących zdrowe nawyki żywieniowe i ruchowe, a także zwiększające świadomość w zakresie postaw proekologicznych i proklitycznych, zwiększających dostęp do kultury).

Jednocześnie przedsięwzięcia zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich skutki przyczyniały się do niwelowania problemów w różnych sferach, osiągając w niektórych przypadkach wymiar horyzontalny. Aktywizacja społeczna przyczyni się zarówno do ograniczania problemu patologii, jak i aktywizacji zawodowej. Problemy związane z funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych będą niwelowane zarówno w warstwie społecznej i zawodowej, jak i w odniesieniu do fizycznego funkcjonowania (ograniczenia barier architektonicznych) wskazanej kategorii społecznej. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii przyczyni się do podniesienia standardu zamieszkania, a także będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko naturalne poprzez ograniczenie tzw. niskiej emisji. Projekty polegające na poprawie jakości usług publicznych przełożą się na wzrost poczucia tożsamości lokalnej i budowanie silnego kapitału społecznego. Wpłynie to na atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania i rekreacji (np. uporządkowanie i poprawa estetyki przestrzeni publicznych, co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju usług turystycznych i okołoturystycznych jak również usług podstawowych dla mieszkańców.

Wskazane w ramach niniejszego LPR przedsięwzięcia wpływają na niwelowanie problemów w różnych sferach, co przeciwdziała fragmentacji działań i wpływa na ich kompleksowość. Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji wprowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej powierzchni lub wyposażenia mogą zostać wykorzystane podczas realizacji projektów miękkich. Na kolejność realizacji projektów wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji.

4.7.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Niniejszy Program Rewitalizacji spełnia wymagania dotyczące komplementarności przestrzennej. Ze względu na znaczenie tego obszaru (koncentracja usług) planowana interwencja nie spowoduje przesunięcia problemów na inny obszar, a jedynie zapoczątkuje pozytywne zmiany w pozostałych sołectwach gminy.

Znaczna część przedsięwzięć rewitalizacyjnych skupia się wyłącznie na obszarze rewitalizacji i jest z nim ściśle powiązana. Pozwolą one na wyprowadzenie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. W ramach LPR przewidziano również przedsięwzięcia umiejscowione na oraz poza obszarem rewitalizacji. Dotyczy to przedsięwzięć wyposażenia mieszkańców w niezbędną infrastrukturę techniczną, jak również odnawialne źródła energii.

Zaplanowane przedsięwzięcia stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy konkretnego terenu. W związku z tym, że wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej pozytywne skutki ich realizacji zauważalne będą nie tylko na całym obszarze rewitalizacji, lecz również w obrębie całej gminy. A, co najważniejsze, ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

Komplementarność przestrzenna w niniejszym dokumencie została zapewniona dzięki skupieniu znacznej części projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone po przeprowadzeniu analizy istotnych dla rozwoju gminy problemów oraz z uwzględnieniem opinii przedstawicieli zainteresowanych środowisk jak i samych mieszkańców. Uwzględnienie zarówno danych obiektywnych, jak i opinii społeczeństwa świadczy o trafności przestrzennej zaplanowanej w ramach rewitalizacji interwencji. Wszystkie podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne (Lista 1) skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Stanowią odzwierciedlenie głównych problemów wytypowanego obszaru.

O zachowaniu zasady komplementarności przestrzennej świadczy przed wszystkim wyznaczony obszar rewitalizacji. Przeprowadzona delimitacja pozwoliła na wybranie obszaru charakteryzującego się największą koncentracją niekorzystnych zjawisk społecznych i współwystępujących innych negatywnych zjawisk (w sferze środowiskowej lub gospodarczej lub technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej).

4.7.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Niniejszy program spełnia wymogi komplementarności źródeł finansowania. Przedmiotowa komplementarność została zapewniona przez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i środki publiczne – gminne oraz środki europejskie. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych znajdują się te, które finansowane lub współfinansowane będą z różnych źródeł publicznych i prywatnych, w tym w szczególności z:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- budżetu gminy Adamów,
- środków beneficjentów niepublicznych, takich jak: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, itd.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądaných zmian. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Ważne jest wykorzystanie dla celów rewitalizacji dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy pomocowych Unii Europejskiej, a także stworzenie przez gminę warunków dla możliwie szerokiego włączenia się sektora prywatnego w działania na rzecz rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych firm i instytucji oraz programów aktywizacji i wsparcia dla wspólnot mieszkaniowych.

Szczególną formę finansowania działań rewitalizacyjnych stanowi połączenie środków publicznych i prywatnych poprzez zawiązanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). W rozumieniu ustawy o PPP z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 169 poz.1420) jest to oparta na umowie współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, w ramach której partner prywatny w całości albo w części poniesie nakłady na wykonanie przedsięwzięcia będącego przedmiotem współpracy lub zapewni ich poniesienie przez osoby trzecie. Partnerstwo publiczno-prywatne, jest szczególnie zalecane, gdy: samorząd chce utrzymać pewien stopień kontroli nad przedsięwzięciem, istnieją znaczne potrzeby inwestycyjne, a fundusze publiczne winny być kierowane na inne cele, zaangażowany w projekt sektor prywatny jest w stanie uzyskać zwrot zainwestowanych środków z opłat za użytkowanie obiektu. Podobną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest partnerstwo publiczno-społeczne czyli forma współpracy jednostki publicznej z organizacjami pozarządowymi.

W ramach wszystkich przedsięwzięć z listy przedsięwzięć podstawowych (Lista 1), określono indykatywne ramy finansowe, w tym kwoty finansowania dla każdego z nich. Natomiast dla przedsięwzięć dodatkowych (Lista 2), określono szacunkowe kwoty finansowania. Dodatkowo przy każdym przedsięwzięciu wskazano komplementarne źródła finansowania.

Program zakłada umiejętne wykorzystywanie środków ze źródeł zewnętrznych, dzięki którym będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji.

4.7.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną, gdyż obejmuje system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów.

W Części IV Programu został opisany system wdrażania LPR, natomiast w rozdziale 4.1. zaprezentowano strukturę zarządzania wdrażaniem LPR. System monitorowania został opisany w rozdziale 4.4. a system oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych (oceny postępów realizacji celów Programu) – w rozdziale 4.5. W kolejnym z rozdziałów zaprezentowano mechanizm wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmienność otoczenia programu (w tym na zmiany wywołane przez sam program).

System zarządzania rewitalizacją zostanie włączony w strukturę ogólnego systemu zarządzania w gminie Adamów głównie poprzez uwzględnienie Lokalnego Programu Rewitalizacji w filarze schematu struktury zarządzania gminą, jako ramy operacyjnej integrującej wszystkie strategiczne działania. Pełne włączenie nastąpi z chwilą uchwalenia LPR.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania jaki został zaprojektowany na potrzeby implementacji rewitalizacji. Kwestie rewitalizacji zostaną merytorycznie usytuowane w Referacie Gospodarki i Rozwoju Lokalnego (Operator Rewitalizacji), co wiązało się będzie z realizacją szeregu zadań o wymiarze koordynacyjnym, rozliczeniowym, informacyjnym, itp. Dodatkowo o komplementarności proceduralno-instytucjonalnej będzie świadczyła fakt, powołania Koordynatora Rewitalizacji harmonizującego całość działań rewitalizacyjnych. Operator rewitalizacji będzie aktywnie współpracował z władzami gminy, Zespołem ds. rewitalizacji oraz wnioskodawcami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Wdrażanie LPR opierało się będzie na szeregu procedur uwzględniających m.in. prowadzenie stosownych rejestrów, rozliczanie rewitalizacji (monitoring i ewaluacja). Komplementarność proceduralno – instytucjonalna znajduje swój wyraz także w udziale interesariuszy w procesie realizacji LPR. Dzięki ich włączeniu za pomocą określonych mechanizmów – realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, działalności zespołu ds. rewitalizacji, aktywizacji z wykorzystaniem rocznych programów współpracy organizacjami pozarządowymi czy instrumentu jakim jest inicjatywa lokalna zapewnione zostanie zaangażowanie różnych sektorów. W Regulaminie Organizacyjnym znajdują się zapisy poszerzające zakres działania Referatu Gospodarki i Rozwoju Lokalnego oraz Kierownika Referatu o zagadnienia związane z wdrażaniem i monitorowaniem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Jednocześnie kompleksowa rewitalizacja obszaru zdegradowanego wymaga współpracy wszystkich rodzajów jednostek funkcjonujących na obszarze gminy,

dlatego korzystnym modelem jest współpraca podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych. W tym celu w systemie wdrażania LPR został przewidziany również Zespół ds. rewitalizacji zapewniający reprezentatywność w systemie zarządzania wszystkich sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.

Szczególną rolę we wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji będą pełnili: sołtysi oraz Radni Rady Gminy z obszaru sołectw: Adamów I i Wola Gułowska, którzy będą pełnili funkcję koordynacyjną wdrażaniem LPR w mikroskali pojedynczego sołectwa, ponieważ są przedstawicielami mieszkańców i najlepiej znają ich problemy i potrzeby.

4.7.6 REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJI

W celu jak najpełniejszego zrealizowania celów rewitalizacji wyznaczonych w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji zapewniono zaangażowanie w proces rewitalizacji instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w LPR oraz zachęcano mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów rewitalizacji.

Zasada „partnerstwa” jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu LPR. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowiło podstawę prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji. Przedmiotowa współpraca ma celu zagwarantować wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników, optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców, wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji poprzez angażowanie interesariuszy na każdym etapie jego realizacji. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono w Części 5. Partycypacja społeczna.

4.7.7 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji tworzono z myślą o spełnieniu wymogów komplementarności międzyokresowej oraz spójności jego przedsięwzięć z działaniami finansowanymi w poprzednim okresie programowania.

Dokonując wyboru przedsięwzięć do realizacji wzięto pod uwagę również ich spójność i synergiczność ze zrealizowanymi w latach ubiegłych projektami i programami. Zidentyfikowane projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne są naturalną kontynuacją i rozwinięciem działań oraz przedsięwzięć finansowanych z różnych źródeł: przez samorząd

Unia Europejska
Fundusz Spójności

gminy Adamów, ze środków Unii Europejskiej i krajowych, przez partnerów społecznych i instytucjonalnych oraz podmioty prywatne. Komplementarność projektów opiera się na wykorzystaniu powstałych produktów i rezultatów, udziale tych samych użytkowników, pełnieniu tych samych funkcji. Ponadto obejmują kompleksowe rozwiązania obszarowe w zakresie rozwiązywania problemów i zaspokajanie potrzeb.

Wśród najważniejszych z projektów i przedsięwzięć komplementarnych należy wymienić m.in.:

- ✓ **„Termomodernizacja i doposażenie SP ZOZ w gminie Adamów - w budynkach Ośrodków Zdrowia w Adamowie i Woli Gułowskiej”** – projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Łączna jego wartość wynosiła: 305 100,69 zł, natomiast dofinansowanie kształtowało się na poziomie: 243 818,12 zł. Przedmiotem projektu było podniesienie jakości i dostępu do usług zdrowotnych świadczonych przez SP ZOZ w gminie Adamów, poprzez termomodernizację budynku Ośrodka Zdrowia oraz zakup wyposażenia medycznego i budowę systemu informatycznego. Zakres prac objętych wnioskiem: termomodernizacja stropodachu budynku Ośrodka we wsi Adamów (wymiana pokrycia dachu i docieplenie stopu nad piętrem), zakup sprzętu medycznego do Ośrodków w Adamowie i Woli Gułowskiej, budowa i wdrożenie systemu informatycznego. Termomodernizacja stropodachu budynku poprawiła właściwości energetyczne obiektu, zmniejszyła koszty ogrzewania oraz podwyższyła komfort cieplny w pomieszczeniach. W ramach projektu zakupiono 7 szt. wyposażenia medycznego: aparat EKG (2 szt.), otoskop (2 szt.), sprzęt do małej chirurgii (2 szt.), USG. Wdrożono system informatyczny (w tym rejestracja, medycyna, formularze medyczne, internetowa rejestracja pacjentów) oraz zakupiono 17 szt. sprzętu komputerowego (m.in.: komputery i notebook wraz z oprogramowaniami, serwer + ups, skaner, drukarka). 8 komputerów zakupionych w ramach RPO posiada dostęp do Internetu. Z infrastruktury dofinansowanej w wyniku realizacji projektu korzysta blisko 6500 pacjentów SP ZOZ w Adamowie. Dzięki budowie sieci informatycznej skrócił się także czas obsługi pacjentów.
- ✓ **„Nowe umiejętności kapitałem na przyszłość-promocja aktywnej integracji społecznej i zawodowej w Gminie Adamów-Edycja II”** - Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013; działania: 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji; poddziałania: 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Łączna wartość projektu wyniosła 710 199,17 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE 603 669,29 zł.
- ✓ **„Kiedy trudna szkolna droga”** – projekt realizowany był ze środków EFS w ramach RPO WL na lata 2007-2013. Łączna wartość projektu wyniosła: 514 860,00 zł, natomiast dofinansowanie kształtował się na poziomie 437 631,00 zł. Celem przedsięwzięcia było wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych poprzez realizację projektu rozwojowego w 3 szkołach: Szkole Podstawowej w Adamowie, Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej oraz Szkole Podstawowej w Zakępiu.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- ✓ **„Giełda Inicjatyw Społeczno – Edukacyjnych”** – projekt finansowany był w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego UE - Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Realizowany w ramach Priorytetu IX "Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach", Działanie 9.1 "Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty", Poddziałanie 9.1.2 "Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych". Celem głównym projektu było podniesienie poziomu jakości i atrakcyjności oferty w roku szkolnym 2010/2011. Miało to stanowić istotny czynnik edukacyjnej skierowanej do uczniów 3 szkół gimnazjalnych - ZS im. Gen. F. Kamińskiego w Adamowie, Publiczne Gimnazjum ZS im. Kleberga w Woli Gułowskiej oraz Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w Wojcieszkwie - z terenów wiejskich zwiększający ich zdolności do dalszego kształcenia i przyszłego zatrudnienia. Cele szczegółowe projektu: • wdrożenie programu edukacyjno-wychowawczego GISE w 3 gimnazjach na terenach wiejskich łączącego elementy przedsiębiorczości w wymiarze społecznym z wykorzystaniem technologii ICT, • wzrost kompetencji kluczowych wśród 90 gimnazjalistów na terenach wiejskich w zakresie rozwoju zdolności interpersonalnych, inicjatywności i przedsiębiorczości oraz kompetencji informatycznych, społecznych i obywatelskich, • ukierunkowanie rozwoju 9 przedstawicieli kadry nauczycielskiej w zakresie wykorzystywania technologii ICT w procesie dydaktycznym. Na potrzeby projektu utworzono platformę internetową www.gise.fsd-projekty.eu, za pośrednictwem której, uczestnicy zgłaszali, licytowali i przedstawiali zrealizowane już w swoich szkołach inicjatywy społeczne. Zaplanowano powstanie minimum 27 społeczno-edukacyjnych inicjatyw młodzieży (po 3 na każdy zespół zadaniowy).

- ✓ **„Uczeń online nowoczesne technologie w szkole”** –projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Społecznego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 poprawa Jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia. Realizowany był w ZS im. Gen. F. Kamińskiego w Adamowie przez SuperMemo Word sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Jego celem było rozwijanie umiejętności uczestników projektu w zakresie kompetencji kluczowych, poprzez udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych w ramach koła naukowego, korzystanie z zasobów internetowego serwisu edukacyjnego oraz tworzenie przez uczniów własnych materiałów e-learningowych, publikowanych w serwisie.

- ✓ **„Park Astronomów czyli „muzeum” kosmologii na otwartej przestrzeni – kształtowanie przestrzeni publicznej centrum miejscowości Adamów”** - na Placu Śniegockich w samym centrum Adamowa, gdzie pośród kilku okazałych głązów polodowcowych nad młodymi gatunkami drzew i krzewów króluje piękny starodrzew, powstał „Park Astronomów”. Niekonwencjonalny pomysł na stworzenie niepowtarzalnej w skali regionu małej architektury, mogącej współtworzyć Szlak Ziemi Łukowskiej, powstał dzięki skojarzeniu herbu Adamowa – niedźwiedzia i gwiazdozbioru Wielkiej Niedźwiedzicy. Od listopada 2010 r. w krajobraz Adamowa wpisują się ażurowe konstrukcje planet – gazowych gigantów: Jowisza, Saturna, Uranu i Neptuna, które są pierwszym elementem plenerowego „muzeum”. Struktura układu słonecznego jest

gigantyczna i bardzo złożona. Nie ma możliwości dosłownego jej odwzorowania na obszarze parku. Wielkości planet i odległości pomiędzy nimi zostały więc proporcjonalnie przeskalowane. Całość zadania wzbogacono elementami tworzącymi klimat sprzyjający wypoczynkowi - typową architekturą parkową: ławeczkami (12 szt.) i śmietniczkami (12 szt.). Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 (osi 4_LEADER; całkowity koszt zadania: 47 493,85 zł; kwota dofinansowania: 24 999,00 zł).

4.8 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE LPR

W niniejszym rozdziale zaprezentowano szacunkowe ramy finansowe realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Należy jednocześnie zaznaczyć, że ramy finansowe przedstawiono na koniec kwietnia 2017 r. i ich dokładność dla poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo zróżnicowana. W odniesieniu do niektórych kwoty znane są na poziomie kosztorysu inwestorskiego i zostały wskazane przez realizatorów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, dla innych natomiast określono je dokonując szacowania parametrycznego (na bazie podobnych projektów), które należy uznać za przybliżone z dokładnością +/- 30%.

Operator zamierza realizować LPR w sposób wszechstronny i kompleksowy. Pozyskanie środków z różnych źródeł zewnętrznych jest istotnym czynnikiem wspomagającym realizację LPR, ale ich brak lub mniejsza od oczekiwanej wysokość wsparcia nie doprowadzi do porzucenia idei wdrażania działań rewitalizacyjnych (może je jedynie ograniczyć). Jednocześnie należy zaznaczyć, że uzyskanie wsparcia zewnętrznego ma kluczowe znaczenie dla efektywności i kompleksowości procesu rewitalizacji. W przypadku braku dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, z uwagi na wysoki priorytet przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikający z konieczności podjęcia interwencji w obszarze kryzysowym, Operator będzie dążył do realizacji najważniejszych przedsięwzięć LPR (minimalnie znajdujących się na liście 1) z udziałem środków budżetowych oraz zwrotnych instrumentów finansowych, jednak ograniczone własne możliwości finansowe gminy mogą znacząco wpłynąć na zakres i czas ich realizacji.

Szacunkowe ramy finansowe Program Rewitalizacji przedstawiają się w następujący sposób:

Tabela 10 Indykatywne ramy finansowe realizacji LPR (PLN)

Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Wkład publiczny	Dofinansowanie (ze środków europejskich i krajowych)	Wkład gminy	Inny wkład publiczny	Wkład prywatny (w tym wkład własny rzeczowy i osobowy)	Okres realizacji	Źródła finansowania przedsięwzięć
LISTA 1 – PODTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH								
PLAC NIEDŹWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów	1 500 000,00 zł	1 500 000,00 zł	1 036 585,37 zł	463 414,63 zł	0,00 zł	0,00 zł	2018-2019	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich) oraz środki budżetu gminy Adamów
OD.NOWA – rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych	2 000 000,00 zł	2 000 000,00 zł	1 382 113,82 zł	617 886,18 zł	0,00 zł	0,00 zł	2019-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich) oraz środki budżetu gminy Adamów
Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie	1 000 000,00 zł	1 000 000,00 zł	691 056,91 zł	308 943,09 zł	0,00 zł	0,00 zł	2019-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich) oraz środki budżetu gminy Adamów
Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie	600 000,00 zł	600 000,00 zł	570 000,00 zł	30 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2 018,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 11.3 Ekonomia społeczna) oraz środki budżetu gminy Adamów
Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim	868 370,00 zł	868 370,00 zł	824 959,25 zł	43 418,75 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne) oraz środki budżetu gminy Adamów
Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów	450 000,00 zł	450 000,00 zł	427 500,00 zł	22 500,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2018-2019	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 11.1 Aktywne włączenie) oraz środki budżetu gminy Adamów

Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Wkład publiczny	Dofinansowanie (ze środków europejskich i krajowych)	Wkład gminy	Inny wkład publiczny	Wkład prywatny (w tym wkład własny rzeczowy i osobowy)	Okres realizacji	Źródła finansowania przedsięwzięć
LISTA 2 – LISTA DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH								
Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej	400 000,00 zł	400 000,00 zł	380 000,00 zł	20 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2019-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (12.2 Kształcenie ogólne) oraz budżet gminy Adamów
Aktywna turystyka w gminie Adamów	108 363,19 zł	108 363,19 zł	96 683,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	11 680,19 zł	2018	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Podziałania 19.2 Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) oraz wkład w postaci nieodpłatnej pracy
Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów	148 461,00 zł	148 461,00 zł	94 465,00 zł	53 996,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2018	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Podziałania 19.2 Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) oraz środki budżetu gminy Adamów
Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów	288 650,00 zł	109 950,00 zł	99 950,00 zł	10 000,00 zł	0,00 zł	178 700,00 zł	2017	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (FIO 2017), środki prywatne oraz publiczne
Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy	149 330,00 zł	107 980,00 zł	99 980,00 zł	8 000,00 zł	0,00 zł	41 350,00 zł	2017	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (FIO 2017), środki prywatne oraz publiczne
Utworzenie Uniwersytetu Ludowego	1 000 000,00 zł	1 000 000,00 zł	800 000,00 zł	200 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2018-2019	Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz środki budżetu gminy Adamów
Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie	2 283 928,12 zł	2 283 928,12 zł	1 352 490,13 zł	931 437,99 zł	0,00 zł	0,00 zł	2017	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego) oraz środki budżetu gminy Adamów
Kreowanie marki obszaru rewitalizacji	200 000,00 zł	195 000,00 zł	190 000,00 zł	5 000,00 zł	0,00 zł	5 000,00 zł	2019-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (LGD) oraz środki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Wkład publiczny	Dofinansowanie (ze środków europejskich i krajowych)	Wkład gminy	Inny wkład publiczny	Wkład prywatny (w tym wkład własny rzeczowy i osobowy)	Okres realizacji	Źródła finansowania przedsięwzięć
								prywatnych sponsorów i budżetu gminy Adamów
ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej	150 000,00 zł	145 000,00 zł	140 000,00 zł	5 000,00 zł	0,00 zł	5 000,00 zł	2018-2022	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki sponsorów prywatnych oraz budżet gminy Adamów
Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów	100 000,00 zł	85 000,00 zł	80 000,00 zł	5 000,00 zł	0,00 zł	15 000,00 zł	2019	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej), środki przedsiębiorstwa społecznego, sponsorów prywatnych oraz budżet gminy Adamów
Monitoring obywatelski	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2017-2023	-
Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów	70 000,00 zł	70 000,00 zł	70 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2017-2023	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz środki Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli
Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęczu w Adamowie	2 178 828,66 zł	1 246 551,97 zł	1 246 551,97 zł	0,00 zł	0,00 zł	932 276,69 zł	2017-2018	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (Działanie 5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego) oraz środki spółdzielni mieszkaniowej w Adamowie

Źródło: Opracowanie własne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 11 Podsumowanie ram finansowych realizacji LPR (PLN)

Wyszczególnienie	Kwota
Całkowita wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych LPR:	13 495 935,97
Całkowita wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych LPR realizowanych przez gminę Adamów i jej jednostki organizacyjne:	11 147 107,31
Całkowita wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych LPR realizowanych przez inne podmioty:	2 348 828,66
Dofinansowanie ze środków europejskich i krajowych:	9 582 332,45
Pozostały wkład publicznych:	2 724 596,64
Wkład prywatny:	1 189 006,88

Źródło: Opracowanie własne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tabela 12 Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.	PLAC NIEDŹWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów		750 000,00	750 000,00				
2.	OD.NOWA – rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych			1 000 000,00	1 000 000,00			
3.	Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie			500 000,00	500 000,00			
4.	Rozwój ekonomii społecznej w Adamowie		600 000,00					
5.	Zintegrowany system wsparcia rodzin w powiecie łukowskim		468 375,00	400 000,00				
6.	Aktywne włączenie obszaru rewitalizacji w gminie Adamów		225 000,00	225 000,00				
7.	Wzrost kompetencji szansą na przyszłość – realizacja programu edukacyjnego dla Szkoły Podstawowej im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej			300 000,00	100 000,00			
8.	Aktywna turystyka w gminie Adamów		108 363,19					
9.	Kapral na czterech łapach historii mniej znane. Rozwój potencjału turystycznego Gminy Adamów		148 461,00					
10.	Lokalna społeczność w roli głównej: filmowa historia gminy Adamów	288 650,00						
11.	Z historią nam po drodze: mieszkańcy gminy Adamów eksplorują historię swojej gminy	149 330,00						
12.	Utworzenie Uniwersytetu Ludowego		500 000,00	500 000,00				

13.	Docieplenie (termomodernizacja) gimnazjum, przebudowa schodów zewnętrznych oraz docieplenie i przebudowa łącznika kompleksu budynków oświatowych w Adamowie	2 283 928,12						
14.	Kreowanie marki obszaru rewitalizacji			100 000,00	100 000,00			
15.	ZDROWI I AKTYWNI = ZADOWOLENI MIESZKAŃCY – zintegrowane działania w zakresie podniesienia świadomości zdrowotnej i ekologicznej mieszkańców oraz integracji międzypokoleniowej		30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	
16.	Aktywna wspólnota lokalna źródłem rozwoju gminy Adamów			100 000,00				
17.	Monitoring obywatelski							
18.	Wsparcie sektora rolnictwa na obszarze gminy Adamów	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00
19.	Termomodernizacja budynków Nr 1, 2, 3A i 3 B oraz wykonanie OZE dla potrzeb podgrzewania c.w.u. na Osiedlu Tęcza w Adamowie							

Źródło: Opracowanie własne

Unia Europejska
Fundusz Spójności

4.9 MONITOROWANIE REALIZACJI LPR

W celu zmierzenia efektów przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w gminie Adamów i prawidłowego reagowania na niepożądane tendencje i zjawiska, niezbędne jest wdrożenie odpowiedniego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach. **Celem monitoringu** będzie ocena **stopnia realizacji celów rewitalizacji i kierunków działania** określonych w programie.

Pojęcie monitoringu oznacza systematyczne obserwowanie jakiegoś procesu i odnotowywanie jego zmieniającego się stanu w celu uzyskania wiedzy o jego przebiegu. Tak rozumiany monitoring spełnia również rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. System monitorowania LPR został tak skonstruowany, aby umożliwiać dokonywanie obiektywnych pomiarów poszczególnych wskaźników w przyjętych odstępach czasu, dzięki czemu możliwa będzie ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć. Głównym celem monitorowania procesów rewitalizacyjnych w gminie Adamów jest dostarczenie informacji, na podstawie których nastąpi ocena postępu prowadzonych działań oraz weryfikacja tempa i kierunku zmian, do których proces ten zmierza. Dzięki monitoringowi prowadzona będzie identyfikacja trudności lub nieprawidłowości we wdrażaniu Programu. Zagwarantuje ona również zgodność realizacji przedsięwzięć z przyjętymi założeniami i wcześniej zatwierdzonymi celami, a także spełnia funkcję wewnętrznej kontroli, obejmującej ocenę skuteczności i terminowości realizacji poszczególnych działań względem przyjętego harmonogramu, a także kontrolę końcową – sprawdzenie czy ustalone cele zostały osiągnięte.

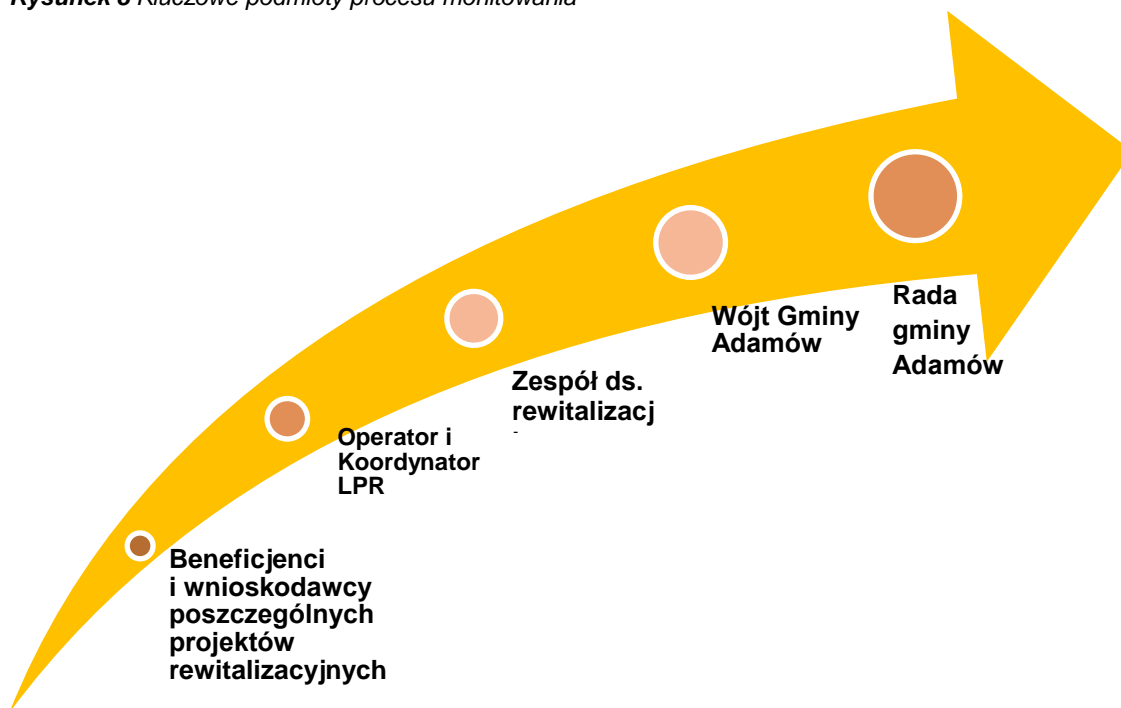
Wśród instytucji i podmiotów, które będą brały udział w procesie monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji należy w szczególności wymienić:

- ✓ Operatora Programu Rewitalizacji na czele z Koordynatorem Rewitalizacji;
- ✓ Zespół ds. rewitalizacji;
- ✓ odpowiednie stanowiska w strukturze Urzędu Gminy Adamów oraz gminnych jednostek organizacyjnych sprawujące nadzór i kontrolę nad poszczególnymi sferami istotnymi dla procesu rewitalizacji;
- ✓ wnioskodawców - partnerów, którzy współpracując z gminą realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczyniające się do implementacji LPR.

Szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych ujętych w Programie projektów.

Podstawowym podmiotem monitorującym oraz dokonującym ewaluacji osiągnięcia założonych wskaźników będzie **Operator Programu**. Jego rola obejmować będzie jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Sprawozdania z realizacji Programu (rzeczowo-finansowe) przedkładane będą przez Operatora Radzie Gminy Adamów w cyklach rocznych (w formie sprawozdania rocznego), a także okresowych (za lata 2017-2020 oraz 2021-2023) oraz na koniec realizacji Programu (rok 2023). Sprawozdania składane będą i opiniowane będą przez Zespół ds. rewitalizacji i podawane do publicznej wiadomości.

Rysunek 8 Kluczowe podmioty procesu monitorowania

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring niniejszego Programu prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady:

1. Monitoring realizowany będzie **w cyklu rocznym oraz okresowym**.
2. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o wytyczone wskaźniki rozwoju, będą to wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania (Załącznik nr 1).
3. **Źródłem weryfikacji** wskaźników będą **dane statystyczne, dane źródłowe** znajdujące się w dyspozycji **Urzędu Gminy Adamów, gminnych jednostek organizacyjnych bądź też partnerów – wnioskodawców**, którzy współpracując z gminą realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczyniające się do implementacji LPR.
4. W obiektywnie uzasadnionych przypadkach wskaźniki mogą ulegać modyfikacji.
5. Punktem odniesienia, w procesie weryfikacji wskaźników będą dane pochodzące z końca 2015 r., bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.
6. W procesie monitoringu uwzględniane będą plany wdrażania rewitalizacji określone w Rocznych okresowych harmonogramach (rocznym oraz trzyletnim) realizacji LPR.
7. W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu LPR, identyfikowane będą bariery implementacji.
8. Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać informacji z realizacji LPR (za minione trzy lata).
9. Informacja z realizacji LPR określała będzie zarówno źródła sukcesów, jak i porażek w zakresie osiągania wskaźników, a tym samym kierunków działania i celów rewitalizacji.
10. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialny będzie Operator Programu.

11. Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – poprzez zaangażowanie Zespołu ds. rewitalizacji oraz konsultacje społeczne.
12. Informacja z realizacji LPR przedstawiana będzie Radzie Gminy Adamów.

Sprawozdawczość (prowadzona w ramach monitoringu) obejmuje zbieranie informacji związanych z wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć z uwzględnieniem celów i działań, w postaci danych liczbowych, finansowych, wskaźników i innego rodzaju informacji oraz przekazanie ich odpowiednim jednostkom w określonej formie i terminach. Sprawozdawczość zakłada bieżący i periodyczny przepływ informacji, co pozwala na uchwycenie nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Wśród elementów systemu sprawozdawczości należy wymienić:

- ✓ instytucje i podmioty otrzymujące i sporządzające sprawozdania tj. Operator Programu, Zespół ds. rewitalizacji, partnerów-wnioskodawców;
- ✓ przedmiot poszczególnych sprawozdań - informacje o postępie realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, celów oraz całego Programu;
- ✓ narzędzia sprawozdawczości - sprawozdania, umowy o dofinansowanie i wnioski aplikacyjne/o refundację;
- ✓ okresy sprawozdawcze.

Wszechstronne sprawozdanie, umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, będzie zawierało następujące dane:

- ✓ informacje ogólne;
- ✓ informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji przedsięwzięcia lub Programu, w tym:
 - na szczeblu Programu: informacje na temat zgłoszonych do realizacji przedsięwzięć, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w Programie wskaźników monitorujących,
 - na szczeblu przedsięwzięcia: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów przedsięwzięć, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników;
- ✓ informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków;
- ✓ prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych;
- ✓ informacje na temat przestrzegania polityk horyzontalnych przy realizacji przedsięwzięcia lub Programu;
- ✓ informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji;
- ✓ informacje na temat sprawności systemu realizacji;
- ✓ informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Sprawozdania okresowe nie będą zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultat i oddziaływania, a jedynie **wskaźniki produktu**. Sprawozdania będą składane w formie zgodnej z zasadami, obowiązującymi przy składaniu sprawozdań, odpowiadających wymaganiom każdego z podmiotów monitorujących.

W zależności od charakteru dostarczonych danych przewiduje się monitoring w zakresie **rzeczym** (weryfikacja danych i informacji na temat stanu wdrażania LPR i przeprowadzenie oceny poziomu jego realizacji) oraz **finansowym** (analiza danych finansowych realizacji poszczególnych przedsięwzięć, celem określenia postępu finansowego we wdrażaniu).

Danych obrazujących postęp we wdrażaniu Programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów będzie dostarczał monitoring rzeczowy. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i ukazywać postęp we wdrażaniu oraz rezultaty podjętych działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- 1) **wskaźniki produktu** - odnoszące się do rzeczowych efektów działalności i liczone w jednostkach materialnych;
- 2) **wskaźniki rezultatu** - odpowiadające bezpośrednim i bezzwłocznym efektom wynikającym z realizacji Programu, które mogą mieć formę wskaźników materialnych lub finansowych;
- 3) **wskaźniki oddziaływania** - obrazujące konsekwencje Programu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (mogą przybrać formę oddziaływań bezpośrednich, jak i oddziaływań pośrednich).

Wszystkie wskaźniki będą mierzone cyklicznie. Częstotliwość pomiaru uzależniona jest od kategorii wskaźników. Okresem bazowym, w stosunku do którego porównywane są zmiany wskaźników jest rok, w którym szczegółowej diagnozie poddano sytuację w gminie, tj. rok 2015.

W poniższej tabeli zaprezentowano częstotliwość pomiaru wskaźników w zależności od ich kategorii oraz przedmiotu sprawozdawczości.

Tabela 13 Częstotliwość sprawozdawczości

Przedmiot sprawozdawczości	Przedsięwzięcie	Cele strategiczne	Cel główny	Program Rewitalizacji
Wskaźniki produktu	Na zakończenie realizacji przedsięwzięcia	Okresowo - co najmniej raz na rok	Okresowo - co najmniej raz na rok	Okresowo - co najmniej raz na rok
Wskaźniki rezultatu	Corocznie	Corocznie	Corocznie	Corocznie
Wskaźniki oddziaływania	-	Po I i II okresie wdrażania Programu	Po I i II okresie wdrażania Programu	Po I i II okresie wdrażania Programu
Podmiot składający sprawozdanie	Partner-Wnioskodawca	Operator Programu	Operator Programu	Operator Programu
Podmiot monitorujący	Operator Programu (wszystkie przedsięwzięcia); podmioty związane z wdrażaniem RPO	Rada Gminy Adamów Zespół ds. rewitalizacji na czele z Wójtem	Rada Gminy Adamów Zespół ds. rewitalizacji na czele	Rada Gminy Adamów Zespół ds. rewitalizacji na czele

Przedmiot sprawozdawczości	Przedsięwzięcie	Cele strategiczne	Cel główny	Program Rewitalizacji
	WL (projekty dofinansowywane z EFRR/EFS)	Gminy Adamów	z Wójtem Gminy Adamów	z Wójtem Gminy Adamów

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowe zestawienie wskaźników produktu, rezultatu oraz oddziaływania zawarto w Załączniku 1 do niniejszego dokumentu.

Danych, dotyczących finansowych aspektów realizacji Programu i stanowiących podstawę do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków dostarcza monitoring finansowy. Będzie on odbywać się w oparciu o sprawozdania – roczne, okresowe oraz końcowe, które przedstawiane będą:

- ✓ Operatorowi Programu – w formie kopii sprawozdań, przedkładanych Instytucji Zarządzającej przez beneficjentów projektów, które uzyskały wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 lub innych funduszy UE;
- ✓ Operatorowi Programu – w formie sprawozdań, przedkładanych przez Partnerów-Wnioskodawców Programu, którzy nie pozyskali środków z Funduszy Strukturalnych, ale rozpoczęli realizację projektów, ujętych w Programie Rewitalizacji i wykorzystują inne publiczne źródła finansowania;
- ✓ Radzie Gminy Adamów oraz Zespołowi ds. opracowania Programu Rewitalizacji – w formie sprawozdań przedkładanych przez Operatora Programu, dotyczących finansowania w odniesieniu do Programu – w podziale na cele szczegółowe rewitalizacji;
- ✓ Radzie Gminy Adamów oraz Zespołowi ds. opracowania Programu Rewitalizacji – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Operatora Programu w zakresie realizacji i sposobu finansowania Programu.
- ✓ Zespołowi ds. opracowania Programu Rewitalizacji – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Operatora Programu w zakresie realizacji i sposobu finansowania Programu.

Dane zawarte w wyżej wymienionych sprawozdaniach obejmować będą wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych (a. wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, b. wydatki poniesione od początku realizacji zadania, c. stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), ze szczególnym uwzględnieniem:

- ✓ wkładu wspólnotowego - środków z EFRR/EFS;
- ✓ krajowego wkładu publicznego - ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne (fundusze celowe, środki specjalne);
- ✓ środków z pożyczek na prefinansowanie;
- ✓ środków z pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- ✓ środków prywatnych;

✓ innych środków.

Poza tym sprawozdania będą zawierały informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiedniego projektu lub Programu, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

Monitoring będzie prowadzony na dwóch płaszczyznach: **strategicznej** (dotyczy całego LPR) oraz **operacyjnej** (dotyczy poszczególnych przedsięwzięć).

Monitoring na płaszczyźnie strategicznej będzie obejmował w głównej mierze pomiar wskaźników wykorzystanych na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w sposób umożliwiający obserwowanie tendencji i skali zachodzących zmian w kontekście obszaru całej gminy.

Wśród źródeł danych wykorzystywanych do monitorowania realizacji LPR, należy przede wszystkim wymienić dane przekazywane przez komórki, jednostki, podmioty realizujące poszczególne zadania. Dodatkowo monitoring będzie uwzględniał również inne dane kontekstowe odnoszące się do wskaźników, przy czym wskaźnikowane będą produkty i rezultaty, a dla całego Programu również oddziaływania. Całość wskaźników mierzona będzie cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźnika zależy od kategorii tegoż wskaźnika.

W celu ułatwienia procesu gromadzenia danych i obniżenia jego kosztów, system monitoringu zostanie w sporej części oparty na wskaźnikach gromadzonych przez różne instytucje (np. GUS, Policja, Szkoły, GOPS, PUP). W ramach współpracy uzgodniony zostanie system wymiany informacji. Uzyskiwane wyniki pomiarów będą przedmiotem analizy w kontekście oceny skuteczności prowadzonych działań i będą stanowić podstawę do wprowadzania ewentualnych zmian w celu optymalizowania procesu rewitalizacji.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji programu będzie ciągły dialog pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji. W celu umożliwienia pełnego i aktywnego udziału różnych interesariuszy w przygotowaniu, prowadzeniu oraz ocenie rewitalizacji, raporty monitoringowe oraz sprawozdania będą udostępniane lokalnej społeczności, m.in. poprzez ich publikację na odpowiedniej stronie internetowej Urzędu Gminy w Adamów.

4.10 OCENA POSTĘPÓW OSIĄGANIA CELÓW PROGRAMU

Ewaluacja osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie dokonywana trzyetapowo:

- etapami rocznymi (ocena roczna),
- etapami trzyletnimi (ocena okresowa),
- na koniec 2023 roku (ocena końcowa).

Rok 2017 będzie rokiem wdrożeniowym systemu ewaluacji, natomiast trzyletnie okresu oceny nastąpią w latach: 2018-2020 oraz 2021-2023.

Ewaluacja stopnia realizacji poszczególnych celów rewitalizacyjnych będzie dokonywana w oparciu o zsumowaną ocenę wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które realizują dany cel. Przy obliczeniu zostanie zastosowana suma ważona – różnym przedsięwzięciom przypisana będzie niejednakowa ważność dla obliczenia stopnia realizacji danego celu. Wyczerpujący system sumowania ocen realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dla celów ewaluacji zostanie opracowany przez Koordynatora Rewitalizacji we współpracy z Zespołem ds. rewitalizacji po jego powołaniu.

Ocena poziomu realizacji Programu zostanie dokonana w oparciu o analizę stopnia osiągnięcia poszczególnych celów. Analizie poddany zostanie rozkład przestrzenny poszczególnych zjawisk kryzysowych w kontekście poziomu ich występowania na obszarze rewitalizacji w stosunku do wartości wskaźników zdiagnozowanych na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

4.11 SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN W REAKCJI NA ZMIENNOŚĆ OTOCZENIA

Podstawę do reakcji na zmienność otoczenia i ewentualnych korekt na poziomie pojedynczych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie prowadzona rokrocznie ewaluacja. Ewentualne korekty będą w miarę potrzeby wprowadzane raz do roku, a w przypadkach uzasadnionych – także doraźnie.

W sytuacji nagromadzenia w ramach któregoś z celów operacyjnych przedsięwzięć wymagających korekty w liczbie ponad 25% całkowitej liczby przedsięwzięć zostanie rozważona korekta sformułowania tego celu i ewentualnie skorygowania przypisanych mu wskaźników.

Pierwszą ewaluację okresową zaplanowano na początek 2021 roku. W jej ramach zostanie przeprowadzony przegląd uzasadnień dla korekt celów operacyjnych w reakcji na zmienność otoczenia Programu. W sytuacji stwierdzenia konieczności korekty co najmniej dwóch celów operacyjnych w ramach tego samego celu strategicznego – zostanie przeanalizowana także ewentualność korekty takiego celu strategicznego.

Nie przewiduje się zmiany celu generalnego w całym horyzoncie Programu.

5. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Partycypacja społeczna została wprowadzona jako filar działań na różnych etapach (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, w tym finansowanie, monitorowanie i ewaluacja) procesu rewitalizacji odbywającego się na terenie gminy Adamów. Głównym celem tego rodzaju podejścia jest chęć podniesienia skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz zwiększenia gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Niezwykle istotne jest wzbudzenie przeświadczenia społeczeństwa o realnej możliwości decydowania o losach wspólnoty samorządowej. Ponadto włączenie szerokiego grona interesariuszy w proces rewitalizacji realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Przedmiotowa zasada bazuje na założeniu, że otoczenie środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konstruktywnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Zarówno proces analizowania i diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Adamów, jaki i społeczny odbiór zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, u podstaw której leży przekonanie o niezbędności włączania mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach. Od samego początku autorzy niniejszego dokumentu, tj. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu, kładli szczególny nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych (poszukiwanie nowych dróg dojścia) oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych rozwiązań problemów na obszarach kryzysowych, poza tworzeniem na nich kolejnych, nowych inwestycji.

Podstawowym wymogiem rzeczowej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, jej znaczeniu i oczekiwanych efektach. W związku z tym, gro uwagi poświęcono na trafienie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Szczególnie pomocne w tym zakresie okazały się być narzędzia informatyczne, takie jak: strona internetowa Urzędu Gminy Adamów. W tym celu na stronie <http://www.adamow.pl/> utworzona został zakładka: Program Rewitalizacji, gdzie na bieżąco umieszczano informacje o kolejnych etapach prowadzenia diagnozy.

W dniu 30 grudnia 2016 roku Zarządzeniem Wójta Gminy Adamów nr 107/16 został powołany Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Gminy Adamów, gminnych jednostek organizacyjnych reprezentujący obszary: społeczny, przestrzenno – techniczny - inwestycyjny,

środowiskowy i informacyjno -edukacyjny. Przewodniczącym zespołu jest Wójt Gminy Adamów. Zespół czuwał na bieżąco i uczestniczył aktywnie w pracach nad opracowywaniem zarówno diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak i niniejszego LPR.

5.1 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE PRZYGOTOWANIA LOKLANEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

5.1.1 DIAGNOZA OBSZARU GMINY ADAMÓW

Podczas prac mających na celu zdiagnozowanie obecnej sytuacji gminy w pierwszym etapie przeprowadzono na zlecenie Wójta Gminy Adamów w dniach **01-15 lutego 2017 roku anonimowe badanie ankietowe**. W ramach badania posłużono się techniką PAPI (klasyczna metoda popularnie nazywana „papier i ołówek”) i CAWI (realizowane za pośrednictwem Internetu). W badaniu brały udział dwie reprezentatywne grupy respondentów: pierwszą grupę stanowili mieszkańcy gminy, natomiast drugą grupę - przedstawiciele instytucji publicznych, przedsiębiorcy oraz członkowie organizacji społecznych. Opracowane specjalnie w tym celu kwestionariusze ankietowe można było wypełniać i składać w wyżej wymienionym terminie w Urzędzie Gminy Adamów, ul. gen. F. Kleeberga 5. Poza tym, na stronie internetowej dostępne były również elektroniczne formularze ankiet. Badanie prowadzone było także podczas spotkań sołeckich odbywających się na terenie gminy. O zamiarze przeprowadzenia badania władze gminy informowały na swojej stronie www oraz w sposób zwyczajowo przyjęty.

Rysunek 9 Informacja nt. badania ankietowego prowadzonego w ramach opracowywania diagnozy

GMINA ADAMÓW

URZĄD GMINY O GMINIE KONTAKT

szukana fraza

ARCHIWUM NIEDOWIDZĄCY

MENU

- biuletyn informacji publicznej
- Gmina
- Władze
- Edukacja
- Kultura
- Turystyka i sport
- Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
- Organizacje pozarządowe
- Razem jesteśmy najsilniejsi
- INTERNETOWE FORUM GMINNE
- Konsultacje statutów sołectw w Gminie Adamów
- Program Rewitalizacji
- Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023

PROGRAM REWITALIZACJI

Szanowni Państwo,

W związku z prowadzonymi badaniami w ramach przygotowywania Programu Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023, **Wójt Gminy Adamów informuje, że w dniach od 01.02.2017 r. do 15.02.2017 r. na terenie Gminy Adamów przeprowadzone zostanie badanie ankietowe w 2 grupach respondentów – 1. grupę stanowią mieszkańcy gminy, 2. grupę stanowią przedstawiciele instytucji publicznych, przedsiębiorcy oraz członkowie organizacji społecznych.**

Badanie prowadzone będzie techniką PAPI (klasyczna metoda popularnie nazywana „papier i ołówek”) i CAWI (wywiady realizowane za pośrednictwem Internetu). Opracowane specjalnie w tym celu kwestionariusze ankietowe zostaną rozdysponowane wśród 2 wyżej wymienionych grup oraz dostępne będą w siedzibie Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. Franciszka Kleeberga 5. Wypełnione ankiety należy składać w wyżej wymienionym terminie w Urzędzie Gminy Adamów w pokoju nr 4. Ponadto formularze ankiet umożliwiające ich elektroniczne wypełnienie udostępnione zostaną na stronie internetowej www.adamow.pl w zakładce Program Rewitalizacji. Wyniki badań posłużą opracowaniu Programu Rewitalizacji, który ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, wizerunku gminy, odbudowę więzi lokalnych, a także przywrócenie ładu przestrzennego oraz ożywienie gospodarcze gminy. Zmiany zachodzące w efekcie realizacji programu będą polegać przede wszystkim na rozwiązaniu zaistniałych problemów społecznych i gospodarczych koncentrujących się na określonym terenie. Chcemy, aby zmiany te w największym stopniu odpowiadały potrzebom i oczekiwaniom lokalnej społeczności.

Prosimy o zyczliwe przyjęcie i zachęcamy wszystkich mieszkańców gminy oraz przedstawicieli instytucji publicznych, przedsiębiorców, członków organizacji społecznych do czynnego udziału w badaniu ankietowym. Będziemy wdzięczni, jeśli zechcecie podzielić się Państwo swoją opinią.

Ankieta będzie również dostępna na stronie internetowej – link do ankiety:

Ankieta dla mieszkańców

https://docs.google.com/forms/d/1s350qefpzYptk1eAPE10PHVwthhGV_axHjx0fCB3uQ0/edit?usp=sharing

Ankieta dla przedstawicieli instytucji publicznych, przedsiębiorców, członków organizacji społecznych:

<https://docs.google.com/forms/d/186NGHr8jZ9kWLZj86akNy5iba-rzQysOwuWfdw8Zsv4/edit?usp=sharing>

Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW ...PDF

ANKIETA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW ...PDF

WÓJT GMINY ZAPRASZA

Sławomir Skwarek

Przyjęcia interesantów:

Poniedziałek - godz. 8:00 - 11:30

Czwartek - godz. 8:30 - 11:00

PRZEWODNIK DO OSTATNIEJ BITWIE KAMPANII POLSKIEJ 1939 R.

Wypełnij Odpowiedzi

URZĄD GMINY ADAMÓW

ul. gen. F. Kleeberga 5
21-412 Adamów
tel./fax: 25 755 31 67
e-mail:
adamow@adamow.pl

ZOBACZ RÓWNIEŻ

Źródło: <http://www.adamow.pl/art,749,program-rewitalizacji.html>

Badanie miało na celu zdiagnozowanie oraz wskazanie lokalizacji, koncentracji, charakteru i skali problemów występujących na obszarze gminy Adamów i wymagających rozwiązania poprzez realizację różnego rodzaju działań rewitalizacyjnych. Dzięki niemu możliwe było również poznanie preferencji i oczekiwań społeczności lokalnej w zakresie efektów planowanej rewitalizacji. Pytano w niej m.in. o ocenę jakości życia w gminie, sytuację na rynku pracy, problemy w serze techniczno-funkcjonalnej, o możliwość planowania przyszłości w gminie oraz o sołectwa charakteryzujące się największym natężeniem zjawisk kryzysowych, które powinny zostać poddane rewitalizacji. Co najważniejsze – pytania były skonstruowane w taki sposób, aby dawały obraz sytuacji nie na obszarze całej gminy, ale danej jednostki pomocniczej. Mieszkańców zapytano również o priorytetowe działania lokalne, które należy podjąć, aby poprawić jakość i komfort życia najmniejszych społeczności.

Projekt niniejszej diagnozy został podany do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie go na stronie internetowej Urzędu Gminy Adamów (www.adamow.pl). **Konsultacje społeczne prowadzone były w dniach 27.02.-31.03.2017 r. w formie zbierania uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego.** Przedmiotowy formularz został umieszczony na wyżej wymienionej stronie. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć również:

- drogą elektroniczną na adres e-mail: a.skwarek@adamow.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”;
- drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. F. Kleeberga 5, 21-412 Adamów, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”;
- bezpośrednio do pok. 4 w budynku Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. F. Kleeberga 5, 21-412 Adamów, w godzinach pracy Urzędu.

Rysunek 10 Informacja nt. badania ankietowego prowadzonego w ramach opracowywania diagnozy

The screenshot shows the website of Gmina Adamów. The main content area displays a report titled "RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO" (Survey Report) regarding the revitalization program. The report is available as a PDF document. The text of the report includes information about the survey conducted in Adamów in 2017-2023, the purpose of the survey, and the dates of the social consultations (February 27 to March 31, 2017). It also lists the ways to submit the completed forms: electronically via email, by mail to the office, or in person at the office.

On the right side of the page, there is a section titled "WÓJT GMINY ZAPRASZA" (Mayor Invites) featuring a photo of Sławomir Skwarek, the Mayor, and his contact information. The contact details are: Monday 8:00-11:30, Thursday 8:30-11:00. There is also a button for "PRZEWODNIK DO OSTATNIEJ BITWIE KAMPANII POLSKIEJ 1939 R." (Conductor for the final battle of the Polish Campaign 1939).

Źródło: <http://www.adamow.pl/art,749,program-rewitalizacji.html>

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Po uprzednim podaniu niniejszej diagnozy do publicznej wiadomości w dniu 28.02.2017 r., zorganizowane zostało otwarte spotkanie informacyjno-warsztatowe dla mieszkańców gminy. W jego trakcie mieszkańcy zostali ponownie poinformowani o podstawowych zagadnieniach dotyczących procesu rewitalizacji oraz źródłach finansowania. Zaprezentowana została koncepcja wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Poza tym zaprezentowane zostały przykłady dobrych praktyk w Polsce i za granicą. Poza tym uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wypełnienie przygotowanego kwestionariusza wywiadu. Przedmiotowy kwestionariusz zawierał prośbę o wskazanie głównych problemów (w 5 obowiązkowych sferach) oraz potencjałów poszczególnych obszarów referencyjnych. Na wypełnienie kwestionariusza wywiadu zdecydowało się 25 uczestników spotkania.

Rysunek 11 Informacja nt. badania spotkania informacyjno-warsztatowego ws. opracowania diagnozy

The screenshot shows the website for Gmina Adamów. At the top, there is a navigation bar with links for 'URZĄD GMINY', 'O GMINIE', and 'KONTAKT'. A search bar and social media icons are also present. The main content area features a 'NEWS' section with a green information icon and the title 'OGŁOSZENIE SPOTKANIE' dated 24.02.2017. The text of the announcement is as follows:

Szanowni Mieszkańcy Gminy Adamów

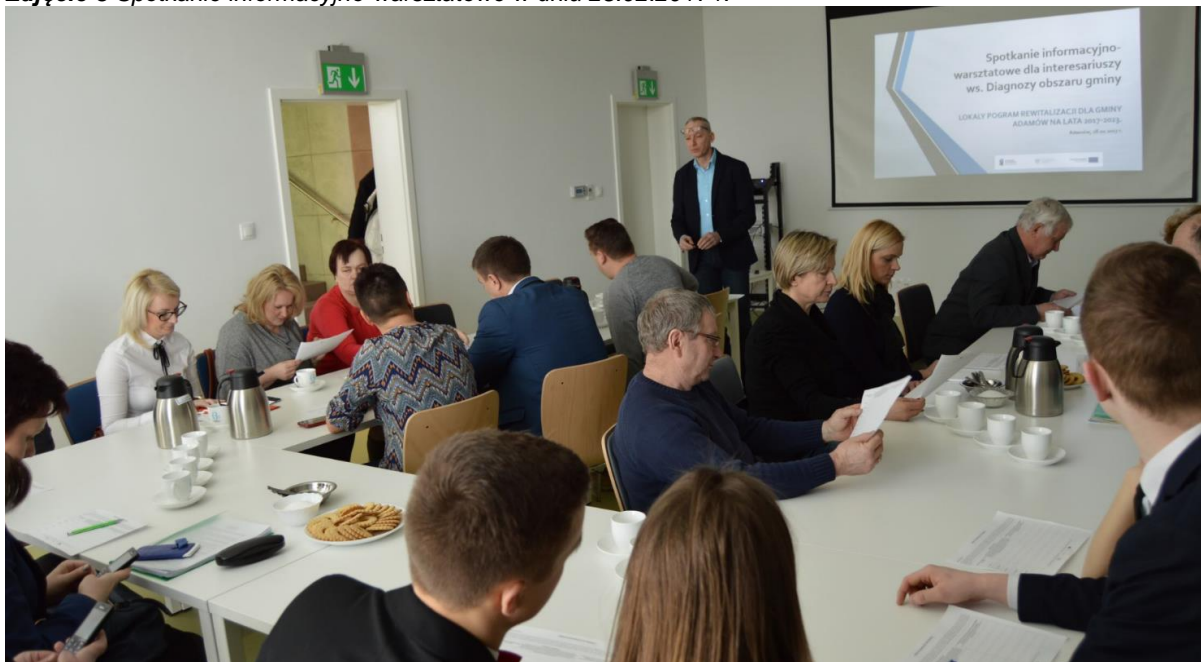
Uprzejmie informuję, że 28 lutego 2017 roku (wtorek) o godz. 9.00 w budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie (I piętro - sala konferencyjna) odbędzie się spotkanie informacyjno - warsztatowe w sprawie opracowania diagnozy obszaru gminy, służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem spotkania jest zapoznanie przedstawicieli społeczności lokalnej z tematyką rewitalizacji oraz możliwość wskazania problemów oraz ich źródeł a także potencjałów rozwojowych w Gminie Adamów. Spotkanie poprowadzi Pan Michał Filis – ekspert, który czuwa nad poprawnością merytoryczną i metodologią projektu „Program Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023”.

On the right side of the page, there is a section titled 'WÓJT GMINY ZAPRASZA' featuring a photo of Stawomir Skwarek and the following text:

Stawomir Skwarek
Przyjęcia interesantów:
Poniedziałek - godz. 8:00 - 11:30
Czwartek - godz. 8:30 - 11:00

Źródło: <http://www.adamow.pl/news,374,ogloszenie-spotkanie.html>

Zdjęcie 3 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

Zdjęcie 4 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

Zdjęcie 5 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

W trakcie spotkania interesariusze rewitalizacji mieli możliwość wypowiedzenia się i wpływania na zasięg wstępnie wyznaczonych podobszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

5.1.2 TWORZENIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Kolejnym z etapów była praca nad przygotowaniem projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023”. Na tym etapie prowadzono również szeroki proces uspołeczniania oraz włączania i angażowania społeczności w tworzenie programu.

Pierwszym etapem prac nad LPR było określenie wizji obszaru po przeprowadzonym procesie rewitalizacji, celów i odpowiadających im kierunków działań. Bezpośrednią inspiracją do ich powstania były wyniki prac mieszkańców podczas prowadzonych konsultacji społecznych. **Zgodnie z zaleceniami zawartymi w „Zasadach delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego” w dniu 16 maja 2017 r. w Urzędzie Gminy Adamów zorganizowane zostało spotkanie informacyjno- konsultacyjne, w ramach którego wypracowane zostały zarówno cele, jak i odpowiadające im kierunki działań Lokalnego Programu Rewitalizacji.**

Rysunek 12 Informacja nt. spotkania informacyjno-warsztatowego oraz spaceru studyjnego

Źródło: <http://www.adamow.pl>

Zdjęcie 6 Spotkanie informacyjno-warsztatowe z dnia 16.05.2017 r. dotyczące wyznaczania celów i kierunków działań LPR

Źródło: DRAFT Consulting

W tym samym dniu, tj. **5 maja 2016 r.** odbył się również spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Głównym jego celem było doprecyzowanie i negocjowanie rozwiązań oraz ewentualne włączenie do LPR wcześniej nieprzewidzianych kierunków działań. W spacerze wzięli udział członkowie Zespołu ds. rewitalizacji oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Zdjęcie 7 Spacer studyjny z dnia 16.05.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

W trakcie opracowywania LPR zorganizowano **nabór projektów rewitalizacyjnych**, które wpisują się w założenia i cele Programu. Co do zasady można było zgłaszać przedsięwzięcia realizowane w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. W uzasadnionych przypadkach przedsięwzięcia mogą być realizowane poza wyznaczonymi obszarami rewitalizacji. Warunkiem jest jednak dokładne uzasadnienie przedsięwzięcia, wykazanie efektywności oddziaływania danego projektu na obszar rewitalizacji oraz realizację celów programu. **Nabór prowadzony był od 17 do 22 maja 2017 r.** Regulamin naboru fiszek projektowych oraz wszystkie niezbędne informacje dostępne były od dnia 8 maja 2017 r. na stronie gminy Adamów w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy pod adresem internetowym <http://www.adamow.pl/> jak również w Urzędzie Gminy Adamów w godzinach pracy urzędu. Wypełnione Karty przedsięwzięć można było składać:

- ✓ drogą elektroniczną na adres e-mail: adamow@adamow.pl;
- ✓ drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. Franciszka Kleeberga 5, 21-412 Adamów,
- ✓ bezpośrednio w Sekretariacie Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. Franciszka Kleeberga 5, 21-412 Adamów, w godzinach pracy Urzędu.

Działanie to miało na celu zaangażowanie lokalnej społeczności w proces programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Umożliwiło to umieszczenie w dokumencie projektów zgłoszonych i realizowanych przez szeroki krąg interesariuszy.

Wyłonienia i uszeregowania projektów kluczowych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dokonano w oparciu o opinie interesariuszy rewitalizacji - dokonali oni hierarchizacji najważniejszych projektów podczas **głosowania przeprowadzonego drogą elektroniczną w dniach od 24 do 25 maja 2017 r.** **Elektroniczny formularz głosowania dostępny był na głównej stronie gminy Adamów.** O możliwości uczestnictwa w głosowaniu informowano także w sposób zwyczajowo przyjęty.

Rysunek 13 Informacja nt. głosowania na projekty rewitalizacyjne

The screenshot shows the website of Gmina Adamów. At the top, there is a banner with the text "GMINA ADAMÓW" and a search bar. Below the banner, there is a navigation menu with options like "URZĄD GMINY", "O GMINIE", and "KONTAKT". The main content area is titled "PROGRAM REWITALIZACJI" and contains a notice about a referendum on revitalization projects held from May 24-25, 2017. The notice explains that the community is invited to vote on 18 projects. It also provides a link to the electronic voting form: https://drive.google.com/open?id=1FH5KcARPX8IUcYxBCG_2hTca6kiWvsB4a6VkqjXWM0. At the bottom of the notice, there are logos for "Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna" and "Unia Europejska Fundusz Spójności". On the right side of the page, there is a section titled "WÓJT GMINY ZAPRASZA" featuring a photo of Stawomir Skwarek and a list of office hours: Monday 8:00-11:30 and Thursday 8:30-11:00.

Źródło: <http://www.adamow.pl>

Działanie to miało na celu zaangażowanie lokalnej społeczności w proces współdecydowania o wyborze najważniejszych zadań i projektów, które będą w jak największym stopniu odpowiadać na społeczne zapotrzebowanie i wpływać na poprawę sytuacji na obszarze uznanym za wymagający rewitalizacji. W ten sposób opracowano listę działań i projektów rewitalizacyjnych, które udało się – w drodze konsultacji – ułożyć w sposób obrazujący priorytety i oczekiwania lokalnej społeczności (w szczególności obszaru rewitalizacji).

W ramach prowadzonego głosowania oddano łącznie 130 głosów. Na poniższym wykresie zaprezentowano rozkład głosów, na poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Wykres 16 Liczba głosów oddanych na poszczególne projekty rewitalizacyjne

Źródło: Opracowanie własne

5.1.3 KONSULTACJE SPOŁECZNE PROJEKTU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Niniejszy dokument zostanie poddany konsultacjom społecznym. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczono w zakładce Program Rewitalizacji, na głównej stronie gminy Adamów (<http://www.adamow.pl>) oraz w BIPie w dniu 26 maja 2017 r. Konsultacje prowadzone będą w dniach 26-31 maja 2017 r. w następujących formach:

- ✓ zbierania uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który będzie można dostarczyć pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. Franciszka Kleeberga 5, 21-412 Adamów,
- ✓ bezpośrednio w sekretariacie Urzędu Gminy, ul. gen. Franciszka Kleeberga 5, 21-412 Adamów,
- ✓ za pomocą poczty elektronicznej na adres mailowy: adamow@adamow.pl,
- ✓ zbierania uwag ustnych do protokołu w sekretariacie Urzędu Gminy.

Konsultacje społeczne prowadzone będą zarówno w formie biernej (zgłaszanie uwag ustnie i pisemnie), jak i czynnej.

5.2. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

5.2.1. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Szerokie upowszechnienie informacji o rewitalizacji i partycypacyjny model opracowywania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Ze względu na społeczny charakter procesu rewitalizacji (w tym przede wszystkim dotyczący aspektu realizacji przedsięwzięć „z mieszkańcami”, a nie tylko „dla mieszkańców”) na etapie wdrażania niniejszego LPR zastosowany zostanie szeroki wachlarz instrumentów umożliwiających współuczestnictwo społeczności w poszczególnych projektach, m.in. dyskusje o sposobach zagospodarowania i przyjmowania właściwych rozwiązań, zastosowanie w SIWZ społecznych kryteriów oceny ofert inwestycyjnych, premiując zatrudnianie lokalnych bezrobotnych.

5.2.2. PARTNERSTWO – ZASADY WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

Bez pełnej oraz aktywnej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym, wdrażanie zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia. Jedynie ścisła współpraca stanowi gwarancję pełnego sukcesu. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że określenie jasnych zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest niezwykle istotne i stanowi zasadniczy element w celu osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami lokalnego społeczeństwa, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także stanowi podstawą wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego.

Ranga równoprawnej współpracy w procesie rewitalizacji obszarów objętych kryzysem jest niezwykle istotna, nie tylko ze względu na społeczną użyteczność Lokalnego Programu Rewitalizacji, lecz również w zakresie wymogów stawianych przez Unię Europejską. Mając to na uwadze, już od samego początku tworzenia Programu szczególną funkcję - zarówno opiniotwórczą, jak i ważnego kreatora zdarzeń w Programie, przypisano społeczności lokalnej (obejmującej nie tylko samych mieszkańców, lecz również przedsiębiorców, członków NGO-sów).

Kluczowe jest tu również powołanie Zespołu ds. rewitalizacji. Silne umocowanie czynnika społecznego w procesie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji gwarantuje wypracowanie spójnego i wspólnego sposobu działania ponad jednostkowymi celami partnerów procesu (władz lokalnych, beneficjentów Programu, podmiotów włączanych) i da rzeczywisty impuls do rozwoju terenów rewitalizowanych i w konsekwencji całej gminy.

Kooperacja międzysektorowa w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji zachodzić będzie na 3 płaszczyznach:

- merytorycznej – poprzez zespołowe podejmowanie decyzji, a także rozwiązywanie problemów;
- organizacyjnej – poprzez włączanie specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- finansowej – poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć.

Współuczestniczenie trzech wyżej wymienionych sektorów w realizację zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w oparciu o następujące zasady:

- respektowania własnych potrzeb oraz możliwości,
- kompromisowego rozwiązywania problemów,
- przejrzystość podejmowanych działań,
- otwarty dialog z mieszkańcami.

Wśród instrumentów wpierających pełniejszą realizację zasady partnerstwa należy wymienić:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- wykorzystanie stron internetowych gminy m.in. do promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji wraz z informowaniem o warunkach włączenia się do Programu z nowymi działaniami i projektami w ramach aktualizacji dokumentu; informowania o możliwości pozyskania środków na projekty z celami rewitalizacji;
- uwzględnienie w bieżącej pracy Urzędu Gminy Adamów potrzeby koordynacji działań programowych i planistycznych, dostosowanych do zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji, co ściśle łączy się ze sposobnością wykorzystywania do poszerzania bazy inwestycji publicznych oraz do włączania partnerów społecznych w system finansowania i realizacji gminnych inwestycji;
- inaugurowanie i organizowanie dyskusji publicznej, związanej z zasadniczymi fazami procesu rewitalizacji, bądź zmianami mogącymi wpłynąć na jego realizację z udziałem: przedstawicieli władz, regionu, instytucji uczestniczących w realizacji polityki regionalnej, Operatora, Zespołu ds. rewitalizacji i innych zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych (przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauki, kultury, biznesu, itp.).

5.2.3. INSTRUMENTY WŁĄCZAJĄCE SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE

Wśród instrumentów włączających społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne należy wymienić:

- specjalnie organizowane w szkołach lekcje poświęcone rozwojowi społeczno-gospodarczemu oraz rewitalizacji;
- organizowanie w szkołach konkursów plastycznych o tematyce rewitalizacyjnej – np. „Moja gmina za 10 lat”
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych,
- warsztaty dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wspólnego podejmowania nowych aktywności realizowane z uwzględnieniem technik partycypacyjnych
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów,
- festyny i święta, w ramach których poruszana będzie tematyka rewitalizacyjna.

5.2.4. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE OCENY EFEKTÓW LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Istotnym punktem procesu rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społeczeństwa nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także w momencie oceny efektów wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Niezwykle ważnym elementem jest podsumowanie efektów procesu rewitalizacji oraz prognoza ich trwałości oraz efektów synergicznych i mnożnikowych. Przedmiotem oceny końcowej jest nie tylko zweryfikowanie, czy cele rewitalizacji zostały całkowicie osiągnięte ale również ocena trwałości osiągniętego stanu, w tym przede wszystkim dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Na tym etapie podejmuje się również decyzje o ewentualnej konieczności przedłużenia działań rewitalizacyjnych.

Realizacja tego etapu nie jest możliwa bez partycypacji społecznej. Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji winna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opiniach mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie ewaluacji procesu rewitalizacji zagwarantowana jest poprzez uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców w pracach Zespołu ds. rewitalizacji oraz w szerokich konsultacjach społecznych.

Wśród instrumentów i narzędzi aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów Lokalnego Programu Rewitalizacji należy wymienić:

- badania ankietowe i sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji z wykorzystaniem np. mediów społecznościowych;
- badania opinii publicznej dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,
- debaty publiczne na temat postrzegania zmian na obszarze rewitalizacji,
- warsztaty sektorowe;
- spacer studyjne,
- warsztaty z mieszkańcami.

Wyżej wymienione instrumenty powinny być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez owej otwartości i pełnej gotowości do współpracy – instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie gminy Adamów na tle województwa lubelskiego.....	12
Mapa 2 Usytuowanie gminy Adamów na tle powiatu łukowskiego	12
Mapa 3 Usytuowanie gminy Adamów na tle ważnych ośrodków miejskich	13
Mapa 4 Sołectwa gminy Adamów.....	16
Mapa 5 Suma punktów uzyskanych w efekcie analizy wskaźnikowej wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne.....	20
Mapa 6 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	22
Mapa 7 Udział osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne zarejestrowane w rejestrze REGON w 2016 roku wg podziału na poszczególne miejscowości gminy Adamów (%).....	70
Mapa 8 Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wg PKD 2007 w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów w 2016 roku.....	72
Mapa 9 Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji	76
Mapa 10 Przekroczenie benzo/a/pirenu na obszarze gminy Adamów w 2015 roku	79

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Schemat struktury celów w ramach LPR	92
Rysunek 2 Cele strategiczne i cele operacyjne	94
Rysunek 3 Korelacja celów LPR i celów strategicznych „Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023	96
Rysunek 4 Schemat wdrażania LPR	195
Rysunek 5 Schemat zarządzania procesem rewitalizacji z uwzględnieniem przykładowego poziomu operacyjnego	198
Rysunek 6 Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji w gminie Adamów na lata 2017-2023.....	202
Rysunek 7 Podstawy integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	204
Rysunek 8 Kluczowe podmioty procesu monitorowania	222
Rysunek 9 Informacja nt. badania ankietowego prowadzonego w ramach opracowywania diagnozy	229
Rysunek 10 Informacja nt. badania ankietowego prowadzonego w ramach opracowywania diagnozy	230
Rysunek 11 Informacja nt. badania spotkania informacyjno-warsztatowego ws. opracowania diagnozy	231
Rysunek 12 Informacja nt. spotkania informacyjno-warsztatowego oraz spaceru studyjnego	234
Rysunek 14 Informacja nt. głosowania na projekty rewitalizacyjne	236

SPIS TABEL

Tabela 1 Podział gminy Adamów na jednostki referencyjne.....	15
Tabela 2 Liczba osób mieszkających na terenie gminy Adamów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne.....	40
Tabela 3 Niekorzystne zjawiska zachodzące na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej - podsumowanie	66
Tabela 4 Charakterystyka prowadzonej w obszarze rewitalizacji działalności gospodarczej	73
Tabela 5 Lista 1 – Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	118
Tabela 6 Lista 2 – Lista dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	151
Tabela 7 Zintegrowanie przedsięwzięć wraz ze zdiagnozowanymi problemami i lokalnymi potencjałami w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023”	182
Tabela 8 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017 – 2023”	189
Tabela 6 Lista członków Zespołu ds. rewitalizacji.....	200
Tabela 7 Indykatywne ramy finansowe realizacji LPR (PLN)	215
Tabela 8 Podsumowanie ram finansowych realizacji LPR (PLN)	218
Tabela 9 Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	219

SPIS WYKRES

Wykres 1 Udział poszczególnych jednostek osadniczych w całkowitej powierzchni gminy	14
Wykres 2 Prognoza liczby ludności gminy Adamów w latach 2014-2050.....	24
Wykres 3 Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Adamów w 2015 roku	25
Wykres 4 Udział ludności obszaru rewitalizacji – sołectwa Adamów I - według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2015	26
Wykres 5 Udział ludności obszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska - według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2015	27
Wykres 6 Prognozowana struktura ludności według płci i grup wiekowych w powiecie łukowskim na obszarach wiejskich w roku 2015,2020,2025, 2030.....	29
Wykres 7 Udział bezrobotnych z poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z gminy Adamów w 2015 roku (%)	36
Wykres 8 Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji – sołectwa Adamów I, korzystających z pomocy GOPS w latach 2013-2015 wg powodów przyznania świadczeń.....	43
Wykres 9 Liczba mieszkańców podobszaru rewitalizacji – sołectwa Wola Gułowska, korzystających z pomocy GOPS w latach 2013-2015 wg powodów przyznania świadczeń	44
Wykres 10 Liczba przestępstw, interwencji ogółem, interwencji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, zdarzeń drogowych oraz kolizji drogowych w gminie Adamów oraz na obszarze rewitalizacji (Adamów I i Wola Gułowska) w latach 2013-2015	50
Wykres 11 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%).....	54
Wykres 12 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%) jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie	56
Wykres 13 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%) jakie osiągnęli uczniowie Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie	57
Wykres 14 Średnie wyniki ze sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej przeprowadzonego w 2015 roku w Szkole Podstawowej w Adamowie, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Adamowie (%) .	59
Wykres 15 Średnie wyniki ze sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej przeprowadzonego w 2015 roku w Szkole Podstawowej w Woli Gułowskiej, wchodzącej w skład Zespołu Szkół w Woli Gułowskiej (%).....	60
Wykres 16 Liczba głosów oddanych na poszczególne projekty rewitalizacyjne	237

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1 Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Woli Gułowskiej oraz Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Adamowie	87
Zdjęcie 2 Spotkanie informacyjno-warsztatowe z dnia 16.05.2017 r. dotyczące wyznaczania celów i kierunków działań LPR	93
Zdjęcie 3 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.	232
Zdjęcie 4 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.	232
Zdjęcie 5 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.	233
Zdjęcie 6 Spotkanie informacyjno-warsztatowe z dnia 16.05.2017 r. dotyczące wyznaczania celów i kierunków działań LPR	234
Zdjęcie 7 Spacer studyjny z dnia 16.05.2017 r.	235

ZAŁĄCZNIK NR 1 KATALOG WSKAŹNIKÓW WDRAŻANIA LPR

Cel strategiczny 1. Osiągnąć spójność społeczną	Wskaźniki oddziaływania	Stan (2015)	Stan docelowy (2023)	Źródło danych
	WO1A Spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (os.) – saldo pomiędzy rokiem 2015 a 2023 (-20%)	28	12	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	WO1B Spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (os.) – saldo pomiędzy rokiem 2015 a 2023 (-20%)	19	15	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	WO1C Spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia (os.) – saldo pomiędzy rokiem 2015 a 2023 (-20%)	14	11	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	WO1D Liczba akcji społecznych i wydarzeń kulturalnych zrealizowanych z inicjatywy i przez mieszkańców (szt.)	0	5	Urząd Gminy Adamów
	WO1E Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji na rzecz rozwoju lokalnej społeczności – wzrost o 1 (szt.)	10	11	Urząd Gminy Adamów
	WO1F Zmiana liczby przestępstw - saldo pomiędzy rokiem 2015 a 2023 (-50%)	20	10	Komenda Policji w Łukowie
	WO1G Zmiana liczby „interwencji domowych” realizowanych przez Policję- saldo pomiędzy rokiem 2015 a 2023 (-50%)	29	15	Komenda Policji w Łukowie

Cele operacyjne	Wskaźniki rezultatu	Stan (2015)	Stan docelowy (2023)	Źródło danych
1.1 Wspierać rodziny w wypełnianiu przynależnych im funkcji i zagwarantować mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju Zapobiegać wykluczeniu społecznemu seniorów, niepełnosprawnych oraz osób zależnych 1.2 Zapewnić wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami 1.3 Stworzyć warunki służące zaspakajaniu potrzeb osób starszych 1.4 Promować inicjatywy obywatelskie i aktywności społeczne w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych	WR1.1 Liczba uczestników działań/projektów ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji społecznych oraz edukacyjnych dzieci i młodzieży (w tym udział zamieszkujących podobszary rewitalizacji) (osoby) ²²	0	100	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
	WR1.2 Liczba uczestników zamieszkujących obszar rewitalizacji działań/projektów ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wychowania oraz rozwoju dziecka (osoby)	0	100	Wnioskodawcy organizatorzy wsparcia
	WR1.3 Liczba seniorów (60+) i/lub osób niepełnosprawnych, zamieszkujących obszar rewitalizacji, korzystających z oferty aktywizacji (osoby)	0	50	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
	WR1.6 Udział osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, uczestniczących w przedsięwzięciach (projektach) ukierunkowanych na rozwój kompetencji zawodowych (%)	0	30	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia PUP
	WR1.7 Liczba uczestników spotkań związanych z monitoringiem społecznym – (osoby/spotkanie)	0	80	Urząd Gminy w Adamowie

²² Dopuszcza się realizację przedsięwzięć/projektów, gdzie udział uczestników będzie mieszany – będą w nich brały udział zarówno osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji, jak i kwalifikujący się mieszkańcy innych części gminy. Takie ujęcie uczestnictwa w projektach znajduje swoje uzasadnienie w potrzebie integracji społecznej oraz potrzebie ukazywania różnych aspektów funkcjonowania społecznego i życiowego funkcjonowania – w oderwaniu od niewydolnego dotychczas środowiska życia.

Nr	Wskaźniki produktu	Stan (2015)	Stan docelowy 2023	Źródło danych
WP1.1	Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów), ukierunkowanych na rozwój kompetencji społecznych oraz edukacyjnych dzieci i młodzieży (w tym dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji jako grupie docelowej), realizowanych/kontynuowanych w skali roku (szt.)	0	1	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
WP1.2	Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów), ukierunkowanych na przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym w rodzinie oraz uzależnieniom (w tym dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji jako grupie docelowej), realizowanych/kontynuowanych w skali roku (szt./rok)	0	1	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
WP1.3	Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów), ukierunkowanych na aktywizację środowiska seniorów, (w tym dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji jako grupie docelowej), realizowanych/kontynuowanych w skali roku (szt./rok)	0	2	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
WP1.4	Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów), ukierunkowanych na integrację społeczną oraz aktywizację osób niepełnosprawnych (w tym dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji jako grupie docelowej), realizowanych/kontynuowanych w skali roku (szt./rok)	0	2	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
WP1.5	Liczba zorganizowanych spotkań i wydarzeń kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	10	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
WP1.6	Liczba przeprowadzonych spotkań/ warsztatów dot. zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie i problemu uzależnień (szt.)	0	4	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
Cel strategiczny 2. Odnowić wizerunek obszaru rewitalizacji	Wskaźniki oddziaływania	Stan (2015)	Stan docelowy 2023	Źródło danych
	WO2A Poziom zadowolenia mieszkańców (interesariuszy rewitalizacji) ze stanu zagospodarowania i estetyki obszarów zdegradowanych (%)	0	50	Ankietyzacja mieszkańców
	WO2B Poziom zadowolenia mieszkańców (interesariuszy rewitalizacji) ze stanu bezpieczeństwa na obszarach zdegradowanych (%)	0	50	Ankietyzacja mieszkańców

	WO2C Odczuwalny wzrost poziomu życia mieszkańców w obszarze rewitalizacji – %	0	40	Ankietyzacja mieszkańców
Cele operacyjne	Wskaźniki rezultatu	Stan (2015)	Stan docelowy 2023	Źródło danych
2.1 Zorganizować atrakcyjne dla użytkowników obiekty i przestrzenie publiczne 2.2 Poprawić stan usług publicznych	WR2.1 Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	5,681	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
	WR2.2 Powierzchnia terenów rekreacji i wypoczynku objętych rewitalizacją (ha)	0	5,029	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia
	WR2.3 Liczba osób korzystająca ze zrewitalizowanych obiektów, przestrzeni i miejsc (osoby/rok)	0	5 000	Urząd Gminy Adamów
	WR2.4 Liczba inicjatyw oddolnych związanych z kultywowaniem miejscowych tradycji i dziedzictwa historyczno-kulturalnego (szt./rok)	0	2	Urząd Gminy Adamów
	WR2.5 Liczba inicjatyw oddolnych związanych z tematyką zdrowego stylu życia, sportu oraz postaw proekologicznych (szt./rok)	0	2	Urząd Gminy Adamów
	WR2.6 Liczba uczestników wydarzeń popularyzujących tradycje historyczno-kulturowe (osoby)	0	500	Urząd Gminy Adamów

	WR2.7 Liczba uczestników wydarzeń związanych z tematyką zdrowego stylu życia, sportu oraz postaw proekologicznych (osoby)	0	500	Urząd Gminy Adamów
	WR2.8 Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej /turystycznej będącej przedmiotem projektów (osoby/rok)	0	6 000	Urząd Gminy Adamów
	WR2.9 Powierzchnia użytkowa budynków przygotowanych pod działalność gospodarczą (m2)	0	100	Urząd Gminy Adamów
Nr	Wskaźniki produktu	Stan (2015)	Stan docelowy (2023)	Źródło danych
WP2.1	Liczba doposażonych budynków użyteczności publicznej znajdujących się na obszarze rewitalizacji (szt.)	0	2	Urząd Gminy Adamów
WP2.2	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.)	0	2	Urząd Gminy Adamów
WP2.3	Liczba zmodernizowanych budynków/obiektów, w których, w wyniku prac rewitalizacyjnych, ograniczono występowanie barier architektonicznych (szt.)	0	3	Urząd Gminy Adamów
WP2.4	Liczba zrewitalizowanych obiektów rekreacyjnych (szt.)	0	1	Urząd Gminy Adamów
WP2.5	Liczba zorganizowanych, cyklicznych imprez sportowo-rekreacyjnych i wydarzeń związanych z promowaniem postaw proekologicznych (szt./rok)	0	2	Urząd Gminy Adamów

WP2.6	Liczba zorganizowanych eventów i wydarzeń promujących obszar rewitalizacji (szt./rok)	0	1	Urząd Gminy Adamów
Cel strategiczny 3. Ożywić lokalną przedsiębiorczość	Wskaźniki oddziaływania	Stan (2015)	Stan docelowy 2023	Źródło danych
	WO3A - Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – saldo pomiędzy rokiem 2015 a 2023 (+5%)	6,21	6,52	GUS
	WO3B Liczba nowych miejsc pracy utworzonych na obszarze rewitalizacji (etaty)	0	5	Urząd Gminy Adamów
	WO3C Liczba osób zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne (-25%)	56	39	PUP w Łukowie
	WO3D Liczba osób zarejestrowanych w PUP jako długotrwale bezrobotne (powyżej 12 m-cy) (-20%)	32	25	PUP w Łukowie
	WO3E Zmiana liczby funkcjonujących na obszarze rewitalizacji przedsiębiorstw społecznych/spółdzielni socjalnych - wzrost o 1 (szt.)	1	2	Urząd Gminy Adamów
Cele operacyjne	Wskaźniki rezultatu	Stan (2015)	Stan docelowy 2023	Źródło danych
3.1 Zapewnić wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej	WR3.1 Udział osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, uczestniczących w przedsięwzięciach (projektach) ukierunkowanych na promocję przedsiębiorczości indywidualnej (%)	0	25	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia, PUP
3.2 Zwiększać potencjał lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy	WR3.2 Udział osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, uczestniczących w przedsięwzięciach (projektach) ukierunkowanych na rozwój kompetencji zawodowych (%)	0	25	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia, PUP

Nr	Wskaźniki produktu	Stan (2015)	Stan docelowy 2023	Źródło danych
WP3.1	Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów), ukierunkowanych na promocję przedsiębiorczości indywidualnej, realizowanych/kontynuowanych (szt. rok)	0	1	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia, PUP
WP3.2	Liczba szkoleń i poradnictwa zawodowego na temat podnoszenia kwalifikacji, wspierania zatrudnienia i samozatrudnienia, realizowanych/kontynuowanych (szt./rok)	0	1	Wnioskodawcy, organizatorzy wsparcia, PUP
WP3.3	Liczba programów na rzecz społeczności marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi, w tym realizacji programów aktywności lokalnej (szt.)	0	1	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ZAŁĄCZNIK NR 2 ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z PRZEPISAMI W ZAKRESIE OOŚ

Jednym z podstawowych instrumentów prawnych regulujących kwestie wpływu przyjętych założeń na otoczenie jest ocena oddziaływania na środowisko. Przewidywane skutki realizacji przyszłych polityk, strategii, planów lub programów reguluje postępowanie w ramach tzw. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ), przeprowadzane na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 48 ust.2 i 3 ww. ustawy organ opracowujący projekty dokumentów, o których mowa w art. 46 pkt 1 i 2, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Odstąpienie, w przypadku dokumentów, o których mowa w art. 46 pkt 2, może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o którym mowa w ust. 1, wymaga uzasadnienia zawierającego informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 49.

UZASADNIENIE

odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” zawierające informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.)

1. Charakter działań przewidzianych w dokumencie

a) Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć

„Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” (LPR) został przygotowany z myślą o precyzyjnym zidentyfikowaniu potrzeb w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Celem LPR jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów zdegradowanych poprzez wdrożenie programu rewitalizacji, który zapewni przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji wyznaczonych obszarów oraz polepszy jakość życia mieszkańców. Określa on strategię długoterminową, wizję, cel i odpowiadające im kierunki działań w zakresie prowadzonego procesu rewitalizacji. Cele i działania sformułowane zostały na podstawie zidentyfikowanych problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji.

Wizja, cel główny, cele operacyjne oraz odpowiadające im kierunki działań opisano w Rozdziale 3 pt. *CZĘŚĆ PLANISTYCZNA* na stronach 88-114 dokumentu. Projekty planowane do realizacji, zgłoszone do LPR zostały zestawione w tabelach: Lista A – *Podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych* i Lista B- *Pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych*, na stronach 114-180 przedmiotowego dokumentu.

Istotą dokumentu jest próba zdiagnozowania problemów społecznych gminy Adamów a w dalszej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, a następnie dokonanie pełnej oceny stanu gminy i poszczególnych jednostek referencyjnych (sołectw) przez pryzmat tak zdefiniowanych obszarów problemowych. Na podstawie tak przeprowadzonej diagnozy wskazano obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych i w konsekwencji wyznaczono obszary zdegradowane oraz tereny, który winny zostać poddane rewitalizacji (sołectwa: Adamów I i Wola Gułowska). I to dla nich ostatecznie zdefiniowano katalog działań, które – konsekwentnie wdrażane i realizowane – będą prowadziły do sukcesywnego wydzwignięcia się z sytuacji kryzysowej lub przynajmniej minimalizowania jej skutków. W programie ujęto działania, które w najbliższych latach winny być realizowane z wykorzystaniem środków unijnych (EFRR, EFS), ale co równie ważne także działania, które finansowane będą z innych środków publicznych oraz prywatnych. Połączenie aktywności wielu osób i instytucji, także różnych środków, w tym właśnie zarówno publicznych, jak i prywatnych pozwoli w sposób kompleksowy rozwiązać wszystkie zdiagnozowane w dokumencie problemy.

Warto także pamiętać, iż szereg projektów i działań zdefiniowanych w dokumencie ma charakter albo miękki (doradczy, szkoleniowy) albo organizacyjny. Ważne, że żaden z projektów inwestycyjnych – zarówno z Listy A i Listy B – nie jest projektem, który oddziałuje negatywnie na środowisko, w tym w szczególności na obszary objęte programem NATURA 2000. Jednocześnie sporo miejsca dokument poświęca szeroko rozumianemu zrównoważonemu rozwojowi, w tym potrzebie ochrony przyrody, budowaniu społecznego poczucia wartości środowiska przyrodniczo-krajobrazowego, w którym żyją i funkcjonują mieszkańcy gminy.

Projektowany dokument **nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć** ponieważ jest dokumentem ogólnym, w ramach którego zaplanowano zadania zarówno inwestycyjne, jak i nieinwestycyjne. Ma on charakter koncepcyjny, ogólny, a realizowane w jego ramach działania będą miały zasięg lokalny (w granicach gminy Adamów). Ich rodzaj, skala i usytuowanie, a tym samym wpływ na środowisko, będzie badany na etapie realizacji konkretnych inwestycji. Program nie zawiera zapisów, które wprowadzałyby ograniczenia, co do typu działalności lub inwestycji, która może być dozwolona na wskazanym obszarze.

Należy również podkreślić, że konkretne inwestycje zaplanowane w LPR, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, przed przystąpieniem do ich realizacji, będą podlegały odrębnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko.

b) Powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach

Podstawę prawną opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” stanowią:

- art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późniejszymi zmianami), który określa tytuł do uchwalania programów rewitalizacji;
- „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”;
- „Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim”;

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- „Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego”.

Przedmiotowy Program jest dokumentem spójnym wewnątrznie oraz kompatybilnym ze strategicznymi dokumentami ogólnymi i sektorowymi wyższego rzędu o zasięgu europejskim, krajowym i regionalnym, m.in.:

- *Strategią Rozwoju Kraju 2020,*
- *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie,*
- *Narodowym Planem Rewitalizacji 2022,*
- *Narodowym Planem Gospodarki Niskoemisyjnej,*
- *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku),*
- *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego,*
- *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020.*

Wiza, cel główny, cele operacyjne i odpowiadające im kierunki działań, a także planowane przedsięwzięcia mają charakter komplementarny wobec obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych gminy Adamów. Są one spójne z założeniami i celami następujących dokumentów strategicznych:

- *Strategią integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020),*
- *Strategią Rozwoju Gminy Adamów na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2022 r.),*
- *Strategią Rozwoju Turystyki Gminy Adamów na lata 2015-2020.*

c) Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska

Cele operacyjne LPR są zgodne z założeniami polityki zrównoważonego rozwoju, przede wszystkim; zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska naturalnego. Wyżej wymienione cele uwzględniają również aspekty środowiskowe tj. działania w kierunku systematycznej poprawy jakości powietrza atmosferycznego, redukcję lokalnej emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych, związanych ze spalaniem paliw na terenie gminy, zwiększeniem wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz kreowania i utrzymania wizerunku gminy Adamów, jako jednostki samorządowej, która w sposób racjonalny wykorzystuje energie i dba o jakość środowiska na swoim terenie.

Sformułowana w ramach niniejszego dokumentu wizja obszaru rewitalizacji w 2023 roku wskazuje, iż rozwój społeczno-gospodarczy wyznaczonego obszaru następować ma z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju definiowanej jako: rozwój społeczno - gospodarczy, w którym następuje integrowanie działań mających na celu wzrost gospodarczy oraz działań społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń.

Realizacja ustaleń LPR będzie następowała w sposób pozwalający na osiągnięcie planowanych efektów ale bez szkody dla innych elementów środowiska, w tym zasobów przyrody i funkcji ekologicznych.

Przyjęte w LPR cele oraz wyznaczone w ich ramach kierunki działań ściśle korelują z założeniami zrównoważonego rozwoju w aspekcie ochrony środowiska, oraz Europejskiej.

d) Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

Zagadnienia podjęte w LPR mają powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska, zarówno w wyznaczonych podobszarach rewitalizacji (sołectwa: Adamów I i Wola Gułowska), jak i całej gminy Adamów. Część z przewidzianych do realizacji w ramach LPR działań ma na celu poprawę, jakości środowiska naturalnego, która to wpłynie pozytywnie na zdrowie i życie mieszkańców gminy. W ramach prac polegających na modernizacji i adaptacji budynków użyteczności publicznej w celu nadania im nowych funkcji społecznych przewidziano termomodernizację budynku oraz montaż OZE, a także energooszczędnego oświetlenia LED-owego. Działania określone w Programie prowadzone będą na terenach zabudowanych, dlatego też w przypadku działań termomodernizacyjnych prace muszą być realizowane z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, w sposób zapewniający ochronę potencjalnych lęgów awifauny oraz miejsc rozrodu i żerowisk nietoperzy. Poza tym zaplanowano również działania nakierowane na podwyższenie świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz całej gminy Adamów, skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży. Jednym z głównych działań będzie rozwijanie i wspieranie pozaszkolnych form edukacji oraz akcji ukierunkowanych na dbanie o wspólną przestrzeń skierowanych do wszystkich mieszkańców. Przeprowadzone w ramach LPR inicjatywy przyczynią się do podniesienia świadomości lokalnej społeczności w takich dziedzinach jak: efektywność energetyczna, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i powiązania pomiędzy wykorzystaniem energii a zmianami klimatu, kreowania postaw proekologicznych u mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ewentualny negatywny wpływ na środowisko zadań i działań przewidzianych do realizacji w ramach dokumentu nie będzie miał istotnego znaczenia i w większości założeń będzie ograniczać się do etapu realizacji poszczególnych przedsięwzięć (etapu budowy i modernizacji).

Wdrożenie LPR nie spowoduje nowych zagrożeń lub innych uciążliwości dla środowiska naturalnego, a prawidłowa jej realizacja przyniesie wymierne efekty ekologiczne w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko. Jej realizacja nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku o wysokich walorach przyrodniczych, nie wpłynie negatywnie na obszary cenne przyrodniczo.

Realizacja działań wskazanych w dokumencie wpłynie na poprawę stanu środowiska oraz przyczyni się do utrwalenia pozytywnych postaw ekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za środowisko naturalne wśród mieszkańców.

2. Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko

a) Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań

Spośród zadań zaplanowanych do realizacji w ramach LPR, mogących mieć wpływ na środowisko wymienić należy przedsięwzięcia inwestycyjne:

- PLAC NIEDŹWIEDZI – rewitalizacja centrum miejscowości Adamów,
- OD.NOWA – Rewitalizacja budynku Domu Kultury – Pomnika Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej w celu przywrócenia mu pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych,
- Kompleksowa modernizacja stadionu sportowego w Adamowie.

Pozostałe zadania inwestycyjne nie należą zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2010 nr 213 poz. 1397) mających negatywny wpływ na środowisko.

Poza tym część z zaplanowanych zadań nie ma charakteru inwestycyjnego, lecz jedynie edukacyjno-promocyjny lub systemowy. W tych przypadkach nie przewiduje się wystąpienia ryzyka negatywnego oddziaływania na środowisko.

LPR wskazuje zadania zaplanowane do realizacji w perspektywie czasowej do 2023 roku, a zasięg planowanych działań ogranicza się jedynie do obszaru gminy Adamów.

Zadania przewidziane do realizacji nie wiążą się ze znacznym zasięgiem ponadlokalnym, długotrwałym i nieodwracalnym oddziaływaniem związanym z emisją, wykorzystaniem zasobów naturalnych czy wystąpieniem awarii przemysłowej.

Możliwe negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze inwestycji, których realizacja wynika z celów i kierunków działań zawartych w projekcie Programu, ograniczało się będzie jedynie do etapu realizacji przedsięwzięć. Negatywne oddziaływania na środowisko, związane z etapem realizacji inwestycji, są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o ograniczonym lokalnym charakterze. Po zakończeniu fazy realizacji, oddziaływanie na środowisko inwestycji ekologicznych ulega na etapie eksploatacji odwróceniu, co oznacza iż zaczynają one oddziaływać pozytywnie na środowisko, dając zauważalną poprawę stanu tych elementów środowiska, które mają chronić.

b) Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

Na etapie sporządzania Lokalnego Programu Rewitalizacji nie stwierdzono, że realizacja określonych kierunków działań nie wykazuje możliwości oddziaływań skumulowanych i transgranicznych, które mogłyby negatywnie wpłynąć na terytorium innych państw.

c) Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska

Realizacja działań zaplanowanych w Lokalnego Programu Rewitalizacji nie jest związana z możliwością wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi ani nie powoduje zagrożenia dla środowiska. Zgodnie z przyjętymi założeniami realizacja działań przedstawionych w dokumencie spowoduje korzyści dla środowiska naturalnego zarówno w obszarze rewitalizacji, jak i całej gminy Adamów. W dokumencie wskazano działania mające na celu poprawę stanu środowiska i jakości powietrza. Wszelkie niekorzystne oddziaływania powstałe w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych będą lokalne, krótkotrwałe i ustąpią z chwilą ukończenia prac budowlanych. Ponadto jego realizacja ma na celu przeciwdziałanie ocieplaniu klimatu oraz adaptacji do zaistniałych już zmian.

Zaplanowane przedsięwzięcia charakteryzują się przejściowym oddziaływaniem na najbliższe otoczenie tylko w momencie prowadzenia prac inwestycyjnych. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję projektów inwestycyjnych w środowisko, w trakcie realizacji prac będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP, a także zapewniona zostanie ochrona dla osób oraz własności publicznej poprzez unikanie uciążliwości, skażenia środowiska i hałasu. Cele szczegółowe przewidziane do realizacji ze względu na rodzaj i usytuowanie, nie będą miały zatem negatywnego wpływu na środowisko oraz zdrowie ludzi zarówno w fazie realizacji, jak i eksploatacji.

W celu ograniczenia występowania negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji inwestycji, zostanie zastosowanych szereg działań zapobiegających, m.in.:

- dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji,

- stosowanie odpowiednich materiałów, rozwiązań technologicznych i technicznych, które są bezpieczne dla środowiska,
- selektywne gromadzenie powstających odpadów oraz przekazanie ich do unieszkodliwiania lub odzysku,
- dostosowanie terminów prac do okresu rozrodczego zwierząt (poza sezonem lęgowym ptaków, przygotowanie zastępczych miejsc lęgowych),
- stosowanie się do zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie oraz w przepisach prawnych przy realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Zastosowanie się do powyższych zaleceń w sposób znaczący ograniczy ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary chronione na terenie gminy jak również w gminach sąsiednich.

3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

a) Obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu

Na obszarze gminy Adamów nie występują obszary o szczególnych właściwościach naturalnych, a obszary wymagające specjalnej ochrony ze względu na występowanie gatunków roślin i zwierząt lub ich siedlisk lub siedlisk przyrodniczych znajdujące się w granicach administracyjnych gminy wymieniono w punkcie b). W większości przewidziane do realizacji przedsięwzięcia obejmują teren części gminy Adamów (sołectwa: Adamów I i Wola Gułowska), w tym obszary o ważnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego (tj. zabytki).

Obiekty mające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego zostały określone w gminnej ewidencji zabytków. Realizacja zadań przewidzianych w Programie nie wpłynie na stan obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską lub mających szczególne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego. Należy podkreślić, że obowiązek uzgadniania wszelkich prac inwestycyjnych ww. strefie ze służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków eliminuje wystąpienie negatywnego wpływu przewidzianych działań na zachowanie dziedzictwa kulturowego. W przypadku realizacji działań inwestycyjnych w pobliżu ww. obiektów, dokumentacja projektowa przed jej zatwierdzeniem zostanie uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a wszelkie uwagi zostaną uwzględnione w trakcie realizacji inwestycji.

Prace związane z realizacją projektów zostaną przeprowadzone w sposób wywierający minimalny wpływ na środowisko przyrodnicze.

b) Formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym

Na obszarze gminy Adamów nie występują obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

Żadne z proponowanych w LPR przedsięwzięć nie dotyczą bezpośrednio obszarów sieci Natura 2000, żadne nie ingeruje również bezpośrednio w siedliska i gatunki priorytetowe,

stanowiące podstawę do wyznaczania obszarów Natura 2000. Zadania przewidziane do realizacji w LPR nie spowodują trwałego uszczuplenia lub fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczone zostały obszary europejskiej ekologicznej sieci Natura 2000, a także innego rodzaju zakłóceń w funkcjonowaniu tej sieci.

Zakres prac nie wpłynie negatywnie na zachowanie integralności obszarów ani spójności sieci ekologicznej. Realizacja założeń dokumentu nie wpłynie negatywnie na obszary chronione oraz nie jest sprzeczna z celami ochrony ww. obszarów ani nie stanowi żadnego z zagrożeń dla nich.

Planowane inwestycje nie pogorszą stanu siedlisk, a także nie wpłyną negatywnie na gatunki, dla których zostały wyznaczone najbliższe obszary sieci ekologicznej Natura 2000. Planowane zamierzenia ze względu na swoją lokalizację oraz charakter nie zredukują obszaru występowania kluczowych siedlisk przyrodniczych, nie zredukują liczebności kluczowych gatunków i nie naruszą równowagi pomiędzy kluczowymi gatunkami dla których wyznaczono te obszary. Projektowane przedsięwzięcia nie zmniejszą różnorodności obszarów Natura 2000. Nie spowodują także zaburzeń, które wpłyną na wielkość populacji, zagęszczenie lub równowagę pomiędzy kluczowymi gatunkami, dla których powołano obszary Natura 2000. Zaplanowane przedsięwzięcia nie spowodują żadnych chwilowych lub trwałych zmian w funkcjonowaniu kluczowych czynników ekologicznych warunkujących trwałość siedlisk przyrodniczych. Inwestycje nie będą wywoływały oddziaływań, które mogłyby w sposób skumulowany wpływać na sieć obszarów Natura 2000.

Biorąc pod uwagę charakter przedsięwzięć, skalę oraz zakres prac należy uznać, iż nie będą one w sposób znaczący negatywnie wpływać na ww. obszary chronione, w tym na obszary Natura 2000 oraz nie przewiduje się znaczących oddziaływań związanych z ich realizacją i funkcjonowaniem.

PODSUMOWANIE

W trakcie realizacji inwestycji związanych z realizacją „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” wystąpią oddziaływania krótkotrwałe ograniczone do obszaru, na którym będą realizowane, nie wykraczające poza teren gminy. Realizacja działań określonych w przedmiotowym Programie nie spowoduje wystąpienia oddziaływań skumulowanych i transgranicznych. Planowane działania nie spowodują wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi i zagrożenia dla środowiska. Realizacja Programu przyczyni się do zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń emitowanego z terenu gminy do powietrza, głównie poprzez zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego budynków, a także ograniczenia emisji.

Przewidziane w dokumencie działania oraz ich skutki w postaci oddziaływania na środowisko nie będą niosły ze sobą wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska. Wszystkie działania będą zgodne z zasadami ochrony środowiska i przyczyniać się będą do jego poprawy. Przedłożony projekt nie przewiduje takich działań, które mogłyby się przyczynić do pogorszenia stanu środowiska.

Dokument nie wpłynie ujemnie na środowisko, wręcz przeciwnie – stwarza ramy instytucjonalne, które pozwolą w należyty sposób chronić poszczególne komponenty środowiska na terenie gminy.

Dla zadań, dla których wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia przed rozpoczęciem ich realizacji określone zostaną warunki środowiskowe ich realizacji, co pozwoli na zabezpieczenie środowiska naturalnego i zdrowia ludzi.

W dniu 23 maja 2017 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie w piśmie znak: WSTIII.410.60.2017.KŁ wyraził stanowisko w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z którym działając na podstawie art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.) i stwierdził brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Godziszów na lata 2017-2023”.

Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie w piśmie z dnia 23 maja 2017 r. znak: DNS-NZ.7016.150.2017.GT, nie zakwalifikował projektu dokumentu do dokumentów, które zgodnie z 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2016, poz. 353 z późn. zm.), wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jednocześnie wskazał, iż przedmiotowy dokument kwalifikuje się do dokumentów wskazanych w art. 47 ww. ustawy, wobec czego wymaga on uzgodnienia jedynie z RDOŚ.

W związku z powyższym, w opinii organu opracowującego – Wójta Gminy Adamów „Lokalny Program Rewitalizacji dla gminy Adamów na lata 2017-2023” nie jest dokumentem, dla którego wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W dniu w obwieszczeniu nr Wójt Gminy Adamów poinformował o odstąpieniu od przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

**ZAŁĄCZNIK NR 3 DIAGNOZA GMINY ADAMÓW SŁUŻĄCA
DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU
REWITALIZACJI**

